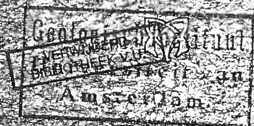
CATALOGUS

DER

LICHTBEELDENVEREENIGING

CENTRAAL BUREAU VOOR LANTAARNPLATEN

Spui 23, hoek Handboogstraat
AMSTERDAM

Spreekuren: MAANDAG, WOENSDAG, VRIJDAG — 10—$12^1/_2$; $1^1/_2$—5 uur

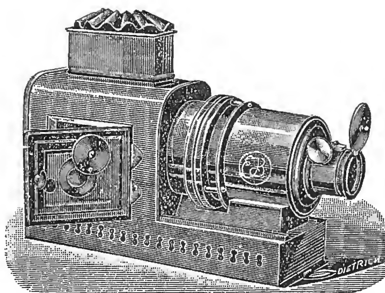
Druk van J. H. DE BUSSY, Amsterdam.

INHOUD

Raadzaam is het den geheelen Catalogus door te zien, daar men uit de series en platen gemerkt met * naar eigen keus een 40tal bijeen kan zoeken, die dan voor een aanvraag gelden.

De series, opgegeven met tekst, kunnen slechts in hun geheel aangevraagd worden.

In bewerking zijn speciaal series voor het **Lager Onderwijs**, die samengesteld worden in overleg met een door de stad Amsterdam daartoe benoemde commissie.

Projectie- en Vergrootings-Lantaarns.

Hiervoor vrage men onze

Speciale Projectie-Prijscourant.

Wij laten hier alleen enkele artikelen volgen, maar raden reflectanten ten zeerste aan de speciale Projectie-Prijscourant aan te vragen.

Projectie-Lantaarns		van af *f* 16.50	tot *f* 125.—
Vergrootings „	9 × 12	„ „ „ 42.50	„ „ 225.—
„ „	13 × 18	„ „ „ 75.—	„ „ 275.—
Mita Reform-Lamp compleet met 1 kousje			„ 25.—

PROJECTIE SCHERMEN compleet vanaf *f* 12.50.

Nernstlampen 110—220 volt		*f* 23.50
Koolspitslampen vanaf		„ 22.50
Gaslampen	*f* 6.50	„ 8.50
Zuurstof-Cylinders, inhoud 1400 Liter		„ 21.—
Inhoudsmeter met **drukventiel**		„ 28.75
Jet voor **Kalklicht** vanaf		„ 12.—
Mabor Kalkjes, per doos van 6 stuks		„ 1.15
Zuurstof per 1000 Liter		„ 4.—

PROJECTIE AVONDEN

met complete Installatie **in Amsterdam** en bediening van

één persoon	*f* 7.50
bediening van twee personen	„ 10.—
Voor buiten de stad met één persoon	„ 10.—
„ twee personen	„ 15.—

Reis-, verblijf- en vrachtkosten extra.

FOTO ARTIKELEN.

CAMERA-FABRIEK. — REPARATIE-INRICHTING.

SCHAAP & Co. Spui 8 AMSTERDAM.

CATALOGUS

DER

LICHTBEELDENVEREENIGING

CENTRAAL BUREAU VOOR LANTAARNPLATEN

Spui 23, hoek Handboogstraat
AMSTERDAM

Spreekuren: MAANDAG, WOENSDAG, VRIJDAG — 10—12½; 1½—5 uur

VOORWOORD

Reeds 13 jaar heeft de Vereeniging tot het houden van Voordrachten met Lichtbeelden gewerkt, haar lantaarnplaten rondgezonden over het heele land. En steeds neemt de vraag toe naar lichtbeelden, betrekking hebbende op allerlei onderwerpen. Bijna geen lezing, of men wil 't gesprokene aanschouwelijk toelichten en daarvoor zijn lantaarnplaten wel 't meest geschikt.

Ook bij alle takken van onderwijs openbaart zich de behoefte om niet alleen te vertellen, maar ook te laten zien, veel te laten zien, te trachten een indruk mee te geven van vreemde landen en volken; van 't leven in vroegere tijden zooals zich dat uitte in kunst, in woning en kleederdrachten, in prent en satyre; te trachten een overzicht te geven van industrieën, technische werken en toegepaste sociale wetenschap; van land- en tuinbouw, van bouwkunde, sterrekunde; van 't leven en de ontwikkeling van dieren en planten; van cultuurgeschiedenis in den ruimsten zin van het woord.

De Lichtbeeldenvereeniging heeft nu hare collectie platen belangrijk uitgebreid en vele platen vergezeld doen gaan van een kort, duidelijk bijschrift met opgave van bronnen. Deze bijschriften zijn in dezen catalogus bijeengebracht, die tegen den kostenden prijs verkrijgbaar gesteld is.

Ten einde gebruik der lichtbeelden in ruimen kring mogelijk te maken, heeft de Vereeniging besloten de retributie zeer laag te stellen. Voor *f* 4.— per jaar plus porto's heen en terug, kan men zich abonneeren en heeft dan 't recht 10 maal van een platenreeks gebruik te maken. Gebruik in eigen kring is hierbij echter niet geoorloofd.

Maar bovendien zijn er zooveel gezinnen, in 't bezit van een tooverlantaarn, die voor een feestje in eigen kring gaarne wat nieuwe platen zouden vertoonen. Laat deze lid worden der Lichtbeeldenvereeniging voor *f* 10.— per jaar; zij steunen dan het door de Vereeniging beoogde doel en kunnen tevens voor eigen gebruik 6 maal een platenreeks aanvragen. (Porto's heen en terug voor rekening van het lid).

Wie de Lichtbeeldenvereeniging wil steunen door als lid toe te treden, of wie zich wil abonneeren, wende zich met opgaaf van naam, woonplaats en doel tot de Secretaresse, Mej. C. W. Tromp, Spui 23, Amsterdam.

aan degenen, die ons geldelijk in staat gesteld hebben tot de groote uitbreiding onzer collecties, en speciaal aan onze Commissie van Advies, voor wat ze gedaan heeft en nog doen zal.

Het Bestuur:

Dr. P. C. M. BOS
Mej. D. DE GIJSELAAR.
Mr. E. P. DE MONCHY.
Mr. G. M. DEN TEX.
Mej. C. W. TROMP, *Secretaresse.*

Commissie van Advies:

De Heer Prof. Dr. H. BRUGMANS, *Amsterdam.*
„ „ „ „ L. BOLK, „
„ „ Dr. A. C. H. BOISSEVAIN, Leeraar gymnasium, *Winschoten.*
„ „ „ Z. P. BOUMAN, Leeraar M. O., *Amsterdam.*
„ „ J. VAN BAREN, Docent Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool, *Wageningen.*
„ „ J. BRUINWOLD RIEDEL, *Baarn,* vertegenwoordigende 't Nut v/h Algemeen.
„ „ Prof. Dr. P. RUITENGA, *Amsterdam.*
„ „ Dr. M. G. DE BOER, Leeraar M. O., *Amsterdam.*
„ „ WOUTER COOL, Civiel Ingenieur, *Rotterdam.*
„ „ J. H. GUNNING Wzn., districtsschoolopziener te *Amsterdam.*
„ „ Dr. J. HOOYKAAS, Rector gymnasium te *Kampen.*
„ „ „ H. W. HEINSIUS, Leeraar M. O., *Amsterdam.*
„ „ JAN KALF, secretaris der Rijkscommissie voor beschrijving der Nederl. monumenten v. geschiedenis en kunst, *Den Haag.*
„ „ Prof. Dr. G. W. KERNKAMP, *Utrecht.*
„ „ TH. LANCÉE, vertegenwoordigende het Nederlandsch Onderwijzers Genootschap.
„ „ Prof. Dr. A. A. NIJLAND, *Utrecht.*
„ „ „ „ H. F. NIERSTRASZ, *Utrecht.*
„ „ Mr. A. POLAK, Voorzitter der Commissie van toezicht op het L. O., lid der Commissie van toezicht op het M. O.
„ „ Prof. Dr. J. VAN REES, *Hilversum.*
„ „ HERMAN SNIJDERS, Leeraar M. O., *Middelburg,* vertegenwoordigende de Vereeniging van Leeraren M. O.
„ „ Prof. Dr. C. PH. SLUITER, *Amsterdam.*
„ „ „ Mr. S. R. STEINMETZ, „
„ „ „ Dr. W. VOGELSANG, *Utrecht.*
„ „ „ „ E. VERSCHAFFELT, *Amsterdam.*
„ „ „ „ F. A. F. C. WENT, *Utrecht.*
„ „ Dr. K. H. M. VAN DER ZANDE, Inspecteur van het Land- en Tuin-

A.

LAND- EN VOLKENKUNDE.

AB. Kijkjes op Java.

Tekst van A. D. Holterman. 70 platen.

1a Kaart Oostelijk Halfrond (niet in den tekst).
1b Kaart Ned. Oost-Indië.
1c Kaart Java.
2 Boomvarens.
3 Lianen.
4 Klapperboomen.
5 Bamboe.
6 Inlandsche woning.
7 Brug van bamboe.
8 Waringinlaan te Buitenzorg.
9 Tamarindelaan te Soerakarta.
10 „ te Blauwwater.
11 De Bromo.
12 De Bromo-Krater.
13 De vulkaan Papandajan.
14 Buitenzorg met den berg Salak.
15 Een Inlandsche kok.
16 Een Inlandsche vrouw met kinderen.
17 „ „ „
18 Tosari (Tengergebergte).
19 Dorp in de Preanger.
20 Pasar te Koedoes.
21 Moskee te Koedoes.
22 Javaansche danseres.
23 Wajang en gamelang.
24 Een gastmaal.
25 Opiumschuivers.
26 Kaartspelers.
27 Koopman in lekkernijen.
28 Een vrachtwagen.
29 „ „
30 Badende Karbouwen.
31 Javaansche reiswagen.
32 Een bergbestijging.
33 Javaansche weefster.
34 Batiksters.
35 Javaansche timmerlieden.
36 Makers van krisscheeden.
37 Natte rijstvelden.
38 Omploegen van natte rijstvelden.
39 Gezond suikerriet
40 Sereh-ziek suikerriet.
41 Suikerfabriek.
42 Koffieboom.
43 Bloeiende koffie (Java).
44 „ „ (Liberia).
45 Koffieland.
46 Koffiepluksters.
47 Theestruik.
48 Theetuinen.
49 Theefabriek te Sinagar.
50 Cacaoboom.
51 Cacaotuin.
52 Kinaplantage.
53 „ Drooggebouw.
54 Indigo-onderneming.
55 Paleis te Buitenzorg.
56 Residentie-huis te Djokja.
57 Soesoehoenan van Solo.
58 Regentswoning te Bantam.
59 Regentsfamilie (Lebak).
60 Adspirant-Ambtenaar.
61 Javaansche hoofden (Blitar).
62 Landraad te Patti.
63 Batavia (Benedenstad).
64 Batavia Hôtel des Indes.
65 „ Koningsplein.
66 Soerabaja.
67 „
68 Spoorweg-viaduct in de Preanger.

AC. * Denemarken, Zweden en Noorwegen.

29 platen.

1 **KOPENHAGEN.**

1 Roseborg paleis in Hollandsche renaissance stijl; baksteenbouw uit 1604, tegenwoordig gedeeltelijk museum.

2 Nationaal theater; Italiaansche renaissance, uit de 18e eeuw.

3 Paleis van Justitie en Stadhuis.

4 Kongens Nytorv (konings-nieuw markt) centraalpunt van Kopenhagen, waar 13 straten bij elkaar komen.

5 Een boulevard in 't nieuwe gedeelte der stad.

6 *Gammel Torv* (een oude markt). Kopenhagen heeft ten deele een oud-Hollandsch karakter, ten deele een geheel modern aanzien, dat hier en daar aan Parijs doet denken.

2 **KOPENHAGEN.**

1 *Gezicht op Helsengör* aan het noordeinde van den Sont.

2 *Slot Kronborg* bij Elsenör waar vroeger de Sonttol werd geheven. (Hier spelen de Sagen van Hamlet en Holger Danske — hier worden de in- en uitgaande schepen ook nu nog geteld).

3 *Klampenborg*, badplaats buiten Kopenhagen, op de hooge oevers van Seeland — Rechts in de diepte is de Sont.
4 *Toldbud*, plaats in Kopenhagen waar de douane inkomende rechten heft.
5 *De Beurs*, Hollandsche renaissance bouw uit het begin van de 17e eeuw.
6 De *Haven* met op den achtergrond de Beurs.

3 **DE SONT.**

1 Mariënlust, oud Koninklijk verblijf, nu hôtel. Men wijst er nog Hamlet's graf. Op den achtergrond het slot Kronborg -- dan de Sont — en heel flauw de kustlijn van Zweden.
2 Gezicht op Helsingör (op den achtergrond Kronborg, en kustlijn van Zweden; rechts de Sont).
3 Gezicht op Helsingör.

4 **STOCKHOLM.**

1 Grand Hôtel (Stockholm is grootendeels een eilanden stad; kleine stoombooten doen dienst als omnibussen).
2 Gezicht op de stad genomen van het hooge Södermalm (Zuidstad). Links „Hissen" de lift die de menschen naar boven brengt, waardoor moeilijke en steile straten vermeden worden.
3 „Hissen" van onderen en van boven gezien.
4 *Grand hôtel*; op den voorgrond *Strömparterre* een tuin aan het water waar concerten gegeven worden.
5 Het Koninklijk slot op den achtergrond. „Norbrö" (Noordbrug) waar bijeen komt het zoute water (Saltsjö) van de Oostzee en het zoete water van het Mälarmeer — Rechts de boomen van het dieper liggende Strömparterre — Links een winkelgalerij.
6 Het Koninklijk slot van Grand hôtel uit gezien.

5 **BERGEN**: Tyske Bryggen (de Duitsche brug). Het oudste deel aan de haven. De 16 houten gebouwen waren tijdens de Hanze de kantoren der groote kooplieden uit Lubeck, Bremen enz. — Hier is tevens de vischmarkt, een der grootste van Europa.

6 **STAVANGER.** Kenmerkend zijn de houten huizen — De grootere gebouwen zijn pakhuizen, die allen uitkomen aan zee.

7 **DE SLUIZEN**, bij den Ulefos niet ver van Skien (in Zuid Noorwegen). Dergelijke sluizen zijn kenmerkend voor de kanalen in Zweden en Noorwegen. Links de Ulefos (fos = waterval) en beneden de rivier — In 't midden de Sluizen, drie in aantal — Hier is het schip dalende — Rechts de wandelweg langs het kanaal.

8 **DALLANDSKANAAL** in Zweden.

1 Köpmannabro, station aan de spoor, waar het kanaal (verbinding van Wener meer met Frederikshald) begint.
2 Sluiswerken in het Dallandskanaal.
3 Het Dallandskanaal is hier rechts even te zien. Zeer merkwaardig punt — de stroom gaat hier door groot verval zeer snel — De gesteldheid van den bodem verhinderden het aanleggen van sluizen. De ingenieur Ericson maakte toen een ijzeren aquaduct (op den achtergrond te zien), een groote ijzeren bak die vol water loopen kan, zoodat de schepen *in* dien bak *over* de stroomversnelling heenvaren.

9 **BOTTEN** in Thelemarken (Noorwegen).
Het hotel is evenals de meeste huizen van hout — Twee Stolkjoerre worden in gespannen — Tegen de kleine huizen staat een *carriol* voertuig voor één persoon — De daken der kleine huizen zijn van berken bast; rijk met planten begroeid — zooveel dat men die op zijn tijd afmaait of de schapen op het dak stuurt om dit af te grazen.

10 **FALEIDE** (Noorwegen). Houten hotel — met balcons, eindigende in trappen als middel tegen brandgevaar. Andere huizen met daken van berkenbast.

11 **MOLDESTAD**. Klein gehucht in Noorwegen. Type van boerenwoningen. Op den achtergrond het Vaatedal met hooge en sombere bergen.

12 **BYGDÖ** is een eiland tegenover Christiana, waar zich het Koninklijk lustslot „Oskarshal" verheft.
In het park bij dat paleis zijn de „Hovestue" en „Goll's kirke". De Hovestue zijn twee boerenwoningen uit den ouden tijd, van buiten rijk met snijwerk versierd; zooals die vroeger gebruikt werden. Bij die oude boerenwoningen staat een kerk, vroeger in Goll in het Hallingdal, nu hierheen overgebracht.

13 **GOLL'S STAVEKIRKE.** Eenig in zijn soort zijn in 't binnenland van Noorwegen de „Stavekirke" Deze dateeren uit de 10e en 11e eeuw. Zij zijn van hout. Het middenschip is vierkant. De zijschepen zijn door zuilengangen met Romaansche kapiteelen afgescheiden. Daardoor krijgt de kerk het karakter van vertrekken (staver).
Buiten om de kerk vindt men ook Zuilengalerijen. – Zeer kenmerkend zijn de zonderlinge versieringen van hout, lintvormig in den vorm van draken, rood, geel, groen gekleurd. Een klokkentoren verheft zich op het middenschip en een op het lagere koorgedeelte (links).

14 **VIKINGER SCHEPEN.** In de 9e eeuw waren de Noren de koningen ter zee — In 1880 heeft men aan den Sandefjord twee schepen opgegraven, die nu bewaard worden in een houten loods in den tuin der Universiteit te Christiania — Het schip staat op een stellage — Links vier schilden — de mast ligt op het schip. —

15 **FJAERLAND** aan de Fjaerslandsfjord — deel van de Sognefjord — links Fjaerland met kerk — Op den achtergrond een gletscher Suphellebrae.

16 **GEIRANGERFJORD.** Rechts en links watervallen — Links „de zeven zusters", waarvan vier zichtbaar zijn.

17 **ODDE** gehucht aan de Sörfjord. Rechts kerk en hotel. — Odde is een middenpunt voor touristen in den Hardanger.

18 **SULEDALSVAND** een groot meer in de buurt van Stavanger — De rotsen naderen elkander en vormen een poort; daarachter verbreedt zich weer het meer.

19 **DALEN** in Thelemarken aan een meer gelegen (Bandaksvand). Links het groote Hotel. Op den voorgrond boomstammen geveld op de boschrijke bergen. —

20 **GUDVANGEN** gehucht aan het einde van de Naeröfjord, waar het groote Naerödal begint.

21 **NAERODAL** Links en rechts watervallen — Een stroomende rivier waarlangs (rechts) de weg naar Gudvangen.

22 Het einde van het Naerödal (gedeeltelijk hetzelfde beeld als 21) Rechts Stallheim hotel, geheel van hout, een der grootste uit Noorwegen — Hier houdt Keizer Wilhelm II verblijf als hij in Noorwegen op de jacht is. —

23 **DAL** tusschen **Tvinde** en **Vinje.** Het enge dal door rotsen begrensd. Rechts een waterval en bruisende rivier — rechts een in 't enge dal hangende wolk.

24 **ROMDALSHORN** in het Romsdal Een breed dal met wonderbare bergvormen, op veel plaatsen vruchtbaar en bewoond.

25 **TROLLTINDER** (Spook-tinnen) in het Romsdal. Terwijl de bergen in Noorwegen meestal rond en stomp zijn, vindt men hier spitsen die aan de Alpen doen denken — De fantasie van het Noorsche volk ziet er een bruiloftsstoet in en wijst de bruid en den bruigom enz. aan in de grillige vormen.

26 **FOLGEFOND.** Folgefond is een veel mijlen lange gletscher.
Op dit beeld is hij slechts te zien geheel op den achtergrond
Het tafreel zonder boomen of eenige plantengroei toont aan dat het hier een hoogdal is — eveneens de sneeuwplekken, die op en boven de bergen blijven liggen; zelfs midden in den zomer.

27 **BERGWEG** bij Seljestad — Van dezen kunstigen, zich veelvoudig langs de steile berghelling slingerenden weg, is slechts een klein deel te zien; de slingers zijn nog talrijker en dieper onder elkaar gelegen.

28 **HAUKELISAETER** een hotel en een wisselstation voor paarden op het hoogste gedeelte van Thelemarken. In het verschiet de groote sneeuw- en ijsmassa van den Folgefond.

29 **BOJUMSBRAE** een gletscher bij Fjaerland met de daaruit ontspringende beek. Het gletscherijs in Noorwegen is zuiverder en helderder van kleur dan in Zwitserland. — Terwijl de gletschers in Zwitserland ruim een paar duizend Meter zich verheffen boven den spiegel der zee, zijn de gletschers in Noorwegen veel gemakkelijker te bereiken. — De voet van dezen gletscher is slechts 47 Meter boven de zee gelegen.

AD. Kijkjes in en om Jeruzalem.

Tekst van T. Cool. 72 platen.

1 Het reisgezelschap.
2 Bestijging Cheopspyramide.
3 Philemon en Baucis.
4 Tingeltangel te Kaïro.
5 Waterdrager „ „
6 Shepherd street te Kaïro.
7 Oud-Kaïro.
8 Tingeltangel Kaïro.
9 Waterdraagsters.
10 Ramses II.
11 Kanaal van Suez.
12 Damascus-plein van het Serail.
13 „ Bazar.
14 Ceders van den Libanon.
15 Damascus Omayden Moskee.
16 „ graftombe van Johannes den Dooper.
17 Damascus Moskee der Derwischen.
18 Draaiende Derwischen.
19 Muselmansche vrouwen Syrie.
20 Syrische vrouw.
21 Damascus Limonadeverkoopster.
22 Syrische Bedouinen.
23 Damascus. Vertrek naar Mekka.
24 „ Heilig kleed.
25 Mekka, Graf van Mohammed.
26 „ Gebed bij het graf.
27 Landingsboot, Jaffa.
28 Jaffa.
29 „ Markt.
30 „ Bazar.
31 Jeruzalem, Christenstraat.
32 „ Kerk van het Heilige Graf.
33 Turkije, Expositie na executie.
34 Jeruzalem, Kerk van het Heilige Graf.
35 Golgotha, Voetwassching.
36 Jeruzalem, Davidspoort.
37 „ Klaagmuur der Joden.
38 „ Via dolorosa.
39 Jeruzalem, Omar Moskee.
40 Olijfberg.
41 Russische kerk op den Olijfberg.
42 Hemelvaartkapel „ „ „
43 Apostelrots, waar Judas het verraad pleegde.
44 Tuin van Getsémané.
45 „ „ „
46 Bethlehem, Kerstdag.
47 „ Maria- of Geboortekerk.
48 „ Mariakerk, Grot van de geboorte.
49 Bethlehem „ De kribbe.
50 Vrouw uit Bethlehem.
51 Bethlehem Vruchtenverkoopster.
52 Jonge Soedanees.
53 Bethanië bij Jeruzalem.
54 Bij Jericho Wadi-el Kelt, Strafklooster.
55 Jericho, De millionnairs-buurt.
56 Bedouinentempel bij Jericho,
57 Jericho Bedouinencheik.
58 „ Sultansbron.
59 Doode zee en de bergen van Judea.
60 „ „ uitmonding van de Jordaan.
61 Dorpje bij de Jordaan.
62 De Jordaan.
63 Met Bedouinschen met kinderen.
64 Port-Said.
65 Constantinopel 9 honden op 3 □ M.
66 „ Galata, schipbrug.
67 Gildiz kiosk Moskee Hamidsjeh.
68 Aya Sofia Constantinopel.
69 „ „ „
70 Turksch kerkhof.
71 „ „
72 Het reisgezelschap bij de Omar-Moskee te Jeruzalem.

AE. Sumatra.

Tekst van Jan H. Junius. 69 platen.

1 Kaart van Sumatra.
2 Graf van den ingenieur Greve te Doerian Gadang.
3 Kampement bij Soengei Batoeng.
4 Pilaarbouw in de Battaklanden.
5 Waterval in de kloof van de Aneh. Plantengroei.
6 Kloof van Asaw.
7 De Oembiliën-rivier bij het meer van Sing karak.
8 Noordk. van Atjeh; bij Telok Semawe.
9 Westkust van Atjeh; Kloeang-baai.
10 Noordkust „ „ Monding der Beradjang-rivier.
11 „ „ „ Fort Segli.
12 In het gebergte.
13 „ „ „
14 Kalksteengrot.
15 Kalkgrot bij Paya-Combo.
16 Het karbouwengat met de p^o^. Goenoeng.
17 Buffel voor een ploeg gespannen.
18 Pedati met karbouw.
19 Karbouw.
20 Huis te Padang.
21 „ in de Padangsche bovenlanden.
22 „ „ „ „ „
23 Rijstschuur in de Padangsche bovenlanden.
24 Gemeentehuis in de Padangsche bovenlanden.
25 Dorp in Angkola (Tapanoeli).
26 Pasar te Tanetoeng.
27 „ „ „
28 Gezicht in een dorpsstraat.
29 Waterval en kloof van de Aneh.
30 Spoorweg in de Aneh-pas.
31 Waterval te Tarsetoeng.
32 Zwavelmodderbaden van Siropok.
33 Brug over de Oembiliën te Moeara Palangkei.
34 Hangbrug te Pangloän.
35 Brug over de Aek Kenian.
36 Hangbrug te Si Gompoelan.
37 Brug over de Batang Toro.
38 „ „ een rivier.
39 Kwantan-rivier beneden Padang Tarab.
40 Kwantan-rivier stroomafwaarts van Padang Tarab.
41 Orang-oetan.
42 Kwantan-rivier bij Loeboet Ambatjang.
43 Steenbank in een rivier.
44 Stroomversnelling Paloe Kahan.
45 „ bij Tapoes.
46 „ „ Simpatan.
47 „ „ „
48 Nederzetting aan de Kwantan-rivier.
49 Battaksche familie.
50 Bewoners van Nias.
51 Inlandsch hoofd met zijne familie.
52 Hoofden van Si-Periok.
53 Beambten van Goenoeng Soewa.
54 Soetan Mahomed.
55 Inlandsch schrijver.
56 Opziener, onderwijzer en leerlingen eener school te Padang Lawa.
57 Sultan van Siak.
58 Verlovingsfeest te Kejalan.
59 Menan (soort schermen).
60 Tandakkende Battakhoofden.
61 Moskee in de Padangsche bovenlanden.
62 Heidensche begraafplaats.
63 Steenen graf te Taba.
64 Chineesche kerk te Riouw.
65 Inwendige van een Chineesche kerk.
66 Hoofden enz. van Deli.
67 Europeesche woning.
68 Controleurswoning te Palembang.
69 Bewaarschool te Taroetoeng.

AF. Zuidpool-Expedities.

Tekst van P. H. Geerke. 20 platen.

1 Terra Australis.
2 Pakijs.
3 Zuidelijke ijsbergen.
4 IJsbergen in het Noorden.
5 Vulkaan in werking.
6 IJsmuur van Ross.
7 Gletschers.
8 De bemanning van de Belgica.
8*a* „ „ „ „ „
9 Laboratorium „ „ „
10 Koningin Wilhelminagolf.
11 Tocht op het eiland Brabant.
12 Twee leden der expeditie in poolcostuum.
13 De Belgica baant zich een weg naar open zee.
14 Zuiderlicht.
15 Noorderlicht.
16 „
17 IJspoort.
18 Pakijs.
19 Pinguins.

AG. Nansen's Noordpooltocht.

Door hemzelf beschreven. 29 platen.

1 Portret van Fridtjof Nansen.
2 De „Fram", het poolschip voor Nansen's tocht gebouwd.
3 Landing op Jalmal, N.-Siberië.
4 De Fram voor de Noordkust van Azië.
5 De Fram in het ijs.
6 Gezellige avond aan boord.
7 Metereologische waarnemingen.
8 Onderzoek van zeewater.
9 Schetskaart ontworpen door Nansen.
10 De Fram na een ijspersing.
11 Johansen.
12 Tocht met hondenslede.
13 Vertrek van Nansen en Johansen.
14 De achterblijvenden op de Fram.
15 Sleden ophalen.
16 Nergens land.
17 Slaapzakken drogen.
18 Nansen's hond „Haïfas".
19 Gevecht met een beer.
20 In de kajaks.
21 De plaats waar overwinterd werd.
22 Nansen en Johansen stroopen een walrus.
23 Naar het Zuiden.
24 Zeilen op de slede.
25 Aan elkaar gebonden kajaks.
26 Ontmoeting met Jackson.
27 Nansen voor Jackson's hut.
28 Johansen „ „
29 Aankomst van de Fram te Hammerfest.

AH. Expeditie naar King Williamsland ter opsporing der expeditie van John Franklin.

Tekst van J. A. Doesburg Lannooy. 20 platen.

1 Inleiding.
2 Kaart van king Williamsland en Boothia.
3 Zomergezicht in de poolstreken.
4 „ „ „ King Williamsland.
5 De expeditie neemt de levenswijze der Eskimo's aan.
6 Verwondering der inboorlingen.
7 Het rustuur op den middag.
8 Bergafwaarts.
9 Hay's rivier.
10 Rendierjacht.
11 Ontmoeting met de Natchili-Eskimo's.
12 Het vinden van het graf van Luit. Irving.
13 Begrafenis van de overblijfselen van Luitenant Irving.
14 Monument op het graf.
15 „ bij Starvation-core.
16 Het losraken van het ijs.
17 Rendierkamp.
18 Zalmvangst in Salmon-creek.
19 Het overtrekken van straat Simpson
20 Monument van Sir John Franklin.

AI. Sven Hedin, ontdekkingsreiziger.

31 platen.

1 Voorhof te Tscharlik voor de afreis.
1*a* Portret van Sven Hedin.
2 Optrekken van de karavaan te Kasjgar.
3 Sven Hedin werkend op een boot in de Taum.
4 Boot op de Taum.
5 Brand in het riet.
6 Legerplaats midden in een zandwoestijn.
7 Dalende van een steil zandduin.
8 Graven naar water.
9 De eerste kale struiken.
10 Naar water zoekend.
11 Een stervende wordt gelaafd.
12 Lob-norbewoners.
13 Leemen toren van een overstoven dorp.
14 Opgegraven houten lijsten.
15 Wilde kameel.
16 Over de hoogste bergkam der aarde.
17 Berglandschap in W. Thibet.

18 Een doode yak en zijn jagers.
19 Hedin als pelgrim verkleed.
20 Een veelzeggend gebaar.
21 Schietende Thibetanen.
22 Een tempel.
23 Teekening in een grafkapel van een der overleden hoofdpriesters te Taye-Loepo.
24 Een kloostermuur met roode banden en gebedslappen. Rood is de kleur der hooge geestelijkheid.
25 Kleeding en sieraden van Thibetaansche vrouwen.
26 Lama's (priesters) met dansmaskers.
27 De pelgrims uit Nepal voeren een dans uit op stokpaardjes.
28 Panorama van een deel van de Transhimalaya waarvan de passen alle hooger dan de M. Blanc zijn.
29 Slecht stuk weg langs den Brahmapoetra.
30 De laatste deelnemers van zijn tocht bij het afscheid in Engelsch-Indië.

AJ. Suriname in Woord en Beeld.

Tekst van Dr. H. van Cappelle. 67 platen.

1 Ingang fort Zeelandia.
2 Markt te Paramaribo.
3 Maagdenstraat.
4 Negerin met ijsemmertje.
5 Negerin in gala.
6 Kotto-missies.
7 Boschnegers.
8 Woning van Hollandsche Boeren bij Paramaribo.
9 Nickerie.
10 Volksfeest te Nickerie op 31 Aug.
11 Monding Saramacca-kanaal.
12 Plantage, „Wederzorg".
13 „ „Brouwerslust".
14 Koeliewoningen, Mariënburg.
15 Britsch-Indiërs, Koelies.
16 Negers op plantage.
17 Opzichterswoning, plantage „Jagtlust".
18 Cacaoplantage.
19 Kweekerij van cacaoplantjes.
20 Overleggen van cacaoboomen door koeliemeisjes.
21 Communicatieweg langs plantages met sluis.
22 Groote koffieboom. Plukkers.
23 Koffieveld, plantage „Voorburg".
24 Ingang van boschnegerdorp.
25 Boschnegerkamp.
26 „
27 Boschnegers in corjaal.
28 Boschnegervrouwen.
29 Gouverneur der Boschnegers.
30 Kapitein Sabadoe voor zijn woning.
31 Vergadering der boschnegers.
32 Dr. van Cappelle te midden der boschnegers.
33 Boschnegers op reis naar Paramaribo.
34 Indiaansch kamp.
35 Indiaansche meisjes.
36 „ „
37 Indiaansche vrouwen bij de bereiding van Cassawebrood.
38 Indiaansche vrouwen bij de bereiding van Cassawebrood.
39 Indiaansche hutten. Magazijn van aardewerk.
40 Indianendans bij magnesiumlicht.
41 Boschgezicht.
42 Kreek in het bosch.
43 Gezicht op bergendal.
44 Pilatusberg.
45 Monding der Maratakka.
46 Boot vastgeloopen op Stene-danti.
47 Steenen in de Fallawatra.
48 Groote steenen Bigi-Santi.
49 Blanche-Marieval.
50 Met een corjaal door rotsmassas in de Nickerie.
51 Lastdragende neger.
52 Vertrek van goudzoekers, uit Paramaribo.
53 Goudwasschen met de Dingtom.
54 Goud-exploitatie.
55 „
56 „
57 „
58 Openspuiten van een nieuw terrein.
59 Ontboscht terrein voor waterleidingsbuis.
60 Waterreservoir.
61 Hoofdwaterleiding.
62 Waterleidingsbuizen.
63 Ontbloot kwartsrif.
64 Kwartsmolen.
65 Buiten kampen.
66 Arbeiders kampen,
67 Spes Patriae Surinamensis.

AK. Praatjes bij Plaatjes over Londen.

Tekst van L. Simons. 73 platen (waarvan 53 in den tekst).

1 Londen; plattegrond.
2 Londen in vogelvlucht.
3 Universiteits roeiwedstrijd.
4 Lambeth-paleis.
5 Westminster-abdy.
6 Het koor in de Westminster-abdy.
7 Parlementshuis.
8 Het Hoogerhuis. Inwendig.
9 Het Lagerhuis.
10 Paleis van den Londenschen Schoolraad.
11 't Begin van een school. Zingen in de middenzaal.
12 Charing-Cross-spoorweg en brug.
13 Naald van Cleopatra.
14 Londensche brug.
15 De Theems gezien van de Londensche brug.
16 Towerbrug.
17 Londensche dokken.
18 Tunnel onder de Theems in aanbouw.
19 Woolwich.
20 Mei-meeting in Hydepark.
21 Rotten-row.
22 Piccadilly.
23 Pall-Mall on Drawing-room-day.
24 Trafalgar Square.
25 The Horse Guards, from Whitehall.
26 Northumberland avenue.
27 Cannonstreethotel.
28 West Strand.
29 Temple Bar.
30 New Law Courts.
31 Fleetstreet.
32 Ludgate-hill.
33 „ Oostzijde.
34 St. Paul, van boven gezien.
35 „Hall". Een Londensche agent in de straten.
36 Mansion-House.
37 Mansion-House-street; Beurs.
38 Whitechapel.
39 Old Baily. Een strafzitting met jury.
40 Covent-Garden; markt.
41 Westburne-grove.
42 Museum voor natuurlijke historie. Uitwendig.
43 Museum voor natuurlijke historie. Inwendig.
44 Britsch-Museum.
45 The Imperial Institute.
46 De Albert Hall; zaal voor 8000 personen.
47 De groote Concertzaal in het Volkspaleis.
48 Sydenham en het Kristallen Paleis.
49 Kristallen Paleis. Een afschaffersfeest.
50 Hampstead Heath.
51 Battersea-Park. Half-tropische tuin.
52 Chestnut-Avenue, Bushey Park.
53 Hampton Court Palace.
54† Uitzicht van af Tower-brug, naar 't noorden.
55† Theems van de Greenwich-pier.
56† Bridgestreet, naar het noorden.
57† Mauseleum-Room.
58† Regentstreet.
59† Shaftesbury gedenknaald en fontein.
60† Midland-railway. St. Pancras (van binnen).
61† Westminster abdy.
62† „ „ kapel Henry VII.
63† „ „ van binnen, naar 't Westen.
64† „ „ de hoek der dichters.
65† Chester; Bridge Street Row.
66† „ Grosvenor Bridge.
67† Hawarden Castle; van uit 't Park.
68† Haddon Hall; Oostzijde.
69† „ „ Zuidzijde.
70† „ „ Statie-slaapkamer.
71† Chatsworth-House bridge.
72† Chatsworth van uit de Italian garden.
73† „ Great Conservatory; van binnen.

AL. Celebes en de Moluksche Archipel.

Tekst van A. von Schmidt auf Altenstadt. 43 platen.

1 Makassar; Handelskade.
2 „ Hoogepad; laan van tamarindeboomen.
3 „ Overvaart van de kali Tello.
4 „ Makassaarsche jongen.
5 Vier prinsessen van Goa.
6 Stapelplaats.
7 Riviergezicht met bosch en cocosboomen.
8 Gorontaleesch ruiter met vrouw.
9 Gorontaleesche vrouw als priesteres.

10 Gezicht op de reede van Paleleh.
11 „ op Ternate.
12 „ in de krater van de Piek van Ternate.
13 Ternate; Fort Oranje.
14 „ Paleis van den Sultan.
15 „ Dansers van den vorst met orkest.
16 „ Danseressen.
17 Sultan van het eiland Tidore.
18 Prinses van Tidore.
19 Strijder van de lijfwacht.
20 Brug van cocosstammen.
21 Kappen van een cocosboom.
22 Alfoersch visscher.
23 „ bruidegom.
24 „ bruid.
25 Groep parelvisschers van Nieuw-Guinea.
26 Batoe Gadjah. Woning van den resident van Amboina.
27 Grot van Batoe Lobang.
28 Amboina; Passarstraat.
29 „ Loodsen.
30 Amboina; Visschersbootjes naar de markt.
31 „ Cerembaai.
32 „ Vrouw.
33 „ Bruidspaar.
34 „ Bruidspaar van Amboneesche negorybewoners.
35 „ Houten kerk met inlandsche ouderlingen.
36 „ Regent van Allang omringd door kapala soa's.
37 „ Optocht van inlandsche hoofden.
38 „ Nationale feestdag (31 Aug.) voor de schooljeugd.
39 „ Amboneezen verkleed als Europeanen (Tjakaiba's).
40 Officiëele intocht van een Europeesch ambtenaar in een negory.
41 Bronwatergeleidingen van gespleten bamboes.
42 Panorama van de Banda eilanden.
43 Visschersjongens.

AM. Korea.

Tekst van A. von Schmidt auf Altenstadt. 48 platen.

1 Kaart van Korea.
2 Gezicht op Toesan met de verschillende handelswijken.
3 Gezicht op het Reeëneiland.
4 „ „ de aanlegplaats.
5 Koreaansche verkoopsters van haai- en walvischvleesch.
6 Hoofdstraat te Toetan.
7 Koreaansche woning te Toetan met eenige kinderen.
8 Groepje te Toetan.
9 Gezicht op de kust van Korea bij Tuhemoelpo, havenplaats van Seoul.
10 Seoul, Stationsplein.
11 Oploopje van nieuwsgierigen.
12 Europeesch hotel te Seoul.
13 Twee Koreaansche dames.
14 Oude bedelaar.
15 Draagstoel van een minister.
16 Vrouw met rouwhoed.
17 Beeltenis van Li-Hti en den troonopvolger Li-Htia.
18 De groote troonzaal in het Noordpaleis.
19 De Lotoszaal in het Noordpaleis.
20 Het Oostpaleis.
21 Verblijf van de vorstin van Korea in het Oostpaleis.
22 Zomerpaleis.
23 Paviljoen in het Zomerpaleis.
24 Statiepoort van het paleis.
25 Marmeren pagode
26 Gebouw van de keizerlijke dansacademie.
27 Reuzenschildpad van steen.
28 Gezicht op de papiervallei bij Seoul.
29 Seoul, een der stadspoorten.
30 „ Straat in de wijk der aristocratie.
31 „ Verhoogde trambaan.
32 Markt in de hoofdstraten van Seoul, handel in rijst en boonen.
33 Markt in de hoofstraten van Seoul, takkebossen, houtskool, aardewerk.
34 Winkeltje met vrachtdragers.
35 Vervoermiddelen, paard en ezel.
36 Koreaansche teekening voorstellend beslaan van een paard.
37 Bruiloftsstoel van een voornaam persoon.
38 Bruiloftsstoel van een burgerman.
39 Koreaansche landbouwers aan het werk.
40 Twee Koreaansche soldaten in Koreaansche dracht.
41 Het versterkte klooster Pok Han.

42 Een tocht naar het klooster Pok Han.
43 In 't gebergte van Pok Han, rotsige hoogten.
44 Woestijnachtig landschap bij Pok Han.
45 Vergulde houten beelden in den tempel.
46 Fraai besneden poort van den hoofdtempel.
47 Paviljoen van een toovenares in 't gebergte bij Pok Han.
48 De onafhankelijkheidspoort buiten Seoul.

AN. Van Peking naar Rusland.

Tekst van A. von Schmidt auf Altenstadt. 47 platen.

1 Kaart van Oost-Azië met spoorlijn van Peking tot Irkoetsk.
2 Spoorlijn Irkoetsk tot Moskou.
3 Reuzenmuur om Peking.
4 Stadsgezicht met kameel-karavanen.
5 Tieng-ling-toe, de hoogste pagode van Peking.
6 Reuzenmuur.
7 Hoekgebouw op de muur van Peking. Station Hemelpoort.
8 Station te Tientsin.
9 Chineesche kinderen in wintergewaad.
10 Wandelende barbierszaak.
11 Chineesche vrachtwagen.
12 Oude Chineesche vrachtwagen.
13 Rondreizende Chineesche komedianten, die op stelten voorstelling geven in de straten.
14 Chineesche vrouw met misvormden voet.
15 Gedeelte v. d. spoorlijn van Tientsin naar Port-Arthur.
16 Port-Arthur in vogelvlucht.
17 „ „ markt in de Chineezenstad.
18 Port-Arthur, Chineesche winkel en eethuis.
19 Gezicht op Fuhifoe met den consulaatsheuvel.
20 Overblijfsel van een stadspoort te Port-Arthur.
21 Dracht van een Mandschoevrouw en een Chinees.
22 Mandschoetype: rondreizende scharen- en messenslijper.
23 Vrachtrijders en transporten nabij Moekden.
24 Gezicht in een zaal van het Duitsche officierscasino.
25 Chineesche arbeiders bezig aan de spoorlijn Port-Arthur-Dalny.
26 Regeeringsgebouwen te Dalny.
27 Hoofdstraat te Dalny.
28 Haven van Dalny met kleine vrachtbootjes.
29 1ste en 2de klasse op den Siberischen trein.
30 3de klasse voor vervoer militairen en Chineezen.
31 4de klasse voor het Chineesche werkvolk.
32 Gezicht op Moekden.
33 Landschap in het dorpje Charbin.
34 Pijnboschje bij Charbin.
35 Transport van emigranten uit Eur. Rusland in goederenwagens.
36 Gebruik van Chin. werkvolk.
37 Transportschip met emigranten op het Baikalmeer.
38 Primitief stationsgebouwtje uit hout en klei in Siberië.
39 Transport van politieke bannelingen.
40 Station Tuhita in Siberië: Rus. voertuigen met Siberische harddravers.
41 Aanlegplaats aan het Baikalmeer met stoomboot voor passagiers en goederen.
42 Vier typen: Tschoengoes, Rus, Mandschoe, Boeriat.
43 Tocht in slede over het ijs.
44 Station te Irkoetsk.
45 Gezicht op Moscou.
46 Kerk te Moscou.
47 Plein „ „

AO. De Bataklanden en hun bewoners,

Tekst van M. Joustra. 25 platen.

1 Het Toba-meer.
2 Zuidelijk bekken v. h. Toba-meer.
2*a* Sawah-vlakte aan de Z.-oever.
3 Dal van Silindoeng.
4 Zendelingswoning te Kaban-Djahe.
4*a* Bijgebouwtje, dat voor Apotheek dient.
5 Zendelingswoning te Boeloe-Amar.

6	Kerkgebouw te Boeloe-Amar.	14	Huis te Boeloeh-twar.
7	Groep Bataks.	15	Ravijn op de hoogvlakte.
8	„ „ en onderwijzers uit de Minahassa.	16	Ravijn bij het dorp Kaban-Djahe.
8a	Dezelfde onderwijzers.	17	Riviergezicht bij Kandibata.
9	Emplacement van de tabaksonderneming Petani.	18	Dorp Sarinembak.
10	Gezicht op de rivier Betimoes.	19	„ Tjingkes.
11	Riviergezicht.	20	Bataksche familiegroep.
12	„	21	Hoofd van Kaban-Djahe met twee zoons.
13	Boeloeh-twar, Bataksch dorp.	22	Batak met zijn dochtertje.

AP. Noorwegen.

Tekst van Th. E. Isaachsen. 52 platen.

1	Kristiania. Akershus.	27	Trondjhem; de dom van binnen gezien.
2	„ en de Kristianiafjord.	28	Kristiania; Storthingsgebouw.
3	Bij de Kristianiafjord.	29	„ paleis.
4	Noordkaap.	30	Saeter.
5	Gudvangen, Sognefjord.	31	Saetervang.
6	Hardangerfjord.	32	Houthalen uit het bosch.
7	Jotunheim.	33	Houtvlotten op de rivier.
8	„ bergbestijging.	34	Houtvervoer in een waterval.
9	Middernachtzon.	35	Lofoten.
10	IJssport op de Kristianiafjord.	36	„ varo.
11	Op sneeuwschoenen.	37	„ visschersboot.
12	Kristiania: wedstrijd op sneeuwschoenen.	38	„ visch schoonmaken.
13	Kristiania, sneeuwmonument.	39	„ „ drogen.
14	Suledalsporten.	40	Kabeljauwvangst.
15	Uit het Bratlandsdal.	41	Gezicht op Bergen.
16	„ „ Gudbrandsdal.	42	Walvischvangst.
17	Waterval te Hardanger, Espelandsfoss.	43	Volksschool; Thorshang.
18	Waterval te Hardanger, Laatefos.	44	„ Toïen.
19	Rjukanfoss.	45	„ Tönsberg.
20	Ligging van een dorp.	46	„ Kragerö.
21	Lappentent.	47	Kristiania; universiteit.
22	Tenten.	48	Proviandhuizen.
23	Overblijfselen van een vikingschip.	49	„
24	Gereconstrueerd vikingschip.	50	Bygdö, Golskerk.
25	Eidvoldsbygning.	51	Borgundkerk.
26	Trondjhem; de dom.	52	Hitterdalkerk.

AQ. Reis door Spanje.

Tekst van M. IJsselstein. 63 platen.

1	Barcelona, Boulevard Rambla.	9	Alhambra Leeuwenfontein.
2	Elche Palmenbosch.	10	„ Binnengalerij.
3	„ Weg.	11	„ Ajimez (dubbel venster).
4	Vrouw op ezel gezeten.	12	Granada Capella Real.
5	Kleeding der bewoners van Andalusië.	13	Ligging van Granada.
6	Aloë bij Granada.	14	„ „ „
7	Waterverkooper.	15	Ronda.
8	Granada, Panorama.	16	„

17 Sevilla, Dom.
18 „ Pilatushuis, patio.
19 „ „ , venster.
20 „ Voorgevel van Paleis San Telmo.
21 Tuin van het Alcasar.
22 Cordova, Moskee.
23 „ „
25 Toledo Ligging.
26 „ Straat.
27 „ Poortdeuren van huizen.
28 „ „ „ „
29 „ Cathedraal.
30 „ „
31 „ „
32 „ Alcantarabrug.
33 „ Oude stadspoort.
34 „ San Juan de los Reyes.
35 „ „ „ „ „ „
36 „ Santa Maria la Blanca.
37 „ Synagoge del Transito, Zoldering.
38 Cuenca en Mount San Christobal.
39 „ „ Huelvadal.
40 Madrid Puerta del Sol.
41 Velasquez Les Lances (Prado Madrid).
42 „ Philips IV („ „)
43 Velasquez. De Hertog van Olivarès (Prado Madrid).
44 „ Portret van een dwerg (Prado Madrid).
45 „ Esopus (Prado Madrid).
46 „ Infant Don Balthazar.
47 „ Het huisgezin.
48 Madrid. De Mansanares en de Toledobrug.
49 Avila.
50 „
51 „ Cathedraal.
52 Madrid. El Escoriaal.
53 Alcasar in Segovia.
54 Romeinsche aquaduct.
55 Salamanca Kathedraal.
56 „ San Stefan.
57 „ Casa di las Chouchas (Schelpenhuis).
58 Burgos Dom.
59 „ „ Deur.
60 „ „ Trap.
61 „ Grafmonument in het klooster Cartuja de Miraflores.
62 „ Grafmonument in het klooster Cartuja de Miraflores.
63 Fuente arrabia.

AR. * Parijsche Tentoonstelling 1900.

31 platen.

1 De President en de ministers, (opening der tentoonstelling.)
2 Inscheping van den President, (opening der tentoonstelling.)
3 Eifeltoren.
4 Gezicht onder den Eifeltoren op het Champ de Mars.
5 Het groote paleis.
6 Inwendige van het groote paleis, (Beeldhouwwerk).
7 Het kleine paleis.
8 Toegang tot de brug Alexander III en de stad Parijs.
9 Gezicht op de Seine in de richting brug Alexander III.
10 Waterkasteel en de galerijen.
11 Monumentale poort en Seine.
12 Gezicht op den ingang van het Oud-Parijs.
13 Draaibaar trottoir en electrische
14 Inzending van Creusot.
15 Het groote kanon van Creusot, (gewicht 66000 K.G., dracht 21 K.M.
16 Gezicht op de vreemde koloniën.
17 Arabische typen.
18 Paviljoen van Duitschland en Spanje.
19 „ „ Hongarijë.
20 „ „ Italië.
21 „ „ „
22 „ „ Monaco.
23 „ „ Denemarken.
24 „ „ Finland.
25 „ „ Siberië.
26 „ „ China.
27 Machinerieën voor rietsuikerbereiding (Nederl. afd.)
28 Machinerieën voor rietsuikerbereiding.
29 Transportwezen en Openbare Werken (Nederl. afd.)
30 Electrisch krachtstation.

AS. * Levende Oermenschen.

17 platen.

1 Battak-Fetischen.
2 „ Vrouw bezig met batikken.
3 Meteoorbezwering te Bororo, Cen. Brz.
4 Teekeningen van inboorlingen Bororo Centr. Braz.
5 Vrouwen, die haar overleden mannen van spijs voorzien. N. Amer. Ind.
6 Vrouwen, zich pijnigend bij de lijken harer mannen N. Amer. Ind.
7 Moeder haar kind aan den stroom toevertrouwend. N. Amer. Ind.
8 Een ingewikkeld lijk; Alaska.
9 „ „ „ na verloop v. tijd.
10 Lijk uitdrogen bij de Australiërs.
11 „ van een eskimo in een hut.
12 Inblazing van een zieke. N. Amer.
13 Collier van vinger van verslagen vijanden N. Amer. Ind.
14 Twee afgodsbeelden te Sunda.
15 Heksen-proces West-Afrika.
16 Fetisch-Zuil Bihé West-Afrika.
17 Menschenoffer. Otaheite.

AT. * Italië.

70 platen.

1 Gezicht op Genua.
2 Pisa Domplein.
3 „ „ Toren.
4 Napels Een straat.
5 Farnesische Stier.
6 Capri Monte Solaro.
7 Gezicht op Sorente.
8 Florence. Gezicht op de Arno.
9 „ Dom en Klokketoren.
10 „ Dom.
11 „ Palazzo Pitti en Palazzo Vecchio.
12 „ Davied Michel Angelo.
13 Rome Forum en zuil van Trajanus.
14 „ Via Appia.
15 „ Colosseum.
16 „ Tempel van Saturnus.
17 „ Poort van Constantijn.
18 „ Graf van Caecilia Metella.
19 „ Capitool.
20 „ Vaticaan Biblioteek.
21 „ „ Zaal der Grieksche bronnen.
22 „ Sint Pieterskerk, gevel.
23 „ „ „ van binnen.
24 Diskuswerper.
25 De Nijl.
26 Laokoon.
27 Apollo van Belvedere.
28 Demosthenes.
29 Mozes.
30 Dansende Faun.
31 Ravenna Apollinariskerk; 6e eeuw.
32 Florence. Petrarca. Bibliotheek Laurenziana.
33 Anagni. (prov. Rome) overblijfselen van het paleis van Bonifacius VIII.
34 S. Gimignagno. Boerenhuis.
35 Napels Panorama met de Vesuvius.
36 Capri Hôtel Pagano
38 Palermo, Haven en Monte Pellegrino.
39 „ S. Giovanni degli coremiti.
40 „ Cathedraal.
41 Monreale bij Palermo. Dom.
42 De Heilige Catherine van Sienna geeft kleeren aan Jezus, die als een pelgrim bij haar komt.
43 Milaan. Dom (van buiten gezien).
44 „ „ („ „ „).
45 Rome. Galerij van het klooster St. Paolo.
46 „ Sint Pieterskerk. Altaar.
47 Venetië. Het groote kanaal.
48 „ Portaal v. d. St. Marcuskerk.
49 „ Palazzo Ducale.
50 Baia. Kaap Misene gezien vanaf Castello.
51 „ Panorama.
52 Napels. Panorama van Posilipo.
53 „ Posilipo van 't paleis van Regina Giovanna.
54 Messina Panorama.
55 Uitbarsting Vesuvius 28 Juni 1909.
56 Florence. Gezicht van de Ponte Vecchio op de stad Florence.
57 Kloostergang van S. Marco.
58 De Arno met de Ponte Trinita.
59 Kloostergang van de Certosa.
60 Primavere van Botticelli (Academia).
61 Gezicht van S. Miniato op de stad.
62 De reis der Wijzen uit 't Oosten.
63 Trap van Bargello (Nation. Museum).
64 Palazzo Vecchio, van verre.
65 „ „ „ nabij (Arnolfo di Lapo).
66 „ Pitti (E. Brunelleschi).
67 De Kruisiging (Perugino) in de S. Maria Maddelena dei Pazzi.
68 De Geboorte (Ch. delle Notti).
69 Madonna del Cardellino (Rafael Uffizi)

AU. * Noord-Amerika.

42 platen.

1 Chicago, Auditoriumhotel.
2 Graan Elevator.
3 Hôtels aan het meer.
4 Vrijmetselaarsloge.
5 Stockyards.
6 De brandweer aan het werk.
8 New-York, Broadway.
9 „ Canalstreet.
10 „ Brooklijnbrug.
11 „ Haven.
12 „ Parkrowbuildings, (Skyscraper).
13 New-York, Stadhuis.
14 „ Kantoor v. d. Equitable.
15 „ Luchtspoorweg.
16 „ Station van den Luchtspoorweg.
17 San Francisco in vogelvlucht.
18 „ „ Baai.
19 „ „ Chineesche winkels.
20 „ „ Chineesch theater.
21 „ „ Palace-hôtel.
22 Washington, Kapitool.
24 Niagara, American Falls.
25 Niagara, Onder de Amer. Falls.
26 Luna eiland.
27 Kanaal onder den waterval bij Genua.
28 Stroomversnelling.
29 IJsbergen.
30 IJspoort.
31 IJskegels.
32 In den winter.
33 „ „ zomer.
34 Rotsgebergte, Georgetown.
35 „ Manhall-pas.
36 „ Spoorweg.
37 „ Spoorwegviaduct.
38 „ Coloradorivier. Royal. gorge.
39 Rotsgebergte, Coloradorivier. Royal. gorge.
40 De oudste Amerikaansche trein.
41 Amerikaansche trein van den tegenwoordigen tijd.
42 Californië, Spiegelmeer van de Ipswich vallei.
43 Kaart van de Vereenigde Staten.

AV. * Guyana, Cuba, Curaçao.

48 platen.

1 Kaart van Guyana.
2 „ „ West-Indië.
3 Paramaribo, Hoofdstraat.
4 „ Langs de rivier.
5 „ Paleis van den Gouverneur-Generaal.
6 Paramaribo, Begrafenis.
7 Georgetown, Particulier huis.
8 „ Hôtel en Club.
9 Op een kano naar de binnenlanden.
10 Stoomschip China, Pacific-Mail.
1*a* Baai van Havanna.
2*a* Havanna, Prado.
3*a* „ Binnenplaats van een woning.
4*a* Jonge Cubanen.
5*a* Suikerfabriek Cuba.
1*b* Curaçao in vogelvlucht.
2*b* Het Raadhuis.
3*b* Roomsch-Katholieke kerk.
4*b* Wilhelminapark.
5*b* Ingang van de haven.
6*b* Gezicht op de haven.
7*b* „ „ „ „
8*b* Brug over de haven. Gezien van Otrabanda of de zoogenaamde
9*b* Waterkant Otrabanda.
10*b* Stoomboot Willem II van den K. W. I. Maildienst.
11*b* Het rifwater.
12*b* Ontladen van schepen. Waterkant Willemstad.
13*b* Breedestraat Willemstad.
14*b* Caracasbaai met Fort Beekenburg.
15*b* Schallegat.
16*b* Inladen van zout op een zoogen. zoutplantage.
17*b* Put.
18*b* Negerhut.
19*b* Plantage. Groot Santa Martha.
20*b* Koraal met vee van de plantage Groot Santa Martha.
21*b* Eetsalon van de „Koning Willem II" van den W. I. Maildienst.
22*b* Damessalon op het dek van de „Koning Willem II" van den W. I. Maildienst.
23*b* Werkvolk op Curaçao.
24*b* Gezicht van uit zee op de brug over de haven.
25*b* Gezicht op Bonaire bij aankomst van

26b Gezicht op Bonaire bij aankomst van Curaçao (rechts).
27b Hoofdstraat van Kralendijke (hoofdplaats van Bonaire).
28b Protestantsche kerk van Bonaire met de gouvernementsschool.
29b Gezicht op Kralendijke uit de Savannah.
30b R. K. kerk van Kralendijke.
31b Breedestraat van Otrabanda.
32b Caja Grandi, Breede straat van Otrabanda.
33b Caja Grandi, Breede straat van Otrabanda (overzijde).

AW. * China.

102 platen.

1 De Heeren van Schermbeek, Visser, Blijdenstein en Collingridge Bing op het punt hun eersten tocht naar de Gele Rivier te ondernemen, te Tientsin gephotografeerd met den Ned. consul en den secr. tolk der Ned. legatie (zie artikelen „Naar de Gele Rivier" in Gidsnummers van Febr. en April 1899).
2 Reisstoet voor het vertrek op de binnenplaats van het Globehotel te Tientsin.
3 Pagode.
4 „
5 Stadsmuur Peking.
6 Poort Peking.
7 Straat „
8 Astronomische instrumenten in de buitenlucht; Peking.
9 Idem.
10 Gedenkpoort.
11 Bruidspaar.
12 Begraafplaats der Ming-dynastie; toegangsweg met steenen beelden.
13 Groote muur.
14 Tsung-li-Yamen gebouw. Peking.
15 Middagrustuur voor een dorpsherberg.
16 Nieuwsgierigen op plaats herberg.
17 Stadsmuur van Têchow.
18 Gele Rivier met veer.
19 Dijk der Gele Rivier met noodkitsen van klei.
20 Steile löess-oevers der Gele Rivier.
21 Tocht door de löess-streek.
22 Dichtmaken van een doorbraak.
23 Groote doorbraak van Lai Fung Chai dichtgemaakt (Sept. 1887).
24 Kanonneerboot geankerd aan den mond van den Hoangho.
25 Riviergezicht.
26 Chü Fu Hsiën, geboorte- en begraafplaats van Confucius.
27 Idem.
28 Hongkong; baai.
29 Idem.
31 Kanton; Bloemenhuis.
32 „ Boeddhatempel.
33 „ Pagode.
34 „ Zilvereiland.
35 Kaart van de Gele zee met kust van China.
36 Plattegrond van Peking, waarop duidelijk zichtbaar de Tartarenstad.
37 Zaal in het Duitsch officierscasino te Tientsin.
38 Poort van het spoorwegstation Langfang, halfweg Tientsin en Peking.
39 Gedeelte van het stadsgedeelte, waar Europeanen wonen in Peking.
40 Overzicht van de in 1900 door de Boksers verwoeste gezantschapswijk.
41 Officierscasino in Peking.
42 Chineesche moordenaar tusschen twee Europeesche militairen.
43 Kameelen-karavanen langs den muur der Tartarenstad Peking binnentrekkend.
44 Chineesche politie, door Duitsche instructeurs afgericht.
45 Chineesche vader en kind.
46 Chineesche schooljeugd.
47 Oude reuzeninstrumenten van het Observatorium, op den Tartarenmuur, welke door de Duitschers in 1900 meegenomen, thans in het park te Sans-Souci bij Berlijn zijn opgesteld.
48 Hemelstempel in de Chineezenstad te Peking.
49 Wit marmer terras bij den Hemelstempel, genaamd „Het middelpunt der aarde".
50 Tempel van Confucius en boekerij, gelegen in Peking.
51 Kostbaar cloisonné, wierook en offervaten in de Lamatempel te Peking.
52 Porseleinen tempelpoort te Peking.
53 Wit marmeren pagode van een Thibetaansch opperpriester, bij den Gelen tempel te Peking.
54 Eeuwenoude terrasvormige pagode

55 Pey-lang cathedraal van de R. Kath. gemeente te Peking; door de boksers vernield en volgens afbeelding weder opgebouwd.
56 Kolenheuvel genaamde verhoogde tuinen met theekoepels in de Keizersstad.
57 Sierlijk gebeeldhouwde muur, Drakenmuur genaamd in de Keizersstad.
58 Mingpagode en lusttuin op een eilandje in de Verboden Stad.
59 Dakenplan van de Verboden Stad met zeven poorten en binnenplaatsen.
60 Tempel der voorvaderen in de Verboden Stad.
61 Duizendarmige Boeddha, een van de reuzenbeelden in de tempel der Verboden Stad.
62 Sierlijke tempelpoort in de Verboden Stad.
63 Wit marmeren binnenhof en poort in de Verboden Stad.
64 Vertrekken van den Keizer van China.
65 Troon " " " " "
66 Panorama v.h. Zomerpaleis van den Keizer van China nabij Peking.
67 Pagodevormige porseleinen daken van gebouwtjes in het Zomerpaleis.
68 Zomerpaleis; koepelvormig hoofdgebouw op een heuveltop.
69 Zomerpaleis; porseleinen poort van den tempel.
70 Zomerpaleis; overdekte wit marmeren brug.
71 Zomerpaleis; marmeren beelden en aanlegplaats aan het meer.
72 Zomerpaleis; wit marmeren gondel als theekoepel gebruikt.
73 Gebouwen (torens) op de hoeken van den muur van Peking.
74 Half vernielde stadspoort van Peking op de Tartarenmuur.
75 Kijkje vanaf den Tartarenmuur, van Peking naar de Minggraven in den grooten muur.
76 Nachtverblijf in een Chineesch dorpje voor kameelen, karavanen en reizigers.
77 Eigenaardige bouwstijl van een Chineesch hotel.
78 Kameelen, die zijde en thee vervoeren naar Rusland.
79 Chineesche dorpsjeugd in angst voor het phototoestel.
80 Pei-lo wit marmeren poort met 5 bogen, toegang verleenend tot het Mingplateau.
81 Reuzenbeelden aan den toegangsweg naar het Mingplateau.
82 Reuzenbeeld van een liggend paard.
83 " " " kameel.
84 Groep van toeristen om het reuzenbeeld van een liggenden olifant.
85 Tempel op de begraafplaats van Keizer Yung-lu op het Mingplateau.
86 Wit marmeren trappen in Keizer Yung-lu's tempel.
87 Graf van Keizer Yung-lu.
88 Groote heirweg naar den Grooten Muur.
89 Thibetaansche poort uit de 11de eeuw op den weg naar den Grooten Muur.
90 Groote Muur die 10000 mijlen ver in een halven cirkel door het Ch. rijk loopt.
91 Kijkje vanaf den Grooten Muur.
92 " op Kiaoutschou op het Shantungschiereiland: gezicht op de stad bij hoogwater.
93 Hetzelfde kijkje bij laag water.
94 Kijkje op Kiaoutschou met de binnenbaai Augusta Victoria.
95 Landschap in de omstreken van Kiaoutschou.
96 Chung-wen-men of poort der Verheven Wijsheid (buitenzijde).
97 Barbier en kapper.
98 Chineesche vrouw bezig haar voeten te zwachtelen.
99 Chineesche kinderen in den winter.
100 Scharenslijper.
101 Aankomst van een trein.
102 Chineesche voerman.

AX. * Congo.
32 platen.

1 Afgrond bij den Yalala-waterval.
2 Rotsen bij Nzadia. Kimbedinga.
3 Rivier te Nzadia. Kimbedinga.
4 Stanley en zijn volgelingen.
5 Wijze van oorlogvoeren.
8 In het rietbosch.
9 Inlandsche brug.
10 Inboorlingen in een palmboom.
11 Amandelboom.
12 Bed van een rivier in het droge jaargetijde.

14 Een geschenk in fruit.
15 Familiegroep.
16 Sukunger-drager.
17 Koning Makokola.
18 Inlandsche vrouw met kind.
19 Vrouw in vollen tooi.
20 Inlandsche vrouw.
21 Nkimbo vrouw.
22 Volksverzameling om het evangelie te hooren prediken.
23 Inlandsch dorp.
24 Graf van een koning.
25 „ „ „ prins.
26 Aarden potten en pannen.
27 Pijpen van inboorlingen.
28 Muziekinstrumenten.
29 Karavaan de Mepozo-rivier overtrekkend.
30 Mierenheuvel.
31 Cactusboom.
32 Kaart van de Congo-rivier.

AY. * Transvaal, Natal (Kaapkolonie) voor en tijdens den Oorlog van 1901.

87 platen.

1 Kaart van Zuid-Afrika.
2 President Kruger.
3 Steyn.
4 Reitz staats-secretaris der Z. Afr. Rep. vroeger President van Oranje Vrijstaat.
5 Dr. W. Leyds vroeger secr. der Z. Afrik. Rep., nu gezant bij Nederland en België.
6 Piet Joubert.

Bloemfontein.

7 Bloemfontein in vogelvlucht.
8 „ markt en postkantoor.
9 „ markt.
10 Raadzaal (gebouw der Volksvertegenwoordiging).
11 Woning van President Steyn.

Pretoria.

12 Panorama met spoor naar Delagoabaai.
13 „ gezicht op gebouw van Volksraad en Geref. Kerk.
14 Afspan voor het avondmaal. (De boeren komen Zaterdagavond; vieren Zondag avondmaal met nabetrachting; 's avonds weer naar huis).
15 Volksraad (gebouw der Volksvertegenwoordiging).
16 Inzwering van Kruger 1898.
17 Huis van Kruger.
18 Park in Pretoria.
19 Fonteinen (uitspanningsplaats en bron der waterleiding naar Pretoria).
20 Krokodilrivier.
21 Paardenkraal.

Johannesburg.

23 Beurs op straat (between the chains).
24 „ „ „ (van andere zijde gezien).
25 Rissikstraat.
26 Marktplein.
27 „
28 Uitlanders paradeerend of manifesteerend.
29 Ferreiramijn goudmijnschacht, 1200 voet beneden den grond.
30 Mijnwerkers.
31 Krater (diamantmijn) in Kimberley

Kaapkolonie.

32 Bijna verdronken.
33 Ossenwagen in de rivier.
34 Oranjerivier.
35 Karroo-vlakten.
36 „ „ met kudde en struisvogels.
37 „ „ „ ossenwagen.

Natal.

38 Drakengebergten.
39 Amajuba.
40 Newcastle-tunnel.
41 Colley's graf.
42 Kafferkraal.
43 Landing te Durban. (De schepen kunnen niet in de haven komen; blijven voor anker liggen. De passagiers, 4 tegelijk, worden van boord in manden geheschen in kleinere schepen, die de haven kunnen aandoen).

Kaffers.

44 Zoeloe Kaffervrouw.
45 Basutohoofdman.

47 Daggarookers. (Dagga, een soort hennep, in den grond gestopt, aangestoken, smeult, Die rook zuigt de Kaffer door middel van pijpen in den grond gestoken op en drinkt daarbij water. Dan bedwelmd. Men denke aan het opiumschuiven).
48 Spiegelgevecht van Kaffers.

Boeren.

49 Familie Botha.
50 Boer-type.
51 Boer in jacht of oorlogscostuum.
52 Boeren te paard, opgecommandeerd.
53 Boeren-commando in 1895 te Johannesburg.
54 Weerspannige muilezels en een Kaapsche kar door de Modderrivier geholpen door inlandsche drijvers.
55 Een Boerencommando.
56 Gepantserde trein.
57 Engelsche gevangenen te Pretoria.
58 Engelsche artillerie de Modderrivier doortrekkende.
59 Begrafenis van Kolonel Stopford.
60 Op wacht.
61 Ambulancewagen bespannen met 8 muilezels.
62 Een transport levensmiddelen over den heuvelachtigen grond.
63 Luchtballon in veiligheid gebracht.
64 Luchtballon in de vlakte.
65 Een soldaat verschanst achter steenen.
66 Een Boerencommando Aliwal North binnentrekkend.
67 Marinesoldaten een scheepskanon voorttrekkend te Colenso.
68 Boeren in de kopjes bij Ladysmith.
69 Brug over de Modderrivier.
70 Boerenvest, waarin 120 patronen.
71 Soldaten brengen water op den top van Coleskop.
72 Een bocht van de Tugela.
73 Dal van de Tugela.
74 Joubert en een „klompie" van zijn menschen voor Ladysmith.
75 Gevecht van Rietfontein.
76 Gevangen boeren op de Penelope.
77 Cronjé.
78 Karakteristiek landschap (Veldt).
79 Delagoabaai.
80 Heliografeerende boeren.
81 Locomotief uitgezonden om door dynamiet een spoorbrug te vernielen.
82 Christiaan de Wet.
83 Kruger.
84 „ op de Gelderland.
85 S.s. Gelderland.
86 Aankomst van gevangenen op St. Helena.
87 Gevangenen op St. Helena.

AZ. * Zwitserland.

66 platen.

1 IJsbergen van den Rhône-gletscher.
2 Aletsch-gletscher.
3 Oberarhorn en Galenstock.
4 Leeuw van Lucerne.
5 Gletschertocht.
6 St. Gotthard; Duivelsbrug.
7 „ „
8 Andermatt.
9 Tunnel te Göschenen.
10 Een diligence.
11 Furgengletscher en Matterhorn.
12 Bestijging Matterhorn.
13 Matterhorn en Col d' Herens.
14 Brunegghorn bij Zermatt.
15 Mischabelhörner bij Zermatt.
16 Rothhorn en Weiszhorn met Gornergletscher.
17 Top van den Gornergletscher.
18 Via Mala.
19 Morteratschgletscher.
21 Mer de Glace.
22 „ „ „
23 „ „ „
24 Gletschermeer.
25 Dorp Adelboden met den Gross-Lohner.
26 „ „ „ „ Wildstrubel.
27 Idem.
28 Idem.
29 Gids.
30 Hotel Schwarzsee bij Zermatt.
31 Mariahilfkapel aan de Schwarzsee.
32 Station Gornergrat bij Zermatt.
33 Muilezels op Gornergrat.
34 Alpenhutten en Kapel te Randa bij Zermatt.
35 Vispdal-Zermatt. Stalden.
36 Dal der Visp. Gevolgen van Lawine.
37 Stalden bij Zermatt. De Visp.

39 Matterhorn.
40 Saas-Fee. Huizen.
41 Boerenhuis in Saas-Fee.
42 Larix. Saas-Fee.
43 Saas in Grund, van Saas-Fee uit.
44 Dorp Balen. Weg van Stalden naar Saas-Fee.
45 Landschap in het Saasdal.
46 Feegletscher en Alpenhutten.
47 Huis en Waschplaats. Meiringen.
48 Aareschlucht bij Meiringen.
49 " " "
50 Hoheweg te Interlaken.
51 Straat in Andermatt.
52 Haslidal.
53 "
54 Inboorling uit het Haslidal.
55 Oorsprong der Arve.
56 Tocht over de Rhônegletscher.
57 Monte Rosa en Lysekamm, tusschen Castor en Pollux.
58 Saas-Fee. Gletscher van Langen Fluh.
59 " "
60 Breuil. Matterhorn van de Zuidzijde.
61 Liverogne. Tusschen Courmajeux en Aosta.
62 Monte Rosa en Lysskamm. Van de Leukenbretter.
63 Idem.
64 Courmajeux.
65 Val de l'Allée Blanche.
66 Gemmi. Daubensee.

A.AA. * Rusland.

60 platen.

1 Petersburg. Paleis Peterhof, Portrettenzaal.
2 Petersburg, Paleis Peterhof.
3 " " " Callonnade en waterpartij in het park.
4 Petersburg. Paleis Gatchina.
5 " " "
6 " " te Tsarskoe-sélo.
7 " " " " "
8 " " " " "
9 " " Hermitage
10 " " " Galerij der Loges.
11 Petersburg. Arsenal. Salle du rez dechaussée.
12 Petersburg. Kapel der St. A. Newski op de brug Nicolaas I.
13 Petersburg. Gereformeerde kerk.
15 " Inwendige v. d. Cathédrale v. Isaäc.
16 Petersburg. Tour de l' Amirante.
17 " Standbeeld v. Peter de Groote d. Isaäc.
18 Petersburg. Standbeeld v. Nicolaas I.
19 " Het Kanaal.
20 " De blauwe brug en het standbeeld v. Nicolaas I.
21 Petersburg. Brug over de Newa.
22 " Newakade te Vasili-Ostroff.
23 Petersburg. Zegening der vruchten op de Newa.
24 Petersburg. De kleine Millioenboog.
27 Moscou. Museum.
28 " Kremlin. De St. A. News-
29 Petersburg. Kremlin. De St. Andreaszaal.
30 Petersburg. Kremlin. De troon.
31 " Newsky-prospect.
32 " Kapel-prospect.
33 " Standbeeld, Peter de Groote.
34 Petersburg. Zuil Alexander I.
35 " Koetsier met rijtuig.
36 " " " "
37 Moscou. Gezicht op de stad.
38 " Kerken.
39 " Brug.
40 " Kremlin.
41 " Muur Kremlin.
42 " Basiliuskerk.
43 Warschau. Russische kerk.
44 Valamo. Iconastuskerk.
46 " Priestergroep.
47 " Kapel op een der eilanden. Klooster.
48 Valamo. Processie.
49 " Priester klooster.
50 Finland. Landschap.
51 " Straat in Sortavalla.
52 " Boerenwoning.
53 " Rendier met slede.
54 Gevangenen (Gevangenis Irkutsch, Siberië).
55 Russische typen.
56 Kosakken.
57 Troïka.
58 Huisje Czaar Peter te Zaandam. (uitwendig).
59 Huisje Czaar Peter te Zaandam. (inwendig).

A.AB. * Nederlandsch Oost-Indië.
110 platen.

1 Kaart van Oost-Indië.
2 Bali, Reede van Boeleleng.
3 Batavia, Chineesch huis.
4 Brug.
5 Buitenzorg.
6 Aan de rivier.
7 Bamboebrug.
8 Chineesche tuin.
9 Demak. Aloen-aloen.
10 „ Tramstation.
11 Djokja. Aloen-aloen bij den kraton.
12 „ Fort.
13 „ Officierskampement.
14 „ Passar.
17 „ Waterkasteel.
19 Een dorp aan de zuidkust.
20 Dwerg.
21 Gamelang.
22 Houtdrager.
23 Inlandsche keuken.
24 Katjanzoekers.
25 Karretje aan 't Tjikanveer.
26 Malang Aquaduct.
27 Modjokerto. Wachtpost.
28 „ „
29 Opiumschuiver.
30 Opiumkit.
31 Preanger. Koffiepluksters.
32 „ Landhuis te Sinagar.
33 „ Zoutpakhuis.
34 Politie.
35 Rietplanten.
36 Rietsnijveld.
37 Riettransport.
38
39 Rijtuig.
40 Snoepwinkeltje.
41 Soldaat.
42 „
43 Solo. Chineesche bruiloftstoel.
44 „ Landhuis Karang Anam.
45 „ Dansmeisje.
46 „ bij 't fort.
47 „ Inlandsche vrouw.
48 „ In de kampong.
49 „ Optocht.
50 „ Prinsen van .....
51 „ Kroonprins van .....
52 Tranquil Suikerfabriek.
53 „ „ bij 't uitgaan.
54 „ „ weegbrug.
55 Tengergebergte. Landschap.
56 „ Dorp.
57 „ Grot op den weg naar Tosari.
58 Tooneelspelers.
59 Volksspelen.
60
62 Vruchten.
63 Winkel.
64 „
65 Wederkeerige hoofdwassching.
66 Zoutwinning (Zuidkust).
67 Boeroe Boedoer.
68 „ „
69 „ „ Gezicht op een der opgangen.
70 „ „ Op het dak.
71 Mendoet.
72 „ Boeddhabeeld.
73 „ „
74 „ Boeddhabeelden.
75 Afgodsbeeld. Tjandie Lewoe.
76 Branbanam.
77 „
78 „ Beeldhouwwerk.
79 „ detail.
82 Macassar. Huis.
88 Generaal Vetter.
89 „ van Ham.
90 Terreinkaart.
91 „
92 Expeditie Lombok.
93 „ „
94 Marschroute.
95 Troepen van Generaal Vetter.
96 De Radja.
97 Paleis van den Radja.
98 Buitenverblijf van den Radja.
99 Doorwaden eener rivier.
100 Tempels.
101 Tjakra Negara, bij de wallen.
102 „ „ Vijvers bij .....
103 Prauw van Ampenan.
104 Sumatra; Laan van pinangboomen.
105 „ Rijstvelden met Merapi op den achtergrond (Padangsche bovenlanden).
106 „ Uitplanten van rijst.
107 „ Reuzenboom te Padang-Pandjang.
108 „ Markt te Paja Combo.
109 „ Dito.
110 „ Balei, vergaderzaal in de Padangsche bovenlanden.
111 „ India-rubber zoekers gereed om 't binnenland in te trekken.
112 „ Kinderen van Nias.
113 Borneo; Vrouwentypen.
114 Java; Gezicht op Litoe Bagendit bij Garoet (Preanger).
115 „ Wajangtypen.
116 „ „
117 „ „
118 „ „

A.AC. * Ned.-Indië.

Naar het werk uitgegeven onder leiding van den Heer H. Colijn.

Land- en Volkenkunde :

Aardrijkskundig overzicht.
Zoeklichten over Insulinde.
Rassen en Talen in den Archipel.
Maatschappelijke toestanden en instellingen; zeden en gewoonten.
De Bestaansmiddelen der Inlandsche Bevolking.
De Godsdienst.
De Vreemde Oosterlingen.
Nieuw-Guinea.
Geschiedenis en Bestuur.
Vragen van den dag: irrigatie, landbouw, mijnbouw, handel enz.

In bewerking.

A.AD. * Constantinopel.

54 platen.

1 Kaart van Constantinopel
2 Haven.
3 Stamboul.
4 Galata.
5 Brug van Constantinopel.
6 Turksche bedelaars.
7 Straat in Stamboul.
8 Turksche straathonden.
9 Moskee van Yeni D'Jami.
10 Broodverkoopers.
11 Schapenmarkt
12 Sjouwers.
13 Tchinili Museum.
14 Straatventers.
15 Moskee van St. Sophia.
16 Fontein van absolutie St. Sophia.
17 Turksche priesters (Saftas).
18 Inwendige van St. Sophia.
19 Turksche priester bij het gebed.
20 Turksche schoenmaker.
21 Moskee van Sultan Ahmed.
22 Turksche brandweer.
23 Moskee van Sultan Osman.
24 Gang in het nieuwe paleis van den Sultan.
25 De Sultan begeeft zich naar de moskee.
26 Graf van Sultan Mahomed.
27 Dansende derwischen.
28 Galata toren.
29 Bashi Bazoules (Turksche soldaten).
30 Ottomaansch oorlogsschip.
31 Turksch arsenaal.
32 Topané, geweerfabriek.
33 Riviergezicht.
34 Café in de openlucht.
35 Turksche vrouwen.
36 Georgians.
37 Circassiërs.
38 Dolma Bagtsche paleis.
39 Paleis van Tcheragon.
40 Gourou Tchesme.
41 Roumelia Hissar.
42 Yeni Kevi.
43 Therapia. Britsch gezantschap.
44 „ Fransch „
45 „ Duitsch „
46 Beynkdere.
47 Yen.
48 Beycos Kiosk.
49 Anadoli Hissar.
50 Aan een Aziatische rivier (Sweet waters of Asia).
51 Paleis van Beylerby.
52 Toren van Leander.
53 Scutari.
54 Straat in Scutari.

A.AE. * Palestina.

17 platen.

1 Plattegrond van Jeruzalem.
2 Panorama „ „
3 Jeruzalem, Davidspoort.
4 Graftomben der Koningen.
5 Jeruzalem. Kerk van het Heilige Graf.
6 Jaffapoort,
7 Ecce-Homopoort. Jeruzalem.
8 Klaagmuur „
10 Tuin van Gethsémané Jeruzalem.
11 Tempel van Salomo.
12 Stallen „ „
15 Koren malen.
16 Graftomben van Abraham en Sarah.
17 De Jordaan.
18 Reservoir van Ezechias.
19 Bethlehem. Grot van de Geboorte.

A.AF. * Bangkok.

40 platen. In bewerking.

A.AG. * Negers in Afrika.

Uit Mansfeld Urwald Documente. 58 platen.

1 Een Keaka dorp.
2 Palaserhuis in Ekoi-land waar godsdienstige bijeenkomsten gehouden worden en ook de rechtszitting plaats heeft.
3 Zitbanken op de palaserplaats binnenplaats van 't palaserhuis.
4 Ingang tot 't huis van een Mboamdenvrouw. Vanaf het kruispunt van de linksche opstaande staak en de dwarsstaak gaat een ketting van lianenringen naar boven over 't dak. Deze stelt de ladder voor waarop de eerste vrouw uit den hemel afgedaald zou zijn. De Mboamdenvrouwen vormen een bevoorrechte kaste; zij zouden nl. van die eerste vrouw afstammen.
5 Gesneden stoelen. Links de stoel. Rechts de stoel plat gelegd voor 't ornament.
6 De nederzetting Ossidinge.
7 De Ekois zijn verzot op muziek, zang en dans, en hebben verschillende muziekinstrumenten. Links de kleine luit, rechts de mandoline.
8 De groote houten trommel bij dansmuziek.
9 De trommel en hoe hij bespeeld wordt.
10 Beeld van Obaschi; den oppergod, die boven de wolken woont, en voor wien offeranden worden neergelegd.
11 Dans der Hanna vrouwen (De Hanna zijn een naburige stam).
12 't Graf van een opperhoofd in Keakaland. Al zijn bezittingen worden op 't graf neergelegd: zijn hoofdbedekking, zijn dekens, een kan, 2 bierkroesen enz.
13 Is iemand ver van huis gestorven, b.v. als arbeider aan de kust dan worden de gebruiksvoorwerpen van den doode, die in 't huis zijn achtergebleven, voor zijn woning uitgestald.
14 Vier opperhoofden in 't Ossidinge gebied. De derde is 't opperhoofd menschentanden, afkomstig van slaven, die bij zijn vaders dood geofferd werden.
15 Driejarig knaapje met een halsketting van kralen.
16 Haardracht der Keakenvrouwen.
17 Kostuum der Mboamdenvrouwen van achteren gezien, op 't mooist uitgedost.
18 Mboamdenvrouwen. Tatoeëering van 't gezicht.
19 Weg door 't oerwoud bij Ossidinge en brug over een beek.
20 Hangende lianenbrug over een rivier.
21 De brug van binnen gezien.
22 Jujudansers. Juju zijn de geesten der afgestorvenen en worden door maskers voorgesteld. De jujudansers behooren tot eene bepaalde godsdienstige gemeenschap, en 't recht om 't jujumasker te dragen en bij plechtige gelegenheden daarmee te dansen gaat bij erfenis over.
23 Kleeding juju-danser.
23*a* Juju-dansers met trommels.
24 Dansmaskers der jujunegers, van hout met huid overtrokken.
25 Het doodenmeer waar de dooden samenkomen zooals ook de levenden hunne plechtige bijeenkomsten hebben.
26 Aanbieden van 't offer aan de godheid Obaschi.
27 De heilige nijlpaarden: deze zijn de totemdieren van 't Ossidinge district.
28 Een bekende wandschilderij in 't Palaserhuis te Okuri: Het dier stelt een luipaard, de menschfiguren stellen geesten voor.
29 De Croesrivier bij de nederzetting Ossidinge.
30 Watervallen aan de Duitsch Engelsche grens.
31 Primitieve zoutkokerij.
32 Het boetseeren van een pot in 4 afbeeldingen.
33 Hechten van een mand, het begin.
34 Weefgetouw.

36 Hoenderstal.
37 Het rooien van oerwoud voor cultuur. De plek is reeds ontdaan van de zware boomen.
38 Wasdom van de bananen. Ontwikkeling van een blad in 5 dagen.
40 Aanplantingen meest van bananen, aan beide zijden van den weg.
41 Tusschen twee steenen worden peper, noten enz. fijngewreven.
42 Onvoordeelige manier om palmwijn af te tappen, hiervoor moet eerst de boom geveld worden.
43 Aftappen van palmwijn. Instrumentje dat in de wond van een palmboom gezet wordt: het eindigt in een hol kokertje.
44 Het instrumentje aan den boom bevestigd. Door de gaatjes aan den onderkant siepelt 't sap, komt in 't kokertje en vandaar in de flesch die er aan gehangen is.
45 Palmboom met twee flesschen voor aftapping.
46 Klimmen in een oliepalm.
47 Het maken van insnijdingen in de Vixia-elastica om 't gummi-melksap er uit te doen vloeien.
48 Zesjarige gummiboom (Vixia-elastica) Daarnaast de beitel waarmee de insnijdingen gemaakt zijn. De witte lijnen geven 't afdruipende melksap weer.
49 Kappen van gummiliane in 't oerwoud.
50 Aansnijden van een gummiliane om 't sap er te laten uitloopen.
51 Olifantenjagers. Aan de hoofdbedekking van den linkerjager, welke uit bastvezels gevlochten is, zijn de staartharen van een olifant bevestigd.
52 Het Obiaku-orakel, dat uit zal maken of een verdachte schuldig is.
53 Een gevangene in het blok.
54 Hoe de negers (Ekois) tot 20 tellen.
55 Koloniale soldaten.
56 Visschen met 't groote vischnet.
57 Tatoeëering op het voorhoofd eener jonggehuwde vrouw „Okort" hetgeen beteekent „Ik heb U lief".
58 Hoe de negervrouwen haar kinderen op den rug dragen.

A.AJ. Borneo.

Tekst van H. W. Fischer. 52 platen.

1 Kaart van Borneo.
1*b* Kijkje in een woud te Borneo.
2 Oever van een watervlakte.
3 Dorp aan den oever.
4 Rivier door rotsige oevers.
4*a* Steile oevers.
5 Kalme rivier.
6 Dezelfde rivier, in enkele uren veranderd in een ontzaggelijken watervloed.
7 De leeggeladen booten worden door menschen tegen den stroom opgewerkt.
8 Draagplank met versierselen voor kleine kinderen.
9 De jongens bouwen zelf een huisje.
10 Tatoeëeren op de hand van een meisje.
11 Versiering op 't bovenbeen van een vrouw.
12 Jonge kajan fraai gekleed voor een vischpartij.
13 Volwassen man met lendengordel, groote ringen in de uitgerekte ooren.
14 Volwassen jonge vrouw met een eenvoudig lendenkleedje maar met tal van sieraden om den hals en een heele tros ringen in de oorlellen.
15 Witte doodskleederen, benaaid met allerlei zwarte menschen- en dierengestalten.
16 Grafmonument voor aanzienlijken.
17 Touw met allerlei voorwerpen, dwars over de rivier gespannen, ten teeken, dat het vreemdelingen verboden is de rijstvelden of de woning van de rouwdragenden te betreden.
18 Samenwoning der Dajaks.
19*a* Het oprichten van de hoofdpaal voor de galerij van een Dajaksch huis.
19*b* De huizen der Dajaks staan alle op hooge palen boven den grond.
20 Genoegelijk samenzijn van twee jonggehuwde Kajanparen tusschen de palen hunner stamwoning.
21 Kamer in 't huis van een welgestelden Dajak, waarop men den vuurhaard, de matjes, een schild en een grooten regenhoed ziet.

22 Een ander deel van hetzelfde vertrek, waarin een rij Chineesche potten om rijst te bewaren; daarnaast draagzakken van rotan, benevens het kussen en matje waarop de Dajak slaapt.
23 Hoe de Dajaks er uit zien als ze zich naar 't veld begeven met een korf op den rug, een lans en een roeispaan in de hand.
24 Tegen de zonnestralen dragen de vrouwen hoeden van gevlochten bladeren met veeren en kralen versierd.
25 Jasje, zooals de vrouwen dragen. Dit is geweven van gekleurde vezels en lianen, of genaaid van boombast, en zeer fraai geborduurd.
26 Vrouw in rouwkleeding en zonder eenige versiering.
27 Dajaks uitgerust om ten strijde te trekken.
28 Zwaard. Op 't lemmet van goed staal fijne ingedreven versieringen; het gevest is van been met als ornament sterk gestileerde dieren, evenzoo op de houten scheede.
29 Stuk oerbosch.
30 Veld, volgens Dajaksch begrip, geschikt om bezaaid te worden.
31 Marktfeest, plechtigheid aan 't zaaien en oogsten verbonden.
32 Bereiding van een feestmaaltijd; in ijzeren pannen wordt varkensvleesch gekookt.
33 Een oude priesteres.
34 Professor Nieuwenhuis te midden van zijne tochtgenooten.
35 Proeven van houtsnijkunst: oorsieraden, busje voor hanensporen, deksels van kokers, naalden voor 't mattenvlechten.
36 Zwaardgrepen uit hertshoorn gesneden. Enkels zijn versierd met geitenhaar, terwijl het ondereinde met plantenvezels is omvlochten.
37 Figuren met een meisje in 't glasharde bamboe gesneden.
38 Figuren gesneden in bamboe.
39 " " " "
40 Teekening, door een Dajak vervaardigd, voorstellende hoe met behulp van ladders bijennesten uit een rots worden gehaald.
41 Versieringen van kinderdraagplanken.
42 Hoogspringen met behulp van een polsstok.
43 Krijgsdans uitgevoerd door een man in krijgsdos, onder begeleiding van een fluit.
44 Fluitblazer. De fluit bestaat uit een kalebàs, waarin eenige bamboepijpen, ieder met een paar gaatjes. Om den klank beter te maken is bovenop de kop van een neushoornvogel gezet.
45 Dajaks, gereed om uit te trekken voor het „koppensnellen".
46 Kinderen der Dajaks.
47 Eén Dajak, met schild en speer te midden van Maleiers.
48 Europeesche woning te Pontianak, geheel van hout.
49 Europeesche school te Pontianak op palen gebouwd, daar de Kapoeasrivier nog eb en vloed doet gevoelen.

A.AK. Het leven van een Javaanschen landbouwer.

Tekst van H. W. Fischer. 28 platen.

1 Limasan dak. Huis uit stijlen van hout en bamboe, met een soort gras gedekt.
2 Javaansche huisraad: potten, pannen en vlechtwerk.
3 Rijststampen.
4 Javaansch erf.
5 Rijstvelden op berghelling.
6 Akkerbouw met planten in alle perioden van groei.
7 Velden langs rivier.
8 Bewerking van veld met buffels.
9 Planten van rijst.
10 Zorg voor wieden, bijplanten en het verjagen der vogels.
11 Tusschen de rijpe halmen.
12 Mesje voor padi-snijden benevens
13 Een Javaansche pop, een kind voorstellend.
14 Vrouw met kindje in doek, schrijlings op de heup zittend.
15 Groepje Javaansche kinderen.
16 Pop naar Javaansche man.
17 Javaansche vrouwen.
18 Jong meisje.
19 Javaansche jongelingen.
20 " bruid.
21 Feestelijke ommegang van bruid en bruigom door 't dorp.
22 Wajangtooneel.
23 Wajang-poppen.
23*a* " " groot.
24 " "
24*a* " " "
25 Dansende vrouw.
26 Danseressen en orkest

A.AM. Eenige maanden onder de Papoea's in Nieuw-Guinea.

Bewerkt naar het Reisverhaal van Mr. H. A. Lorentz. 56 platen.

1 Portretten van hen, die de expeditie meemaakten.
2 De Zeemeeuw, stoomboot ter beschikking gesteld van de expeditie.
3 Ligging van Nieuw-Guinea ten opzichte van onzen Archipel.
4 Kaart van Nieuw-Guinea en de Bismarck Archipel.
5 Kaart van Nieuw-Guinea (Noordelijk gedeelte).
6 Adonis uit de Geelvinckbaai.
7 Huis in schildpadvorm.
8 Nufoorsch vaartuig.
9 Bewoners van Sari.
10 De hulp van de zon ingeroepen na hevige regens voor het drogen van kleeren en beddegoed.
11 Mapar, een dorp, bestaande uit één huis met 40 à 60 inwoners.
12 De Ingslim, een rivier, op den heenweg; door den regen was de boomstam, die voor brug moest dienen, half onder water.
13 Horna, dorp uit een huis bestaande.
14 Kamp aan de Mamapiri.
15 De Ingslim op den terugweg; gebouwde leuningen nog aanwezig.
16 Kaart van Noord-Nieuw-Guinea.
17 Josefa- en Humboldtbaai.
18 Het huis op Metu-Débi.
19 Uitzicht van Métu-Débi.
20 Gezicht op Tobadi.
21 Sago kloppen.
22 Getatoeëerde vrouw.
23 Papoea in feestdosch.
24 Draagtaschje.
25 Visschende Tobadiërs.
26 Zeilende Papoea's in de Humboldtbaai.
27 Een karriwarri, tempel, waarin halfvolwassen jongens wonen en werken.
28 Dansende Papoea's.
29 Het inwendige van de karriwarri.
30 Fluitblazers in de karriwarri.
31 Touwdraaien door karriwarrijongens.
32 Boot van het Santani-meer.
33 Het maken van een prauw.
34 Mannenprauw voor het dorp Asé.
35 Het spreekuur van den Dokter, gehouden in een tent; het bezoek der patienten diende tevens om handel te drijven en merkwaardige voorwerpen te verkrijgen.
36 Vijandelijke houding der Seisariërs.
37 Tegenspoed op de Tami-rivier; de bootjes bleven zitten op de zandbanken; een boot met rijst beladen sloeg om.
38 Sekánto's. een der Papoea-stammen.
39 Verlaten woning der Sekánto's.
40 Karriwarri te Sageisara.
41 Hoofdbankje.
42 Vervaardigen van steenen bijlen.
43 Portret van een Papoea, door de tochtgenooten om zijn vindingrijkheid in 't verzinnen van leugens „Jokkebrok" gedoopt.
44 Groep mannen van Tarfia.
45 „ Saweh's.
46 Kolenvindplaats in de bedding van de Erisangra.
47 De Tawarin, breede rivier met oerwoud aan beide zijden.
48 Versperring van de rivier Moaief door omgevallen boomen.
49 Vrouwen en kinderen der Nimbirrans.
50 Het meer Trambaai.
51 Bewoners der Mapoia-eilanden.
52 Kustplaats Wendési.
53 Bewoners van Angadi.
54 Woning te Angadi.
55 De rivier Uràma met oerwoud aan beide zijden.
56 Langs Maitara.

A.AN. Japan.

Met tekst 49, zonder tekst 124 platen.

1 Kaart van Japan.
1*a* „ voorstellend de vorderingen van Rusland in het verre Oosten.
2 Oud Japansch oorlogsschip.
2*a* Straat met modder.
3 Winkelstraat.
4 Winkel van kleedingstoffen.
5 Een winderige dag.
6 Meisje met guitaar.
7 Japansche dame.
8 Schilderende dames.
9 Kamma of jinriksha.
9*a* Japansche sjouwerman.
10 Jinriksja op straat.
11 Kleine kinderen.
12 Moeder met kind.

13 Prent uit een Japansch kinderboek.
13a Blinde amma (masseur).
14 Marskramer.
15 Priesters.
15a Bloemverkooper.
16 Winkeluitstalling.
17 Fuyi-Yama.
18 Landweg met denneboomen.
19 Chrysantemum-plant.
20 Bloeiende kerseboomen.
20a Buddhatempel te Nikko.
21 Heilige brug te Nikko.
22 Ingang begraafplaats te Ye-Yasu.
22a " " " "
23 Pagode " " "
23a Ingang " " "
24 Voorplein " " "
25 Wijwaterbak " " "
26 Binnenpoort " " "
26a Laatste poort " " "
27 Bedehuis van binnen.
28 " " "
29 Ingang graf der oude Japansche Koningen.
30 Ingang graf der oude Japansche Koningen.
31 Grafpoort.
31a "
32 Stroomversnelling der Krauman-Gawa- of Konigawa.
33 Buddhabeeld te Kamakura.
34 Theehuis.
34a Meisjes in een Theehuis.
35 Haarkappen.
36 Tooneelspelen.
37 Worstelaar.
38 Worstelaars.
38a Japansche Waarzegger.

De volgende platen zijn niet in den tekst behandeld:

39 Grot Enoshima.
40 Kasteel Nagoya.
41 Afgodsbeeld te Nikko.
42 Tempel van binnen.
43 Poort met afgodsbeeld.
44 Buddhistisch altaar te Kioto.
45 Tempelpoort te Nikko.
46 Nikko. Pagode van Ye-Yasu's mausoleum.
47 Nikko „Hollandsche kandelaber".
48 Poort met lakwerk aan het graf van Yemitsu.
49 Nikko. Boschweg.
50 " Laan naar tempel met cryptomera's beplant.
51 Nikko. Tempel van binnen.
52 Tempel te Nikko. Beeldhouwwerk.
53 Nikko. Stal van het goddelijke paard.
54 Tempel te Nikko, van binnen gezien.
56 Jinrikscha.
57 Een kamer.
58 Onderwijzer met leerlingen.
59 De dood van Danyemon.
61 Vergezicht op de reede van Nagasaki.
62 Gezicht op de Europeesche wijk "
63 " " " " "
64 Visschersjonk.
65 Eilandje Pappenberg aan den ingang van de reede.
66 Fuyiyama, de met eeuwige sneeuwbedekte vulkaan.
67 Shintopriesters in ceremonieel gewaad.
68 Shintopriesteressen, die den heiligen dans uitvoeren in den tempel te Nara.
70 Dai-butsu, reuzen bronzen beelden te Kamakura.
71 Gebeeldhouwde tempelpoort te Nikko.
72 Doorzichtig gebeeldhouwd paneel van een tempeldeur te Tokio.
73 Tweewielig voertuigje door een man getrokken.
74 Blinde masseur, die 's avonds met een klepper gewapend door de straten trekt. (gekleurd).
75 Twee Japansche dames in straattoilet.
76 Japansche maaltijd aan kleine tafeltjes.
77 Vier Japansche vrouwen met obi's (ceintuurs) op den rug gezien, gekleurd.
78 Deftige Japansche dame in winterstraattoilet, (gekleurd).
79 Type van een aristocratische schoonheid in huistoilet, (gekleurd).
80 Huwelijksplechtigheid (gekleurd).
81 Geisha (vrouwelijke actrice) "
82 Meisje dat de Japansche harp bespeelt.
83 Plechtige begroeting op straat. (gekleurd).
84 Priesters die op Nieuwjaarsdag een heiligen dans uitvoeren (gekleurd).
85 Twee meisjes in feestgewaad. (gekleurd).
86 Meisjes op Nieuwjaarsdag raket en volart spelend. (gekleurd).
87 Meisje spelend met gekleurden bal. (gekleurd).
88 Tooneelstraat te Yokohama. (gekleurd).
89 „Harakari". Zelfmoord op bevel op een Japansch tooneel. (gekleurd).
90 Worstelaars. Eerste houding (gekl.).
91 " Tweede " "
92 Theaterstraat in Yokohama.
93 Herberg in het binnenland.

95 Vrouw en kind, naar de kerseboomen kijkend (gekleurd).

96 Portret van Mutsu-hito; Mikado van Japan in oude hofdracht (gekleurd).

97 Portret van Sckyo Harnko, Keizerin van Japan in oude hofdracht (gekl.).

98 Torii (tempelpoorten in den tempelhof) te Inri. Deze houten torii zijn karakteristiek voor Shintotempels. Zij zijn vermiljoen rood geschilderd met zwarte basis, en vormen een wondervol contrast met 't groen van den plantengroei.

Op den voorgrond links een waarzegger: rechts een vrouw met vogels in een kooitje; voor een kleinigheid laat zij een vogel ontsnappen en brengt daarbij den gever eer voor zijn menschlievende daad (zoodra de gever verdwenen is komt de vogel weer in de kooi).

99 Buddhistische monnik.

100 Het gebeden wiel, een steenen wiel waarop gebeden uitgehouwen zijn. Iedere wenteling van het wiel staat gelijk met een volledig opzeggen van elk der gebeden. De symbolieke beteekenis van het wiel moet gezocht worden in de leer van Ingwa, volgens welke het geheele leven een gevolg is van daden in een vroeger bestaan verricht. Deze voortdurende opeenvolging van oorzaak en gevolg doet denken aan de rondwenteling van een wiel. En zoo draait de geloovige het gebeden wiel, — het symbool van het menschelijk bestaan — rond, met een smeekbede aan den medelijdenden God Jozo; dat het ongeluk voorbij moge gaan, en zijn innig verlangen bevredigd moge worden.

Zie de votieflantaarn achter het wiel.

101 Shinto kast, den heiligen spiegel bevattend.

Het Shintoïsme is gebaseerd op de overtuiging dat de mensch geboren is met een instinct dat hem het goede van het kwade doet onderscheiden. Daarom is bij dezen godsdienst geen ritueel noodig. Alleen de spiegel is het symbool, den mensch tot prikkel om tot zichzelf in te keeren en te onderzoeken of zijn geweten rein is.

102 Herten in den tempeltuin te Nara. De tempeltuinen zijn vol herten die gaarne door de geloovigen zijn. Op den achtergrond de ishidonvotief-lantaarns, die eenmaal per jaar. op het herinneringsfeest van de dooden, van lichtjes voorzien worden.

103 De Yomei-poort. Deze werd door den bouwmeester als zoo volmaakt beschouwd, dat hij vreesde dat de goden uit afgunst ongeluk zouden brengen over de nakomelingen van Iyéyasu. Daarom zette hij een der hoofdpeilers van het gebouw onderste boven.

104 Laan van cryptomerias, die den ingang vormen tot het heiligdom te Nikko.

Na den dood van den grooten Shogum Iyéyasu in 1616, wilde diens zoon den laatsten wensch zijns vaders vervullen en een mausoleum bouwen dat alles wat tot nu toe in Japan gezien was, zou overtreffen. Alle ridders en edelen (daimyos) zonden hun bijdragen in geld en materialen, en zoo werden 't prachtige heiligdom en de tempels van Nikko gebouwd. Eén daimyo evenwel was te arm om geld of materiaal te geven in overeenstemming met zijn rang, en hij bood aan om 2 rijen cryptomerias te planten; die nu als meer dan 200 jaar oude boomen nog den imposanten ingang tot het heiligdom vormen.

105 Een pelgrim in beschouwing voor de heiligenbeelden van Nikko.

106 Reusachtig Buddha-beeld te Amida.

107 Sjintopriester.

108 Een Buddhapriester in den tempel.

109 Torii-tempelpoort te Miyajina.

110 Een Buddha-beeld langs den weg.

110*a* " " " " " "

111 Voedering der duiven — de boden der goden — in den Atakusatempel te Tokio.

112 Van alle oorden van Japan komen de pelgrims, soms alleen, soms in troepjes van 3 of 4, maar voor allen is dit het hoogtepunt van hun leven, waar ze jaren en jaren naar verlangd hebben en waarop ze steeds blijven terugzien als het heerlijkste van hun bestaan. Zij die door het lot uit de mannelijke ingezetenen van hun geboorteplaats worden aangewezen, beschouwen zich als door de goden uitverkoren. Bij elk heiligdom dat hij bezoekt, ontvangt de pelgrim

herinnering. Hij heeft weinig noodig op zijn reis, leeft uiterst matig en is maanden en maanden onderweg. Maar wat doet dat er toe, hier geldt nog niet „Tijd is geld" en de tijd besteed aan een pelgrimstocht of aan een kunstwerk wordt niet geteld. De pelgrim op de afbeelding had te voet bijna 300 K.M. afgelegd.

113 De heilige Fuji berg, gezien tusschen de pijnboomen van het meer Motosu.

114 De Fuji vanaf het meer Motosu.

115 De prachtige helling van den Fuji.

116 De heilige top van den Fuji.

117 De heilige krator van den Fuji. De krater van den Fuji-san is heilig. Over den drogen sintelachtigen grond loopt het reeds eeuwenlang betreden voetpad. Duizenden pelgrims gaan daar jaarlijks op en af. Onderweg zijn 8 rusthutten en ook boven bij den krater is een schuilplaats waar men overnachten kan, en dat is wel noodig, want soms houden de stormen er dagen en dagen aan. Bij het heiligdom woont een priester die de pelgrims een bewijs meegeeft, dat zij den krater bereikt hebben; voor velen 't toppunt van hun leven. De schrijver zag er een oude vrouw. Dagen had zij geloopen, zij en anderen van haar dorp, maar de anderen gingen haar te vlug en alleen was zij verder gegaan, den moeilijken weg langs de steile helling van den berg. Door den storm overvallen, was ze 2 dagen in de rusthut gebleven, toen was ze verder gegaan, gesterkt door het verlangen om het heilige der heilige te aanschouwen.

118 Gezicht vanaf den krater van de Tuji op de wolken beneden. Rechts is de ondergaande zon nog even te zien.

119 De brug bij Nikko van rood lakwerk; waarover alleen de Mikado gaan mag.

120 Pelgrims in de tempels te Neira. De lantaarns worden op feestdagen aangestoken ter herinnering aan de afgestorvenen.

121 Waarzegger in een tempelhof. Met behulp van stokjes en enkele boeken geeft hij raad omtrent ziekten, uitslag van ondernemingen enz. Twee staaltjes enkel als feiten door den auteur meegedeeld. [Een En]gelschman zou voor zaken met een zeilschip een lange reis langs de kust ondernemen. Hij consulteerde een waarzegger, die voorspelde dat de reis bijzonder voorspoedig zou zijn. Dit was inderdaad zoo. Eveneens ging, met de beide volgende reizen, die hij niet had ondernomen zonder eerst den waarzegger te raadplegen, alles naar wensch. De vierde maal echter verzocht de waarzegger hem instantelijk van de reis af te zien, aangezien 't ongeluk hem zou overvallen. Zijn geloof in den waarzegger was nu zoo groot geworden, dat hij onmiddellijk zijn ontslag indiende bij de Maatschappij waarvoor hij de reis zou ondernemen.

Van het schip werd nooit meer iets gehoord.

In November 1905 verliet ik Japan om naar indië te gaan, niet wetende wanneer ik terug zou komen, maar deelde een getrouw bediende mede dat ik waarschijnlijk 't volgend jaar terug zou zijn. Ik kwam evenwel in Mei 's avonds 6 uur te Tokio terug, nam dadelijk den trein naar Yokohama waar ik om 7 uur aankwam. Ik ging dadelijk mijn bediende opzoeken, teneinde hem weer in dienst te nemen. Hij vertoonde niet de minste verbazing mij te zien, maar zeide, dat hij mij heden avond verwacht had. Verscheiden malen was hij naar een waarzegger geweest om te vragen waar zijn meester was. De eerste twee keeren had de waarzegger alleen kunnen zeggen dat zijn meester vele duizenden ri weg was, de derde maal dat zijn meester op zee, op de terugreis naar Japan was, en de vierde maal — dezen zelfden avond half zes — had de waarzegger hem verteld dat zijn meester op 10 ri afstand was, en dat hij hem denzelfden avond nog zou ontmoeten.

122 In het land der lotusbloemen.

123 Als de kerseboomen bloeien in Japan

124 Een iristuin.

125 Wistaria boomgaard te Kameido.

126 Kameido, park met rond lakbrüggetje en bloeienden blauwen regen.

127 Denneboom in den vorm van een Chineesch vaartuig gesnoeid te Kukakuji.

128 Japansch huis. De zijden der kamer

bestaan uit schuifbare schermen met rijstpapier bekleed, (sjohi) die een zacht diffuus licht doorlaten. 's Nachts en bij slecht weer zet men er houten luiken voor. 't Voornaamste deel van een kamer is de tokonoma, een verhooging van fijn geverfd hout, mooi bewerkt. Daar hangt ook de kakemono (schilderij op rijstpapier die kan worden opgerold) en daaronder een kunstvoorwerp; brons, bloemenvaas of een dwergboom in een bakje.

129 Japansch huis. Het voeden der karpers.

130 Avondmaal. Op den achtergrond ziet men den wand van rijstpapier, die kan worden weggenomen. Wanneer de kamers bij bijzondere gelegenheden te klein zijn, worden de tusschenmuren weggenomen. Deze zijn dikwijls beschilderd en reiken niet tot aan de zoldering. De tusschenruimte is dan aangevuld door paneelen met open snijwerk, die als ventilators dienen. In Japan zit men niet op stoelen, maar op den grond De vloeren zijn belegd met matten van gevlochten rijststroo, die altijd van dezelfde afmeting zijn, 6 bij 3 voet, Men spreekt van een 10 matkamer. wanneer deze 15 bij 12 voet in 't vierkant is. De matten zijn altijd keurig schoon, men trekt buitenshuis de schoenen uit, en de pantoffels aan, de laatste trekt men evenwel in de gang buiten de kamer weer uit.

131 Sjohi, buitenmuur van rijstpapier.

132 Het schrijven van een brief. De letters worden met een penseel geteekend. Op den achtergrond 't theeketeltje met de hibachi. De hibachi wordt met asch gevuld, waarin men enkele stukjes gloeiende houtskool legt, het eenige middel van verwarming. In particuliere huizen gebruikt men uiterst fijne houtskool van kersenhout met heel veel zorg verkoold. Deze kan den geheelen dag blijven branden. Op de hibachi staat altijd een keteltje voor theewater. De hibachi is 't middelpunt van 't gezelschapsleven in Japan, ieder komt er zich bij warmen, er worden koekjes bij gebakken, de mannen komen er schaak bij om de hibachi is wat de haard is, of liever was in 't Europeesche leven.

133 Het opmaken van het haar. In Japan wordt 't kapsel met bloemen versierd. Zie de schilderijen op den muur (rechts).

134 Klaar voor den nacht. 's Nachts wordt de hibachi vervangen door een veel kleiner soort waarin een stukje van de allerfijnste kersenhoutskool wordt gelegd, die geen vergiftige dampen geeft. Men slaapt in Japan op dikke, opgevulde dekens, en dekt zich met dekens van dezelfde soort toe. De mannen slapen met 't hoofd op een vrij hard rond kussen; de vrouwen gebruiken een standaardje van lakwerk, dat voorzien is van een klein kussentje, waarop juist de nek past; 't hoofd steekt er buiten, opdat 't ingewikkelde kapsel niet in wanorde zou geraken.

135 Vice-Admiraal Amimua en zijn dochter.

136 Wintertoilet.

137 Een Japansche begroeting.

138 Veldmaarschalk Orjama.

139 Dame in officieel bruidscostuum. Wanneer een jonge man den huwbaren leeftijd bereikt heeft, dan vragen zijn ouders aan hunne vrienden om naar een passende vrouw voor hem uit te zien. Meent een dezer vrienden een geschikt jong meisje gevonden te hebben, dan informeert hij naar haar karakter en gedrag en brengt deze inlichtingen aan de ouders van den jongen man over. Zijn deze met de inlichtingen tevreden, dan benoemen zij een getrouwd vriend als tusschenpersoon, die 't huwelijk aan de ouders van het meisje voorstelt. Deze vragen een paar dagen om de zaak te overleggen en informeeren in dien tijd naar 't karakter van den jongen man. Zijn ook zij tevreden, dan zorgt de tusschenpersoon voor een „vluchtige ontmoeting". Het meisje in haar mooiste kimono gekleed, gaat, vergezeld van haar moeder naar een openbare plaats b.v. den tuin van een tempel. De jonge man is daar reeds gezeten voor een theehuis en bekijkt haar terwijl ze langs hem gaat. Ook het meisje wordt op haar aanstaanden echt-

mag een vluchtigen blik op hem werpen. Zijn beiden tevreden, dan wordt de trouwdag vastgesteld. De vrouw in het oude Japan — de ideale vrouw — is volkomen onderworpen, bedient haar echtgenoot op de knieën, zit niet in zijn tegenwoordigheid' en loopt een paar pas achter hem. Dit is nu al veel veranderd en vanzelf is in de lagere klassen de man meer de gelijke van de vrouw, omdat zij samen den arbeid deelen.

140 De geschenken uitgestald voor 't jongensfeest. De derde en de vijfde Maart zijn de groote feestdagen voor kinderen: de eerste dag voor de meisjes. de tweede voor de jongens. Op den meisjesfeestdag worden tallooze poppen (soms al oude erfstukken) kopjes, theepotjes tafeltjes enz. uitgestald. De poppen zijn alle gekleed in de schitterende costuums van het oude kyoto hof (Kyoto, de oude hofstad).

Op den 5den Maart, 't jongensfeest, wordt uit elk huis waar dat jaar een jongen geboren is, of waar jarige jongens zijn, een bamboestok met een groote holle karper uitgehangen (evenals de karper tegen den stroom in, de rivier opzwemt, zal de flinke jongen alle moeilijkheden overwinnen en zijn weg door 't leven maken). Voor de jongens worden poppen uitgegestald die helden, acrobaten, veldheeren enz. voorstellen en hun speelgoed bestaat uit de wapens der oude ridders.

141 De karpers buiten gehangen ten teeken dat in het huis jongensfeest gevierd wordt.

142 Moeder met haar kindje op den rug.

142*a* Japansche vrouw haar kinderen badende.

143 Japansch meisje met een pop op den rug gebonden. De kinderen worden al vroeg opgevoed in 't besef dat alles om hen heen teer en breekbaar is. Trouwens, de Japanner heeft instinctmatig minachting voor ruw, lawaaiïg optreden. Zoo ziet men kleine kinderen heel voorzichtig loopen met hun jonger broertje of zusje op den rug gebonden. Op 2 jarigen leeftijd krijgt de Japansche baby al een pop op den rug; de pop wordt wat grooter en als hij 4 jaar is, krijgt broertje al zijn jonger zusje te dragen. Rechts: Krijgertje spelen. De voorste jongen moet een van de achterste kinderen verlossen, wat de voorste van de rij met uitgebreide armen tracht te voorkomen.

144 Een jongen van 8 jaar, die zijn jongste broertje op den rug draagt.

145 *a.* Eene verhuizing. Gewoonlijk bestaan de bezittingen uit: de schermen langs de wanden, vloermatten, de veeren bedden, die als slaapplaats dienen; verder wat kleeren, en dan de erfstukken, voorwerpen van waarde, en voorwerpen van Godsdienstige strekking. welke niet zoo maar in huis bewaard worden, maar in een kelder of een apart huisje buiten kura.

b. Een koelie. Om de schouders heeft hij een van bladen gevlochten mantel, op het hoofd de groote platte hoed, die van rijststroo gevlochten is.

146 Hoe de dames in Japan reizen in streken waar nog geen spoorwegen zijn. De tocht gaat naar het heiligdom te Nikko.

147 Geisha. De Geisha speelt voor gastvrouw bij particuliere feesten. Zij onderhoudt de gasten, vult de sahé (rijstbrandewijnfleschen), is vol kleine voorkomendheden en amuseert de gasten met muziek en dans.

148 Geisha een dans uitvoerend.

149 Hikoné-kasteel. Een van de weinige adelijke kasteelen die na de algeheele politieke omwenteling in 1867 nog in Japan zijn overgebleven. 't Kasteel zelf werd zelden door den eigenaar bewoond, maar diende in tijden van gevaar als vesting. 't Was geheel van ongecementeerde steen gebouwd; elk blok juist zoo gehouwen, dat 't tusschen twee andere in pastte; sommige blokken 40 voet lang bij 10 voet hoog.

150 Brug in den tuin van Hikoné.

151 Boot in de stroomversnelling van de Katsura Gawa. Met een enkelen stoot van den boom weet de man op de voorplecht de boot in de goede richting te houden door het pijlsnel voortschietende water.

152 Het gouden paviljoen. Rijk met rood en goud lakwerk versierd paviljoen

153 Pottebakker met zijn wiel. Met de eene hand draait hij snel het wiel rond terwijl hij met de andere de klei vormt.

154 Een cloisonné vaas voor den Mikado. In gouddraad worden de omtrekken van de teekening, zelfs tot die van de fijnste veertjes, neergelegd. Hierdoor worden ondiepe hokjes (cloisons) gevormd, die met vloeibaar metaal (émail) worden opgevuld. Het vullen en verhitten geschiedt tot 7 maal toe. Na de laatste vulling is het email over de opstaande randjes gegaan en wordt met puimsteen afgeschuurd, hetgeen soms dagen duurt, en dan moet pas blijken of er geen barstjes of blaasjes in het email zijn. Is dit zoo, dan is het geheele stuk waardeloos en met de grootste zorg begint de geduldige werker opnieuw.

155 Ivoorsnijders. De werker rechts is bezig uit een groote olifantstand zes olifantjes te snijden. Zie hoe keurig en smaakvol de werkplaats er uit ziet.

156 Bronswerker.

157 Theeplukkers. De theestruiken groeien tegen de heuvels; in de vlakte ziet men de onder water staande rijstlanden.

158 Straat in Ikao, Japan.

160 Ainos uit Noord Japan.

161 „ in huis. Bij de Ainos is 't gebruikelijk dat de vrouwen een snor dragen. De twee figuren links zijn vrouwen.

162 Man en vrouw; reizende muzikanten. De man is geknield; bespeelt de koto of harp, de vrouw een soort guitaar.

163 Blinde Amma (masseur). Volgens het verhaal zou in het jaar 885 aan den Keizer Ninmei Tenni een zoon geboren zijn — Amago no Mikoto — die blind was.

De dienaren van het hof konden den blinden prins geen afleiding genoeg bezorgen waarop zijn vader 800 blinden, die om hun wijsheid en kennis beroemd waren, aan het hof liet komen. En in het vervolg zouden in het klooster Hieizan de blinden proeven afleggen van hun kunst, kennis en wijsheid en daarna in bepaalde rangen en sekten worden opgenomen. Dat waren de beste tijden voor de blinden in Japan; toen ze in een hoog aanzien stonden. De leden van het blindengilde volgden hun professies-muziek en massage. De musici waren de voornaamste en konden aan 't hof en bij de edelen in hooge betrekkingen komen. De blinde amma, de masseur heeft negen jaren noodig om zijn vak goed te leeren.

164 Strijkplank. Men kookt de rijst gedurende den nacht en haalt 's morgens het gewasschen linnengoed door het rijstwater. Dit werkt als stijfsel; de kleeren worden daarna op houten planken vlak uitgespreid en in de zon te drogen gezet.

A.AO. * Van Boulogne naar Argentinië.

13 platen.

1 La Plata. Kweekschool voor onderwijzers.

2 „ „ Stadhuis; de bouw gestaakt in 1889 wegens gebrek aan kapitaal.

3 „ „ R.K. Kerk. De torenspits is grootendeels van glas en s'avonds bij dienst inwendig elektrisch verlicht.

4 „ „ Tijdelijke afsluitdam voor het bouwen van de muren in het groote dok. De fotographie stelt het oogenblik voor, dat de muren gereed zijn en het water in de put wordt gelaten.

5 Werklieden van de smederij.

6 Fundeeringsput van het groote dok,

7 Versterkte baggermolen met klauwen tusschen de emmers.

8 Gebouw La Plata.

9 Hollandsche brug, die toegang geeft tot de werken voor de haven te la Plata.

10 Canarische eilanden. Eiland Grana Canaria. Vrouwen met drinkwaterpotten.

11 Canarische eilanden. Las Palmas. Fontein.

12 Baai te Las Palmas. Het maken van betonblokken voor de pier, die tot bescherming der schepen dient tegen de hooge deining.

13 Boulogne sur Mer. Pieren van den

A AQ. * Oostersche personen en zaken.

14 platen.

1 Arabisch kamp.
2 Hét leven in tenten.
3 Een tent.
4 Drinkende reizigers.
5 Een vrouw met kruiken.
6 Molens.
7 Dorschen.
8 Ploegen.
9 Plattegrond van een Syrisch huis
10 Het uittrekken der schoenen.
11 Het handenwasschen.
12 Oor- en neusringen.
13 Hoofdtooisel.
14 De maaltijd.

A.AT. * Bali. (In bewerking).

---

*NEDERLAND, gedeeltelijk naar origineele foto's,

(uitsluitend eigendom der Vereeniging) en gedeeltelijk naar het werk van de A.N.W.B. „Ons eigen Land".

*) Deze serie wordt nog voortdurend uitgebreid.

A.BA. * Noord-Holland.

1 IJmuiden, buitenhaven met binnenkomende boot.
2 „ vuurtoren met semaphoor.
3 „ basaltblokken ter bescherming van de pieren.
4 „ tusschen de pieren een der geleidelichten.
5 „ baggermachine welke gebruikt wordt tot 't op peil houden van de haven.
6 „ visschershaven.
7 „ visscher.
8 „ groote sluis met boot.
9 „ kleine sluizen.
10 Velzen, spoorbrug.
11 „ stoompont, waarop de stoomtram en wagens kunnen worden overgezet.
12 Hembrug.
13 Amsterdam, haven; houtboot lossende.
14 „ hydraulische kranen aan de Handelskade.
15 „ groote bok aan den kop van de Handelskade.
16 „ stoomkraan.
17 „ haven aanlegplaats Kon. Ned. Stoomboot Mij.
18 „ kolenschip Ertskade, die de kolen vanaf de spoorwagons in het schip laadt.
19 „ droogdok, met schip leeggepompt.
20 „ droogdok, gezonken, klaar om schip in te nemen.
21 „ rangeerterrein Rietlanden.
23 Amsterdam, de Ruyterkade.
24 „ groote passagiersboot
25 „ „ vrachtboot.
26 „ ertsboot, 14 master.
27 „ mailboot Mij. Nederland, die juist vertrekt.
28 „ haven zeilschip.
29 „ stoompont over het IJ.
30 „ Parlevinker, die victualiën rondbrengt bij de schippers.
31 „ bevroren Noordzeekanaal met vaargeul in het midden.
32 „ graansilo, waar het graan langs mechanischen weg uit en in de schepen gezogen wordt.
33 „ entrepot-dok.
34 „ nieuwe gebouw der Mij. Nederland.
35 „ petroleumhaven.
36 „ veemen.
37 „ Katwijker bommen in de haven van Amsterdam.
38 „ kijkje in het Oosterdok.
39 „ sleep op het Merwede kanaal.
40 „ drukte aan de aanlegplaats der schuiten aan de Binnen-Amstel.
42 Zaandam. Een groep houtzaagmolens.
43 „ Kijkje in de houthaven, een driemaster ligt te lossen.
44 Westzaan. Houtzaagmolen; de schuine helling is duidelijk te zien, waarlangs de te zagen balken

44 Westzaan. Een Zaagmolen inwendig, de verticale zagen kunnen op verschillende willekeurige afstanden bepalen de dikte der uit den balk te zagen planken. De slee waarop de balk rust, wordt bij elke beweging der zagen een beetje verschoven.

46 Zaandam. Zaagmolen versierd.

47 Koog a/d Zaan. Oude gevel (Empire).

48 „ Achterhuis met luchthuis of koepelkamer van 't huis „de Mol" (gerest., rechts 2 walvischkapers).

49 „ dito, het achterhuis met luifel.

50 Krommenie. Oude gevel (Lod. XV.).

51 Grootebroek. Koolafslag; de schuitjes met kool geladen, ieder voorzien van een bordje met naam en verkooper en aantal liggen klaar om de afslag binnen te varen.

52 „ dito, de verkochte kool wordt in spoorwagens geladen met bestemming naar Duitschland.

53 Broekerhaven. Een schuitje met kool wordt door den Overtoom overgehaald naar de haven waar 't niveau van 't water gelijk is met de Zuiderzee en belangrijk hooger dan 't water in den polder.

54 Hoogkarspel. In 't koolland.

55 „ dito, de meeste koollanden zijn alleen te water te bereiken, met smalle vaartuigjes die geboomd worden.

56 Langendijk. Kijkje in Broek op Langendijk.

57 „ Veilingsgebouw voor de veilingen van kool en aardappelen.

58 „ De plaatsen der koopers in het veilingsgebouw. Elke handelaar heeft z'n vaste genummerde plaats van een electrisch schelknopje voorzien, de wijzer op de electrische afslagen (zie volgende plaat) gaat nu rond en door drukken op het knopje doet de kooper zijn nummer uitspringen, tegelijk zet hij de wijzer stop, die geeft

59 Langendijk. De electrische afslagen in het veilingsgebouw.

60 „ Een koolenboet geheel vol met koolen.

61 „ Het nazien der kolen eens per week.

62 „ Kool in het koelpakhuis.

63 „ Het trekken van vroege aardappels op zolder.

64 „ Bewaarplaats van uien gedurende den winter.

65 Aalsmeer. Dorpsgezicht, voor elk huis een bruggetje, want elk huis ligt op een eiland.

66 „ Rijkstuinbouwschool.

67 „ Kas voor het trekken van rozen (interieur).

68 „ Kas voor het trekken van seringen.

69 „ Kas voor allerlei.

70 „ Vormencultuur van taxis.

71 „ dito.

72 „ dito.

73 Alkmaar. Kaasmarkt; het wegen.

74 Ilpendam. Fuiken zetten onder 't ijs.

75 Laren. Koedekspinnen.

76 Muiden. Muiderslot uitwendig.

77 „ „ binnenplaats.

78 „ „ ridderzaal.

79 „ „ keuken.

80 Ruïne van Brederode.

81 Haarlem. Nieuwe Gracht.

82 „ St. Bavo.

83 „ Vleeschhal.

84 „ Kijkje in de bloembollenvelden.

85 Overveen. Binnenduinen. De duinen regelmatig verspreid, watertoren.

86 Zandvoort. De uiterste duinenrij, die zich als een gesloten muur boven 't strand verheft.

87 „ Aan het strand.

88 „ Schelpenvisscher.

89 „ Garnalenvisscher.

90 „ Pinken op 't strand.

91 „ Na de vischafslag.

92 Vlieland. Gezicht op het dorp vanaf de duinen dicht bij den vuurtoren. Op den achtergrond in de verte de huisjes bij den toren. Midden rechts steiger van de postboot. Op den voorgrond aardappelenveld en groentetuintjes der Vlielanders.

93 „ Een van de hooge duinen aan het Noorderstrand.

94 „ Strandhoofd ter bescherming van het Noorderstrand.

96 Vlieland, Vuurtoren met seinmast.
97 „ dito met observatiepost.
98 „ Gezicht op den vuurtoren.
99 „ Top van vuurtoren met ommegang, door de ramen ziet men het licht.
99*a* „ Inwendige van den vuurtoren bij avond, een der lichtwachters zoekt met den kijker of er iets bijzonders te zien is.
100 „ Wisselen van vlagseinen met passeerend schip. 2 der wachters zijn bezig een sein te hijschen, terwijl de derde met behulp van den kijker de seinen van het schip observeert en in het bij hem liggend seinboek opzoekt.
101 „ Telefoon in den vuurtoren. Deze is nl. telefonisch met het dorp verbonden om o.a. bij scheepsrampen de reddingcommissie te kunnen waarschuwen.
102 „ Lichtwachters en loodsen op den uitkijk naar schepen.
103 „ Van uit den vuurtoren wordt bij dag uitgekeken naar passeerende schepen.
104 „ Duingezicht met vuurtoren, observatiepost, seinmast, lichtwachterswoning. Op den achtergrond het dorp, links een z.g. kaap, zijnde een vertikaal houten of ijzeren scherm, dat als landmerk dienst doet voor de schepen.
105 Vlieland. Haven, met op den achtergrond rechts de woning van den opzichter van den Rijkswaterstaat.
106 „ Gezicht van den haven naar het dorp. Achter de kaap ziet men den steiger van de postboot en op den achtergrond rechts de ingang van het dorpje met de dorpstraat.
107 „ Seinmast, waaraan juist het stormwaarschuwingssein „weest op uw hoede" (zwarte bol) is geheschen. Dit sein is om passeerende schepen te waarschuwen, dat er storing in de atmospheer is.
108 „ Wrak van een gestrande driemastschoener gedeeltelijk in het zand.
109 „ dito van dichtbij.
110 „ Een ander wrakstuk.
111 „ Oefening met de reddingboot.
112 „ dito.
113 „ Reddingboot wordt op 't strand gehaald.
114 „ De oefening met de reddingboot is afgeloopen, de boot wordt door de bemanning weer naar het boothuis gebracht.
115 Texel. Gezicht op den Burg.
116 „ Kerk te Oosterend.
117 „ Coxdorp.
118 „ Oude schild.
119 „ Meent bij de Koog.
120 „ Texelsche kamer.

A.BB. * Zuid-Holland.

1 Den Haag, Koninklijk Paleis.
2 „ „ Vijverberg.
3 „ „ Binnenhof.
4 „ „ Loterijzaal.
5 „ „ Mauritshuis (achterzijde aan den Vijverberg).
6 „ „ Huis ten Bosch, voorgevel.
7 „ „ Huis ten Bosch, achtergevel.
8 „ „ Huis ten Bosch, Oranjezaal.
9 „ „ Huis ten Bosch, Japansche zaal.
10 Rotterdam, op de Maas voor Rotterdam een tjalkschip onder zeil.
11 „ ss. „Rotterdam" van de Holland-Amerika lijn.
12 „ ss. „Rotterdam" daarvóór ligt een flink stoomschip maar hoog steekt de „Rotterdam" erbovenuit.
13 „ kijkje in de Maashaven vol schepen.
14 „ dito.
15 „ dito, in de verte drijvende elevators aan 't werk.

16 Rotterdam, drijvende elevator aan 't werk. Deze zuigt 't koren uit 't schip (door de lage dunne buizen) op en dan valt 't door de breede buis in 't midden bij den lichter, aan welks uiteinde stof opwaait) in den lichter.

17 " de graansilo, waarin 't graan door zuigkracht vanuit de aanvoerende schepen wordt opgenomen.

18 " schip van de Rotterdamsche Lloyd een stoomkraan is bezig balken op te hijschen en in 't schip neer te laten.

19 " het groote pontveer voor wagens, over de Maas.

20 " aanleg van de nieuwe Waalhaven, de baggermachine, die op rails staat dus telkens een eind verder kan gezet worden, schept met de baggeremmers den grond op, voert die mee en stort die in kipwagens, die dezen grond voeren naar den dijk, die als afsluiting en wal voor de nieuwe haven zal dienen. Als op die manier voldoende diepte is verkregen, tevens de omringende dijken klaar zijn, wordt de dijk doorgestoken, die dit stuk van de Maas scheidde, dan gaan de drijvende baggermolens aan 't werk.

21 " op de Maas een tjalk onder zeil, in de verte stoomboot die ligt te lossen.

22 " tjalken op stroom wachtende op een sleepboot. Deze hebben lading vanuit zeebooten ingenomen en gaan nu de Maas en de groote rivieren af. In de verte de groote spoor- en voetbrug.

23 " Ertsboot van buiten.

24 " dito dwars doorsnee met de verdeeling in vakken, telkens één groot vak laadruimte en één kleiner leeg vak waar de arbeiders kunnen staan, die lossen.

25 Rotterdam, dito, het inwendige van een vak dat als ruimte voor 't lossen dient; de werkman zet een platte emmer onders de koker, die met het geladen vak in verbinding staan, doet een klep opengaan en het erts valt vanzelf in den emmer, deze wordt dan door de hijschinrichtig opgehaald. Al de masten uitwending aan het schip te zien, zijn niet anders dan dergelijke hijschinrichtingen, boven elke losruimte staat er een.

26 De Leeghwater gezien vanaf 't niveau van den Haarlemmermeerpolder, links ziet men nog even den dijk, waarachter de trekvaart loopt zoodat 't niveau-verschil duidelijk is te zien. Op den voorgrond links en rechts onder de bogen ziet men even de groote zuigbuizen, waarin de groote pompcylinders loopen; deze zijn door stangen verbonden met de op en neergaande armen.

27 De Leeghwater gezien vanaf den dijk, kijkende naar beneden in den polder, rechts de hoofdvaart van de Haarlemmermeer.

28 De Ringvaart van den Haarlemmermeerpolder dicht bij de Leeghwater, juist bij de uitmonding in de Kagermeer.

29 De Leeghwater gezien vanaf 't dorp de Kaag.

30 Wassenaar. In de duinen; op den voorgrond kunstmatige helmbeplanting.

31 Wassenaar. dito, de steile helling aan de landzijde, in de verte de torens van den Haag. links de bosschen van Groot-Haesebroek.

32 Voorne. Poeltje in de duinen.

33 Dordrecht. Panorama vanaf den toren. In het midden de Oude Maas, rechts ingang van de Noord, heelemaal links ingang van de Dordtsche Kil.

34 Westland. Kweekerijen, Panorama van Naaldwijk, tusschen de huizen liggen de tuinen.

35 " Het bouwen van een kas groot 1 H.A. in beton.

36 " dito de eerste werkzaamheden.

37 " dito de timmerlieden aan het werk.

38 " dito de glazenmakers aan het werk.

39 " Besproeien van komkommers in bakken.

40 Westland. Besproeien van tomaten in hooge kas.
41 „ Een nieuw systeem druivenkas van binnen.
42 „ Een oud systeem druivenkas van binnen.
43 „ Een besproeiïngstoren.
44 „ Kweekerij „Nieuw-Honsel" te Honselaarsdijk.
45 „ Kassen gedekt door „eenruiters" welke afneembaar zijn. In 't voorjaar worden deze eenruiters dan eerst op planken dicht bij den grond gelegd om daaronder vroege groenten te telen, later zet men dezelfde eenruiters dan op 't ijzeren geraamte en heeft dan een hooge kas voor bloemen enz.
46 Westland. Het rooien van aardappelen.
47 „ Drukte in de haven van Naaldwijk.
48 Scheveningen. Strand.
49 Katwijk. Strand met pinken en kerk.

A.BC. * Zeeland.

1 Middelburg. Abdij binnenplein.
2 „ dito Kruisgang.
3 „ Stadhuis.
4 Veere. Stadhuis, uit den bloeitijd van Veere. Nu staat het bijna verlaten tusschen de kleine woningen van 't stadje evenals de kerk, die vroeger midden in de stad en nu tusschen de velden staat.
5 „ Groote Kerk.
6 „ Schotsch huis. In den tijd dat Veere belangrijke wolhandel dreef op Schotland woonde hier de Schotsche vertegenwoordiger.
7 „ Haven met Arnemuidensche garnalenvisschers. Zoo gauw de visschers binnen loopen om 1 of 2 uur 's middags worden de garnalen in groote pannen gekookt, in manden verpakt en naar Vlissingen verzonden, wanneer ze met de nachtboot naar Engeland gaan.
8 Veere. Binnenkomen van een garnalenvisscher in de haven. Op den achtergrond de Kampveersche toren.
9 „ Netten boeten in den haven.
10 „ Jongen die de meeuwen door toeteren moet verjagen van de mosselbanken. Op de zandbanken op den achtergrond liggen jonge mosselen en die trachten de meeuwen met hun harde snavel kapot te pikken.
11 Kaartje van Walcheren, waarop aangegeven het kanaal van Middelburg naar Veere en 't kanaal dat hiervan afwijkt naar Arnemuiden.
12 Kaartje op grooteren schaal; blauw = water, rood = dijk, geel = weg. De wegen doorbreken op 3 plaatsen de dijken en hier worden dan bij bijzonder hooge vloeden (deze kanalen staan door sluizen met de zee in verbinding) waterkeeringen in aangebracht.
13 Kaartje. Waterkeering in de dijken, de dijk is hier voorzien van hardsteenen stukken, waarin gleuven, in deze gleuven kunnen planken geschoven.
14 Kaartje. Kleverkerker vluchtheuvel waar men bij watersnood vluchtte.
15 Zoutelande. Gezicht op het dorp vlak aan den voet van de eenige duinenrij, aan de buitenzijde zijn de duinen beschermd door krebben in zee.
16 Zuid-Beveland. Gorzen aan de kust van Zuid-Beveland bij den spoordijk van Walcheren. Dit aangeslibde land is al zóó hoog, dat 't alleen bij bijzondere hooge vloed onder loopt, en is ook al begroeid. In de verte heel flauw de toren van Veere.
17 Vlissingen. Electrische kranen op de worf van de scheepsbouw Mij. „de Schelde".
18 Terneuzen. Haven en ingang van kanaal naar Sas van Gent.
19 Schouwen en Duiveland. Het kasteel Moermont.
20 Brughsluis. Te water laten van de Reddingboot.
21 De punt van de Zijpe.
22 Vlasrooten. Het vlas wordt onder water een tijd bewaard.
23 Vlas drogen na het rooten.
24 Tholen. Een oesterput, met hout beschoten bak, waarin met elk tij versch water wordt gevoerd.
25 St. Annaland. Boerderij.

A.BD. * Utrecht.

1 Utrecht Domtoren.
2 „ kruisgang Dom.
3 Nieuwersluis huis Rupelmonde.
4 „ koepel huize Over-Holland.
5 Maarsen, heerenhuis aan de Vecht met gesmeed ijzeren hek.
6 „ de Vecht.
7 Breukelen kasteel Nijenrode.
8 Wilnis in 't waterland.
9 Vreeswijk de groote sluis om de sluisdeuren en het niveau-verschil te laten zien.
10 Vreeswijk dito de sluis vol schepen.
11 Jutfaas watermolen.
11 Wijk bij Duurstede riviergezicht en pont.
13 Rhenen de gierpont van dichtbij.
14 „ de spoorbrug.
15 Soestdijk paleis.
16 Baarn Huize Groeneveld.
17 „ park van Groeneveld.
18 „ in de bosschen van Baarn.

A.BE. * Gelderland.

1 Het Loo, Koninklijk paleis.
2 Heelsum op de Noordberg kijkje naar de Betuwe toe.
3 Wolfheeze de beek.
4 Op de Edensche hei, herder met zijn hond.
5 Beekbergen, op de Veluwe.
6 „ huisje op de hei.
7 Loenen, boerderij achterzijde, de deur naar de groote deel.
8 „ sprengen.
9 Binnenhuis vrouw aan het spinnewiel.
10 Op de deel, vrouw bezig haksel te snijden.
11 Rogge maaien.
12 Waar in Gelderland de rogge geborgen wordt „de berg".
13 Garderen. Avond op de hei.
14 Wapenveld. Hutje op de hei.
15 Dieren. Sluizen Apeldoornsch-Dierensch kanaal naar den IJsel toe gezien, men ziet duidelijk de rivier in de diepte liggen.
16 Dieren. De sluizen gezien vanaf den IJsel, naar den kant van de Veluwe. 't Niveau van elk sluispand ligt hooger dan 't voorgaande. In 't laatste ligt een stoomboot.
17 Nijmegen. Markt en waag. De boerinnen komen met boter en groenten ter markt. Bewoners van ieder der omliggende dorpen hebben gezamenlijk een vaste plaats. 't Dichtst bij de Waag zijn die van Lent.
18 „ Ruïne op het Valkhof.
19 Arnhem. Vijver op het landgoed Lichtenbeek.
20 „ Gezicht op de Westerbouwing.
21 Slot Loevestein.

A.BF. * Limburg.

1 In het Geuldal.
2 „ „ „
3 Sittard. Wagen met ossen bespannen.
4 Kasteel Bleijenbeek, binnenplein; typische Limburgsche boerderij om een vierkanten binnenplaats gebouwd.
5 Roermond. Brug over de Roer
6 Kessel aan de Maas. Pontveer.
7 Maastricht. Maasbrug.
8 St. Pietersberg en ruïne van Lichtenberg.
9 Kijkje op den St. Pietersberg.
10 Het pad dat bergopwaarts voert naar het „Chalet".
11 Kijkje op den St Pietersberg met huisjes van mergelsteen aan den voet.
12 Ingang van den St. Pietersberg.
13 Gangen in den St. Pietersberg met gids.
14 Uitzagen van mergelsteen in den berg.
15 Trein met mergelsteen uit den berg komend.
16 Houthem. Rotswoningen.

1 's-Hertogenbosch. St. Janskerk uitwendig.

2 „ dito inwendig.

3 Hedel. Brug over de Maas, de rivier zelf is hier smal, toch is de brug heel lang omdat hier 's winters een breede strook land onder water staat.

4 Aalst. Handwever. De wever beweegt met de voeten de trappers, die door de kammen het uitspringen der kettingdraden (schering) veroorzaken met de hand gooit hij het spoeltje door (de inslag).

5 „ dito. Op den voorgrond de spoelster, die de streng garen afwindt tot kleine spoeltjes.

6 Eindhoven. Kijkje in de machinale weverij van gebr. Elias bij Eindhoven. Boven het getouw ziet men de bundel verticale draden, die het uitspringen der kettingdraden veroorzaken. Aan het boveneinde van elk dier draden zit een haak, die past in een gaatje van de kartonnen kaarten, die men boven 't getouw in bundels ziet hangen; de gaatjes zijn naar den aard van 't patroon over elke kaart verdeeld; in 't midden van elke draad is een lus, waardoor een horizontale kettingdraad loopt; komt nu een haak vóór een gaatje in een kaart dan wordt die daardoor gepakt en met de draad die er aan vast zit, en met de kettingdraad, door de machine opgeheven. Zoo verkrijgt men een afstand tusschen opgetrokken en neergelaten kettingdraden, waardoor telkens de machine het spoeltje gooit.

7 Eindhoven. Spoelmachine in de fabriek der firma E. van Dissel & Zoon; het linnen garen wordt op groote klossen gespoeld voor de schering.

8 Eindhoven, dito het scheerraam, op dit werktuig, dat van rechts naar links en omgekeerd bewogen kan worden, vervaardigt men de schering door het afwinden der groote klossen.

9 Griendtsveen. Jacobsladder turfstrooiselfabriek te Griendtsveen. Links onderaan in de houten bak ziet men nog even de ketting die als een riem zonder eind naar boven loopt. Aan elke schakel van de ketting zit een opstaande kam. De turven worden nu met schuiten aangevoerd, in de bak gegooid, de ketting loopt naar boven, de kammen aan de kettingschakels houden de turven tegen en zoo sleept de ketting de turven naar boven, over de spoorbaan (zie pl. 10) eindelijk vallen ze naar beneden (wanneer de ketting naar onderen ombuigt) in de bergplaats. In de verte turfhoopen.

10 Griendtsveen. Jacobsladder over de spoorbaan.

11 „ Gezicht op de turfstrooiselfabriek vanaf de Jacobsladder, zoover men zien kan vlak land — hoogveen met heide begroeit.

12 „ Turfgraven. Schaftuur in de veenderij, turf en nog eens turf zoover men zien kan.

13 Heeze, leerlooierij. De huiden van 't haar ontdaan moeten maanden lang in de putten liggen met run (gemalen eikenbast) en water gevuld. Op deze plaat ziet men de huiden, die een maand lang in de put hebben gelegen. Ze worden nu uitgeklopt om dan weer met versche run opnieuw in de put gelegd te worden.

14 Heeze dito inwendig, van de versche huiden wordt het haar afgeschrapt.

15 Oisterwijk ven.

16 Breda, 2 kijkjes in 't Mastbosch.

17 „ graftombe Engelbert I van Nassau.

18 Croy. Kasteel.

19 Brabantsche boerderij uit de Meierij; huis, stal en schuur onder één dak maar afgescheiden.
Nooit wordt hier koren of hooi buiten gezet onder een berg.

20 Inhalen van de rogge. Brabantsche tweewielige kar.

21 Boekweit dorschen, deze wordt niet afwisselend gedorscht, maar allen staan in een rij en slaan tegelijk.

22 Brabantsche boer en boerin aan de koffietafel.

23 Leende Strijp bij Heeze, weg in het dorp, de zijmuren van het huis zijn gemaakt van vlechtwerk met leem bestreken.

A.BH. * Overijsel.

1 Deventer. 't Maken van een Kribbe in den Ysel bij Deventer, om 't rivjerbed te vernauwen en daardoor uit te diepen. De kribben bestaan uit lagen rijshout met steenen bedekt. Op deze plaat ziet men een laag netwerk van rijshout aan de wal liggen.

2 Deventer. Zinken van 't rijswerk. Hier is ook de bovengenoemde laag rijshout op de andere gelegd; van uit de schuit worden er nu baksteenen op geworpen, totdat het op den bodem zinkt. Dit vormt dan de vaste onderlaag waarop de steenen van de kribbe liggen.

3 Deventer. Schipbrug. De brug is gebouwd op schepen en rijst of daalt met den waterstand. In 't midden is een stuk van 3 schepen dat weggevaren wordt als er een grooter schip door moet; voor kleinere schepen dient de ophaalbrug in de verte (een stuk tusschen 2 schepen in dat als een ophaalbrug opgetrokken wordt).

4 Enter bij Rijssen. Steenbakkerij. Op den achtergrond de steenoven, op 't middenplan droogschuren en pas gevormde steenen. Op den voorgrond de leemmenger: een paard loopt aan een disselboom met 2 wielen die aan 't ééne einde vastzit, zoodat 't paard gedwongen is in de rondte te loopen, de wielen rijden steeds door de leem en mengen deze.

5 Lemeler heiboerderij, waar schapen houden nog een groot deel van 't bedrijf uitmaakt. Rechts van 't huis de schaapskooi, daarvóór de schapen, op den achtergrond de Lemeler heuvels met hei begroeid, op den voorgrond een maaier met de zicht.

6 Haaksbergen. Oude Twentsche boerderij, zoogenaamd „lôshoes", waar woonhuis deel en stal nog één ongescheiden ruimte uitmaken. Het vuur wordt in een gat in den leemen vloer gebrand, de rook verdwijnt door een gat in de zoldering.

7 Haaksbergen, dito, de deel gezien vanuit de woonruimte, de koeien staan in een potstal met den kop naar de deel.

8 Lutterzand a d Dintel bij de Lutte.

9 dito.

10 dito.

11 Bij de Lutte, Landschap met een Twentsche boerderij (de in Twente en Westfalen voorkomende rechte houten gevelafsluiting).

12 Kampen. Gezicht vanaf den toren op het Kampereiland en de IJsel delta. Rechts het Ganzendiep, links het Keteldiep, in 't midden (een beetje links) het Noorderdiep.

13 Stadhuis.

14 Bij het Belter-Wijde. Het maken van een houten schoeiïng langs het Belter-Wijde om den weg te beschermen die door loopt tusschen Belter en Beulakker-Wijde.

15 Biezen snijden bij Genemuiden.

16 Kijkje in Giethoorn.

A.BI. * Drenthe.

1 Tinaarloo hunnebed.

2 Drouwen boerderij.

3 Op de Drentsche heiden, de kudde schapen met den herder, een boerderij, verder de onafzienbare hei.

4 Bij Schipbork, type van kringvormige dorpsaanleg om een brink.

5 Veenkolonies op de grens van Friesland en Groningen:

5a Het graven van een kanaal.

6 Het afbonken.

7 Turfgraven.

8 Turfdijken.

9 Turf in ringen, vroren en slagen; verschillende soorten van opeenstapelingen om de turf te laten drogen.

10 Machinale turfbereiding.

11 De bagger wordt met water vermengd.

12 „ „ „ over het veld gestort.

13 „ „ „ vastgetrapt.

14 Schippers halen de turf weg.

15 Een „wijk" in het veen.

16 Het bewerken van „nieuw" (van 't veen ontdaan) land.

17 Aardappel rooien.

18 Aardappelen worden ingekuild om ze te bewaren.

19 Het reinigen en verschepen der aardappelen.

20 Koffieuurtje op het aardappelland.

21 Rij schepen voor een aardappelmeelfabriek.

22 Drukte bij hoog water in een sluis.

23 Aardappelmeelfabriek.
24 De zeven in een aardappelmeelfabriek.
25 Slemptafels in dergelijke fabriek.
26 Het „zichten" (maaien) van het koren.
27 Het binnenhalen van den oogst.
28 Een koren „lezer".
29 Stoomdorschmachine aan het werk.
30 Veenkoloniale boerderij.
31 Het vuile water in de Veenkoloniekanalen.
32 Het Oosterdiep van Veendam.
33 Het Westerdiep van Wildervank.
34 Musselkanaal.
35 Valthermond.

A.BJ. * Groningen.

(Voor veenderij en veenkolonies zie Drenthe).

1 Veendam. Kweeken van vruchtboomen (meest voor Amerika). Het schoonmaken der akkers in 't voorjaar met den schoffelploeg.
2 „ Het rooien van éénjarige boompjes.
3 „ Het sorteeren naar de dikte der stammetjes.
4 Veendam. Het machinale op lengte snijden.
5 „ Het verpakken der boompjes in stroo en mos in reuzenkisten.
6 „ Hoe de wortels er uit moeten zien.

A.BK. * Friesland.

1 Leeuwarden. Waag.
2 „ Hindelooper kamer in het Friesch Museum. De hooge bedsteden — ook de kast op verhooging — dienden deze te beschermen bij mogelijk hoog water.
3 Cubaard boerderij. 't Vee in de weide.
4 Kimswerd. Een typisch lengtedorp langs de vaart gebouwd.
5 Langweer boerderij. Type van een Friesche boerderij met het voorstaande huis en de groote stal met hooge dak, waar het hooi wordt geborgen.
6 Hooipraam waarmee 't hooi wordt thuisgehaald.
7 Oldeberkoop. Stobben branden, de asch dient als bemesting voor 't land.
8 Zeeweeringen langs de kust van de Makkumerwaard.

In bewerking:

Limburg onder den grond.

Met tekst en photo's van J. A. Doesburg Lannooy.

Waarbij de volgende platen.

Bovenbouw der Staatsmijn „Wilhelmina".

De beide lifttorens.

Aankomst op 162 M. diepte. De kolenwagentjes staan gereed om naar boven gebracht te worden.

Een kolenpost; twee mijnwerkers aan den arbeid.

Een steenpost; het maken van een mijngang door een steenlaag.

Een mijnwerker met pneumatische boor, gedreven door handkracht, aan den arbeid.

De mijnmeter aan 't werk.

Een pneumatische boormachine

Een kolentrein getrokken door een benzine locomotief.

Ondergrondsche Machinekamer.

" Paardenstal.

St. Pietersberg.

Het pad, dat bergopwaarts voert naar het „Châlet".

Kijkje op den St. Pietersberg met huisjes van mergelsteen aan den voet.

De Wilhelmina weg op den St. Pietersbergtunnel.

Ingang van den St. Pietersberg.

Uitzagen van mergelsteen in den berg.

Opladen van mergelsteen in den berg.

Trein met mergelsteen uit den berg komend.

Gangen in den St. Pietersberg met gids.

De Mosasaurus.

De Mastodont.

De Negendrup.

Gangen in een mergelgroeve.

Ruïne van het kasteel Lichtenberg op den St. Pietersberg.

Rotswoningen bij Houthem.

Bergwoud " "

De heksenkeuken bij Valkenburg.

Onderaardsche gangen bij "

Oud poortje in Valkenburg in mergel uitgehouwen.

In bewerking:

Een wandeling door het tegenwoordig Amsterdam.

B.

GESCHIEDENIS.

(Zie Platen-Atlas van G. van Rijn en Prof. Kernkamp, uitgave S. van Looy, 1910). 51 platen (verder in bewerking).

1 Willem de Zwijger.
2 Steekspel te Parijs, Juni 1559.
3 Philips II.
4 De doopsgezinde Anna Hendricks wordt op 10 November 1571 te Amsterdam in het vuur geworpen.
5 Alva.
6 Verbond der edelen.
7 Beeldenstorm.
8 Haagpreek.
9 Beleg van Haarlem.
10 Oldenbarneveldt.
11 Prins Maurits.
12 Elizabeth van Engeland.
13 Gianibelli's brandschepen.
14 Slag bij Nieuwpoort.
15 Aanvals- en verdedigingswerken.
16 Overwintering op Nova-Zembla.
17 Idem.
18 Ontvluchting van Hugo de Groot.
19 Frederik Hendrik.
20 Bestevaer Tromp.
21 Piet Hein
22 Tocht naar Chattam.
23 de Ruyter.
24 Lodewijk XIV.
25 Moord van Johan de Wit.
26 Maria Stuart, gemalin van Willem III.
27 Willem III.
28 Willem IV.
29 Willom V.
30 Willemijntje.
31 Goejanverwellesluis.
32 Vertrek van Willem V.
33 Opvoeding en Onderwijs.
34 Idem.
35 Napoleon als Keizer.
36 Aankomst van den Prins van Oranje te Scheveningen.
37 Prins Willem I.
38 Belgische opstand.
39 Koning Willem II.
40 In de roef van de trekschuit.
41 Koning Willem III.
42 Koningin Sophie.
43 Burgemeester van der Werff geeft 't volk de keus tusschen overgave der stad en zijn leven. (Leiden, Lakenhal).
44 Filips van Marnix.
45 Corn. P. Hooft 1626-1679.
46 De Raad van State te Brussel in hechtenis genomen, 1576.
47 De Spaansche Bloedraad in 1567 door Alva aangesteld.
48 Filips de Mommorancy, Graaf van Hoorne.
49 Lamoraal, Graaf van Egmondt.
50 Ferdinand Alvarez van Toledo.
51 Het innemen van Den Briel, April 1572.

BB. * Fransche Revolutie.

135 platen.

1 Lodewijk XIV.
2 Marie Antoinette.
3 „ „ en haar kinderen. (Mad. Vigee-Lebrun).
4 Madame Elizabeth.
4*a* Prinses de Lamballe.
5 Louis Philippe, hertog van Orleans, genaamd Philippe Egalite.
6 A. R. J. Turgot.
7 F. M. A. de Voltaire.
8 33 schetsen van Voltaire.
9 Cagliostro.
10 Kardinaal de Rohan, die het beruchte collier kocht, zoo het heette in opdracht van Marie Antoinette
11 Mad. La Motte, berucht door de geschiedenis van het collier.
12 Morgentoilet van een groot heer ten tijde van het Ancien Régime. Zijn kamerdienaar helpt hem met het toilet. De schrijver zit klaar om zijn brieven te schrijven.
13 Marie Antoinette in statietoilet.
14 Koninklijke parlementszitting (Lit de justice) te Versailles, 6 Aug. 1787.
15 J. J. Duval d'Espremenil.
16 d'Espremenil en Goslard, leden van het parlement van Parijs, worden gevangen genomen.
17 Facsimile van een Lettre de cachet.
18 Opening van de vergadering der notabelen, 22 Februari 1787.

en Bailly met troepen. Zij sommeeren driemaal, maar als dan de menigte nog niet uiteen gaat, wordt door de troepen vuur gegeven.

81 Minister J. M. Roland de la Platiere.

82 J. J. Guillotin. De uitvinder der guillotine.

83 De guillotine. Hoe zij werkt.

84 Satirische prent. De edelman tegen den geestelijke die tegen een strop dreigt te loopen: „Hallo, meneer de pastoor, pas op de lanterne, die is sterker dan wij".

85 Jean Paul Marat.

86 A. J. Santerre.

87 Bestorming van de Tuilerieën op 10 Augustus 1792.

88 Facsimile van de order door Lod. XVI aan de Zwitsers gezonden, om op te houden met vuren, 10 Augustus 1792.

89 In de Abbage gevangenis ten tijde der Septembermoorden; een gevangene voor het provisoir tribunaal gesleept.

90 De prinses de Lamballe wordt vermoord.

91 Bij de plundering van de Tuilerieen vindt men papieren betrekking hebbende op Mirabeau's ondersteuning met geld door den koning in de jaren 1791—1792. Dit verwekte veel sensatie.

92 Parodie op het emigrantenleger, de prins van Condé heeft juist in zijn kasteel één formidabel leger ontvangen per diligence.
Mademoiselle Conde pakt ze uit de mand, en geeft ze aan den hertog van Enghien, om ze in slagorde te stellen.
Uit de rook van de pijp vormen zich pistolen, dolken en andere wapens, die zullen dienen om de groote plannen uit te voeren.
Dauchamp achter Condé staande, peinst op een plan van aanval. Zijn pages zijn 2 honden. Op de ammunitievaten wordt een fanfare geslagen. De hond gooit met ongeluk een eskader om.

93 Spotprent op Marat. Marat op een ezel gezeten is op weg naar den tempel der onsterfelijkheid. Een aap met een zotskap op, houdt den ezel een papier voor, dat het dier wil opeten, op die wijze loopt het dier door op weg naar de onsterflijkheid.

94 De Temple.

95 Louis Capet gebruikt met zijn familie het middagmaal in de Temple. Daarbij zijn de officieren en de cipier tegenwoordig. De eene haalt zijn horloge voor den dag, waarschuwend dat het 3 uur is, en dat dus Marie Antoinette en haar kinderen zich moeten terugtrekken.

96 Lod. XVI voor het gerecht. Na de redevoering van zijn advocaat de Seze worden hem de sleutels gewezen die men in de Garde-Meuble gevonden had.

97 Costuums uit den tijd der conventie.

98 Saint-Juste.

99 Lodewijk XVI neemt in den Temple afscheid van zijn familie.

100 Lodewijk voor het schavot.

101 Caricatuur van James Gillray na den dood van Lod. XVI. Aan de lanterne hangen: religie, gerechtigheid en trouw.

102 Zitting van een revolutionnair comité ten tijde van het schrikbewind. Er wordt een petitie ingediend. Bustes van Marat en Rousseau.

103 Oproeping van de laatste slachtoffers van het schrikbewind. De namen van degenen die deze dag geguillotineerd zullen worden, worden opgelezen.

104 Ant. Fouquier-Tonville, publieke aanklager van het Tribunaal revolutionnair.

105 Het verdrinken in de Loire.

106 De laatste wagen met slachtoffers voor de guillotine, die de lugubre optocht sluit. De menigte wil zich op de gevangenen werpen maar wordt door de cavalerie uiteengejaagd.

107 De Dauphin, zoon van Lod. XVI.

108 Marie Antoinette neemt in den Temple afscheid van den Dauphin. De Conventie heeft besloten dat het kind een republikeinsche opvoeding zal krijgen en belast de schoenmaker Simon daarmee.

109 Marie Antoinette voor het Tribunaal revolutionnair.

110 Weduwe Capet. Schets gemaakt door Prieur in de conciergerie, kort voor haar dood.

111 Marie Antoinette op het schavot, 16 October 1793.

112 Een porseleinen kopje uit dien tijd, voorstellende de onthoofding van Marie Antoinette.

113 Madame Elizabeth op het schavot.

114 Inschrijving van de vrijwilligers voor de bescherming van het vaderland 1792.

115 C. T. Dumouriez.

116 Soldaten der Revolutie. Dagorder: „Het bataljon van de Beneden-Loire heeft zich goed gedragen in het gevecht, elke man zal een paar klompen ontvangen."

117 Soldaten der Revolutie. „Jongens, het is verboden te rooken, maar jullie moogt gaan zitten (Ze staan tot de knieën in het water).

118 Soldaten der Revolutie. „Kinderen, de vijand weet niet dat wij hier zijn, het is nu 7 uur, vannacht om 5 uur zullen wij hem verrassen" (En ze staan tot de knieën in het water).

119 Charles Pichegru.

120 Inval in Holland onder Pichegru.

121 Vrijheidsboom opgericht op den Dam te Amsterdam.

122 Een commissaris der Conventie in het leger. De soldaten zijn ontevreden, er is gebrek aan alles. Ze hebben de wapens neergegooid. „Waarom klaagt gij, roept de commissaris, de vijand bedreigt Frankrijk, gij rent op hem in en hij is verslagen. De volkeren zuchten onder het slavenjuk, zij strekken de armen naar u uit en gij maakt ze vrij.
De driekleur waait van alle hoofdsteden, die ge hebt veroverd, gij durft nog klagen terwijl een ieder u benijdt.

123 Charlotte Corday.

124 Marat door Charlotte Corday vermoord.

125 De vervolgde Girondijnen zwerven van de eene plaats naar de andere overal opgejaagd door hun tegenstanders.

126 De Godin der rede.

127 Mademoiselle Maillard van de opera, die de Godin der rede voorstelde bij het feest van de „rede".

128 Feest van het opperste wezen in de tuin der Tuillerieën, 20 Prairial Jaar II. Het standbeeld van de Wijsheid komt tevoorschijn temidden van de rook der brandstapels. Daarop worden verbrand en door Robespierre met bloemen in de hand aangestoken de ondeugden: het atheisme, eerzucht, egoisme, de valsche eenvoud, ook de lompen der ellende worden mee verbrand.
Deze scene opgezet door David moet verbeelden het symbool der vernietiging van alle ondeugden en ellende, waaruit dan de wijsheid zal geboren worden.

129 Jean Lambert Tallien op het oogenblik dat hij op 9 Thermidor zijn rede houdt, waarin hij de conventie oproept om Maximiliaan Robespierre en zijn partijgenooten in staat van beschuldiging te stellen. „Als de conventie dat niet durft is deze dolk voor de verraders bestemd".

130 Madame Tallien-La Cabarus.

131 De avond van de 9de Thermidor. Scene voor het stadhuis. Robespierre, Saint-Juste en hun aanhangers, gevangen gezet op last der conventie maar door de commune weer in vrijheid gesteld en naar het stadhuis gevlucht. Twee gedeputeerden der conventie lezen het besluit der conventie voor, waarbij Robespierre en zijn aanhangers buiten de wet gesteld zijn.

132 De gendarm Meda lost een revolverschot op Maximilien Robespierre in den nacht van den negenden op den tienden Thermidor.

133 I Prairial jaar drie. Het volk dringt in de vergaderzaal der 500. Het hoofd van Ferand die den president Boissy d' Anglas verdedigde wordt dezen hoonend voor het gezicht gehouden. Boissy d' Anglas ontblootte eerbiedig het hoofd en deze koelbloedigheid redde hem het leven.

134 De 13de Vendemiaire. Kanonnen gericht op de kerk St. Roche.

135 Sluiting van de vergaderzaal der Jacobijnen.

BC. Wandeling door Oud-Amsterdam.

Tekst van Dr. Joh. C. Breen. 54 platen.

1 Plattegrond van Amsterdam in 1544 door Corn. Anthonisz.
2 Oude Haarlemmerpoort met Heilige Kruistoren.
3 De Dam als marktplaats.
4 Zeevischmarkt.
5 Riviervischmarkt.
6 Een deel van het binnenste der Beurs op het Beurspleintje.
7 Het Stadhuis.
8 Het Stadhuis na afbreken der torenspits.
9 Het vertrek van Maria de Medici in 1638.
10 Intocht van Maria de Medici in 1638. Vertooning van levende beelden op de Dam.
11 De brand van het stadhuis.
12 Het oude Stadhuis na den brand van 1652.
13 Aankomst van Prins Willem V en Prinses Wilhelmina van Pruisen, 29 Mei 1768.
14 Feest der vrijheid op den Dam.
15 De Nieuwe Kerk aan de Zuidzijde.
16 Interieur Nieuwe Kerk.
17 Koperen koorhek Nieuwe Kerk.
18 Inhuldiging van Willem I, 30 Maart 1814.
19 Het model van den toren der Nieuwe Kerk.
20 N. Z. Voorburgwal b/d Paleisstraat; Stadhuis.
21 Burgerweeshuis.
22 Nieuwe Zijds Kapel.
23 „ „ „ a/d Rokinzijde.
24 Spui met Osjessluis.
25 Handboogdoelen.
26 Heiligewegspoort,
27 De bruggen van de Heiligewegspoort.
28 Oude Regulierspoort.
29 „ „ van binnen.
30 Het Rondeel.
31 De toren Swijck te Utrecht.
32 Oost-Indisch huis.
33 Het inwendige van het Spinhuis.
34 De Oude Kerk.
35 St. Antonispoort.
36 De eerste rechtspleging door middel van de guillotine (1812).
37 De Gelderschekade aan de Ykant.
38 Schreierstoren vanaf de Gelderschekade.
39 Ygracht met Admiraliteitsmagazijn.
40 Brand van het Admiraliteitsmagazijn 1791.
41 De verovering van Kattenburg in 1787.
42 De Muiderpoort met de Plantage.
43 Weesperpoort.
44 Nieuwe Keizersgracht met Bestjes huis.
45 Oude Mannen- en Vrouwenhuis der N. Herv. Gem.
46 Interieur der Portugeesch- Isr. Synagoge J. D. Meijerplein.
47 Botermarkt.
48 Bocht van de Heerengracht.
49 Het Leidsche plein met de Leidsche poort.
50 Schouwburg op de Keizersgracht.
51 Jan Roodenpoortstoren.
52 Nieuwe of Ronde Luthersche Kerk.
53 Noordermarkt en Kerk.
54 Karthuizerklooster; Zuidzijde.

BD. Columbus.

Tekst van C. P. van Asperen van de Velde. 17 platen.

1 Portret van Christophorus Columbus.
2 Landkaart.
3 Columbus aan de deur van het klooster bij Palos.
4 Raad te Salamanca.
5 Columbus' eerste vloot.
6 Watlings eiland, 12 October 1492.
7 Ontdekking van Hispaniola.
8 Zegetocht van Columbus.
9 Moord op de Spanjaarden.
10 Indianendorp.
11 Columbus' kerker te St. Domingo.
12 Columbus geboeid naar Spanje vervoerd.
13 Sterfhuis van Columbus te Valladolid.
14 Grafteeken van Columbus.
15 Stoffelijk overschot van Columbus.
16 Standbeeld van Columbus te Genua
17 Columbus-postzegels.

BE. Michiel Adzn. de Ruyter.

Tekst van J. A. Doesburg Lannooy. 30 platen.

1 Toren te Vlissingen.
2 Oorlogsschip 17de eeuw.
3 Haven van Amsterdam.
4 Algiers.
5 Portret Mich. Ad.zn de Ruyter.
6 Vierdaagsche zeeslag.
7 Zinnebeeldige prent.
8 Chatham.
9 Portret van Engel de Ruyter.
10 Gepeupel voor het huis van de Ruyter.
11 Dood van de Ruyter.
12 Begrafenis.
13 Graf.
14 Standbeeld.

De volgende 15 platen komen voor in „Michiel Adzn. de Ruyter, Leven en daden naar berichten en afbeeldingen van tijdgenooten", samengesteld door D. F. Scheurleer.

1*a* Lijndraaiersrad.
2*a* Triomftocht van de Ruyter in Barbarije.
3*a* Portret, gegraveerd door C. Eldemans, 1654.
4*a* „De Zeven Provinciën".
5*a* Vierdaagsche zeeslag 13 Juni 1666. „The Royal Prince" door Corn. Tromp veroverd. Naar een schilderij van W. van de Velde Jr.
6*a* Penning ter eere van de Ruyter en de vierdaagsche zeeslag.
7*a* Idem, idem, andere zijde.
8*a* Penning ter eere van de Ruyter en de vierdaagsche zeeslag.
9*a* Idem, idem, keerzijde.
10*a* Wapen van den spiegel v. d. „Royal Charles", het admiraalschip te Chatham veroverd en naar Holland mede genomen, waar het in 1673 werd gesloopt.
11*a* Beker door de Staten van Holland aan de Ruyter geschonken, wegens zijn tocht naar Chatham.
12*a* Penning ter eere van de Ruyter en de tocht naar Chatham.
13*a* Idem idem keerzijde.
14*a* De Ruyter bij zijn moeder thuiskomend.
15*a* Begrafenisbriefje. Het exemplaar waarbij Const. Huygens werd uitgenoodigd.

BF. De Peetmoeders van Prinses Juliana.

(Tekst van Johanna W. A. Naber). 28 platen.

1 Juliana van Stolberg.
2 Willem de Rijke van Nassau.
3 Dillenburg.
4 Prins Willem als jonge man.
5 Het paleis der Oranje's te Breda.
6 Verzoekschrift der edelen.
7 Hagepreeken.
8 De prins van Oranje vertrekt naar Duitschland.
9 Slag bij Heiligerlee.
10 Alva's Raad van Beroerte.
11 Het veroveren van Den Briel.
12 Het beleg van Haarlem.
13 Slag op de Zuiderzee.
14 Het ontzet van Leiden.
15 Louise de Coligny.
16 De admiraal de Coligny.
17 De Bartholomeusnacht.
18 Prins Willem als bejaard man.
19 Moord van Prins Willem.
20 Portret van Oldenbarneveldt.
21 Het paleis in het Noordeinde.
22 Prins Maurits.
23 Het afdanken der waardgelders.
24 Terechtstelling van Oldenbarneveldt.
25 Prins Frederik Hendrik.
26 Groothertogin Marie van Mecklenburg-Schwerin.
27 De Koningin-Moeder.
28 Prinses Juliana en haar Moeder.

BG. Jeanne d' Arc.

Tekst van Marg. Gallé. 23 platen.

1 Voorstelling van Jeanne d'Arc slapend in haar tent.
2 Huis van Jacques d'Arc te Domrémy.
3 Kamer van Jeanne.
4 Kerk van Domrémy.
5 Verschijning van den aartsengel Michaël.
6 Jeanne de schapen hoedend.
7 Jeanne voor Bandricourt.
8 Reis naar Chinon.
9 Jeanne voor de geestelijken van de Academie te Poitiers.
10 Jeanne trekt de gelederen van het leger voorbij.
11 Jeanne snelt de vluchtende Franschen te hulp.
12 Jeanne op het slagveld.
13 Jeanne in den krijgsraad.
14 Jeanne als troosteres der gewonden.
15 De kroning.
16 Jeanne legt haar wapens op het altaar van St. Denis.
17 Jeanne in de kerk te Compiègne.
18 Jeanne's mislukte ontsnapping.
19 Visioen in de gevangenis.
20 Het proces.
21 Jeanne op den brandstapel.
22 Voorgevel van het huis van Jeanne d'Arc te Domrémy.
23 Standbeeld in het museum van het Luxembourg.

BH. * Napoléon.

26 platen.

1 Slag van Rivoli.
2 Napoleon in Egypte.
3 18 Brumaire.
4 Napoleon 1e consul.
5 „ op den St. Bernard.
6 Napoleon Keizer.
7 „ op het terras van St. Cloud.
8 „ als keizer.
9 „ inspecteert de troepen.
10 Napoleon reikt het Legioen van Eer uit.
11 Napoleon in den slag bij Jena.
12 „Het is de Keizer!"
13 On ne passe pas.
14 Trafalgar.
14*a* Napoleon en de Koning van Rome.
15 Het portret v. d. Koning van Rome.
16 Napoleon in Amsterdam 1811.
17 Napoleon in Amsterdam 1811.
18 Rusland 1812.
19 Overtocht van de Beresina.
20 Goede tijdingen 1814.
21 1814.
22 Afscheid van zijn getrouwen.
23 Napoleons terugkeer van Elba.
24 Afscheid van de oude garde.
25 Graf.

BI. * Kroningsfeesten te Amsterdam 1898.

14 platen.

1 Intocht Frederiksplein.
2 Aubade op den Dam.
3 De versierde Beurs.
4 Monument op den Dam.
5 Feestterrein: Admiraalswagen.
6 Feestterrein: Gymnasten.
7 Visschersvloot Damrak.
8 Bocht van de Heerengracht.
9 Eerepoort Rozengracht.
10 Versierd draaiorgel.
11 Koningin Wilhelmina en Koningin Emma
12 De jonge Koningin 1898.
13 De jonge Koningin. Profiel.
14 Prins Hendrik der Nederlanden.

BK. * De Portugeezen in den Archipel en de Oost-Indische Compagnie.

33 platen.

1 Fictief portret van Marco Polo.
2 Vasco de Gama.
3 D'Albuquerque
4 Oude kaart van Oost-Indië.
5 Jan Huygen van Linschoten.
6 Petrus Plancius.
7 Cornelis de Houtman.
8 De vloot onder Cornelis de Houtman in 1595 naar Oost-Indië vertrekkend.
9 De terugkomst van Cornelis de Houtman.
10 Portret van Jacob van Heemskerk.
11 Titelblad van Frederik de Houtman's Spraek ende woordboek.
12 Portret van Olivier van Noort.
13 De slag bij Bantam.
14 Slot van het Octrooi door de Staten-Generaal op 20 Maart aan de Vereen. O. I. C. verleend.
15 Cornelis Matelief de Jonge.
16 Pieter Both.
17 Portret van den G.-G. Jan Pieterszoon Coen.
18 Pieter van den Broecke.
19 Caerte van de ontdecte Cueste ende plaetsen van Niva Guinea (1623), naar een teekening van Arent de Leeuw, opperstierman.
20 Plattegrond van Batavia in 1629.
21 Antonio van Diemen
22 Model van „de Salamander", de gewapende Oostindievaarder, welke in 1641—42 het bericht van den vrede met Portugal naar Oost-Indië overbracht.
23 Caerte van den Indischen Archipel tusschen Sumatra en Nova Guinea, en van de Westkust van Hollandia Niva.
24 De Familie Rijkhof van Goens.
25 Victorien voor de O. I. C. op Makassar, door Cornelis Speelman bevochten.
26 Cornelis Speelman.
27 François Valentin.
28 Kop van Pieter Elberfeid te Batavia.
29 Model van het O. I. Compagnieschip
30 Het eskader onder den kommandeur J. P. van Braam voor Malakka (1784) naar een teekening van hemzelf.
31 Herman Willem Daendels.
32 Thomas Stamford Raffles.
33 Platte paskaart van de Coens Eylanden (1724).

C.

KUNST.

Tekst van H. P. Berlage. 48 platen.

1 N. Z. Voorburgwal en Nieuwe Kerk te Amsterdam.
1*a* Nieuwe Kerk te Amsterdam.
2 St. Bavokerk te Haarlem.
3 Gemeentelandshuis te Delftland.
4 Stadhuis te Gouda.
5 Huis op de Turfkade te Goes.
6 Stadhuis te Veere.
7 „ te 's Gravenhage.
8 „ te Deventer.
9 „ te Bolsward.
10 Amsterdamsche poort te Haarlem.
11 Montelbaanstoren te Amsterdam.
12 Vleeschhal te Haarlem.
13 Waag te Alkmaar.
14 Huis met de Hoofden te Amsterdam.
15 Huis te Zutphen.
16 Stadhuis te Leiden.
17 Schouwburg te Rotterdam.
18 Kerk te 's Gravenhage.
19 Winkelgebouw te 's Gravenhage.
20 Huize de Cloese te Lochem.
21 Laboratorium te Groningen.
22 Kerk te Katwijk.
23 Schoolgebouw te 's Gravenhage.
24 Winkelhuis te Nijmegen.
25 Ned. Bank te Amsterdam.
26 Kerk te Nes a/d Amstel.
27 Amstelhotel te Amsterdam.
28 Huizen in de Sarphatistraat te Amsterdam.
29 Een eigenaardig Winkelhuis.
30 Huizen in de Marnixstraat te A'dam.
31 Galerij te Amsterdam.
32 Studentensocieteit te Leiden.
33 Munttoren te Amsterdam.
34 Hooge sluis te „
35 Rijksmuseum te Amsterdam.
36 „ „ „
37 De Beurs, uitwendig.
38 „ „
39 Het Oost-Indische Huis.
40 De Nieuwmarkt.
41* Het gebouw van den Diamantbewerkersbond.
42* Dyvekeshaus (Kopenhagen).
43* De Beurs. „
44* Slot Frederiksborg.
45* Slot Rosenborg.
46* Tuighuis te Danzig.
47* Huis op de markt te Bremen.

CB. Michelangelo's kunst en karakter.

Tekst van P. H. Hugenholtz. 40 platen.

1 Pico van Mirandola. Uffizi Florence.
2 Loggia dei Lanzi. Florence.
3 Dante.
4 Standbeeld van Savonarola.
5 Pieta in de St. Pieterskerk.
6 David. Florence.
7 Paus Julius II door Rafael. Uffizi. Florence.
8 Mozes.
9 't Mozesbeeld in zijn omgeving.
10 De worstelende slaaf. Louvre.
11 De stervende slaaf. Louvre.
(9–11: deelen v. h. grafteeken voor Julius II.)
12 Guiliano de Medici. San Lorenzo. Florence.
12*a* Grafmonument van Giuliano.
13 De dag.
14 De nacht.
15 Lorenzo de Medici, zoon van Piero.
15*a* Grafmonument van Lorenzo.
16 De morgen.
17 De avondschemering.
18 De 3 Parzen. Pitti. Florence.
19 De Sixtijnsche kapel.
20 Val en verdrijving uit het paradijs.
21 Schepping van Adam.
22 Schepping van Eva.
23 De Cumaeische sibylle.
24 De Delphische sibylle.
25 Sibylle libica.
26 Jesaja.
27 Ezechiël.
28 Jeremia.
29 Zacharias.
30 't Laatste oordeel. Sixtijnsche kapel. Rome.
31 St. Pieterskerk van binnen. Rome.
33 Vittoria Colonna. Uffizi.
34 Michel Angelo. Uffizi.
35 Le Remouleur (Arrottini).
36 Kathedraal del Viore.
37 Standbeeld van Michel Angelo door Emilico Santarelli.
38 De David op de Place Michel Angelo. Florence.

CC. * Oud-Rome.

Hierbij desgewenscht „Rome" van Franz Pérschinka. 110 platen.

1 Kaart van Oud-Italië.
2 Kaart van het tegenwoordige oostelijke Middellandschezeebekken.
3 Plan van het Forum Romanum.
4 Plan van het Forum Romanum naar Luckenbach.
5 Plan van het Forum Romanum zooals het tegenwoordig is.
6 Forum Romanum. Panorama vanaf St. Francese.
7 dito. Op den voorgrond tempel van Castor en Pollux.
8 dito. Links op den voorgrond triumfboog van Septimius Severus.
9 dito met tempel van Saturnus, gezien van het Kapitool af.
10 dito tempel van Saturnus.
11 dito tempel van Castor en Pollux.
12 dito tempel van Concordia.
13 dito gezien van den Palatijnschen heuvel af.
14 dito Focas-zuil.
15 Forum van uit het Colosseum.
16 dito Trajanuszuil.
17 dito Basilica giulia.
18 dito Basilica van Constantinus.
19 dito Basilica Aemilia.
20 Het Forum Romanum gereconstrueerd, naar Falke.
21 dito
22 dito tijdens de Republiek.
23 dito tijdens het keizerrijk, naar Luckenbach.
24 dito Zuid- en Oostzijde, naar Hülsen.
25 dito Noord- en Westzijde, naar Schulze.
26 dito reconstructie.
27 dito dito } ten tijde van Constantinus.
28 dito dito
29 dito dito
30 dito dito
31 Colosseum uitwendig.
32 dito
33 dito met fontein op den voorgrond.
34 dito van den Palatijnscben heuvel af.
35 dito inwendig.
36 Colosseum, reconstructie.
37 dito dito
38 Italiaansche tempel.
39 Romeinsch-Korinthische bouwstijl.
40 Kapiteel v. h. Lateraan.
41 Palatijnsche heuvel overzicht.
42 dito van het Forum af.
43 Gebouwen op den Palatijnschen heuvel ten tijde van Keizer Hadrianus, reconstructie.
44 Huis van Tiberius.
45 Paleis van Domitianus.
46 Huis van Livia.
47 Interieur van een Romeinsch huis, reconstructie volgens Falke.
48 Huis der Vestales.
49 Pantheon van Agrippa uitwendig.
50 dito inwendig, teekening.
51 dito inwendig, ets von Piranesi.
52 dito inwendig, photo.
53 dito inwendig, teekening.
54 Thermen van Caracalla, plattegrond.
55 dito ruinen
56 dito ruinen middenzaal.
57 dito reconstr. zaal volgens Thiersch.
58 dito reconstructie koud zwembad.
59 dito reconstructie geheel.
60 dito grondplan volgens Schneider.
61 Thermen van Diocletianus, reconstructie.
62 Triomfboog van Septimius Severus.
63 „ „ Titus.
64 „ „ Titus, doorkijk door den hoofddoorgang.
65 Triomfboog van Constantinus.
66 Dito.
67 Triomfboog.
68 Tempel van Divus Julius.
69 Muur met bogen. N. C. Uhde.
70 Grafmonument van Eurysaces.
71 Columbarium Codini.
72 Forum Trajanum.
73 Poort van S. Paolo met Pyramide v. Cestus.
74 Tarpeïsche rots.
75 Dito.
76 Cloaca Maxima.
77 dito tegenwoordig.
78 Regia.
79 Zuil van Marcus Aurelius.
80 Tempel van Vesta
81 Kasteel van St. Angelo.
82 dito.
83 dito reconstructie.
84 Via Appia, graf der Curiatii.
85 dito, Casae rotonda.
86 dito, reconstructie van Falke.
87 dito dito Bülow.
88 dito, met graf van Cecilia Metella.
89 Graf van Cecilia Metella.
90 Campagna aquaeduct van Claudius.
91 dito aquaeduct landschap.
92 dito dito
93 Rome ten tijde van keizer Hadrianus, vogelvlucht reconstr. Falke.
94 Circus Maximus reconstr. Falke.
95 Wagenrennen reconstr. volg. Falke.
96 Kapitool tegenwoordig.
97 dito, trap en Dioskuren.

98 Kapitool, plein met het standbeeld van Marcus Aurelius.
99 Panorama van het kapitool af, modern.
100 Piazza del Popolo.
101 Fontein op de Monto Pincio.
102 Kolonnade van de St. Pieterskerk en Vatikaan.
103 Ponte Molle en Milvio.
104 Trier, Porte Nigra, buitenkant.
105 Trier, Porte Nigra, binnenkant.
106 Nimes, Maison carrée.
107 Verona, uitwendige van het Romeinsche Theater.
108 Orange, inwendige van het Romeinsche Theater.
109 Hadriani Mausoleum.
110 Thermen v. Antonius.

CD. * Meubelen.

101 platen.

Oud Oostersche kunst:

1 Egyptische sofa.
2 „ meubelen: tronen, stoelen, zitbanken.
3 Egyptische stoelen.

Klassieke kunst:

4 Stoelen van een Grieksch relief, ouden tijd.
5 Grieksche dames op stoelen gezeten.
6 Grieksche meubelen, tafeltje.
7 Grieksche zetels.
8 Kist uit de Grieksche graven aan de Krim.
9 Pompeji. Romeinsche meubelen van brons en marmer.
10 Romeinsche dame op stoel gezeten.
11 Atrium van een Romeinsch huis.

Christel. kunst. (Oud-Christel., Byzantijnsch).

Middeleeuwsch (Romaansch, Gothisch.

12 Romaansch interieur.
13 Romaansche meubelen, zetels en bedden, 11de en 12de eeuw.
14 Romaansche meubelen, banken.
15 Romaansch-Gothisch interieur.
16 Vroeg-Gothische kamer.
17 Gothische meubelen.
18 Italiaansche bisschopzetel; steenen zetel.
19 Romaansche zetel en kast (Goslar, Halberstadt).
20 Twee Gothische kisten (Londen, Kensington).
21 Leunstoelen (kasteel Pau. Weenen).
22 Tafel en Z. Duitsche draaistoel (Berlijn).
23 Koorbank v. Görg Szrlin, Ulm.

Renaissance:

Italië: (verder in bewerking)

24 Kast, zetels en tafel.
25 Koorbank (Perugia, Dom).
26 Kist uit 't Strozzi-paleis te Florence (Berlijn).
27 Kist, met den dood der Niobiden (Berlijn).
28 Schrijfkast met klep (Berlijn).
29 Klapstoel (Weenen).
30 Zetel (Berlijn).
31 Kist, begin 15de eeuw.
32 „ eind 15de eeuw.
33 Wand van een kist, eind 15de eeuw.
34 Schrijfkast met klep, Florence ±1500
35 Kist der familie Strozzi, Forence 1512
36 „ „ „ „ „ 1512
37 Kist.
38 Bank Florence, midden 16de eeuw.
39 Kist 16de eeuw.
40 „ Noord-Italië, 16de eeuw.
41 „ Venetië, 16de eeuw.
42 Kast, 16de eeuw.
43 Buffetkast, midden 16de eeuw.
44 Tafel, 16de eeuw.
45 Twee schemels, 16de eeuw.
46 „ „ „ „
47 Leunstoel, 16de eeuw.
48 „ Venetië, 16de eeuw.
49 Stoel Italië eind 16de eeuw. Stoel Duitschland 1607.

Frankrijk:

50 Bed. Lod. XIV.
51 Meubelen „
52 Slaapkamer „
53 Meubelen 17de eeuw.
54 Commode Lod. XV.
55 Bed, Lod XV.
56 Etagère Lod. XV, Rococo.
57 Salon, Lod. XVI.
58 Stollenkast. Weenen.
59 Kast, stijl Hendrik II.
60 Tafel, Weenen.
61 Kast, Boulle (Louvre).
62 Kommoden, Boulle, (Louvre).

63 Tafel, stijl Lod. XIV, slot Bercy (Louvre).
64 Leunstoel, Barok, Lod. XIV (Milaan).
65 Vlakke schrijftafel, Rococo (Compiègne).
66 Schrijftafel met klep. Rococo.
67 Kommode (Potsdam-Paleis).
68 Twee kommoden, lakwerk, Rococo (Parijs).
69 Consôle-tafel (Versailles).
70 Leunstoelen (Parijs).
71 Schrijftafel met klep (Parijs).
72 Kommode v. Riesner (Fontainebleau).
73 Cartouche.
74 Kast v. Marie-Antoinette (Versailles-Klein-Trianon).
75 Schoorsteen-Lalande.
76 Consôletafel (Parijs).
77 Zetel Napoleon I (Fontainebleau).
78 Pronkkast van Marie Louise (Fontainebleau).

Duitschland:

79 Ontwerp schoorsteen van Hans Holbein d. J.
80 Kastdeuren uit Neurenberg (Berlijn).
81 Buffet, Zuid-Duitschland.
82 Kast uit Neurenberg (Berlin).
83 Leuningstoel, 1794. Hamburg.
84 Kist. 1767. Westfalen.
85 Kast, 15e eeuw. Lüneburg.
86 Hangkast, 15e eeuw, Zuid-Duitschland.
87 Kast, Neder-Rijn, 15e eeuw.
88 Kast, Westfalen, 15e eeuw.
89 Credence, Keulen, 15e eeuw.
90 Credence, 15e eeuw, Neder-Rijn.
91 dito.

Engeland:

92 Chippendale stoelen.
93 Sheradon leunstoelen.
94 Kast (Londen).

Nederland:

95 Stoel (Louvre).
96 Twee Oud-Hollandsche Kasten. 17e eeuw.
97 Oud-Hollandsche Kamer met wandbetimmering, 17e eeuw.
98 Hollandsche Renaissance meubelen naar 't Barok toe.
99 Hollandsch interieur, 17e eeuw, naar Dirk Hals.
100 Hollandsche taverne, 17e eeuw.
101 Hollandsche kamer, 17e eeuw.

CE. Schilderijen der 17de eeuw, Holl. School.

Tekst van C. L. van Balen. 23 platen in — 35 buiten den tekst.

1 Rembrandt, Simeon in den tempel Mauritshuis Den Haag.
2 Rembrandt, Anatomische les Mauritshuis.
3 Rembrandt, Nachtwacht Rijksmuseum Amsterdam.
4 Rembrandt, Portret van Frans Bruyning, Cassel.
5 Rembrandt, Titus, Parijs.
6 „ Staalmeesters R.M., Amsterdam.
7 Rembrandt, Het Joodsche bruidje R.M. Amsterdam.
8 Rembrandt, Homerus M.H. Den Haag.
9 Govert Flinck, Het feest van den Munsterschen vrede.
10 Gerard Dou, De jonge moeder M.H. Den Haag.
11 Ter Borgh, De guitaar-les National Gallerij Londen.
12 Ter Borgh, De vaderlijke vermaning Berlijn.
13 Pieter de Hoogh, Moeder die kind kamt R.M. Amsterdam.
14 Pieter de Hoogh, Buitenhuis R.M. Amsterdam.
15 Paulus Potter, Spiegelend koetje M.H. Den Haag.
16 Frans Hals, De nar R.M. Amsterdam.
17 „ „ Portret van Fr. Hals en vrouw R.M. Amsterdam.
18 Frans Hals Officieren Cloveniersdoelen Haarlem.
19 Van der Helst, Schuttersmaaltijd R.M. Amsterdam.
20 Jacob van Ruysdael, Noorsch landschap Nat. Gallerij Londen.
21 Hobbema, Watermolen.
22 Jan Steen, Een vroolijk gezin R.M. Amsterdam.
23 Jan Steen, St. Nicolaasavond R.M. Amsterdam.
24 Rembrandt, Zelfportret (als officier M.H. Den Haag.
25 Rembrandt, Zelfportret 1655 M.H. Den Haag.
26 Rembrandt, Dame met waaier 1641 Buckingh. pal. Londen.
27 Rembrandt, Burgemeester Six 1645 Collectie Six Amsterdam.
28 Rembrandt, Moeder van Six, 1641. Louvre.

29 Rembrandt, De verloren zoon, 1688. Ermitage Petersburg.
30 Frans Hals, Een vroolijk man. R.M. Amsterdam.
31 v. d. Helst, Kapitein Roelof Bicker, R.M. Amsterdam.
32 Rembrandt, David en Saul. M.H. Den Haag.
33 Rembrandt, Kruisafname. Munchen.

De volgende platen behooren niet bij den tekst:

34 Hals, P. J. Olycan. (Mauritshuis).
35 „ Aletta Hanemans. „
36 Vermeer, Meisjeskopje, „
37 „ Gezicht op Delft. „
38 Steen, Doktersvisite. „
39 „ Zelf te midden zijner familie. (Mauritshuis).
40 Steen, Kippenhof
41 Terborch, De dépèche. (Mauritshuis).
42 Frabritius, Goudvink. „
43 Paul. Potter, De Stier. „
44 Rubens, Hélène Fourment. „
45 Hals, Sint Joris Doelen. „
46 „ Regentessen, 1664. „
47 Metzu, De muziekliefhebber M.H.
48 Rubens, Isabella Brant.
49 Van Dijk. Sir Sheffield en vrouw.
50 Holbein, Cheaseman.
51 Hals, N. Hasselaar. (Rijksmuseum).
52 „ Maria Voogt-Olycan. „
53 Vermeer, Vrouw lezend.
54 „ Keukenmeid.
55 Steen, Ziek meisje. (Rijksmuseum).
56 „ Papagaaien-kooi.
57 „ Dansles van een kat.
58 Adriaan Brouwer, Boeren, (Rijksm.).
59 Terborch, Helena v. d. Schalcke. „
60 Maes, Oude spinnende vrouw. „
61 „ Gebed. (Rijksm.).
62 Jan v. Goyen, Gezicht op Dordrecht. (Rijksm.).
63 Wouwerman, Manege buiten. „
64 Ruysdael, Haarlem. „
65 „ Molen bij Wijk-bij Duurstede. (Rijksmuseum).
66 Rubens, Helene Fourment.
67 Van der Helst, Bicker, Drost van Muiden. (Rijksmuseum).
68 P. de Hoogh, De Provisiekamer. (Rijksmuseum).

CF. Rembrandt.

Tekst van Dr. Joh. de Jongh. 40 platen.

1 Zijn moeder met de zwarte sluier (ets).
2 Geldwisselaar 1627, Berlijn.
3 Paulus in de gevangenis, 1627, Stuttgart.
4 Oude vrouw in lompen 1631 (ets).
5 Zelfportret 1629, M.H. Den Haag.
6 Simeon in den tempel 1632, M.H. Den Haag.
7 Zijn jongste zuster 1632.
8 Anatomische les 1632, M.H., Den Haag.
9 Woonhuis Breestraat Amsterdam.
10 Saskia, 1633. Cassel.
11 „ (teekening), Berlijn.
12 Zelfportret (als officier), 1634, R.M. Amsterdam.
13 Verjaging uit den tempel (ets) 1635.
14 Dood van Maria (ets) 1635.
15 Moeder van Jan Six, 1641.
16 Nachtwacht 1642, R.M. Amsterdam.
18 De windmolen (ets) 1641/2.
19 Hooischuur (ets) 1641/2.
20 Bruggetje van Six ets) 1645.
21 Winterlandschap 1646, Cassel.
22 Dame met waaier, 1643.
23 Elizabeth Bas, R.M. Amsterdam.
24 Blinde Tobias, 1645. Berlijn.
25 Christus te Emmaus, Louvre.
26 Honderdguldensprent (ets).
27 Christus predikend, 1650 (ets).
28 Barmhartige Samaritaan, 1648.
29 Zelfportret, 1648 (ets).
30 Titus, 1650.
31 Hendrikje Stoffels, 1652, Louvre.
32 Zijn broeder, 1654.
33 Zelfportret, 1654.
34 Burgemeester Six, 1654.
35 Zelfportret, 1657.
36 „ (zittend) 1658, Earl of Ilchester.
37 Titus
38 Staalmeesters, 1661, R.M. Amsterd.
39 Joodsch bruidje, 1668, „ „
40 Zelfportret, 1668 Weenen.

CG. Pompeji.

Tekst van Dr. J. A. Holwerda. 58 platen, waarvan 33 in den tekst.

1 Gezicht op Napels en de Vesuvius.
2 Gipsafgietsels van lijken.
3 Porta Marina.
4 Forum.
5 Basilica.
6 Markthal (Macellum).
7 Overzicht van Pompeji, van het Noorden af, Morusisstraat.
8 Overzicht van Pompeji.
9 Theater.
10 Een straat.
11 Kruispunt van straten.
12 Een steeg.
13 Huis met tweede verdieping.
14 Zuilenhof Isistempel.
15 Vóór den tempel van Isis.
16 Binnenplaats in badhuis.
17 Stabiaansch badhuis.
18 Kleedkamer Forumbadhuis.
19 Vestibulum, huis van Rama.
20 Atrium.
21 Zuilenhof, huis der Vettiers.
22 Muurschildering, Dirce aan de horens van een stier gebonden.
23 Muurschildering, hanengevecht.
24 „ straf van Ixion.
25 Muurschildering.
26 Alexander Mozaik.
27 Kandelabers.
28 Onderstel rustbank.
29 Drievoet.
30 Bakkerij.
31 Amphitheater.
32 Herculaansche poort.
33 Straat met grafmonumenten.
34* Huis van Pansa.
35* Napels, Panorama van Posilipo.
36* Panorama van Pompeji.
37* dito
38* dito
39* Amphitheater.
40* Huis der Vettiers tijdens de uitgraving.
41* Huis der Vettiers.
42* „ „ „ peristylium.
43* „ „ „ „ met vernieuwden tuinaanleg.
44* Gaarkeuken, reconstr. naar Overbeck.
45* Strada Stabiana.
46* Pompeji, Medea en haar kinderen. Huis der Dioscuren.
47* Pompeji, Iphigenia.
48* „ Antilopenwedloop, huis der Vettiers.
49* Pompeji bloemenplukkende psychen.
50* „ Eroten als wijnverkoopers.
51* „ Nijllandschap onder het Alexander mozaiek.
52* Herculanum, Polyphemus en Galathea.
53* Reliefplan der tot nu toe uitgegraven deelen der stad.
54* Oud-Pompejaansch huis, reconstr. n. Mace.
55* Pompejaansche woonruimte n. Stahl.
56* Uitbarsting van den Vesuvius van het Observatorium af genomen.
57* Pompeji, Forum.
58* Straat.

CH. * Antiek Beeldhouwwerk.

Hierbij desgewenscht Denkmäler Griechischer und Römischer Sculptur von Furtwägler und Urlichs IIIe Aufl. Handausgabe.

1 Archaisch beeldhouwwerk, broodkneedsters.
2 Beeld van een vrouw, Acropolis mus.
3 Moschophorus, Acropolis mus.
4 Necropolis v. Milete, vrouwenbeeld.
5 Hieronda, kop van een vrouw.
6 Zeus en Hera. Metoop van Heratempel te Selinus.
7 Heroenrelief Chrysaps.
8 Archaisch, vrouwelijke figuur uit Samos.
9 Apollo van Tenea
10 Antenor.
11 Harpyenmonument relief Noordzijde.
12 Relief Oostzijde.
13 „ Westzijde.
14 Triton gevel.
15 Delphi, fries van het schathuis der Siphniërs.
16 Delphi Auriga.
17 „ Schathuis der Cnidiers, hoofd van een Karyatide.
18 Apollo Didymeres (Louvre, bronzen beelden uit Piombino.
19 Artemis van Pompeji, Napels.
20 Grafstele, Athene op een lans steunend.
21 „ Demetria en Pamphile.

22 Grafstele Hegeso.
23 „ van Dexileos.
24 Artemis van Ephesus, Rome
25 Eleusinische goden, Athene, Central. Museum.
26 Omphalos Apollo.
27 Aegina Aphaia tempel middelgroep westgevel (gekl).
28 Aegina, dito middelgroep, Oostgevel (gekl.).
29 Aegina, dito Oostgevel, twee boogschutters.
30 Olympia, Zeustempel, gevelgroepen gerec. naar de afgietsels in het Albertinum te Dresden.
31 Olympia, dito beeldhouwerk, Oostgev.
32 Olympia, dito beeldhouwwerk Westgevel.
33 Nice van Paionios.
34 „ „ gerec.
35 Troon van Ludovisi middelrelief.
36 „ „ „ zijrelief.
37 Doorn uittrekker (Rome).
38 Esquilinische Venus (Rome).
39 Beeld van een jongen man Stephanus.
40 Myron Athene Frankfort.
41 „ Marsuas.
42 „ Discuswerper.
43 „ Idolino.
44 Polukletos, Gewonde Amazone.
45 „ Doruphoros.
46 „ Diadumenos.
47 „ Hera (Napels).
48 Athene Promachos, brons-Acropolis, museum.
49 Athene Promachos, dito.
50 Athene Lemnia.
51 „ rec.
52 „ rec.
53 „ Bologna mus.
54 „ Farnese, Napels.
55 „ „ „
56 „ „ Kop.
57 Zeus, Archaische bronskop.
58 Zeus van Otricoli.
59 Zeus, Dresden.
60 Phidias, Zeusbeeld in den tempel te Olympia, rec.
61 Elische, munt met Zeus van Phidias.
62 Athene, Parthenos (Athen. Nat. Mus).
63 „ „ (Lenormant).
64 Kamee, Aspasia met helm van Athene.
65 Parthenon Teekening van Carrey van Oost- en Westgevel.
66 „ Oostgevel. Theseus, de beide zittende vrouwen Iris.
67 Parthenon, dito zittende vrouw, de vloedgodinnen.
68 „ dito Nice.
69 „ Westgevel, Kephisos, Asklepios Hygieia.
70 Parthenon, Westfries, twee jongelingen op steigerende paarden.
71 „ dito, optuigen van een paard.
72 „ dito dito naar Elgin's afgietsel.
73 „ dito jongeling staande naast 't paard, ruiter.
74 „ dito steigerende, ruiter, krijger zijn sandalen aanbindend.
75 „ dito steigerend paard met ruiter er naast.
76 „ dito ruiters.
77 „ dito voorbereidingsscène.
78 „ dito twee stilstaande paarden, jongeling zijn sandalen aanbindend.
79 „ Zuidfries, runderen.
80 „ dito, optocht met runderen.
81 „ Noordfries, runderen.
82 „ dito schapen.
83 „ dito hydrien dragende jongelingen.
84 „ dito stoet van gebaarde mannen.
85 „ dito vierspannen met Ajobaten.
86 „ dito vierspan.
87 „ dito ruiters.
88 „ dito ruiters.
89 „ dito ruiters.
90 „ dito voorbereidingsscène.
91 „ Oostfries. archont.
92 „ dito goden (links).
93 „ dito goden (rechts).
94 „ dito Hermes, Dionuso, Demeter, Triptolemos.
95 „ dito Nice. Hera, Zeus en het eerste der stoeldragende meisjes.
96 „ dito stoeldragende meisjes, priesteres, overname van de peplos.
97 „ dite Poseidon, Apollo.
98 „ dito jonkvrouwen met Thumiaterion, kannen enz.
99 „ leeuw, spuier.
100 „ fries uit het Louvre.
101 „ dito.
102 „ Metoop, Centaur en Lapieth.
103 „ dito Centaur.
104 Kresilas, Athene van Velletri.
105 „ Perikles.
106 Nike sandalen bindend.
107 Demeter van Knidos.
108 „ dito kop.
109 Aphrodite van Knidos.
110 „ dito kop.

111 Hera Ludovisi.
112 Praxiteles, Apollo Sauroktonos.
113 „ Eros van Centocelli.
114 „ Hermes met Dionysos, heele figuur van terzijde.
115 „ dito kop.
116 „ Psyche.
117 „ Satyr met leeuwenkopje.
18 „ dansende faun.
119 Niobiden, zoon in den rug gewond en op een knie gevallen (Overbeck).
120 „ twee zonen „
121 „ dochter „
122 „ Niobide Chiaramonte, (Rome Vat.).
123 „ moeder en dochter.
124 „ moeder, kop.
125 „ gedoode zoon, op den rug liggend.
126 Artemis, Gabii.
127 Citherspelende Apollo.
128 Eirene met den knaap Pluto van Kephisodotas, Munchen.
129 Artemis, Versailles (Louvre).
130 Medusa Rondanini.
131 Aphrodite, kop.
132 Lusippos, Apoxumenos, Rome.
133 „ dansende facun.
134 „ Alexander de Groote, geheele figuur.
135 „ dito kop.
136 „ satyr.
137 Apollo, brons, Napels.
138 Terrakotta, drie gesluierde vrouwen.
139 Twee Tanagrafiguurtjes (Parijs, Rothschild).
140 Tanagrafiguurtje met groote hoed en waaier.
141 „ vrouw zittend.
142 „ met een spiegel 't haar opmakend.
143 Twee terrakotta figuren staande en zittende vrouw, Berlijn.
144 Jongelingsfiguur en 2 Nicen van marmer.
145 Gedoode Amazone.
146 Stervende Galliër.
147 Menelaos en Patroklos (Florence).
148 Galliër zijn vrouw doodend.
149 Orpheus, Eurudice, Hermes.
150 Zeus (Napels).
151 Meleager.
152 Jongen met gans.
153 Dansende Maenade.
154 Slijper.
155 Bikkelspeelster.
156 Farnesische zwaardrechter.
157 Bacchusdragende faun.
158 Ceres (Rome).
159 Torso (Belvedere Rome).
160 Antinoos (Kapitool Rome).
161 Farnesische Hercules (Napels).
162 „ „ van de achterzijde gezien.
163 Hermes (Florence).
164 Kapitolinische Venus (Rome).
165 Venus de Medici (Florence).
166 dito.
167 Venus Victrix (Brescia).
168 Venus van Milo.
169 Venus Anadeomune (Vat. Rome).
170 Apollo v. Belvedère.
171 Nijl.
172 Mars met helm (Rome Lat.).
173 Rustende Ares.
174 Zeus van Verospi (Rome).
175 Laokoon groep.
176 „ dito kop.
177 Bacchus met baard.
178 Vuistvechter zittend.
179 Nike van Samothrake.
180 „ gerec.
181 Dionusus met panter (Napels).
182 Hupnos kop (Brit. Mus.).
183 Farnesische stier (Napels).
184 Borghesische vechter (Louvre).
185 Dionusos (Rome kapitool).
186 Barberinische faun.
187 Eros en Psyche.
188 Amazone (Vat. Rom.).
189 Faun in rust. (Rome).
190 Dioskuren (Rome).
191 Pergamum, Zeusgroep.
192 „ dito rec. Tondeur.
193 „ Aphrodite, Eros en Gigant.
194 „ Athene groep.
195 „ dito gerec.
196 Alexander-Sarcophaag, Alexander, slag.
196*a* „ dito *gekleurd*, Luckenbach.
197 AlexanderSarcophaag, leeuwenjacht.
198 Sarcophaag met klaagvrouwen.
199 Romeinsche man en vrouw.
200 Offerende Romein.
201 Juno Sospita.
202 Marcus Aurelius zuil, uittocht van Marcus Aurelius.
203 „ Keizer in zijn legerplaats.
204 „ gevangen vrouwen.
205 „ Aurelius offer brengend voor een tempel.
206 Trajanus zuil, bestorming der Dacische hoofdstad (teek.)
207 Trajanus zuil, Daciër slag.
208 Triomfboog van Titus, buit van den tempel van Jeruzalem.
209 Triomfboog dito.
210 Homeros (Rome) kap. mus.
211 „ (Napels).
212 Sophocles.
213 Sokrates (Rome mus. d. Termen).
214 „ (Vat).

215 Sokrates (Napels Nat. mus.)
216 Perikles (Londen).
217 Aeschines.
218 Euripides (Vat. buste).
219 Demosthenes (Vat.)
220 Plato.
221 Thucidides.
222 Scipio africanus.
223 Seneca (Napels).
224 Aristoteles.
225 Augustus (Vat).
226 Aesopus.
227 Cicero.
228 Caesar (buste Napels).
229 Trajanus.
230 Germanicus (met schildpadje).
231 Aedilis (Rome).
232 Basrelief Forum Romanum.

CI. Oud-Griekenland.

Tekst van Dr. Holwerda. 51 platen.

1 Overzicht van Athene.
2 Akropolis uit 't Oosten.
3 „ van het Z.O. met Olumpieion.
4 „ van het Westen.
5 Opgang naar de Acropolis.
6 Akropolis, Propylaien.
7 Parthenon, noordzijde.
8 „ oostzijde.
9 „ westzijde (reconstructie).
10 „ oost- en westgevel.
11 „ oostgevel (Britsch. mus.).
12 „ detail oostgevel: twee vrouwen (Britsch mus.).
13 „ westgevel „ „
14 „ gedeelten van fries.
15 „ „ „ oostzijde.
16 „ detail fries (Br. mus.).
17 „ oostfries: Zeusgroep.
18 „ westfries: twee ruiters.
19 Gymnastische oefeningen, Amphora, achterkant (te Leiden).
22 Athena Lemnia, Phidias (Dresden).
23 „ Parthenos, Phidias (Berlijn).
24 Beeld van Athena Parthenos.
25 Erechtheion van 't N.O.
26 „ met Caryatiden v. Z.O.
27 Caryatide, Erechtheion.
28 Tempel van Athene Nike, van het oosten.
29 Akropolis. Vrouwenfiguur.
30 Standbeeld van Antenor.
31 Stervende Galliër (Rome, Kapitool).
32 „ „ Wijgeschenk van koning Attalos (Venetie).
33 Op den knie zinkende strijder.
34 Dionusos-theater.
35 Herodes-theater, van binnen.
36 „ „ , van buiten.
37 Zeustempel.
38 Theseustempel van Z.W.
39 Olumpia, veld met opgegraven ruines.
40 „ Zeustempel.
41 „ reconstructie der gebouwen op het veld.
42 „ reconstructie Zeustempel.
43 „ gevelgroepen van Zeustempel.
43b „ westgevel van Zeustempel.
44 „ Oostgevel Zeustempel, middelgroep (reconstructie van Treu).
45 Elische munt, waarop Zeus van Phidias.
46 Zeus van Otricoli (Vaticaan).
47 Olumpia, Nike van Paionios.
48 „ Heratempel.
49 „ Hermes van Praxiteles.
50 „ „ kop.
51 Aphrodite van Knidos (Vaticaan).
52 „ kop (Berlijn) (verz. Kaufman).

CJ. * Preller's Tooneelen uit de Odusseia.

9 platen (gekleurd).

1 Odusseus en Leukothea.
2 „ wordt door de nimpf Kalupso naar zijn vaderland gezonden.
3 Kalupso's afscheid van Odusseus.
4 Odusseus en Nausikaa.
5 De strijd met de Ciconen.
6 Odusseus vaart weg uit het land der Kuklopen.
7 Odusseus ontvangt van Hermes het molu, dat hem beschermen zal tegen de tooverkracht van Kirke.
8 De tochtgenooten van Odusseus maken zich meester van de runderen van Helios.
9 Odusseus bij Eumaios.

GK. * John Flaxman's Illustraties bij Schwab's sagen des klass. alt.

Naar de uitgave van Ernst Beutler (Inselverslag Leipzig 1910).

Hesiodos'	**werken . . . .**	**1–19.**
„	**Theogonia . . . . . .**	**20–36.**
Homeros	**Ilias . . . .**	**37–75.**
„	**Odusseia . . . .**	**76–109.**
Aeschulos	**Geketende Prometheus**	**110–115.**
„	**Omhulp smeekenden .**	**116–121.**
„	**De zeven tegen Thebe**	**122–125.**
„	**Orestes Trilogia . . .**	**126–139.**
„	**De Perzen . . . . . .**	**140–143.**

1 Hesiodos onderwijst den jongen Perses.

2 Pandora-lied: Hermes geeft Pandora de list en het bedrog mee, Athene bekranst haar.

3 De Chariten tooien Pandora met juweelen, de Horen met bloesems.

4 Pandora bewonderd door Goden en menschen.

5 Pandora door Hermes naar de aarde gevoerd.

6 Epimetheus, hoewel gewaarschuwd door zijn broeder Prometheus voor de geschenken der Goden, ontvangt Pandora uit de handen van Hermes.

7 Pandora opent de doos, waarin het lijden en de kwalen opgesloten waren, slechts de hoop blijft achter.

8 De tijdperken: de gouden eeuw. De menschen leven even gelukzalig als de Goden.

9 Na den dood wandelen de menschen uit de gouden eeuw als zegenbrengende geesten over de aarde, de goeden beschuttend, de boozen bestraffend.

10 Het zilveren tijdperk. De menschen trotseeren de Goden en weigeren de offers.

11 Het ijzeren tijdperk. De menschen vallen roemloos door eigen hand.

12 Het ijzeren geslacht. Vuistrecht en onrecht heerschen.

13 Schaamte en ingetogenheid vluchten naar den Olumpos.

14 De gerechtigheid door de hoogmoedigen verstooten

15 Smart en plagen door Zeus gezonden.

16 Voorspoed der goeden.

17 Boerenspreuken van Hesiodos De opgang der Pleiaden, oogsttijd.

18 De ondergang der Pleiaden, zaaitijd.

19 Zalig hij die de leeringen van het dichtwerk, de geboden en vogelteekens eert.

20 **Theogonia.** Hesiodos weidt op den Parnassos de kudden. Hij luistert naar de Muze die de Goden roemt.

21 De muzen reiken Hesiodos een lauriertwijg en schenken hem de kunst van het gezang.

22 Zeus luisterend naar het spel der muzen.

23 Hesiodos begint het lied van den macht der Goden: in den beginne was Chaos en Erebos (duisternis) en Eros (liefde) en Nux (nacht).

24 De geboorte van Aphrodite.

25 Aphrodite Anaduomene, de godin stijgt uit de zee op, links en rechts een Triton, boven Eros en Himeros.

26 Aphrodite te midden der hemelingen.

27 Zeegoden: Nereus en Doris, de dochter van Okeanos, als ouders der Nereiden.

28 De monsters der Theogonia: Sphinx, Tuphaon, Echidna, Chimaira, Geruones en de Hudra van Lerna.

29 Astraios en Eros, de ouders der winden.

30 Kronos doodt zijn eigen kinderen, om niet eenmaal door hen van den troon gestooten te worden.

31 De jonge Zeus is voor de woede van zijn vader Kronos verborgen bij Gaia, de aarde, en wordt behoed door Oeranus, de hemel.

32 Zeus bevrijdt den broeder zijns vaders, dien dezen bevreesd voor zijn kroon gebonden had.

33 Strijd tusschen Goden en Titanen.

34 De zonen van Oeranus, Briareos, Kottos en Gues aan de zijde der Goden tegen de Titanen strijdend.

35 De onderwereld, het rijk van Hades, Erinnuen, Cerberos, Hades, Persephoneia, Harpuien en Dood.

36 Iris in een gouden vaatwerk het water van de stux, waarbij de Goden zweven, scheppend.

37 **Homeros, Ilias.** Homeros de muzen aanroepend.
38 Achilles die tegen Agamemnon het zwaard trekken wil, tegengehouden door Athene.
39 Briseis, door Patroklos aan de Herauten gegeven: Achilles, Patroklos, Briseis en de Herauten.
40 Thetis Briareus te hulp roepend tegen de vertoornde goden.
41 Thetis Zeus de overwinning afsmekend voor de Trojanen.
42 Zeus den God der droomen naar Agamemnon zendend.
43 Aphrodite, Helena van den muur weglokkend.
44 Helena door Aphrodite naar Paris geleid om den door Menelaos overwonnen gemaal te troosten.
45 Godensamenkomst In het midden onder Zeus de godheid van den berg Olumpos.
46 De verwonde Aphrodite door Iris naar Ares geleid.
47 Ares door Otos en Ephialtes gebonden.
48 Diomedes in strijd met Ares, Diomedes, Athene, Ares.
49 Hector het nietsdoen van Paris bestraffend.
50 Hectors afscheid van Andromache.
51 Hector en Ajax, door de Herauten gescheiden.
52 Hera en Athene komen van den Olumpos om de Grieken te helpen.
53 De Horen de rossen voor Hera's wagen losspannend.
54 Het gezantschap der vorsten voor Achilles: Patroklos, Achilles, Odusseus, Ajax, Phoenix en Herauten.
55 Diomedes en Odusseus, met de rossen van Rhesos terugkeerend.
56 Eris door Zeus naar de schepen gezonden.
57 Poludamas Hector radend den stormloop te voet te doen.
58 Poseidon over de zee rijdend.
59 De Nacht die den Slaap verbergt voor Zeus, woede.
60 Ajax, de schepen verdedigend.
61 Slaap en Dood (gevleugeld) den dooden Sarpedon naar Lukien dragend.
62 De strijd om het lijk van Patroklos.
63 Thetis die de Nereiden terugstuurt in het water.
64 Hera gebiedt Helios een eind te maken aan den dag.
65 Thetis en Eurumone zorgend voor den kleinen Hephaistos.
66 Thetis smeekt Hephaistos om nieuwe wapens voor Achilles: Thetis. Charis, Hephaistos.
67 Thetis die haar zoon de wapens van Hephaistos brengt.
68 De goden trekken ten strijde.
69 Achilles in strijd met den Stroomgod; van links naar rechts: Skamander, Achilles, Simois.
70 Andromache ziet dat Hektor achter den zegekar van Achilles gesleept wordt.
71 De winden blazen in de vlammen op den brandstapel om Patroklos.
72 Achilles met het lijk van Hektor achter zijn wagen.
73 Het oordeel van Paris: Hermes, Paris, Aphrodite, Eros, Athene, Hera.
74 Iris vordert Priamos op zijn zoon Hektor te bevrijden.
75 Het verbranden van Hector.
76 **Homeros Odusseia.** Penelope verlaat haar vader en volgt Odusseus naar Ithaka.
77 Zeus, Athene en Hermes beraadslagen over den terugkeer van Odusseus.
78 Athene zweeft van den Olumpos naar Ithaka, om Telemachos op te wekken zijn vader te zoeken.
79 De zanger Phemios zingt voor de vrijers.
80 De vrijers verrassen Penelope, terwijl ze 's nachts uitrafelt, wat ze overdag geweven heeft.
81 Athene in de gedaante van Mentor met Telemachos. In Pulos geland gaan ze naar de koningsburcht van Nestor.
82 Nestor offert een stier aan Athene.
83 Iphthime verschijnt haar zuster Penelope troostend in den droom.
84 Kalupso ontvangt door Hermes het bevel Odusseus vrij te laten.
85 Leukothea Odusseus de reddende sluier reikend.
86 Athene richt Nausikao's balworp naar zee.
87 Nausikao gevolgd door Odusseus rijdt naar de stad der Phaiaken.
88 Odusseus in het paleis. Hij gaat bij den haard zitten en vraagt Koningin Arete om hulp bij zijn terugkeer.
89 Demodokos zingt voor Odusseus over den oorlog van Troia.
90 Odusseus bij Polyphemos.
91 De Lastrigonen.
92 Odusseus bij Circe. Hij weigert spijs en drank zoolang zijn makkers niet verlost zijn uit de tooverban.

93 Odysseus in de onderwereld.
94 Het morgengloren.
95 De Sirenen.
96 Skulla en Charibdis.
97 Lampetia meldt den Zonnegod wat er met zijn runderen geschied is
98 Odusseus op Ithaka.
99 Odusseus komt als bedelaar bij den varkenshoeder Eumaios.
100 Eumaios vertelt van zijn geboortegrond. Daar is de dood zonder smart, Apollo en Artemis bevrijden door heilige pijlen de ouden van dagen.
101 Odusseus krijgt door Athene zijn ware gedaante terug, opdat Telemachos hem herkennen zal.
102 Odusseus in zijn koningsburcht. Zijn oude jachthond herkent hem en sterft.
103 De bedelaar Iros wordt gedwongen tot een vuistgevecht met Odusseus.
104 Odusseus wordt herkend door de Eurukleia.
105 De dochters van Pandareos worden door de Harpuien geroofd.
106 Penelope brengt de boog voor den wedstrijd aan de vrijers.
107 De dood der vrijers.
108 Penelope herkent haar gemaal.
109 Hermes voert de zielen der vrijers naar Hades.
110 **Tragedien van Aeschulos:** Hephaistos, Kratos en Bia binden Prometheus.
111 Hephaistos, Kratos en Bia binden Prometheus.
112 De Oceaniden zwemmen naar den gebonden Prometheus.
113 Oceanos nadert Prometheus, die omgeven is door de klagende Oceaniden.
114 Io verneemt in droombeelden van Zeus' liefde.
115 Prometheus door Zeus in den afgrond gestooten.
116 Het Danaidenkoor om bescherming smeekend voor de godenbeelden.
117 Humnos van de overwinnende macht van Zeus.
118 Smeekenden om bescherming aan het altaar.
119 Gebed voor Zeus.
120 Pelasgos treedt den Heraut der Egyptenaren tegen, die de Danaiden van het altaar sleuren wil.
121 Humnos op Aphrodite.
122 De 7 vorsten den ondergang van Thebe zwerend (Adrastos, Poluneikes, Kapaneus, Parthenopaios, Amphiaraos, Hippomedon, Tudeus).
123 Het koor der Thebaansche vrouwen biddend in den tempel.
124 De broeders, vallend in een tweestrijd, door Apollo's ingrijpen (Poluneikes dan Eteokles, Apollo).
125 Rouwklacht over Eteokles en Poluneikes, (links een gestalte van het koor, dan Ismene, Antigone, Poluneikes, Eteokles, en de Heraut).
126 Aeschulos en de muze.
127 Menelaos ziet in den droom zijn ontvoerde gemalin.
128 Agamemnon's terugkeer, begroet door het koor.
129 Klutemnaistra bij de lijken van Agamemnon en Kassandra, het koor klagend over zijn Koning.
130 Orestes en Pulades, een lok offerend bij het graf van Agamemnon.
131 Elektra met koor, geschenken brengend naar het graf van Agamemnon.
132 Elektra die haar broeder herkent aan zijn gewaad, dat door haarzelf geweven is.
133 Orestes bij de lijken van Aigistro en Klutemnaistra, (rechts een gestalte van het koor).
134 Orestes, overvallen door de Erinues.
135 Phoebe, die het Delphi's orakel geeft aan den pasgeboren Apollo (Phoebe, de tweelingen Apollo en Artemis, hun moeder Leto).
136 Orestes te Delphi Apollo smeekend om redding (links en rechts de Erinues in slaap).
137 De Erinues door de schim van Klutemnaistra opgeschrikt wekken elkaar; de schim verdwijnt.
138 De Erinues werpen den schuldige in den afgrond.
139 Athene verzoent de Erinues (de rechters, Orestes, Athene, Apollo, de Eumeniden.
140 De Dag van Salamis opstijgend aan den morgenhemel.
141 Atossa's droom, de nederlaag van haar zoon Xerxes voorspellend.
142 De slag bij Salamis.
143 De treurende Asia.

Tekst van Dr. P. A. A. Boeser. 51 platen.

1 Leisteenen palet.
2 Pyramide.
2a „ in doorsneê gezien.
3 „ van Cheops te Gizeh bij Caïro.
4 Sfinx te Gizeh.
5 Relief landbouwtafreel.
6 „ van het graf van Hetept.
7 Bronzen beeld van Koning Mer-en-re.
8 Beeld van Prins Ra-hotep en zijne vrouw.
9 Houten beeld, Scheich-el-belech
10 Beeld van een schrijver.
11 Kalksteenen beeld van een dwerg.
12 Sarcophaag van Chufu-anch.
13 Papyruszuilen met gesloten knoppen.
14 Graf te Beni-Hasan. Gevel met proto-dorische zuilen.
15 Relief van graf te Beni-Hasan.
16 Beeld van Koning Sesostris I.
17 Hyksos-sfinxen.
18 Beeld van een bierbrouwer.
19 Toiletkist van Koningin Mentur-Hotep.
20 Roeischuitje.
21 Gouden borstsieraden. Opgravingen van Daschur.
22 Relief uit den tempel van Karnak (ontbreekt).
23 Karnak groote zuilenzaal.
24 „ Obelisk van Koningin Hatchepsul.
25 Tempelhof te Luxor.
26 Tempel te Luxor. Beeld van Ramses II.
27 Relief mef schip. Den-el-bahu.
28 „ van vorst en vorstin.
29 „ van den tempel van Sethos I.
30 Zuilenrij van het Ramesseum.
31 Relief van het graf van Seti I.
32 Graf van Sennofer Schepen.
33 Vloer uit het paleis van Amenhotep IV (ontbreekt).
34 Relief uit het paleis van Amenhotep IV.
35 Beeld in kalksteen.
36 Kolossen van Memnon.
37 Beeld van de Godin Sechemet.
38 „ „ Thutmosis III (ontbreekt).
39 „ „ Senmut.
40 Houten beeldje.
41 Kapiteel met het hoofd van Hathor. Tempel van Bubartis.
42 Relief van het graf van Maja.
43 Lijkbeeldenkistje (ontbreekt).
44 Denderah. Voorgevel van den Hathorttempel.
45 Relief. Ptolemaeus en Cleopatra voorstellend.
46 Zuilen van den tempel van Etfoe.
47 Portaal van den tempel van Karnak.
48 Beeld uit den Grieksch-Romeinschen tijd.
49 Beeld uit den Grieksch-Romeinschen tijd Hor-si-nebef.
50 Portret op linnen. Griek.-Rom. tijd.

CM. * Babylonië — Assyrië — Perzië.

1 Chaldeesche tempel rec. Chipiez.
2 Tempel binnenplaats.
3 Nippur graf met urnen.
4 Toren van Babel.
5 Leemcylinder der Nubaniden van Babylon.
6 Babylonische stele.
7 „ cylinder.
8 Hangende tuinen van Semiramis.
9 Leeuw van Babylon tegels.
10 Nimrud. Koningspaleis.
11 „ paleis van Assurnaripal.
12 „ Portaalfiguur Stier van Assurzirpal Louvre.
13 „ Leeuw Brit. Mus.
14 „ Obelisk van Salmanassar Londen.
15 Nimrud. Beeld van een man N. W. ruïnen.
16 „ Belegeringsscene met aan de paal gespieste gevangenen.
17 „ relief Boom des levens.
18 „ Assyrische wagen v. Murray.
19 „ Ornament paleis.
20 Chorsabad, paleis v. Sargon.
21 „ „ harem binnenplaats.
22 „ basrelief-Schip in een rivier.
23 „ basrelief Leeuwendooder.
24 Kujundjik, relief Gevechtsscene arabische kameelrijders.
25 „ portaal figuur.

26 Kujundjik, relief. Jachthonden van Assurbanipal. Brit. Mus.
27 „ relief Jachtscene. Brit. Museum.
28 Assurbanipal met koningin wijndrinkend.
29 Assyrisch relief, leeuw uit een kooi kruipend, Brit. Mus.
30 „ Offerscene. Louvre.
31 Hal in Assyrisch paleis.
32 Persepolis, Koningsburcht.
33 „ Poort van het paleis van Xerxes.
34 „ Koningsburcht reconstr.
35 „ Relief uit de honderdzuilenhal, Koning doodt de Ahrimansche stier.
36 Terras van Xerxes. Leeuw vechtend met stier.
37 Troon van Xerxes, onderste deel met relief. Louvre.
38 Susa paleis van Artaxerxes.
39 Gevleugelde genius. Louvre.
40 Leeuw, relief tegels, „
41 Stervende leeuwin, Brit. Mus.
42 Geëmailleerde relief tegels, Louvre.
43 Biredjik aan de Euphraat tegenw.
44 Overstroomingsgebied Babylonië „
45 Waterraderen voor irrigatie bij de Euphraat tegenw.
46 Paleis van Nebukadnezar, ruïnen.

CN. * Knossos — Mykene — Troje — Tirijns etc.

1 Knossos, Paleis plattegrond.
2 „ Trappenhuis gezien vanaf de binnenplaats.
3 „ Balustrade van het trappenhuis met zuilenhal.
4 „ Terras voor 't paleis.
5 „ Troonzaal.
6 „ Magazijn met pithoi.
7 „ Bronsfiguur.
8 „ Faience figuren, sieraden.
9 „ Fresco jongeling een vaas dragend.
10 Hagia Triada, speksteenvaas.
11 dito.
12 dito.
13 dito.
14 Mukene, berg Euboea.
15 „ leeuwenpoort.
16 „ graf van Agamemnon.
17 „ „ „ Klutemnaistra.
18 „ detail architect. plan burcht.
19 „ Schathuis van Atreus (tegenwoordige toestand).
20 „ dito reconstr. grondplan, dwarsdoorsnede ornament.
21 „ Sieraden.
22 „ Knoopen.
22 „ Nestor-beker.
24 Mukene, gouden bekers.
25 „ dolk met spiralen gerec.
26 „ „ „ leeuwenjacht ger.
27 „ doodenmasker.
28 „ dito.
29 „ vaas. Krijgslieden Athene Polytechn.
30 Vaphio, gouden bekers.
31 „ beker met de grazende stieren.
32 „ beker met stierenvangst.
33 Orchomenos, deel van een gebeeldhouwd plafond.
34 Troja, kaart van de vlakte van Troja.
34a „ heuvel.
34b „ eerste opgraving.
35 „ plan van de burcht.
36 „ oorhangers.
37 Tiruns, plattegrond van bovenburcht.
38 „ burcht gereconstrueerd.
39 „ „ gebied, landschap.
40 „ galerij in de burchtmuur.
41 „ ruïnes van het paleis (badplaats).
42 „ ingang van de acropolis.
43 „ muur „ „ „
44 „ albaster-fries.

---

60. * Voorwerpen van huiselijk gebruik, kleinkunst, Voorstellingen op vazen. Grieksch Romeinsch.

Hierbij aanbevelenswaardig doch niet bij de Lichtbeeldenvereeniging voorhanden:

Guhl und Koner, das Leben der Griechen u. Römer.
Friedländer; Darstellung a. d. Sittengeschichte Roms.
Pernice; Griechische und Römische Privatleben.
Blümner; Römische Privataltertümer.
A. Mau; Pompeï in Leben u. Kunst.
Iwan v. Müller; Griechische Privataltertümer.

---

1 Grieksche stoelen teek.
2 „ meubelen teek.
3 Twee Grieksche handspiegels.
4 Antieke haarspelden.
5 Sandalen met riemen, teek.
6 Hooge laarzen, teek.
7 Bakker, terrakotta Berlijn.
8 Scheerder, „ „
9 Schaakspelers, terrakotta Berlijn.
10 Drie vrouwelijke figuurtjes met bruidssluiers terrakotta.
11 Tanagra figuurtje met platte hoed en waaier.
12 Tanagra figuurtje zittende vrouw, met spiegel 't haar opmakend.
13 Staande en zittende vrouwelijke figuur terrakotta Berlijn.
14 Burger in chiton hemation.
15 Voorstelling op vaas. Silphionhandel van koning Arkesilos.
16 dito 3 jongelingen, 2 jonkvrouwen van den rijdans der François-vaas.
17 dito Briseis Achillis geliefde Amphora van Euxitheos. Brit. Mus.
18 dito Wedloop en prijzen naar Gerhard, zwartfigurig.
19 dito Vrouw bij haartoilet, n. Tischbein, Hamilton vaas.
20 dito Olijvenoogst, plukken der olijven, olijvenhandel met het inschrift „O vader Zeus mocht ik rijk worden" en de dialoog: „Reeds (vol) nog meer! en „De olie vloeit al over."
21 dito bronscene bij de Kallirrhoe, hudria uit Vulci. Brit. Museum zwartfig.
22 dito aanspannen van een renwagen, late attische hudra, zwartfig. Berlijn.
23 Theseus en de Minotaurus, naar Gerhard roodfigurig.
24 dito Odusseus-Nausikaa, roodfigurig.
25 dito Herkules op een rustbed bij een drinkgelag met Athene, zwartfigurig aan de eene zijde en roodfigurig aan de andere, Amphora uit Vulci.
26 dito Aulet met krotalen danseres, schaal v. Epiktetos Brit. Mus.
27 dito Durisschaal uit Cervetri luit- en schrijfonderricht daarnaast de paedagoog, roodfigurig.
28 dito onderricht in 't spelen der kithara en epische voordracht daarnaast de paedagoog roodfigurig.
29 dito Gumnastische oefeningen amphora, Leiden.
30 dito Hetären kottabos spelend. Psukter van Euphronios uit Caere. Sint-Petersburg.
31 dito werkplaats van een schoenmaker en van een smid, zwartfig.
32 dito strijd der Trojanen bij de schepen, naar Gerhard, roodfigurig.
33 dito Achilles verbindt den gewonden Patroklos, schaal van Sosias bij Vulci gevonden.
34 dito Hektors wapenrusting, Amphora van Euthumides, München.
35 dito werkplaats van een pottebakker.
36 dito spinnende vrouw.
37 dito kemphanen.
38 dito dood der Niobiden.
39 dito drinkgelag.
40 dito hudria van Meidias Londen Leutiffenroof en Herakles in den tuin der Hesperiden.
41 dito open chiton en overkleed.
42 Phlyakenkrater van Asstias.
43 Pompeji, oefening van het saturkoor.
44 „ lezende man, schrijfmaterialen.
45 „ verkoop- en schooltafreelen.
46 „ verkooptafreelen, boekhandel, schoenmaker, pottebakker, forum.
47 Twee manlijke en een vrouwelijk tragisch masker.
48 Vijf komische maskers.
49 Komische tooneelspeler terrakotta-figuur.
50 Komedietafreel uit Patricierhuis.
51 Aldobrandinische bruiloft Rom. Vat.

52 Kapitolinische duiven.
53 Stuckplafond, grafkamer Via Latina.
54 Muurfresco. Berlijn.
55 Plafond met bandornament.
56 Pompeji, Kolenbekken en gereedschap voor verwarming.
57 „ lepels, messen, koekvormen.
58 Hildesheimer zilverscbat, groote krater.
59 Boscoreale, lauwerbeker, platanenbeker, zoutvat uit Bernay, beker mythologische voorstellingen.
60 Pompeji, kandelabers, weegschaal, tafel en lamp.
61 Pompeji, lampenkandelaber met hanglampen, huis v. Diomedes.
62 „ tafel en stoel, brons.
63 „ „ „ zetel, „
64 „ „ voet van een tafel.
65 „ altaar en drievoet van marmer.
66 Napels, twee rustbedden.
67 „ drievoet.
68 „ kandelabers van marmer.
69 Eerenzetel van proconsul, brons.
70 Romeinsche glazen. Wiesbaden, Allert. Mus.

~~C.Q. * Serie VAZEN in bewerking.~~

CR. * Vroeg-Christelijk Byzantijnsche Architectuur.

1 Kaart van Rome en omgeving waarin de plaats der Katakomben aangegeven.
2 Ingang begraafplaats S. Callisto.
3 Grondplan dito.
4 Cubiculum dito.
5 Atrium dito.
6 Capella greca. Sa Priscilla.
7 Pauskrypt. tegenwoordig.
8 dito gereconstreerd.
9 Eros. begraafplaats van Domitille 2de helft 1ste eeuw.
10 Okeanos. S. Callisto 1ste helft, IVde eeuw.
11 Orpheus. S. Callisto 2de helft IIde eeuw.
12 Plafond schildering Sa Lucina. 1ste IIde eeuw.
13 Eucharistische visschen 1ste helft II eeuw. Sa Lucina en Mozes het water uit den berg slaande. S. Callisto, einde 4de eeuw.
14 Geschiedenis van Jonas S. Callisto einde IIde eeuw.
15 Doop Sa Lucina. Samaritaansche bij de bron. S. Callisto.
16 Mozes het water uit den berg slaande. Drie jongelingen in den vurigen oven uit Sa Priscilla.
17 Aanbidding der Wijzen Sa Priscilla
18 Bespotting van Christus S. Pretestato
19 Doodenmaal. S. Pietro en S Marcellino. 1ste helft 4de eeuw.
20 Vijf orante Sa Sotera. (orante — meestal een vrouwelijke figuur in biddende houding, de armen half opgeheven: het symbool van de ziel, of ook wel de voorstelling der uitverkorenen).
21 Orante Vigna Massima 1ste helft 4de eeuw.
22 Goede Herder begraafplaats van Domitille midden 4de eeuw.
23 Beeld van de Goede Herder, Rome Lat. Mus.
24 Paradijs met de Goede Herder en uitverkorenen. Begraafplaats Via Ostiense. einde IIIde eeuw.
Van rechts naar links:
1. De Goede Herder voert een ziel den hemel binnen.
2. De ziel — een orante — beschouwt vol verrukking het hemelsch verblijf.
3. De Goede Herder melkt een schaap — de melk is het symbool der hemelsche genietingen.
25 Vibia wordt in het paradijs binnen geleid. Hier genieten de uitverkorenen de hemelsche maaltijd. Pretextatus begin IVde eeuw.
26 Veneranda in het paradijs binnengeleid, Domitille 2de helft IVde eeuw.
27 Maria met het kindeke Jezus? Sa Priscilla 2de helft IIIde eeuw.
28 Christus troonende temidden der Apostelen. Midden 4de eeuw. Domitille.
29 Christus San. Pontiano, VIde, VIIde eeuw. St. Pollion, St. Marcellinus en St. Pieter. San Pontiano, einde Vde eeuw.
30 Sarcophagen. 1. met strigilen motief en medaillon der afgestorvenen. Rome Mus. Lat. 2. met bas-relief, geschiedenis van Jonas, IIIde eeuw. Rome, Mus. Lat.
31 dito 1. Sarcophaag van Valbonne. 2. Sarcophaag met basrelief tegen architectorischen achtergrond.

32 Sarcophagen. 1. Sarcophaag met de Goede Herder in omgeving van antieke pastorale: amortjes die druiven plukken.
2. met de geschiedenis van Jonas.
3. met het te versieren vlak door architectonisch ornament in vakken verdeeld, waarbinnen de personen gegroepeerd; in het midden het Christus-monogram, alle Rome Mus. Lat. IIIde en IVde eeuw.
33 Sarcophagen. 1. Sarcophaag v. Orestes Rome Lat. Mus. IIde eeuw.
2. Sarcophaag met architectonisch décor. Rome Lat. Mus. 4de eeuw
34 Sarcophaag van Junius Bassus.
35 Sarcophagen. Rome Lat. Mus. de compositie ineengedrongen in 1 of 2 onafgebroken banden.
36 Sarcophaag genaamd de Theologische Sarcophaag Rome Lat. Mus.
37 Bronzen lamp uit de katakomben.
38 Grondplan *St. Clemente Rome.*
39 Voorgevel *St. Laurentius buiten de muren Rome.* Geb. begin Vde eeuw, gerec. XIIIde eeuw.
40 Grondplan *St Paul buiten de muren Rome.* Geb. 386 gerec. XIIde eeuw.
41 Binnenordonnantie *St. Clemente.*
42 „ *St. Paul buiten de muren Rome,* naar ets van Pirancsi.
43 Dito, foto.
44 Dwarsdoorsnede door transept *St. Paul buiten de muren Rome.*
45 Voorgevel dito. Na de herbouw, ets van Pirancsi.
46 St. Maria Maggiore. Rome. Geb. midden IVde eeuw, herbouwd midden Vde eeuw.
47 Ingang naar het atricem van *St. Agnele* buiten de muren Rome. Geb. 324, herbouwd onder Pius IX.
48 Basiliek van S. Pieter gereconstr.
49 Ontwikkeling der basiliek uit het antieke huis.
50 Gewelf constructies van Pantheon Minerva Medica Thermen van Diocletianus en St. Constantia.
51 Doorsnede door de gereconstrueerde basiliek van Vetruvius.
52 Grondplan eener antieke privé basiliek (Hadriana).
53 Vroeg christelijke Kapiteelen uit Ravenna.
54 Mausoleum van St. Constancia Rome met cirkelvormig grondplan, het ringvormig gewelf.
55 Mozaiek van de koepel van het mausoleum van St. Constancia (teekening) voorstellingen uit het oude testament in omgeving van antieke pastorale
56 Mozaieken van het ringvormig gewelf mauroleum van St. Constantia.
57 Apsis mozaiek van St. Pudentiana Rome. Christus troonende te midden der apostelen; op den achtergrond het hemelsche Jerusalem; Golgotha met het Kruis einde IVde eeuw.
58 Mozaieken. Apsis mozaiek uit de basiliek van St. Cosmius en St. Damianus. Rome begin 6de eeuw St Cosmius en St. Damianus wordt door St. Pieter en St. Paul ten hemel geleid en voor Christus gevoerd.
59 Ivoren Koffertje uit Brescia, met voorstellingen uit het oude en nieuwe testament.
60 Basiliek van St. Demetrius, Salonike, inwendig, Vde eeuw.
Basiliek van Parenzo, uitwendig, schip en koor.
61 Basiliek van Tourmanin, front met 2 torens.
Basiliek van Kalb-Louzeh, apsis., Syrië, 6de eeuw.
62 Ruïnes der Basiliek van Daonleh, waarvan te zien de koorafsluiting en de binnenordonnantie.
63 St. Michael van Selleh, uitwendig. Koepelkerk.
Ruïne der Basiliek van Khorgdz, waarvan het gemetseld tongewelf van het middenschip nog te zien is.
64 Plan der Basiliek v. Bin-Bir Kilissé.
65 Plan der Koepelkruiskerk v. Bin-Bir Killissé.
66 St. Sophia te Salonike. Koepelkerk.
67 St. Sophia te Constantinopel, grondplan, begin van den bouw 532.
68 dito uitwendig.
69 dito dwarsdoorsnede.
70 dito arkade in 2 verdiepingen.
71 dito kapellen.
72 St. Marco, Venetië, grondplan met oorspronkelijk plan.
73 dito gevel, 13de eeuw.
74 dito tegenwoordige gevel.
75 dito inwendig.
76 dito ingang.
77 dito Abraham, mozaiek.
78 St. Sabine te Rome, 4 paneelen van de deur, midden Vde eeuw.
1. St. Sabrina hemelvaart.
2. Kroning van St. Sabrina.
3. Hemelvaart van Elias.
4. Basiliek met heiligen.
79 1 dito, klein paneel, Christus aan het kruis.

80 Troon van Ravenna, waarschijnlijk VIde eeuw.
81 Diptiek van ivoor, Mus. Berl., Christus gezeten tusschen St. Pieter en St. Paul.
82 Consulaire diptiek, ivoor, begin VIde eeuw.
83 Ivoren Byzantijnsch koffertje, VIde eeuw, 4 kanten basreliefs, voorstellende Centauren, krijgers enz., rozet ornament.
Tripliek van Harbaville, Amiens, Xde eeuw.
84 Miniatuur uit de Genesis te Weenen, VIde eeuw, Rebekka—Eliezer.
85 Miniatuur uit Evangelium v. Rossano.
1. Oordeel v. Pilatus.
2. Christus communieert de Apostelen.
86 Ravenna. Mausoleum van Galla Placidia, midden Vde eeuw.
87 Ravenna. Gezicht op het mausoleum van Galla Placidia en de S. Vitale Vde eeuw.
88 De Goede Herder. Mozaiek in het Mausoleum van Galla Placidia.
89 Ravenna. S. Giovanni in Fonte, inwendig Vde en VIde eeuw.
90 Koepelmozaiek der S. Giosanni in Fonte.
91 Ravenna. S. Apollinare Nuvro. VIde eeuw gevel met ronde campanile.
92 dito inwendig.
93 dito mozaiek, voorstellende het paleis van Theodorik?
94 dito mozaiek, voorstellende: 1. de Judaskus. 2. stoet van heiligen.
95 Ravenna. S. Apollinare in Classe, begin VIde eeuw. Koor met portiek.
96 dito grondplan met dat van S. Agathe, S. Spirito en S. Apollinare Nuvro.
97 dito doorkijk door het middelschip naar het koor.
98 Ravenna S. Vitale begin VIde eeuw grondplan.
99 dito koepelruimte.
100 dito inwendig het mozaiek boven de arkaden, stelt voor: Abraham de hemelsche boden ontvangende en Abrahams offer.
101 dito mozaiek, voorstellende Theodora met gevolg.
102 dito mozaiek, voorstellende Justinianus met gevolg.
103 dito teerlingvormig kapiteel.
104 dito Mausoleum van Theodorik.
105 dito Sarcophaag in de S. Apollinare in Classe met pauwen en het Christus monogram.
106 S. Maria in Cosmedin 8ste eeuw ombouw, 11de eeuw gevel, Campanile.
107 dito inwendig voor de restauratie.
108 dito na de restauratie.

CS. * Romaansch.

De platen gemerkt (Ev.) zijn genomen uit:
Henri Evers, De Architectuur in hare Hoofdtijdperken.

1 Milaan. S. Ambrosius Kerk, atrium, (8ste—10de eeuw). (Ev.)
1a „ dito uitwendig, atrium en voorgevel van bovenaf gezien.
2 „ dito inwendig.
3 „ dito lengte travée. (Ev.)
4 Verona. S. Zeno, 9de eeuw, geheel met Campanile.
5 „ dite westgevel.
6 „ dito ingang naar de krijpt.
7 „ dito kloosterhof
7a „ dito doorkijk door 't middenschip in het koor.
8 Florence. S. Miniato, uitwendig, begin 11de eeuw.
9 „ dito inwendig.
10 „ Baptisterium, uitwendig.
11 „ dito inwendig.
12 Pisa. Domplein met Dom, Baptisterium en Campanile, einde 11de eeuw begin 12de eeuw.
13 Palermo. Dom vanaf Z.W., 12de eeuw.
14 „ Palatijnsche Kapel, inwend.
14a „ dito Koepel, mozaiek.
15 Amalfi. Dom met Campanile.
16 „ Kruisgang van het Capucijnerklooster.
17 Girgenti. Kerkportaal, 12de eeuw. (Ev.)
18 Monreale. Dom, inwend., 12de „ (Ev.)
19 St. Nectaire le Haut. (Puy de Dome). grondplan kerk, begin 12de eeuw. (Ev.)
20 dito Zijgevel, koor. (Ev.)
21 dito Lengtedoorsnede. (Ev.)
22 dito Dwarsdoorsnede. (Ev.)
23 Tarascon. Hoofdportaal St. Marthe, einde 12de eeuw.
24 Lescure. Kerkportaal, einde 12de eeuw.

25 Paray le Monial. Kerk, einde 11de begin 12de eeuw.
26 Lyon. Schip van de St. Marie d'Aynay, 11de eeuw.
27 „ dito raam met archivolt.
28 Aylnay. Archivolt van de St. Pierre.
29 Chandenier. Schip der kerk.
30 Nevers. Schip en transept der St. Etienne, 11de eeuw.
31 Fénioux. Kerkje, 12de eeuw.
32 Périgneux. St. Front, 12de eeuw, inwendig.
33 „ dito grondplan. (Ev.)
34 Angoulème. Kathedraal, 12de eeuw, met sterk geornamenteerde voorgevel.
35 Caen. Drieeenheidskerk, schip, 11de eeuw.
36 „ dito voorgevel. (Ev.)
37 . dito doorsnede in detals. (Ev.)
38 „ dito kapiteel, teerlingvormig, met dierornament. (Ev.)
39 St. Antonin (Tarn). Raadhuis, 12de eeuw. (Ev.)
40 Verschillende Romaansche torens, naar Gugel.
41 Santander. St. Maria, vroeg Romaansch, uitwendig.
42 „ dito inwendig.
43 Barcelona. Kloostergang.
44 Estella (Spanje). Kloostergang.
45 Zamora (Spanje). Kerkportaal.
46 Spiers. Dom, koor en zijgevel, 13de eeuw. (Ev.)
46*a* „ dito westgevel.
47 „ dito lengtedoorsnede. (Ev.)
48 „ dito grondplan. (Ev.)
49 Lippoldsberg. Kloosterkerk, inwendig, einde 11de eeuw, afdekking door 4 kant kruisgewelf. (Ev.)
50 Maastricht. Koor der St. Servatius kerk, waarschijnlijk 11de eeuw.
51 Roermond. Munsterkerk, 13de eeuw, uitwendig.
52 „ dito inwendig.
53 Utrecht. Voormalige Maria kerk.

'CT. * Gothiek.

De platen gemerkt (Ev.) zijn genomen uit:
Henri Evers, De Architectuur in hare hoofdtijdperken.

1 Romaansch kruisgewelf (Ev.).
2 Gothisch kruisgewelf (Ev.).
3 Parijs. Notre Dame, begin van den bouw 1163. Grondplan.
4 „ dito uitwendig van voren gezien en zuid-zijgevel in 't verkort.
5 „ dito Noord-zijgevel.
6 „ dito koor uitwendig, detail der ramen.
7 „ dito uitwendige koortravée.
8 „ dito hoofdgevel middenportaal, het Laatste Oordeel.
9 „ dito hoofdgevel linksch portaal, detail smeedwerk deur en beeld van de Heilige Maagd.
10 „ dito spuiers.
11 „ dito inwendig.
12 „ dito vroeg-Gotische zuil.
13 Chartres. Kathedraal, zuidelijk portaal vroeg-gothiek, 1197.
14 Rheims. Kathedraal hoofdportaal, 1212.
15 „ dito beelden hoofdportaal.
16 „ dito.
17 Amiens. Notre Dame, 1220, uitwendig van op zij gezien.
18 Amiens. dito van voren gezien.
19 „ dito koorpijler (Ev.).
20 Parijs. Heilige kapel, midden 13de eeuw, rosetraam inwendig.
21 Aveyron. Kathedraal.
22 Mendez. Schip, kerk, begin 16de eeuw.
23 Toul. Kapiteelen (Ev.).
24 Rodez. Kathedraal inwendig, einde XIIIde begin XIVde eeuw.
25 Laon. Fragment van portaalboog.
26 Rouaan. St. Ouen, begin 14de eeuw, transeptgevel, kruistoren (Ev.).
27 St. Michel, klooster bij St. Malo.
28 Albi. Kathedraal, 14de eeuw, plattegrond (Ev.).
28*a* „ dito uitwendig.
28*b* „ dito inwendig (Ev.).
29 York. Kathedraal, 14de eeuw, voorzijgevel.
30 Peterborough. Kathedraal, waaiergewelf.
31 Cambridge. Kapel van Kings-College, 15de eeuw, Tudorstijl.
32 Kasteel Langeais in Touraine, begin tegenwoordige bouw ± 1461, gerestaureerd, gevel uitziende op de binnenplaats.

33 Kasteel Langeais in Touraine; een deur van de binnenplaats, uitwendige versiering.
34 „ kamer bekend als die van Anna v. Bretagne, gothieke kroon, schoorsteen, gobelins.
35 „ schoorsteen in de zaal van de lijfwacht.
36 „ slaapkamer,schoorsteen,bed.
37 Bourges. Woning van Jacques Coeur, midden 15de eeuw, gevel aan de straat (Ev.).
38 „ dito gevel binnenplaats.
39 Troyes. Burgerwoningen uitw. (Ev.).
40 Keulen. Dom, begin bouw 1248, plattegrond.
41 „ dito geheel aanzicht van het Z.-O.
42 „ dito vóór de restauratie 1848.
43 „ dito inwendig.
44 Neurenberg. St. Lorentiuskerk.
45 Utrecht. Dom, koorzijde, einde 13de eeuw.
46 „ dito kruisgang.
47 's Hertogenbosch. St. Janskerk, 1448—1517, plattegrd.
48 „ dito Zuidportaal.
49 „ dito Noordportaal.
50 „ dito zijtravéc.
51 „ dito koor.
52 „ dito koor, detail beeldhouwwerk om de ramen.
53 „ dito Noordportaal-koepel, afsluiting van het transept.
53*a* „ dito inwendig.
54 Haarlem. St. Bavo, einde 15de begin 16de eeuw, grondplan (Ev.).
55 „ dito uitwendig.
56 „ dito inwendig koor.
57 Haarlem. dito houten stergewelven (Ev.).
58 Veere. Raadhuis, 2de helft 15de eeuw.
59 „ Schotsche huis, vóór de restauratie.
60 „ dito na de restauratie.
61 Middelburg. Raadhuis, 15de eeuw.
62 „ dito detail.
63 Gouda. Raadhuis.
64 Leuven. Raadhuis.
65 Yperen. Houten huis.
66 Gent. Lakenhal.
67 „ Gevel van het Schippersgilde (Ev.).
68 Rouaan. Paleis van Justitie, gevel einde 15de eeuw, binnenplein.
68*a* „ dito.
69 Sienna. Dom, gevel 14de eeuw, uitwendig met campanilla.
70 „ dito inwendig.
71 Orvieto. Dom, 1310 gevel.
72 Florence. Dom, plattegrond, begin bouw eind 14de eeuw, Renaissance koepel 15de eeuw.
73 „ dito uitwendig.
74 „ dito gevel (Ev.).
75 „ dito inwendig (Ev.).
76 „ dito detail ornament portaal (Ev.).
77 „ Loggia dei Lanzi, 1376.
77*a* „ Palazzo Viechu, 1298.
78 Milaan. Dom, 1386.
79 Pisa. Campo Santo.
80 Venetië. Doge paleis, gevel naar den haven gekeerd.
81 „ dito ingangspoort.
82 „ Paleis genaamd Ca Doro.
83 Santiago di Comportella, Spanje, hoofdportaal, beelden.

CU. * Renaissance en Barok.

De platen gemerkt (Ev.) zijn genomen uit:
Henri Evers, De Architectuur in hare Hoofdtijdperken.

1 Florence. Palazzo Pitti (1446) gevel.
2 „ dito raam (Ev.).
3 „ Palazzo Riccardi 1430, gevel.
4 „ „ Strozzi, begin 16de eeuw.
5 „ „ Rucellai ± 1450 (Ev.).
6 „ Sa Croce Pazzi kapel, 1429, doorsnede en plattegrond.
7 „ dito voorgel.
8 Dom van op zijde gezien, koepel 15de eeuw.
9 Florence. Graftombe van Lorenzo de Medici. Michel Angelo, 1519—1534.
10 „ dito van Juliano de Medici, Michel Angelo 1519—1534.
11 Genua. Palazzo del Universita, trap begin 1623.
12 Verona. Loggia del Consiglio.
13 Venetië. Palazzo Vendramin Calergi, einde XVde eeuw.

14 Venetië. Bibliotheek van S. Marco 1536—1548.
15 „ Hoofdgestel van het portaal der Scuola di S. Marco (Ev.).
16 „ Palazzo Pesare.
17 „ S. Marcoplein, genomen vanaf de S. Marco.
18 „ Ponte di Rialto 1588—1591.
19 „ H. redentore 1580, uitw.
20 „ S. Maria della Saluta „
21 „ dito inwendig.
22 Milaan. Binnenplaats van het Ospedale Maggiore.
23 Pavia. Certosa, einde 15de eeuw hoofdgevel.
24 „ dito blindraam voorgevel (Ev.).
25 „ dito Kloosterhof.
26 Rome. Palazzo Farnese, begin XVIde eeuw, gevel.
27 „ dito binnenplaats en arkaden van uit de arkaden genomen.
28 „ dito binnenplaats.
29 „ Kapitool 2de helft XVIde eeuw.
29*a* „ „ plein met standbeeld van Marcus Aurelius.
30 „ dito van benedenaf genomen de trap.
31 „ St. Pieterskerk, 16de eeuw, plattegrond.
32 „ dito gevel.
33 „ dito collonade en Vatikaan.
34 „ dito inwendig confessionaal.
35 „ dito „ doorkijk.
36 „ Piazzo del Popolo vanaf het Pincio.
37 „ del Gesu, 1568—1575 pl. gr.
38 „ dito gevel.
39 „ dito inwendig, middenschip.
40 „ trap naar de Trinita del Monte.
41 Blois. Kasteel, oostvleugel Lod. XII, 1501 gevel naar de stad toe, poort met ruiterstandbeeld van Lodewijk XII.
42 „ dito gevel op de binnenplaats, uitziende.
43 „ dito collonnade binnenplaats van binnen uit.
44 „ dito colonnade van buitenaf.
45 „ dito „ detail, omlijsting deur naar de groote trap.
46 „ dito ingang groote trap met het embleem van Lodew. XII: het stekelvarken.
47 „ dito groote trap, balustrade en toppilaster.
48 „ dito ruiterstandbeeld van Lodewijk XII.
49 „ Noordvleugel Frans I ± 1515 gevel van de stad gekeerd.
50 „ dito met zijgevel, westvleugel.
51 Blois. dito bovengalerij met spuiers.
52 „ dito gevel op de binnenplaats uitziende met de monumentale trap.
53 „ dito trap, Frans I.
54 „ dito bekroning groote trap.
55 „ dito onderstuk trap.
56 „ dito embleum van Frans I: de vuurspuwende Salamander.
57 „ dito embleem van Claude van Frankrijk, de door een pijl verwonde zwaan.
58 „ dito embleum van Anna van Bretagne het hermelijn.
59 „ dito embleem van Lodewijk XII, het stekelvarken.
60 „ dito trap inwendig, deur met embleem van Frans I.
61. „ dito dito.
62 „ dito dito toppilaster.
63 „ schoorsteen in de zaal van de lijfwacht met embleum van Frans I en Anna van Bretagne
64 „ dito dito detail.
65 „ dito schoorsteen in de kamer van Anna van Bretagne.
66 „ dito deur naar de vertrekken van Katharina de Medicis.
67 „ dito deur van de zaal der lijfwacht van Katharina de Medicis.
68 „ dito zaal waar de hertog de Guise werd vermoord. Fresco schilderwerk muren.
69 „ dito bibliotheek van Katharine de Medicis paneel werk muren.
70 Chaumont kasteel ingang.
71 „ dito wenteltrap.
72 „ schoorsteen in de kamer van Ruggieri.
73 Chenonceaux. Kaseeel 1515 — 1523, oostgevel.
74 „ westgev. m. Fransche tuin.
75 „ cour des Marques, renaissance poortje.
76 „ renaissance deur.
77 Belleroy. Kasteel bij Bayeux, laatrenaissance, gevel (Ev.)
78 Maisons-sur-Seine. Kasteel ± 1650 gebouwd door Mansart, plattegrond.
79 „ dito bouwkundige overzichts-teekening van het kasteel met bijgebouwen.
80 „ hoofdgevel.
81 „ detail hoofdgevel.
82 „ zijgevel.
83 „ Omlijsting deur.
84 „ Ornament om de deur.
85 „ Trappenhuis.

86 Maison-sur-Seine. Trappenhuis.
87 „ Zaal, kolommen en plafond.
88 „ Schoorsteen.
89 Dampierre. Kasteel met aanleg binnenplaats, zijgebouwen.
90 „ Kasteel.
91 Cheverny. Kasteel, gevel.
92 „ Zaal van de lijfwacht.
93 „ Eetzaal.
94 „ Slaapkamer.
95 Kampen. Raadhuis 1544. Bouwmeester Barend v. Coesvelt, zijgevel.
96 „ dito, voorgevel.
97 „ dito, schoorsteen.
98 Nijmegen. Raadhuis 1554.
99 „ Poort naast 't Raadhuis.
100 „ Oude Latijnsche school 1554, bouwmeester Hermann.
101 „ Kerkboog 1605.
102 „ Waag.
103 Deventer. Waag 1528.
104 „ dito trap bordes.
105 „ Spinhuis 1637.
106 „ dito hoofdingang.
107 Haarlem. Hoofdgevel vleeschhal 1603 bouwmeester Leyven de Key.
108 „ dito bovenstuk van dezen gevel.
109 „ dito zijgevel.
110 „ Gevel stadsteekenschool 1592. Bouwmeester Willem Dirixz., Pieter Pietersz. Albert Cornelisz.
111 „ Gevel in de Damstraat.
112 „ Ingang Barbara hospitaal 1624.
113 Haarlem. Amsterd. poort, stadszijde 1615.
114 „ Poort van Frans Loenen hofje 1625.
115 Leiden. Hoofdgevel Raadhuis bovenstuk 1597.
116 „ dito onderstuk met trap.
117 „ Zijgevel.
118 „ Ingangspoort van een woonhuis 1607.
119 Hoorn. Waag.
120 „ Havenpoort (landzijde) 1532 gevel veranderd, toren opgebouwd 1551.
121 „ dito zeezijde.
122 „ Tegenwoordig West-Friesch museum.
123 „ Ingang Doelen 1615.
124 „ Raadhuis 1613 hoofdingang 1652.
125 Amsterdam. Poort van het Atheneum 1631, bouwmeester Hendrik de Keyzer.
126 „ Poort van het Burger weeshuis 1581.
127 Enkhuizen. Waag 1559.
128 „ Ingang weeshuis 1616.
129 Delft. Raadhuis 1620, bouwmeester Hendrik de Keyzer.
130 Middelburg. Woonhuis genaamd „de steenrots" 1590.
131 „ woonhuis genaamd „de Zon" 1635.
132 Zwolle. Hoofdwacht 1614, bouwmeester Adam Stroes uit Weilburg.
133 Zutphen. Trap aan de Wijntoren 1630.
134 Naarden. Raadhuis 1601.
135 Woerden. „ 1614.
136 Sneek. Waterpoort.

CV. * Schilderijen uit het Rijksmuseum.

12 platen.

1 Jan van Scorel. (1495—1562) Maria Magdalena.
2 Tryptiek; Hollandsche school begin XVI de eeuw.
3 Pieter Aertz. (1507—1575) Aanbidding der Herders, fragment.
4 C. Ketel. (1548—1616) Corporaalschap van Kap. D. J. Rozecrans en luitenant Pauw. 1588.
5 P. Breughelide Jonge. (1564—1638) Aanbidding der drie Koningen.
6 J. van Goyen. (1596—1656). Landschap met 2 eiken.
7 Salomon van Ruisdael (1600—1670). Pleisterplaats (1660).
8 A. v. d. Neer (1603—1674). Riviergezicht bij winter.
9 Rembrandt. (1606—1679). Anatomische les van prof. Jan Deyman 1656.
10 E. G. Brekelenkam. (1620—1668). Kleermakerswerkplaats.
11 Jacob van Ruisdael (1628—1682). Molen bij Wijk bij Duurstede.
12 N. Maes. (1632—1693). Meisje in 't vensterkozijn.

CX.* Griekenland. Landschap — Monumenten.

Hierbij Athene van F. Prix en Olympia en Delphi van Luckenbach. *)

1 Kaart van Griekenland en koloniën.
2 Kaart van het tegenwoordige oostlijke Middellandsche zeebekken.
3 Overzichtskaart van Athene en haar omgeving.
4 Plan van het oude Athene.
5 Athene, Akropolis met zuidelijke helling, grondplan.
6 „ dito gereconstr. (gekleurd).
7 „ dito „ ongekleurd.
8 „ dito van het Westen gezien.
9 „ dito van het Zuid-Westen gezien.
10 „ dito van het Noord-Westen gezien.
11 „ dito van het Oosten gezien.
12 „ dito en ruïne Zeus-tempel.
13 „ dito vanaf den Ilissos (op den voorgrond ruïne Zeus-tempel).
14 „ dito met Propulaën vanaf den Areopagus.
15 „ met Akropolis.
16 „ Akropolis in de Middeleeuwen met Frankische toren (oude prent).
17 „ Verwoesting van den Akropolis door ontploffing in het daar gevestigd Turksch arsenaal tijdens het beleg door de Venetianen. (oude prent).
18 „ van 't oosten ten tijde van Keizer Hadrianus, reconstr. Falke.
19 „ markt, rec. Falke.
20 „ Modern Athene.
21 „ Het Nationaal Museum, (gekleurd).
22 „ De Akademie.
23 Plattegronden van Grieksche tempels.
24 „ „ van vijf Grieksche tempels.
25 Dorische, Jonische en Korinthische zuilen.
26 Jonische orde.
27 Korinthische orde.
28 „ „
29 Dorisch kapiteel, Parthenon, (gekl.)
30 Jonisch „ Erechtheion, (gekl.)
31 Athene, Parthenon, plattegrond.
32 „ dito reconstructie (Falke).
33 „ dito Westgevel en muur van Kimon.
34 Athene. dito van het Zuid-Oosten gezien.
35 „ dito Oostgevel.
36 „ dito van het Noord-Westen gezien.
37 „ dito v. h. Westen gezien.
38 „ dito inwendig, kijkende naar de kant van den Oostgevel.
39 „ dito inwendig.
40 „ dito hoofdgestel, Zuid-Oost hoek.
41 „ dito kapiteel, hoofdgestel en fronton.
42 „ dito fries van den Cella wand, van boven af naar binnen kijkende.
43 „ dito reconstructie kapiteel, hoofdgestel en fronton.
44 „ Olympieion van het Oosten gezien.
45 „ dito van het Zuid-Oosten gezien.
46 „ dito van het Noord-Westen gezien.
47 „ dito Zuilen.
48 „ Erechtheion, plattegrond.
49 „ dito reconstructie.
50 „ dito van het Oosten gezien.
51 „ dito van het Zuid Oosten gezien.
52 „ dito Noord-hal van het Oosten gezien.
53 „ dito Noord-hal van het Westen gezien.
54 „ dito Westgevel.
55 „ dito West- en Zuid-gevel met Kariatudenhal.
56 „ dito Kariatudenhal van het Zuid-Westen gezien.
57 „ dito Kariatudenhal van het Zuiden gezien.
58 „ Propulaia plattegrond.
59 „ dito reconstructie.
60 „ dito doorsnede reconstructie (Evers), met Dorisch-Jonische orde.
61 „ dito Voorzijde.
62 „ dito Oostzijde.
63 „ Panorama van de Propulaia af.
64 „ Tempel van Athene Nike.
65 „ Theseustempel.
66 „ dito met Lukabettos.
67 „ Areopagos.

*) Voor beeldhouwwerk, fries en metopen, zie afd. Beeldhouwwerk.

68 Athene. dito met Theseustempel op den achtergrond.
69 „ Pnux.
70 „ Dionusostheater.
71 „ dito fries proscenion en zetel.
72 „ dito reconstr. (Falke).
73 „ Herodes-theater uitwendig.
74 „ dito inwendig.
75 „ Monument van Lusikrates.
76 „ Kerameikos.
76*a* „ Grieksch huis inwendig rec.
77 Delphi. Kaart.
78 „ Panorama.
79 „ Golf van Itea.
80 „ Ruïnes Apollo tempel plattegrond.
81 „ dito ingang.
82 „ Hal der Atheners.
83 „ Ingang van het stadion.
84 „ Stadion.
85 „ Theater.
86 „ Castalia put in de rots.
87 „ Profetische kloof.
88 „ Schathuis der Atheners en heilige weg.
89 „ dito.
90 „ Tholos van Marmaria.
91 „ Heiligdom van Athene Pronaos.
92 „ Castalia, herberg, plateau van Agamemnon, op den achtergrond Cirphis gebergte van Pleistos vallei naar 't oosten.
94 „ Gumnasion.
95 „ Opgravingen, plattegrond Apollo tempel met omgeving.
96 „ dito stand der opgravingen 1890.
97 „ Reconstructie Apollo tempel.
98 „ Plattegrond schathuizen der Atheners en der Knidiërs.
99 „ Reconstructie schathuis der Atheners voor- en zij aanzicht.
100 „ Detail dito.
101 „ Reconstructie schathuis der Knidiërs (voor- en zij aanzicht).
102 „ dito.
103 „ Zuil der danseressen.
104 „ „ „ Naxiërs rec.
105 „ Trophee van Paulus Aemilius rec.
106 Olumpia, veld met opgegraven ruïnes.
107 „ ruïnes Hera tempel.
108 „ plattegrond Altis en heilig bosch.
109 „ plattegrond Zeustempel omgeving.
110 „ plattegrond Zeustempel.
111 Olumpia, voorgevel Zeustempel (rec.).
112 „ dwarsdoorsnede Zeustempel met Zeusbeeld van Phidias (rec.).
113 „ detail Zeustempel.
114 „ reconstructie van de Altis.
115 „ dito.
116 „ feest te Olumpia rec. (Falke).
117 „ feestterrein te Olumpia (rec. Falke).
118 Aegina, tempel van Aphaia.
119 Epidauros, theater.
120 „ dito van de andere zijde.
121 „ fundament van den Tholos.
122 „ ornament van het dak
123 Kaap Sunion tempel van Poseidon.
124 „ „ dito op den achtergrond de zee.
124*a* Delos, heilig meer met Kunthos.
124*b* „ ruïnen met heilig meer.
124*c* „ ruïnen.
125 Nemea. Zuilen van den tempel.
126 „ dito met omgeving.
127 Phugalia. Apollo tempel.
128 Eleusis. Telesterion.
129 „ Propulaeen.
130 Sparta met den Taugetos.
131 „ Dal van den Eurotas en de Taugetos.
132 „ Dromos (rec-Falke).
133 Tegeos. Ruine tempel van Athene Alea.
134 Olijfboomen bij het graf van Leonidas.
135 Thermopulai.
136 Marathonvlakte.
137 Salamisbaai.
138 Argos. Citadel van Larissa.
139 Paestum. Tempel van Neptunus en Basilica.
140 „ Lengtegevel Basilica.
141 „ Tempel van Neptunus, voorgevel.
142 „ dito lengtegevel.
143 „ Tempel van Ceres.
144 Girgenti. Tempel van Concordia.
145 Akrokorinth. Tempel van Athene.
146 Dal van Tempe, naar de zee toe gezien.
147 dito beek.
148 Kloof van Trypi.
149 Kloof van den Asopos.
150 Ithaka Polis.
151 Kust van Korinthus. De Parnassos.
152 Herders van den Parnassos (modern).
153 Kanaal van Korinthos (modern).
154 Bron van Platania.
155 Akrata. Golf van Korinthos.
156 Meer van Phenea.
157 Kurfu. Bij het klooster van Palaio kastrizze.

158 Gebergte der Meteoren.
159 Klooster van St. Stefanus op de Meteoren (kloosterhof) modern.
160 Klooster van St. Etienne Meteoren, modern.
161 Moskee van Baba, Thessalië, modern.
162 Interieur Zemenon met weefstoel, modern.
163 Interieur, modern.
164 Vrouw met spinrokken, modern.
165 Rijdans, modern.
166 Korfu. Vrouwen waterscheppend bij de bron van Gastouri, modern.
167 Panatheneisch stadion, modern.

CY. * De Madonna.

40 platen.

1 Isis en Horos.
2 Devaki en Krishna.
3 Eirene en Plutos.
4 Madonna (Oostersch).
5 Catacomben van Priscilla.
6 Madonna der Primitieven.
7 Madonna. Dami di Roma.
8 Madonna. Larensetti.
9 De kroning van Maria. Fra Angelico.
10 Anunsiata. Fra Angelico.
11 Geboorte van Christus. Botticelli.
12 Madonna met Heiligen. Botticelli.
13 De Visitatie. Ghirlandajo.
14 Heilige Familie. Lignorelli.
15 Madonna met Heiligen Bellini.
16 Graflegging. Perugino.
17 Bloemenmadonna Luini.
18 Madonna van Brugge. Michel Angelo.
19 Pietà. Michel Angelo.
20 Madonna della Arpie. Andrea del Sarto.
21 Geboorte van Maria. Andrea del Sarto.
22 Sixtijnsche Madonna. Rafaël.
23 Spozalizio. Rafaël.
24 Madonna del Granduca. Rafaël. Florence. Palaszo Pitti.
25 Madonna della Sedia. Rafaël.
26 Hemelvaart van Maria. Titiaan
27 Heilige Nacht. Correggio.
28 Madonna met kind. Murillo.
29 Onbevlekte Ontvangenis. Murillo.
30 Heilige Familie. Murillo.
31 Madonna. Jan van Eijk.
32 Madonna. R. van den Weijden.
33 Wijzen uit 't Oosten. Memling.
34 Opvoeding van Maria. Rubens.
35 Madonna. Holbein.
36 Heilige Familie. Rembrandt.
37 Simeon in den tempel. Rembrandt.
38 Mater Dolorosa. De la Roche.
39 Jezus in den tempel. Huvet.
40 Madonna. Kaulbach.

CZ. Het Beschouwen van de Katholieke kerkelijke kunst.

Tekst van Th. Kwakman. 37 platen.

1 Poort te Rome.
2 Voorbeeld van eenvoudigen kerkbouw.
3 S. Jacobus-kerk, te 's Hertogenbosch (J. Stuijt).
4 Kerk te Assisi.
5 Kloosterkerk der Clarissen te Assisi (Philippo da Campello 1257).
6 Kerk te Midwolde (Saksen).
7 „ „ Bamberg.
8 Kloosterkerk te Osegg.
9 S. Trophimus-kerk te Arles.
10 Kerkraam.
11 Monstrans der S. Bavo kerk te Haarlem, Voorzijde (J. Brom).
12 Monstrans der S. Bavo-kerk te Haarlem, Achterzijde (J. Brom).
13 Kelken van J. Brom.
14 Kelk „ „ „
15 Portaal der S. Trophimus-kerk te Arles.
16 Kathedraal van Straatsburg.
17 Portaal der Kathedraal van Rheims.
18 Kathedraal van Amiens.
19 S. Gervais van Parijs.
20 Kathedraal van Chartres.
21 Stuk van het portaal der Kathedraal van Chartres.
22 Christus van Leonardo da Vinci.
23 „ „ „ „ „
24 „ „ Quinten Matsijs.
25 „ „ „ „
26 Boodschap des Engels. Van Simon van Siena. (Fragment).

27 Maria met Kind en Heiligen; van Fra Angelico.

28 Laatste oordeel. Fragment. Van denzelfden.

29 Apostelkoppen. Uit de school van Giotto.

30 H. Barbara. Van Eijk.

31 Beweening van Christus. Van Fra Angelico.

32 Calvarië. Italiaansche school.

33 Aanbidding der Wijzen. Van Fra Angelico.

34 Kroning van Maria.

35 Marteling van de H. H. Cosmas en Damianus, Fra Angelico.

36 Christus aan het Kruis. Van Simon Siena.

37 Kruisafneming Van Simon van Siena.

D.

VERHALEN VOOR OUD EN JONG.

DBJ	Afkes tiental ~~(naar N. van Hichtum; voor grootere kinderen en volwassenen)~~	~~14~~	~~platen.~~
DW	Aladdin en de wonderlamp	24	„
DX	Ali Baba en de veertig roovers	25	„
DK	Alleen op de wereld (naar Hector Malot)	32	„
DBY	Asschepoetster (gekleurd)	9	„
DZ	Avonturen in het bijenland (naar het Engelsch van Fr. Stevens)	28	„
DAA	Dante's Hel	22	„
DBZ	De gouden Kris (naar mevr. Kooy—van Zeggelen; voor oudere kinderen)	32	„
DO	De haatdragende visschers (gekleurd)	8	„
DI	De molenaar, zijn zoon en de ezel (naar Lafontaine, platen naar Boutet de Monvel, gekleurd)	11	„
DBF	De tijger en de ton	8	„
DH	De wolf en de ooievaar (naar Lafontaine, platen naar Boutet de Monvel, gekleurd)	6	„
DCC	Eerste avonturen van de aap Bobo (gekleurd)	31	„
DCD	Latere „ „ „ „ „	36	„
DJ	Financier en schoenlapper (naar Lafontaine, platen naar Boutet de Monvel)	9	„
DD	Frithjofsage (naar E. Tegner. platen naar Knut Ekwall)	12	„
DBD	Geschiedenis van Jan Goedbloed (tekst naar John Gilpin, platen van Randolph Caldecott)	18	„
DCB	Hansje op reis met grootmoeder (gekleurd)	7	„
DU	Hansje in Bessenland (platen van Elsa Beskow, gekleurd; voor de kleintjes)	16	„
DA	Henoch Arden (tekst naar Tennyson, door J. L. Wertheim)	37	;
DBW	Het huis van Adriaan (naar The house that Jack built, platen van Randolph Caldecott)	12	
DL	Het leelijke jonge eendje (van Andersen)	11	
DC	Het lied van de klok (tekst naar Schiller, door J. J. L. ten Kate, platen naar Kaulbach)	17	„
DY	Herinneringen van een witten olifant (naar Judith Gautier)	18	„
DG	Herman en Dorothea (platen naar Kaulbach)	8	„
DBX	In den Otter (van C. Joh. Kievit; voor jongens van 12—16 jaar)	15	„
DBK	In het bloembollenland (van Anna van Gogh—Kaulbach)	19	„
DS	Jaap Bof en Jantje Ongeluk (naar M. Robert Halt)	22	„
DBC	Kerstsprookje (vertelling van H. en A. Wijthoff)	11	„
DF	Klein Jantje in Modderstad (gekleurd; voor de kleintjes)	25	„
DV	Klots en Plomp (van Wilhelm Busch)	87	„
DBS	Komische beweegbare platen	19	„
DBH	„ geschiedenis van een muis, of de gestoorde nachtrust	12	„
DBG	„ „ van een varken (gekleurd)	12	„
DB	Marley's geest (naar Dickens)	20	„
DBM	Matroosje (Kerstvertelling)	7	„
DBB	Avonturen van Münchhausen (van deze 137 platen kan men naar eigen keuze een aantal opgeven)	137	„
DF	Nellie (naar Dickens)	20	„
DP	Oehoehoe I (van N. van Hichtum)	15	„
DQ	Oehoehoe II (van N. van Hichtum)	20	„
DBV	Olle en zijn ekster (van C. Joh. Kievit)	11	„
DBO	Olle op sneeuwschoenen (van C. Joh. Kievit, gekleurd, voor de kleintjes)	22	„
DE	Opstanding (naar Tolstoi)	29	„
DM	Prikkebeen	148	„
DN	Prinses Wonderbaar (sprookje, gekleurd)	34	„
DBR	Robinson Crusoë	17	„
DCA	Reinaart de Vos (tekst van J. A. Tours. Voor kinderen andere tekst)	23	„
DBF	Roswitha (naar E. Boddaert), voor oudere kinderen	28	„
DBN	Sneeuwkoningin (van Andersen)	14	„

DBU	Sneeuwwitje (gekleurd)	12 platen.
DBI	Tim Tapper en zijn leelijke neus	12 „
DBA	Verhalen over honden	24 „
DBL	Wabun Anung (Kerstvertelling)	12 „
DBP	Waterkindertjes (naar Charles Kingsley)	27 „
DR	Wat Piet zag toen hij in den vijver dook	12 „
DBE	Zoo mooi als zonneschijn (van I. Heyermans)	18 „

D.BA. Verhalen over Honden.

1 Bloedhond.
2 Bulhond.
3 Russische hazewindhond.
4 Collie of herdershond.
5 Bull-terrier.
6 Dalmatische hond.
7 Deensche dog.
8 Hazewindhond.
9 Mastiff.
10 Newfoundlander.
11 Puck.
12 Poedel.
13 Pommeraan of Spitshond.
14 Chow-Chow.
15 Oude Engelsche schaapherdershond.
16 Griffon.
17 King Charles Spaniel.
18 Schippertje.
19 St, Bernardshond.
20 Gladharige Fox-terrier.
21 Otter-terrier.
22 Dashond.
23 Gezelschap te paard met brakken.
24 Hondenkerkhof in Hyde-Park.

D.CA. Reinaert de Vos.

1 Afbeelding van een handschrift op perkament.
2 Koning Nobel op zijn troon.
3 Reinaert de Vos doet zich aan lekkernijen te goed.
4 Reinaert pakt Cuwaerd, den haas bij de keel.
5 Cantecleer.
6 Reinaert komt als kluizenaar verkleed bij Cantecleer.
7 Reinaert vangt Bruin den Beer in een gespleten boom.
8 Tibert de kater brengt Reinaert een bezoek.
9 Reinaert neemt afscheid van vrouw en kinderen.
10 Reinaert steelt een kapoen van den pastoor.
11 Reinaert en Grimbert de Das.
12 Reinaert zal worden opgehangen.
13 Reinaert verhaalt van een samenzwering om Bruin koning te maken.
14 Lampen het konijn als wegwijzer aan Nobel voorgesteld.
15 Reinaert bijt Cuwaerd dood.
16 Belijn de ram wordt door Nobel gestraft.
17 Nobel hoort Vrouw Rückeman, de apin, Reinaert verdedigen.
18 Spiegel waarop de geschiedenis van den hond en den ezel.
19 Reinaert's vader als dokter bij Nobel's vader.
20 Reinaert's voorbereidingen tot den strijd met den wolf.
21 Gevecht met den wolf.
22 Reinaert als overwinnaar.
23 Reinaert komt thuis bij zijn vrouw die te bed ligt.

DB. Marley's geest.

1 Scrooge's klerk tracht zich bij de kaars te verwarmen.
2 De straatjongens spelen sullebaantje.
3 Scrooge gebruikt zijn middagmaal.
4 De klopper van Scrooge's deur.
5 Marley's geest.
6 Scrooge ziet zichzelf als een kind op school.
7 Scrooge ziet Ali Baba.

8 Scrooge met zijn zusje in de spreekkamer op school.

9 Fezziwig en zijn vrouw ontvangen hun gasten.

10 Scrooge en zijn verloofde scheiden.

11 Scrooge ziet zijn vroegere verloofde in haar gezin.

12 De Geest van 't tegenwoordige Kerstfeest.

13 De menschen, die hun inkoopen voor 't Kerstfeest doen.

14 Martha komt bij haar moeder thuis.

15 Cratchit met Tim op zijn schouder.

16 Cratchit en zijn familie bij den haard.

17 Blindemannetje spelen bij Scrooge's neef.

18 De Geest laat Scrooge de arme kinderen onder de plooien van zijn kleed zien.

19 Scrooge's dood wordt op de Beurs besproken.

20 Scrooge ziet hoe Joa zn bedgordijnen koopt.

21 Caroline's echtgenoot komt thuis met 't bericht van Scrooge's dood.

22 Scrooge met den geest op zijn eigen graf.

23 Scrooge opent op Kerstochtend het raam.

24 De jongen, die op dat oogenblik voorbijgaat.

25 Scrooge liefkoost een kind op straat.

26 Srooge komt bij zijn neef.

27 Scrooge en Cratchit drinken samen warmen wijn.

DC. Het Lied van de Klok.

1 Kinderdoop.

2 Des jongelings afscheid van het meisje.

3 Het weerzien.

4 Groene liefde.

5 De bruid.

6 De jonge Moeder.

7 De naarstige huisvrouw.

8 „Uit der wolken zwangren schoot vlamt de dood".

9 „Moeders zwerven, kinders krijten".

10 De brand.

11 Leeggebrand is schuur en huis.

12 Avond op het land.

13 Herdersknaap.

13a Het landvolk keert huiswaarts.

14 „Bonte scharen gaan ten dans."

15 Revolutie.

16 Doop van de klok.

DG. * Herman en Dorothea.

1 Herman's ouders voor hun huis gezeten.

2 Dorothea naast den wagen waarop de kraamvrouw ligt.

3 Herman bij zijn buurmeisjes op bezoek.

4 Herman door zijn moeder gevonden, in gepeins verzonken onder den pereboom.

5 De domine en de apotheker bespieden Dorothea terwijl zij het kindje aankleedt.

6 Herman en Dorothea aan de bron.

7 Dorothea met verstuikten voet door Herman geleid.

8 Dorothea bij Herman's ouders.

E.

GODSDIENST.

EA. Passiespel te Oberammergau 1910.

Brochure Dr. H. L. Oort; of volledige tekst in 't Engelsch en Duitsch, uitgave Stead. 46 platen.

1 Proloog. (Anton Lechner.)
2 Christus. (Anton Lang.)
3 Maria.
4 Petrus.
5 Johannes.
6 Christus zegent zijn jongeren.
7 Christus, rijdend op den ezel, met zijn discipelen op weg naar Jeruzalem.
8 Op weg naar Jeruzalem, een vrouw raakt 't kleed van Christus aan.
9 Christus neemt afscheid van Maria te Bethanië.
10 Smeekbede van Maria.
11 Christus en Maria Magdalena.
12 Komst en verdrijving der kooplieden uit den tempel.
13 Bestelling van het Avondmaal.
14 Het Avondmaal.
15 Christus met den beker in de hand.
16 Aanklacht voor den Hoogen Raad.
17 Judas en de kandelaars.
18 Judas. (Johan Zwink).
19 Christus en discipelen op den Olijfberg.
20 Christus zich afzonderend.
21 Verraad van Judas.
22 Christus voor Pilatus.
23 Pilatus.
24 Christus voor Kaïphas.
25 Kaïphas.
26 Annas.
27 Christus voor den Hoogen Raad.
28 Herodes.
29 Christus voor Herodes.
30 Christus of Barabas.
31 Doornenkroning.
32 Geeseling.
33 Ecce Homo.
34 Kruisweg. Christus ontmoet Maria.
35 Kruisiging.
36 „ ; fragment.
37 Petrus en Jacobus bij 't kruis.
38 Magdalena aan den voet van 't kruis.
39 Kruisafname.
40 Piëta.
41 Aanbidding van het kruis.
42 Graflegging.
43 Opstanding.
44 Hemelvaart.
45 Veronica.
46 Jozef van Arimathea.

EB. Bunyan's Christenreis.

1 Christen wandelt in het veld.
2 Evangelist wijst Christen den weg.
3 De paal moedeloosheid.
4 De enge poort.
5 De man in den ijzeren kooi.
6 Christen bij het kruis.
7 „ beklimt den heuvel moeilijkheid.
8 „ wordt met de wapenrusting bekleed.
9 In de vallei der schaduwen des doods.
10 Mond-Christen.
11 IJdelheid kermis.
12 Martelaarschap van getrouw.
13 Demon en de zilvermijn.
14 In het kerkerhol van reus Wanhoop.
15 De heuvel dwaling.
16 Verward in het net.
17 De bekeering van hoop.
18 Het overtrekken der doodsrivier.

Christina's reis.

19 De boodschapper bij Christina.
20 Barmhartigheid en vreesachtig kloppen bij Christina.
21 Barmhartigheid aan de poort.
22 De jongens bij de vruchten.
23 De man met de vuilnishark.
24 De pelgrims bestijgen den heuvel moeilijkheid.
25 Wakker en barmhartigheid.
26 De zingende herdersjongen.
27 De dood van reus Moker.
28 Stoutmoedig in het dal der schaduwen des doods.
29 Stoutmoedig en eerlijk in het huis van Gajus.
30 Neerslachtig en zijn dochter Zeerbevreesd.
31 Christina zegent hare kinderen.

EC. Franciscus van Assisi.

Tekst van P. H. Hugenholtz. 26 platen.

1 Franciscus schenkt kleederen aan een arme (Giotto).
2 Een bedelaar spreidt zijn mantel op straat voor Fr. uit. (Giotto).
3 Franciscus verlaat zijn vader (Giotto).
4 „ voor Innocentius III „
5 Droom van Innocentius III „
6 Elias vaart in een vurigen wagen ten hemel (Giotto).
7 Uitdrijving der duivelen te Arezzo. (Giotto).
8 De Heilige Clara.
9 Franciscus vóór den sultan. (Giotto).
10 „ „ Honorius III. „
11 De H. Franciscus en de H. Dominicus (Andrea della Robbia).
12 Prediking aan de vogels. (Giotto).
13 Franciscus ziet Christus verschijnen. (Giotto).
14 De stigmatisatie. (Giotto).
15 Clara en de zusters bij Franciscus' lijkbaar. (Giotto).
16 De broeders aan Franciscus' sterfbed. (Giotto).
17 Assisi-kerk gewijd aan St. Franciscus (van buiten gezien).
18 Assisi-kerk gewijd aan St. Franciscus (van binnen gezien).
19 Allegorie der armoede. (Giotto).
20 „ „ kuischheid. (Giotto).
21 „ „ gehoorzaamheid „
22 „ Triomf van den H. Franciscus. (Giotto).
23 Beeld van den H. Franciscus te Venetië. (Pietro Lambardo).
24 Standbeeld te Assisi. (Dupré).
25* Christus roept de gastvrijheid der Dominicanen in. (Florence, Mus. S. Marco, door Beate Angelico).
26* Muurschildering van 't kerkje van Sint Franciscus te Assisi.

ED. * Leven van Christus.

30 platen.

1 Maria bij Elisabeth.
2 Bezoek van de herders.
3 De Wijzen uit het Oosten.
4 Jezus en Zijne Moeder te Nazareth.
5 De Zoon des timmermans.
6 Jezus in den tempel.
7 De 12-jarige Jezus wordt in den tempel gevonden.
8 Johannes predikende in de wildernis.
9 Jezus predikende in den tempel.
10 „ de visschers roepend.
11 „ predikende.
12 De bron te Samaria.
13 De kreupele te Bethesda.
14 Jezus wandelende op de golven.
15 „ met Maria en Martha.
16 Zacheus in den boom.
17 Het verschuldigde geld.
18 Binnenkomst in Jeruzalem.
19 De tempelreiniging.
20 Het Avondmaal.
21 Jezus zijne discipelen de voeten wasschend.
22 De kus van Judas.
23 Gevangenneming.
24 Jezus voor den Hoogepriester.
25 De verloochening door Petrus.
26 Jezus voor Pontius Pilatus.
27 „ „ Herodes.
28 Terug voor Pilatus.
29 Zie den mensch.
30 Pilatus zich de handen wasschend.

EE. Leven van Luther.

Tekst van Ds. H. Britzel. 50 platen.

1 Vader Luther.
2 Luther's moeder.
3 Voor 't eerst naar school.
4 Vrouw Lotta's vriendelijkheid.
5 Luther vindt een Latijnschen bijbel.
6 Zijn vriend Alexius door den bliksem getroffen.
7 Luther komt in 't klooster der Augustijners 1505.
8 Vernedering.
9 Vasten en zelfkastijding.
10 Luther flauw gevallen.
11 Troostende toespraak van een kloosterbroeder.
12 Raadhuis Wittenberg.
13 Luther onderwijst theologie 1508.
14 Eerste openbare predikdienst.
15 Rome.

16 Boetelingen de heilige trappen opstijgend.
17 Gepromoveerd tot doctor 1512.
18 Districtsopziener over de August. Kloosters.
19 St. Pieter.
20 Johan Tetzel Duitschland doortrekkend.
21 Verkoop van aflaten.
21*a* Een aflaatbrief.
22 Luther plakt de 95 stellingen aan.
23 „ „ „ 95 „ „
24 „ voor Cajetanus.
25 Twistgesprek met Dr. Eck 1519.
26 Luther verbrandt den banbrief.
27 De Kathedraal van Worms.
28 De komst van Luther te Worms.
29 Luther te Worms.
30 Het concilie van Worms.
31 Luther ontvoerd.
32 De Wartburg.
33 Bijbelvertaling.
34 Wartburg, de studie van Luther.
35 Luther en de studenten in Jena.
36 Luther's huwelijk.
37 Portret.
38 Catharina van Bora.
39 Luther en Zwingli.
40 Gezamenlijken bijbelvertaling.
41 Prediking.
42 Luther leest den keurvorst Johan uit den bijbel voor.
43 „ in de school.
44 „ voert 't Duitsche kerkgezang in.
45 Huislijkleven.
46 Te midden zijner familie.
47 Luther's dood.
48 Worms, Luther's monument.
49 „Een vaste burg is onze God".

EF. * Uit het Oude Testament.

21 platen.

1 Kain en Abel's offerande.
2 Kain en Abel (gekleurd).
3 Noach bouwt zijn altaar.
4 Abraham en Isaac.
5 Hagar en Ismael.
6 Jacobs eed.
7 Jacob en Ezau.
8 Jacobs droom.
9 Jacob voor Pharao.
10 Jozef wordt verkocht.
11 Jozef maakt zich bekend aan zijn broeders.
12 Ruth en Naomi.
13 Het kind Mozes wordt door de prinses gevonden
14 Mozes op den berg Nebo.
15 Water uit den rotssteen.
16 De koperen slang.
17 Elia en Achab.
18 Elia's opneming in den hemel.
19 Jesaja en de boden.
20 David voor Samuel geroepen.
21 David treurende over den dood van Absalon.

EG. * Uit het Nieuwe Testament.

25 platen.

1 De verkondiging.
2 De vlucht naar Egypte.
3 De herders in het veld.
4 Aanbidding der Wijzen uit 't Oosten.
5 Het kindeke Jezus.
6 Christus in de woestijn.
7 Roeping van Andreas en Petrus.
8 Opwekking van 't dochtertje van Jairus.
9 Christus aren plukkende.
10 Den storm stillend.
11 Vermenigvuldiging der brooden.
12 Genezing van den Melaatsche.
13 Prediking in de synagoge.
14 De bruiloft van Kana.
15 De bergrede.
16 Christus leerende aan het meer.
17 De goede herder.
18 Christus de kinderen zegenend.
19 De barmhartige Samaritaan.
20 Het gesprek van Christus met de Samaritaansche.
21 De zaaier.
22 De verloren zoon.
23 Het Avondmaal.
24 Getsémané.
25 De Emmausgangers.
26 Prediking van Petrus.

EH. * Passiespel te Oberammergau (1898 en 1900).

15 platen.

1	Christus (Jozef Meijer) 1890.	8	Het Avondmaal 1890.
2	Maria (Rosa Lang) 1890.	9	Beraadslaging der priesters.
3	Maria (Anna Flunger) 1900.	10	Judas ontvangt het bloedgeld.
4	Afscheid te Bethanië.	11	Verraad van Judas.
5	" " "	12	Christus voor Cajaphas.
6	Christus' afscheid van Maria.	13	Ecce Homo.
7	Christus rijdend op den ezel, met Johannes op weg.	14	Kruisdraging.
		15	Kruisafname.

F.

SOCIALE WETENSCHAP.

FA. Wat coöperatie vermag.

Tekst van Mr. M. W. F. Treub. 50 platen.

Zie ook Brochures: „Over coöperatie" uitgegeven door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

„Over den economischen invloed der coöperatie", uitgegeven door den Ned. Coöperatieven Bond, gevestigd te 's Gravenhage.

1 George Holyoake.
2 Eerste winkel te Rochdale.
3 Centraalmagazijn der Rochdale Pioniers.
4 Charles Kingsley.
5 Rechter Hughes.
6 Vansittart Neal.
7 Eerste meelfabriek van coöperatieve vereeniging te Leeds.
8 Tegenwoordige fabriek te Leeds.
9 Opslagplaatsen voor kolen te Leeds.
10 Woningen der coöperatieve ver. te Leeds in aanbouw.
11 Dezelfde woningen geheel voltooid.
12 Achterzijde dier woningen.
13 Eerste magazijn te Dewsbury.
14 Tegenwoordig magazijn te Dewsbury.
15 Eerste winkel te Lincoln.
16 Tweede „ „ „
17 Tegenwoordige winkel te Lincoln.
18 Meelfabriek te Lincoln.
19 Huis waarin eerste plan tot coöp. onder de boeren gemaakt werd.
20 Schoenmakerij en bakkerij te Welbourn.
21 Nieuwe coöp. winkel te Welbourn.
22 Tabel, toeneming van het aandeelenkapitaal in Engeland vanaf 1862.
23 Tabel, toeneming van den jaarlijkschen omzet.
24 Tabel, toeneming van de jaarlijksche winst.
25 Eerste huis der coöp. inkoopsver. Manchester.
26 Tabel der verkoopen door de inkoopver. gesloten.
27 Tegenwoordige kantoren der inkoopver. Manchester.
28 Tegenwoordige kantoren der inkoopver. Manchester.
29 Monsterkamer aldaar.
30 Filiaal te Newcastle 1871.
31 „ „ Londen.
32 Depot te Kopenhagen voor boter.
33 „ „ Hamburg.
34 Stoomboot „Liberty" van de inkoopvereeniging.
35 Eerste coöp. fabriek van biscuits te Crumpsall.
36 Coöp. fabriek van schoenen te Leicester.
37 „ zeepfabriek te Irlam.
38 „ meelfabriek te Londen.
39 „ fabriek voor wollen goederen te Batley.
40 „ „ voor gemaakte kleeren te Leeds.
41 „ „ voor gemaakte kleeren te Broughton.
42 „ „ voor flanellen goederen te Littleborough.
43 „ aardewerkfabriek te Longton.
44 „ drukkerij te Longsight.
45 „ fabriek voor inmaak en zuren te Middleton.
46 „ worstfabriek te Hartlepool.
47 „ sigarenfabriek te Manchester.
48 „ cacao- en chocoladefabriek te Londen.
49 Mr. J. C. Gray, secretaris der coöp. bond.
50 Miss Mayo, hoofdpersoon van het coop. vrouwengilde.

FB' Arbeiderstuinen'

Tekst van J. A. Tours naar J. Bruinwold-Riedel. 48 platen.

1 Berlijn Charlottenburg, een paar tuinen.
2 „ „ Bloemen in de tuinen.
3 „ „ Het tuinfeest.
4 „ „ in bloei.
5 St. Etienne. Schilderachtig gelegen tuin en woning.
6 „ „ Plankenhuis.
7 „ „ Huis v. Teystier, belast met het uitbetalen van voorschotten aan de werklieden tuinders.

8 Lyon. Tuin en woningen.
9 „ Balspel op zondag.
10 „ Groep kinderen.
11 Reims. Huis door een werkman gebouwd op zijn tuingrond.
12 „ Werklieden met vrouwen en kinderen.
13 „ Bezoek van twee begunstigers der tuinen.
14 „ Bezoek van een priester aan zijn gemeenteleden.
15 „ Nu nog een schuur later een huis.
16 Boulogne-sur-Mer, plattegrond.
16a Namen: plan van een werkmanstuin van 5 are.
17 Oullins Bouwplan van een buitenhuis.
18 Lourdes, Werklui met familie, baretten op.
19 Valenciennes, Tuinen-aanleg.
20 „ · Arbeiderswoningen.
21 „ Een 83-jarige tuinopzichter (doyen).
22 Bagnères. Een werkman met kruiwagen, haalt kool uit zijn land.
23 Clermont Ferrand. Groep tuinen.
24 Carcassone 's avonds rust in 't lommer.
25 Arras. Tuinen door een houten hek gepaald.
26 „ Werkman en twee vrouwen.
27 „ In 't voorjaar, boomen nog kaal.
28 „ Kinderen.
29 Nîmes, Matigheidsgebouw.
30 „ „ „ (ingang).
31 „ Gezicht op den tuin van het gebouw.
32 „ Eigen sanatorium.
33 „ Wagentje rijden.
34 „ Hooggelegen woningen.
35 Nieuw-Lekkerland. In bloei.
36 „ „ In de schuit.
37 „ „ Hij heeft schik in zijn werk.
38 „ „ Aardappels rooien.
39 „ „ „ „
40 Het Bildt. 't Komt al aardig op.
41 „ „ Woningen.
42 „ „ Nog heel wat te doen.
43 Erica-stichting Apeldoorn. Woning en brug.
44 „ dito, keurige huisjes.
45 „ Woning.
46 „ „
47 't Zandt. Alle man aan 't werk.

FC. * Misdaad en straf.

18 platen (verder in bewerking).

Zie de volgende boeken: H. L. Adam, „The Story of crime" Londen 1908.
Adolphe Cuillot, „Les prisons de Paris", 1890.
Bertillon, „La photographie judiciaire", 1890.

1 Tredmolens in de Wandsworthgevangenis, thans niet meer gebruikt. De molens werden gebezigd voor draineering; elke gevangene moest het rad een zeker aantal omwentelingen per uur doen maken.

2 Type eener gevangeniskerk. De gevangenen wonen den dienst bij, ieder in een afzonderlijke cel; de cellen zijn zoo gebouwd, dat de gevangenen elkander niet kunnen zien. In „La petite Roquette", een kindergevangenis te Parijs, wordt deze inrichting ook voor het onderwijs der jeugdige gevangenen gebezigd.

3 Een groote cel in de moderne Borstall-gevangenis.

4 Een cel voor vrouwelijke gevangenen in de gevangenis St. Lazare te Parijs.
Meerdere vrouwen slapen in een cel bijeen. De cellen hebben geen somber aanzien, en de vrouwen genieten een vrij groote mate van vrijheid.

5 Een gevangene in den ouden tijd, opgesloten in een ondergrondsch, schimmelig en vochtig hol, door ratten en ongedierte bewoond, en de handen geboeid. Met een zware ketting aan een der muren geketend.

6 Een typische gevangenismuur. Uit het met een wit kruis gemerkt celvenster is een gevangene, na verwijdering van eenige steenen met een tinnen lepel ontsnapt. Intusschen brak het van linnengoed gevlochten koord, zoodat de ontsnapte naar beneden viel, en bij het zwarte kruis dood werd aangetroffen.

7 Het celraam waaruit de gevangene ontvluchtte.

8 Een wandelplaats in een cellulaire gevangenis. Iedere gevangene wandelt $^1/_2$ à 1 uur in een smalle gang alleen op en neer.

9 De gemeenschappelijke wandelplaats in een moderne Engelsche strafgevangenis.

10 Een seintoestel in een Engelsche gevangenis, teneinde de ontsnapping van gevangenen in den omtrek bekend te maken, en gemeenschap te onderhouden met de bewakers van ploegen dwangarbeiders (hard labourers).

11 Damiens, die in 1757 een aanslag pleegde op Lodewijk XV, op de pijnbank, en ondervraagd door zijn rechters, voor de vierendeeling. De rektouwen zijn nog niet aangehaald.

12 Foltering door schroeiing van handen en voeten. (prent uit het museum Carnavalet te Parijs).

13 De tegenwoordige ondervraging van den verdachte, bij den commissaris van politie.

14 De door haar- en baardgroei teweeggebrachte verandering in het uiterlijk van een misdadiger. Door het gebruik van een schermpje, waarin een opening is gemaakt zoo, dat haar, baard en snor bedekt zijn, valt de gelijkenis tusschen beide portretten terstond in het oog. Toepassing der photographie tot herkenning van recidivisten.

15 Deze zelfde misdadiger met een tusschenruimte van 6 maanden gephotografeerd. Door verschil van oogopslag en van houding was de herkenning op deze wijze moeilijk. Zij gelukte terstond door vergelijking der antropometrische gegevens.

15 De voordeelen der gerechtelijke photografie. Een in Rusland gegrepen misdadiger in Parijs herkend, na opzending van een in de Russische gevangenis genomen foto (klein portret).

17 Valsche munters-werktuigen, koker met metaal, gipsen gietvorm, rekje voor het electrolitisch verzilveren, smeltlepel enz.

18 Zeer kunstig vervaardigde valsche Russische bankbiljetten. Wegens de voortreffelijke imitatie werd de vervalsching eerst ontdekt, toen er reeds vele biljetten in omloop waren.

G.

GENEESKUNDE, HYGIÈNE.

GA. Het vrouwelijk lichaam en zijn misvormingen, in verband met de mode.

Tekst van M. W. H. Rutgers-Hoitsema. 30 platen.

1 Indiaansche vrouw N. Amerika (tatoueeren).
2 Katholiek meisje uit Bosnië „
3 Niam-Niam meisje Midden-Afrika (tatoueeren).
4 Vrouw van de Chinooks of Vlakhoofd-Indianen.
5 Wieg bij de Omagina's (Z.Amerika) in gebruik.
6 Versierde ooren, Karolinen-eilanden.
7 „ Torresstraat Australië.
8 „ neuzen en lippen van Eskimo-vrouwen, Alaska.
9 Chineesche voet.
10 „ „
11 Chineesche vrouw haar voeten zwachtelend.
12 Normale en misvormde voeten.
13 „ vrouwenromp.
14 De romp van binnen gezien.
15 Romp der Venus van Milo en van een modedame.
16 Markiezin uit het midden der 18de eeuw.
17 Kapsel uit de 18de eeuw.
18 Hoeden „ „ „ „
19 Spotprent op de crinolines 1840.
20 Modeplaat uit de „Gracieuse" 1860.
21 Idem idem 1865.
22 Idem idem 1870.
23 Modeplaat 1898.
24 Idem idem.
25 Reformtoilet.
26 Idem.
27 Idem van achteren gezien.
28 Wandelcostuum Reformtoilet.
29 Waterdraagster (naar een schilderij van Sichel).
30 Venus van Milo.

GE. * Ruggegraatsverkrommingen.

6 platen.

1 Ruggegraat.
2 Jongens voor de schoolbanken zittend.
3 Kromme rug.
4 Verkromde ruggegraat en borstkas.
5 Saamgegroeide werveluitsteeksels.
6 Verkromde ruggegraat.

GB. Ziekteverwekkende bacteriën.

Tekst van Dr. Jenny Weyerman. 10 platen.

1 Miltvuurbacillen.
2 Cholerabacillen.
3 Typhusbacillen.
4 Tuberkelbacillen.
5 „ in sputum.
6 Ettercoccen.
7 Groote micrococcen uit lucht.
8 Desinfectie-oven.
9 Desinfectie-inrichting in doorsnede.
10 Groote schroefbacillen in hooi-infuus.

GC. Over den ontwikkelingsgang der geneeskunst.

Tekst van Dr. H. F. A. Peypers. 22 platen.

1 Ganga (= geneesheer, toovenaar, priester) in vollen tooi.
1*a* Afrikaansche toovenaar van de Niam-Niam aan de grens van den Congostaat.
2 Mahakola Yaksche met zijn 18 ziekte-demonen.
3 Behandeling van een Indiaanschen zieke. Medicijn-dans bij de Mandaan-Indianen.
4 Behandeling van een zieke bij de Zwartvoet-Indianen.
5 Pater Gassner en zijn geloofsgeneeswijze.

6	Amuletten, menschenfiguur tegen ziekte beschermend. Egel.	12	Galenus in overpeinzing bij een menschelijk geraamte.
7	Houten menschenfiguur, waarin de ziekte verbannen wordt. Houten figuren, aan welke in tijd van ziekte geofferd wordt.	13	Pestdokter.
		14	De pest in Epirus Mignard.
		15	Edward Jenner.
		16	Ph. Pinel.
8	Amuletten in onzen tijd in Italië in zwang (1900).	17	Louis Pasteur.
		18	Robert Koch.
9	Esculapius.	19	Jos. Lister.
10	Votief- of wijgeschenken.	20	Max von Pettenkofer·
11	Hippocrates.	21	Yersin.

GD. * Eerste hulp bij ongelukken.

43 platen.

1	Geraamte.	22	Samendrukking onder het sleutelbeen.
2	Armspieren, slap en gestrekt.		
3	Ligging der beenspieren.	23	„ aan den arm.
4	„ „ armspieren.	24	Tourniquet aan den arm.
5	„ „ zenuwen.	25	Breuken, kaak.
6	Bloedsomloop.	26	„ sleutelbeen.
7	Hoofd-zenuwen.	27	„ arm.
8	Verwonding van een slagader, verbinding van een beenwond met tourniquet.	28	„ arm.
		29	„ ribben.
		30	„ been.
9	Genezing van een wond, met en zonder ettering.	31	„ dijbeen.
		32	Kunstmatige ademhaling (1).
10	Geraamte.	33	„ „ (2).
11	Hoe men een knoop moet leggen en hoe niet.	34	„ „ (3).
		35	„ „ (4).
		36	„ „ (5).
12	Borstverband, van achteren gezien.	37	Hoe twee personen iemand kunnen dragen.
13	Armverband.		
14	Duim- en vingerverband.	38	dito.
15	Heup, voet en enkel.	39	dito.
16	Schouders en arm.	40	dito.
17	Verband voor schedel en pols.	41	Hoe drie personen iemand kunnen dragen.
18	Hoe men het schedelverband begint.		
19	Schedelverband.	42	Mijnwerkersdraagbaar.
20	Voet- knie- en heupverband.	43	Hoe iemand, die in brand staat, te behandelen.
21	Tijdelijk aderverband — Bloedingen.		

H.

GEOLOGIE, COSMOGRAPHIE.

HA. Het vergaan der wereld.

Tekst naar Flammarion. 30 platen.

1 Reizigers die met electrische luchtschepen naar het Fransche Instituut komen.
2 De Gaorisankar.
3 Komeet van 1811.
4 Bewijs voor de mogelijkheid der botsing van de aarde met de komeet.
5 Hoofd van de komeet van 1861.
6 De komeet nadert en neemt in grootte toe.
7 De bankier verlaat de zaal.
8 De voorzitter der Maatschappij van Geneeskunde neemt het woord.
9 Gevangenen, in een kleine ruimte opgesloten door gebrek aan lucht gestikt.
10 De zee slaat met woest geweld tegen de kusten.
11 Bergstroomen en sneeuwvallen doen de bergen verbrokkelen.
12*a* Het einde zal zijn, dat het geheele vasteland vlak wordt.
12*b* Op de maan vindt men slechts nog dorre vlakten.
13 Op Mars vindt men niets meer dan ondiepe binnenzeeën.
14 Op Jupiter worden slechts wolken en dampen gezien.
15 De menschheid zal van koude omkomen.
16 Reeds thans wordt de zon soms door ontzachelijke vlekken bedekt.
17 Een projectie op Mars gemaakt, kon door kijken worden waargenomen.
18 Een transatlantisch luchtschip.
19 De patriarch van Jeruzalem.
20 Alle menschen waren zoo bleek als lijken.
21 Plotseling scheen het hemelgewelf open te scheuren.
22 Een dichte vuurregen begon uit den hemel te vallen.
23 De Courantenjongens galmen de bulletins uit.
24 De Engelsche vlag op het nieuwe eiland geplant.
25 De telefoot, waardoor men op willekeurigen afstand alles kon zien.
26 De puinhoopen van Parijs.
27 Alle huizen waren van ijzer en glas.
28 De dagelijksche wenteling der aarde om haar as was vertraagd.
29 Nog slechts één menschenpaar was overgebleven.

HB. Iets over Sterrenkunde.

Met handleiding van A. H. Gerhard. 56 platen.
Gedeeltelijk genomen uit „Katechismus der Astronomie".
Dr. H. Klein, Leipzig.
Van de handleiding zijn gedrukte exemplaren à *f* 0.25 verkrijgbaar.

1 Licks observatorium.
2 Jaargetijden.
3 Maanphasen.
4 Zonnevlekken.
5 Een zonnevlek.
6 Eclipsen.
7 Totale zoneclips.
8 „ „
9 „ „
10 Protuberanzen.
11 „
12 Zoneclips met chromosfeer en protuberanzen.
13 Maansikkel.
14 De maan, eerste kwartier.
15 Maankaart.
16 Maanlandschap.
17 Planeten.
18 Binnenplaneet.
19 Mars.
20 Jupiter.
21 „
22 Loop van Jupiter.
23 Saturnus, zooals vroegere sterrenkundigen haar zagen.
24 Saturnus.
25 De ringen, van Saturnus af gezien.
26 Komeet 1811.
27 „ van Donati.
28 „ 1843.
29 Baan der komeet van 1843.
30 Vallende sterren.
31 Het stralingspunt van vallende sterren.
32 Sterrenkaart.
33 Sterren van het noordelijk halfrond.
34 Sterrenhoop.
35 Nevelvlek.
36 Uitvinding van den verrekijker.
37 Een sterrenkundige aan 't werk.

38	Bewijs voor den bolvorm der aarde.	48	Schijnbare grootte van de zon, zooals ze van de verschillende planeten gezien wordt.
39	Uitwerking der straalbreking op de ondergaande zon.	49	Sterk vergrootte zonnevlek.
40	Het systeem van Ptolomeus en het stelsel van Tycho Brahé.	50	Totale zonsverduistering 1868. Een lichte wolk stond voor de donkere maanschijf toen de photo genomen werd.
41	Kaart der wereld, zooals Homerus zich die voorstelde.	51	Baan van de komeet II, 1861.
42	Wereldkaart uit de 8ste eeuw.	52	Verschillende standen van een komeet van het perihelion.
43	Boeddhistische voorstelling der wereld.	53	De Groote Beer.
44	Kaart van Mars naar Schiaparelli.	54	Cassiopeia.
45	Jupiter. 7 Maart 1873.	55	De groote nevelvlek in Orion.
46	De ringen van Saturnus. Zooals ze van de aarde gezien worden.	56	Totale zonsverduistering: Corona.
47	Reliëfkaart van de maan.		

HC. Bewoonbaarheid der aarde en andere planeten.

Tekst van Dr. A. J. van Pesch. 20 platen.

1	Alvan Clark met een reuzenlens.	10	Mars; zes waarnemingen.
2	Kijker in de Yerkes-sterrenwacht (Amerika).	11	„ ; halfronden.
3	Reuzenkijker, Parijsche tentoonstelling 1900.	12	Jupiter; zes waarnemingen.
4	Kijkereinde met spectroscoop van de Lick-sterrenwacht.	13	Saturnus.
5	De zon met vlekken.	14	Komeet; 13 Juli 1893.
6	Zonnefakkels aan den zonnerand.	15	Twee gedeelten van den melkweg.
7	Venus.	16	Nevel in het Zwaansterrenbeeld.
8	Maan (eerste kwartier).	17	„ „ „ Jachthondensterrenbeeld.
9	Maanlandschap op de lichtgrens.	18	„ „ „ Sterrenbeeld „de Beer".
		19	„ „ „ „ „Andromeda".
		20	„ „ „ „ „Orion".

HD. Wat wij van de maan weten.

Tekst van Dr. A. J. van Pesch. 19 platen.

1	Loop van de Maan.	9*a*	Verklaring van eb en vloed.
1*a*	Aarde en Maan.	10	Gedeelte van wassende maansikkel.
2	Schijngestalten van de Maan.	11	Krater Copernicus met omgeving.
3	Verklaring van Zon- en Maansverduistering.	12	De Kraters Archimedes en Aristillus.
4	Maan; 4 dagen oud.	13	De z.g. rillen op de maan.
5	„ 7 „ „	14	Maanlandschap en vogelvlucht afbeelding v. d. Vesuvius.
6	„ 8 „ „	15	Fantastische voorstelling van een reis naar de maan.
7	„ met den krater Copernicus hel verlicht.	16	Maanoppervlakte verlicht door de „volle aarde".
8	Volle maan.	17	„ „ bij „nieuwe aarde."
9	Maan; laatste kwartier.		

HE. Ontstaan der Steenkolen.

Naar Pontonié. 50 platen.

1 Lagere landdieren uit den steenkolentijd: een amphibie-achtige duizendpootsoort (acantherpestes major), een spinnensoort (cophrynus prestroicü) en een schorpioen (cascorpius carbonarius).

2 Twee insecten uit den steenkolentijd, rechts de tot 50 c.M. lang wordende titanoplasma fayoli en links de protophasma dumasii.

3 Versteende boomstammen in de steenkolenlagen verticaal op de richting der lagen staande.

4 dito.

5 Opengelegde woudbodem met boomstronken van lepidophyten die onderaan in „stigmariën" zich vertakken, (stigmariën zijn met ronde indrukken bezette wortelstokken).

6 Deel van den hoofdstronk met stigmariën van de Piesberg bij Osnabrück. Het fossiel bevindt zich in de bergacademie te Berlijn.

7 Boomvarens.

8 Zegelboomen (sigillariaceae).

9 Schuttenboomen (lepidodendraceae).

10 Boomvormige paardestaart (calimariaceae).

11 Moeras uit de middelste productieve steenkoolperiode.

11*a* Helder bergmeer met steile oevers, waar voortdurend steenslag afvalt en zich een mineraal sediment op den bodem neerzet, waar de stroom en ook de golfslag 't water in beweging houdt en voortdurend zuurstof toevoert.

12 Poeltje gevuld met sapropel (rottend slib), *a* water, *b* sapropel, *c* riet.

13 Na daling van het waterniveau achtergebleven sapropel, neerslag, als een grijzig dun vlies.

14 Dichtgroeiing door riet en waterlelies.

15 Sapropeliet-bank (*S*) bij Juwendt aan 't Koerische Haff, onbegaanbaar. Dicht aan de kust naar 't land toe Bidens cermaes (*B*) die hier als veenvormer optreedt. Bij *T* is de veenlaag reeds zoo dik dat deze boven 't waterniveau gestegen is en de grond is hier begaanbaar. *D* is een stukje van den dijk.

16 Moeras waar elzeboomen groeien. De bodem waarin de boomen wortelen staat steeds onder water.

17 Elzenbosch op stevigen grond, waarvan de bodem niet meer onder water staat. Om de stammen slingert zich humulus lupulus, cornus sanguina, sambucus nigra.

18 Tusschenvorm tusschen hoogveen en laagveen met andraneda calyculata (rechts en in 't midden) en ledum palustre (links). Boomen voornamelijk pinus silvestris.

19 Riet-zône (arundo phragmites) aan den rand van 't hoogveen, Boomen vooral pinus silvestris.

20 Schematisch profiel door een gedeelte van het Koerische Haff (*K*), door de zône waar 't water met riet is dichtgegroeid (*Rv*). Een moeraslaagveenbodem waar elzenbosch groeit (*Fm. E*). Een tusschensoort tusschen laag- en hoogveen (*Zm*) dat weer verdeeld is in een gedeelte waar berken groeien (*B*) en waar gemengd bosch staat (*M*); 't eerste deel van 't hoogveen waar nog riet groeit (*Rh*) tot aan 't hoogveen (*Hm*). In het bodemprofiel beteekenen *SS* met sapropel (rottend slib) vermengd zand, *F* laagveen, *Z* nat hoogveen, *H* hoogveen.

21 Profiel van een voormalig poeltje, geheel gevuld met sapropeliet, daar omheen turf, het geheel met zand bedekt; opengelegd bij 't graven van het Teltowkanaal. Het meertje is na korten tijd door overstrooming weer met zand gevuld, zoodat de steenlaag niet dik heeft kunnen worden.

22 Stigmaria met naar alle richtingen uitstralende aanhangsels.
1 Stigmaria-hoofdstam (*a*); de in 't splijtvlak liggende appendices (*c*).
2 Hetzelfde stuk steen van den anderen kant gezien, met de dwars doorgesneden nog cylindrische appendices.
3 Hetzelfde stuk in dwarsdoorsnee, *a* stigmaria-hoofdstam met de mergsteenkern (*b*); *c* de appendices.

23 Horizontaal verloopende wortelstokken van arundo phragmites (*in Rh*) onder veenlaag (*T*). Ro is de bodem waarin het riet wortelt.

24 Turfsteken bij Triangel (Luneburger heide): *a* profiel door laagveenturf met boomstronken, *b* profiel door hoogveenturf zonder stronken.

Voor *b* en rechts daarvan afgegraven hoogveen, waar laagveenbosch (*c*) voor den dag komt in stronken. Achteraan heuvels lange of hoogveenturf.

24*a* Kijkje in de Tagebau, bruinkolengroeve van het Senftenberger revier. *b* Bodem van het afgegraven gedeelte dat bij *b* als wand in doorsnede te zien is *d* Bedekking der kolenlaag van zand en klei.

25 Onderaardsche organen van calamariaceen (uit de steenkolenformatie van St. Etienne in Frankrijk).

26 Riet-wortelstok, die links wortelvorming in verschillende verdiepingen aanwijst; rechts horizontaal rhizoon met verticale wortels.

27 Den op moerasgrond met horizontale wortels en geen pinwortel; aanpassing aan den weeken bodem.

28 Stambasis van een sigillaria (versteend). De stam onderaan breed uitgegroeid. Uit de productieve carbon van Zurchau.

29 Sigillaria meer of minder verdikt aan de basis

30 Zware Nyssa-boomen met verbreede basis; de boomen staan in een moeras en hebben zich aan hun standplaats aangepast: .de verbreede stambasis geeft hun in den weeken grond meer steun.

31 Dwarsdoorsnee teekening van een typischen boom uit't tropen moeras van Sumatra met groote steunwortels, horizontaal langs den stam groeiende bezemvormige luchtwortels en als asperges verticaal groeiende pneumatophoren.

32 Varenstam met de daarbij behoorende, gedeeltelijk nog vastzittende bladdeelen.

33 Jong blad pecopteris plumosa uit 't productieve carbon in het Saardistrict. Rechts en links van den hoofdstam de nog volkomen ineengerolde blaadjes der eerste orde en de geheel volwassen aphlebiën.

34 Sphenopteris; productieve carbon in Silezië.
a—a hoofdas; 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8 zijn de min of meer volkomen overgebleven bladen die uit de hoofdas gegroeid zijn en in een spiraal staan.

35 Pneumatophore van een sigillaria? Steenkern waar vòòr in het midden nog een deel der steenkoolbedekking aan vast zit. Syringodendron. Deel van de oppervlakte van de basis van sigillaria brardi. De ingekoold bewaarde bast — van buiten met paarsgewijze zeer groote ademopeningen — is gedeeltelijk weggenomen en naast 't stuk gelegd om de (naar links omgelegde) steenkernen der onder de bast liggende verdampingskanalen te toonen.

36 Cypressen in een moeras in Zuidelijk Noord-Amerika; midden in, rechts en links ademwortels (pneumatophoon).

37 In lagen gevormde steenkool. De zwarte strepen zijn glans humuskolen. De lichte strepen zijn vetkolen.

38 Schematische voorstelling van een proef, waarbij getoond dat nadat een vetlaag tusschen 2 steenlagen aan zijdelingsche persing is blootgesteld, deze zich na ophouden der persing bevindt boven op het zadel dat de steenlagen gevormd hebben.

39 Bruinkolenhout (Ligniet); brokken afgerond door afspoeling in het diluvium van Berlijn.

40 Fossiel parallel haksel (door aanspoeling fijn verdeelde plantenresten) leisteen.

41 Schematische voorstelling van de richting waarin aangespoelde fijne organische resten (haksel) zich neerleggen, ten opzichte van de stroom-richting van het water (door de pijl aangegeven).

42 Humuslaag uit aangespoelde resten aan den oever van 't Bodenmeer.

43 Drijfhout aan 't strand van Amsterdam-eiland aangespoeld.

44 Kolken in secundair allochtoon bruinkolenlaag bij Streckau. De kolken zijn waarschijnlijk ontstaan door de waterstroomen in den ijstijd. De witte snoertjes zijn diluviale tusschenlagen van anorganische mineralen.

45 Veenlaag liggend beneden het tegenwoordig niveau van de zee aan het strand van Sylt, bij laag water voor den dag komend.

46 Steenkoolhoudende lagen opengelegd bij den bouw van een spoorbaan in 't Saar-kolenbekken.

47 Stigmaria.

48 Hoogveenplas dichtgroeiend door sphagnum (veenmos).

49 Profiel dat 't ontstaan van oer doet zien; *a* niet uitgeloogd zand; *b* oer; *c* uitgeloogd zand; *d* nu teelaarde. 't Humuszuur dringt door de onderlaag van zand heen, verbindt zich met minerale bestanddeelen (meest ijzerverbindingen); deze oplosbare verbindingen siepelen verder om zich ten slotte weer af te scheiden en dan de zanddeelen te verbinden tot een harde massa.

HF. * Versteeningen der verschillende geologische tijdperken.

In bewerking naar Kayzer's Geologie.

HG. * Voorwereldlijke dieren.

In bewerking.

HH. * Koralen.

In bewerking.

HJ. Geweldige Natuurkrachten.

Naar Mr. L. Vissering. 24 platen.

Boschgedeelte door den wervelstorm verwoest, hoogte 1400 M. Oorsprong van den lahar der Bezoeks Toempé-Saa.

Kratermeer op 6 Juni 1901, in kokenden toestand, diep gelegen.

Lahar verder omlaag, reeds afgekoeld (1901).

Dalende en vertikale uitbarstingswolken van den Smeroe, 15 September 1900.

Lahar met nog heete beek (1901).

Top van den Smeroe op 't oogenblik eener periodieke uitbarsting.

Tengger-gebergte; op den achtergrond de Smeroe.

Grens van door een lahar verwoest en gespaard land.

Noodbrug om bij herhaling van de ramp te vluchten.

Panorama van verbrande bosschen, eenige kilometers van den krater. Op achtergrond rechts de Kloet (1901).

Plaats waar drie dessa's stonden, en waar 28 menschen om het leven kwamen in den nacht van 29-30 Aug. 1909.

Riettuinen van Soekodono, onder zand bedolven.

Verbrand laag hout, niet ver van den krater (1901).

Verwoesting spoorbrug over de kali Plantjing; opname een maand na de ramp.

Verbrande bosschen. Op den achtergrond links de Kloet (1901).

Bosch onder zandlaag, met nieuw gevormde waterval.

Koffietuinen ten Zuiden van den Smeroe.

Het Kloetmeer om 7 uur 's morgens op 20 Aug. 1909.

Verwoesting van een huis en erf.

Verwoesting van de dessa Genting.

Verbrand laag hout, niet ver van den krater.

Waterval van de Kali Badak op 20 Aug. 1909.

De lahar, nog heet onder de oppervlakte, met stoomvorming.

Een huis, dat nog juist gespaard is.

RK. * Vulkanen, Druipsteengrotten, Meteoorsteenen enz.

64 platen.

1 Verzakkingen van aardlagen.
2 Meteoorsteenen van Stannern.
3 „ „ „ Hraschina.
4 Voorstelling van het binnenste der aarde volgens Athanicus Kircher 17de eeuw.
5 Vesuvius, vermoedelijke vorm vóór de uitbarsting van '79.
6 „ rookwolk in den vorm van een pijnboom 1822.
7 „ 1872.
8 „ 1872 brand van den lavastroom.
9 „ 1880 binnenste van den krater.
10 „ 1882 binnenste van den krater.
11 De piek van Teneriffe.
12 Vulkanen in Auvergne.
13 Santorius Eilanden.
14 Situatie der Krakatau Eilanden.
15 Bromo Dascar. Java.
16 „ Smeroe „
17 Goenoeng-Api. Banda.
18 Uitbarting van Krakatau.
19 Streek door de uitbarsting van Krakatau geteisterd.
20 Streek door de uitbarsting van Krakatau geteisterd.
21 Streek door de uitbarsting van Krakatau geteisterd.
22 Zuidzijde van Krakatau.
23 Krakatau, na de groote uitbarsting.
24 Puimsteenbergen op Krakatau na de uitbarsting.
25 Grot van Dargillan, Cevennes (La Cloche).
26 Grot van Dargillan, Cevennes (Salle de la fontaine).
27 Vallée de la Joute.
28 Aveu-Armand, la fôrêt vierge. Cevennes.
29 Gebogen kalklagen.
30 Gevouwen leisteenlagen.
31 Verschillende soorten van gevouwen aardlagen.
32 Wildmanstättensche figuren in meteoorijzer.
33 Martinique. Voor en na de uitbarsting.
34 „ Straat Victor Hugo.
35 „ Overblijfsels van den semafoor.
36 Martinique. Een lijk op het plein Bertin.
37 „ Achter den golfbreker.
38 „ Wat er van de boomen geworden is.
39 „ In het bed van de rivier Roxéliane.
40 „ Lijkdienst in de straten van St. Pierre.
41 „ Ruïne van de kathedraal.
42 „ Panorama vanaf het S.S. Suchet, 48 uur na de uitbarsting.
43 De vorming der vaste aardkorst in vier verschillende stadiën van verharding.
44 Loop der aard-isothermen, onder de gebergten en onder de vlakten.
45 Eruptie van den Castle-Geyser (Yellowstonegebied).
46 Doorsnede van een Geyserkanaal (Yellowstonegebied).
47 St. Pierre op Martinique na de uitbarsting van den Mont Pelé.
48 De Mosenberg metMaar in den Eifel.
49 Kaart van Napels met Vesuvius en de Phlegreische velden.
50 Kaart van den boven-Kibo (Kilima-Ndzjaro, Afrika) volgens Hans Meyer.
51 Bazaltwand op het eiland Teneriffe.
52 Pulvermaar aan de zuidelijke helling van den Eifel.
53 Nevelvlek Messier in de visschen.
54 Vulkanische bom.
55 Het Vesuvius-observatorium en Professor Matteucci.
56 Het gebied van de aardbeving.
57 San-Francisco vóór de uitbarsting. Palasthôtel. Stadhuis.
58 „ „ Horvardstreet na de aardbeving van 18 April 1906.
59 „ „ Stadhuis na de aardbeving van 1906.
60 „ „ Overblijfsel van Valenciastreethôtel.
61 „ „ Spleet in het asphalt.
62 „ „ Unionstreet.
63 Op den rand van den krater Aso-San (Japan).
64 Rook en stoom opstijgend uit Asama's krater na de uitbarsting.

HM. IJsbergen en Gletschers.

45 platen.

1 Drijfijs in den mond der Elbe.
2 Mond der Elbe.
3 IJspersing.
4 De Boot op het strand.
5 Drijfijs bij Groenland.
6 IJsberg en veldijs.
7 Trekhonden.
8 In zee eindigende gletschers.
9 IJsbergen voor een hooge kust.
10 „ in den Z. Atl. Oceaan.
11 Albatros.
12 IJsberg en drijfijs.
13 Gewoon schip en poolschip.
14 Walvisschen in het drijfijs.
15 St. Eliasberg.
16 Königspitse te Tirol.
17 Groote Aletschgletscher.
18 De Mer de Glace.
19 Dal van Chamounix.
20 Gletscherspleet en brug.
21 Meteorologisch station.
22 De föhn in Tirol.
23 De bora in Dalmatië.
24 Ortler en Suldengletscher.
25 Gletschereinde.
26 Gletscherpoort.
27 Zwerfblok.
28 Gletschertafel.
29 Bergstroom.
30 Bojumsbroë.
31 St. Eliasberg v.h. Newtondal.
32 Gletscher spleten.
33 IJsmuur San Ross.
34 Inland ijs.
35 Gletschereinde in een baai.
36 Pakijs in de Beringstr.
37 IJsberg van den Z. Atl. Oceaan.
38 Noorderlicht.
39 Het kalven v. d. gletscher.
40 IJsberg.
41 Zalmvangende hond.
42 IJsbeermoeder met jongen.
43 Aleoeten.
44 Zuilenkaap.
45 Portret van Mary Peary.

HN. * Astronomische onderwerpen.

Zon	plaat	**1—13.**
Maan	„	**14—22.**
Nevelvlekken en Sterrenbeelden	„	**23—52.**
Observatoria en kijkers	„	**53—56.**
Sterrenkundigen	„	**57—61.**

Zon.

1 Foto van een zonnevlek 22 Juni 1885.
2 Zonne-spectroskoop (Yerkes Obs).
3 Structuur der Calciumvlokken in H_2 licht.
4 Zonnevlek, 9 October 1903. Links tweede spleet v. d. spectroheliograaf op H. Rechts op H_2.
5 Foto van de zon met fakkels en vlekken, 25 Aug. 1906. $6^u\ 9^m$ v.m.
6 Foto van de zon in H licht te $6^u\ 22^m$ v.m.
7 Foto van de zon in H_2 licht te $6^u\ 18^m$ v.m.
8 Zonder Chromosfeer en Protuberansen.
9 Teekening (Langley) van een zonnevlek Dec. 1873.
10 Vijf foto's van de zon bij ondergang, aantoonende dat er geen vergrooting aan den horizon is. L'astronomie Sept. 1911.
11 Horizontale stroomingen in protuberansen.
12 Dito.
13 Teekening.

Maan.

14 Maan, oud 9d.
15 Maankrater. Theophilus en omgeving.
16 Mare Serenitatis, Mare Franquilitatis en omgeving.
17 Maankrater Copernicus en omgeving.
18 Mare Nubiem. Krater Bullialdus.
19 Maankraters Clavius, Longomontanus, Tycho enz.
20 De van den maankrater Tycho uitstralende witte stralen.
21 De maan, gephot. met een 12 inch kenwood refractor. (Richey).
22 De maan in vergelijking met andere asteroïden (teekening).

Nevelvlekken, sterrenbeelden.

23 Spiraalnevel in den Walvisch.
24 „ Messier 74, in de Visschen.
25 „Krab"nevel, Messier 1, in den Stier.
26 Centrale deelen van den grooten Orionnevel.
27 Planeetnevel in de Waterslang.
28 „Uil"nevel in den Grooten Beer.
29 Dubbelnevel in de Jachthonden.
30 Spiraalnevel, Messier 88, in het Hoofdhaar van Berenice.
31 Streepnevel in het Hoofdhaar van Berenice.
32 Spiraalnevel, Messier 51, in de Jachthonden.
33 Sterrenhoop, Messier 3, in de Jachthonden.
34 Spiraalnevel, Messier 101, in den Grooten Beer.
35 Dubbelnevel in Boötes.
36 Sterrenhoop, Messier 5, in den Slang.
37 „ „ 13, in Hercules.
38 „ „ 12, in Ophiuchus.
39 De driespletige nevel, Messier 20, in den Schutter.
40 Omega-nevel, Messier 17, in den Schutter.
41 Ringnevel, Messier 57, in de Lier.
42 Halternevel in den Vos.
43 Ringnevel in den Zwaan.
44 Planeetnevel in den Waterman.
45 Sterrensporen om N.-Pool.
46 Sterrenhoop, Messier 11, in het Schild van Sobieski.
47 Sterrenhoop, Messier 13, in Hercules.
48 Groote nevelvlek in Orion.
49 „ „ „ Andromeda.
50 Saturnus 24 Nov. 1910 (Jonckheere).
51 Komeet 1911 G (Beljacwsky) in den Leeuw. 1 Oct. 1911. 16^u 30^m m.t teekening van professor Dr. A. A. Nijland.
52 Pleiaden.

Observatoria.

53 Lick Observatorium.
54 Yerlkes „
55 De Bruce-telescoop van Yerlkes Obs.
56 Uiteinde van den 40″ kijker (Yerkes Obs.)

Sterrenkundigen.

57 Prof. J. A. C. Oudemans.
58 „ M. Hoek.
59 J. F. Hennert Kaiser.
60 Zach. Jansen, } uitvinders van
61 Hans Lipperberg, } den Hollandschen kijker.

I.

TECHNIEK, BEDRIJVEN EN CULTURES.

IA. Bezoek aan een Engelsche Kolenmijn.

Tekst van R. A. van Sandick. 25 platen.

1 Gezicht op een kolenmijn boven den grond.
2 Mond van de schacht.
3 Bodem van de schacht.
4 Aanvallen van een kolenlaag.
5 Het drijven van een galerij.
6 Het aanvallen van de bodemlagen van de kool.
7 Het boren van schietgaten in de hoogste kolenlagen.
8 Handboor.
9 Machinale boor.
10 Het opladen van groote stukken kool.
11 Opzetten van kleine proppen.
12 Uitwerking van drukking op metselwerk en houtverbindingen.
13 Het bouwen van een stapel.
14 Vervoer door paarden.
15 Zelfwerkend hellend vlak.
16 Kabelspoor zonder einde.
17 Onderzoek of contrôle van het dak.
18 Scheidingsdeur tusschen de wegen voor de versche en de bedorven lucht in de mijn.
19 Een afgewerkte mijn.
20 Onderzoek naar mijngas.
21 Ontploffing van mijngas in een mijngang.
22 Ontploffing in de Barnsley-mijn.
23 Meisje uit de kolenmijn té Wiga in haar werkpak.
24 Hetzelfde meisje op Zondag.
25 Landschap uit het kolentijdperk.

IB. Scheep- en Stoomvaart.

Tekst van H. Hoven. 15 platen.

1 Schip uit de 15de eeuw.
2 Fregat met volle zeilen.
3 Doorsnede van een schip.
5 Wereldkaart.
6 Boot van de Mij. „Nederland".
7 Stoomketel.
8 Verklaring van stoomcylinder en zuiger.
12 Dek-planteekening van de „Campania".
13* Bergingsboot „Hercules".
16* Het meten van electrischen stroom
17* Het laden of lossen van een telegraafkabel.
18* Het repareeren van een telegraafkabel.
19* Het vieren van een telegraafkabel.
20* Standbeeld van Ferd. de Lesseps te P. Said.
21* Zeemonster. Bijgeloof op zee.

Verder in bewerking.

IC. Het Goud, hoe het gevonden wordt en waar het blijft.

Tekst van Jan H. Junius. 70 platen.

1 Kubus ter waarde van ± 2 millioen.
2 Kubus ter waarde van een ton gouds.
3 „ „ „ „ „ K.G.
4 Goudwasschen in Klondike.
5 „ met de pan.
6 Nuggets en gouden tientje.
7 Oude graverijen in Matabeleland.
8 Tati-rivier.
9 Goudvelden aan de Tati-rivier.
10 Rijke jachtgronden.
11 Huis van Rhodes.
12 Park te Umtali.
13 Salisburg in Rhodesia.
14 Reizen in Rhodesia.
15 Ossenwagen bij drift.
16 Spoorweg naar Boeloewayo.
17 Kaffervrouwen.
18 Indianen-dames.
19 Stamper met waterrad.
20 Hydraulisch wasschen.
21 Smelterij bij Framestown.
22 Groeve bij Framestown.
23 Mijnen in Ojuela.
24 Gagnon-mijn.
25 Blinkpoort.
26 Eerste mijnkamp in Johannesburg.
27 Marktplein te „
28 Hoofdstraat te Johannesburg.
29 Goudmijn.
30 Electrische boormachine.
30*a* Goudwasscherij op Madagaskar.

31 Goudwasschen op Madagaskar.
32 Goudader „ „
33 Aanboren van een ader.
34 Dames van Madagaskar.
35 Dansende Mascareensche vrouwen.
36 Voetpad over een placer.
37 Wijnkamp in Guyana.
38 Kaart van Klondike.
38*a* De stad Seattle.
39 De stad Junean.
40 Gezicht op Skagway.
41 Mijnwerkers te Skagway.
42 Het Bennett-meer.
43 De Yukon bij Dawson.
44 Dawson in 1898.
45 „ „ 1897.
46 Kaart van Klondike (zie pl. 38).
46*a* Op den Yukon.
47 Begin van den Chilkoot-pas.
48 Hoogste punt Chilkoot-pas.
49 Hotel aan den weg.
50 Doode-paardenweg.
51 Verlaten bagage.
52 Politie-soldaat.
53 Een preek.
54 De Chilkootpas.
55 Top van den White-pas.
56 Bennett-meer bevroren.
57 Booten op het meer.
58 Stroomversnelling.
59 Naby Dawson.
60 Op weg naar Dawson.
61 Bal in café Monte-Carlo.
62 Tooneelspelers.
63 Werken in een claim.
64 Ambtscostuum.
65 Drinkbeker van gouden munten.
66 Zilveren bowle.
67 De Russische kroningssieraden.
68 Kroon van Maria Stuart.
69 „ „ Koningin Wilhelmina.
70 Rijkspostspaarbank te Amsterdam.
71 Assignaat.
72 Bank van Engeland.
73 Nederlandsche Bank.
74 Munt te Utrecht.

ID. Zeevisscherijen.

Tekst van Jan H. Junius. 64 platen.

1 Koraalbank.
2 Lompenvisch.
3 Tahak.
4 Gorami.
5 Haaien.
6 Visschersgezin.
7 Moeder en kind.
8 Visschersmeisjes.
9 Logger van Maassluis.
10 Kerkschip „de Hoop"
11 Haringvisschers.
12 Haringkoning.
13 Het verpakken der haring.
14 Lerwick.
15 Visscherijkaart.
16 Noordzeekaart.
17 Ophalen der bommen.
18 Revue over de visschersvloot.
19 H. M's „Dolfijn"
20 Bruinvisschen.
21 Haringsoorten.
22 Botsteken.
23 Kabeljauwsoorten.
24 Fjord in Noorwegen.
25 Droogrekken.
26 In de Vestfjord.
27 Gezicht op Bergen.
28 Visschers- en oorlogsschepen.
29 Visschersweduwen.
30 Passage St. Guenvlé.
31 Tehuis voor visschers.
32 Oesterrapen op 21 Maart.
33 Het aanleggen van een oesterpark.
33*a* „ „ „ „ „
34 Aanbrengen van staketsels.
35 Het zeven.
36 Onderhoud der ambulances.
37 Het uitzaaien.
38 Het oesterrapen.
38*a* „ „
39 Visschersdorp.
40 Eenjarige en zesjarige oester.
41 Dieren uit de kor.
42 Ingang van de Elbe.
43 Meisjes van Helgoland.
44 Zeeberen.
45 Zomerdorp op Pribyloff.
46 Aankomst der eerste robben.
47 De robben op het strand.
48 Het dooden der beren.
49 Het stroopen.
50 Het verpakken.
51 Instrumenten voor de walvischjacht.
52 Walvischjacht.
53 Op den vischgrond.
54 Drijvende doode walvisch.
55 Aan boord hijschen.
56 Walvischslachten.
57 Bek van den potvisch.
58 „ „ „ „
59 Zwaardwalvisschen.
60 Zwaardvisch.
61 Walvischstoomer.
62 Gestrande domkoppen.

IE. Behandeling der Zijrupsen in Italië.

Tekst van Jo M. Proot. 12 platen.

1 Microscopisch onderzoek van de eieren.
2 Rupsen met verkalking.
3 Vlinders, lijdende aan pebrine.
4 Rupsen gestorven „ „
5 Nieuwere plaatsing der cocons voor zaadwinning.
6 Gezonde vlinders; manlijke en vrouwlijke.
7 Ouderwetsche voorbereiding voor de ontwikkeling door lijfwarmte.
8 Rupsenkweekerij van twee verdiepingen.
9 Gezonde rups uit den 4den leeftijd met blad.
10 Het ouderwetsche onderzoeken en plaatsen van rijpe rupsen.
11 Gezonde rups voor het inspinnen; zieke rupsen.
12 Takkebosjes met cocons en inspinnende rupsen.

IF. Vervoermiddelen te land.

Tekst van P. F. Matthijssen. 49 platen.

1 Eskimo's met sleden.
2 Poolreiziger in hondenslede.
3 Arrenslede met schaatsenrijder.
4 Figuur-schaatsenrijder.
4*a* Schoonrijden op schaatsen.
5 Canadees op sneeuwschoenen.
6 Poolreiziger op ski.
7 Schaatsenrijden met zeil.
8 IJsschuitje.
9 Oud-Hollandsche sleeper.
9*a* Bruilofts-sleepkaros.
9*b* Toeslede.
9*c* Sleepkoets door ossen getrokken op Madeira.
10 Russische droschke.
11 Draagstoel.
12 Draaghangmat op Madeira.
13 Olifant met draagstoel op den rug.
14 Kameel.
14*a* Karavaan van kameelen.
15 Noord-Hollandsche hondenkar.
16 Jinricksha.
17 Chineesche zeilkruiwagen.
18 Assyrische strijdwagen.
19 Grieksche „
20 Ouderwetsche karos.
21 Ouderwetsche diligence.
22 De eerste Londensche hansom.
23 Coach op 't eiland Wight.
24 De eerste tram.
25 Locomotief v. Stephenson.
25*a* Een der eerste locomotieven.
26 Hedendaagsche sneltreinlocomotief.
26*a* Spoor in een tunnel.
26*b* Bergspoorweg.
27 Een der eerste treinen in Engeland.
28 Feestelijke opening van een spoorlijn. (1831).
29 Restauratiewagen.
30 Tandradspoorweg.
30*a* „
31 Electrische tram.
32 Bestellers op fietsen.
33 Motorwagentje.
34 Automobiel.
35 Renardtrein.
36 Luchtballon.
37 Gevaarlijke nederdaling.
38 Ballon captif.
39 Schema van een vliegmachine.
40 Zeppelin's luchtschip.

IG. Vervoer te water.

Tekst van P. F. Matthijssen. 28 platen.

1 Zuidzee-eilanden, badende in de branding.
2 Olivier van Noord in 1599 tusschen de kano's der Ladrones.
3 De berkenschorskano in de N. Amerikaansche wouden.
4 Oorlogskano's der Maori's op Nieuw-Zeeland.
5 Javaansche booten; de uitleggers zijn niet goed te zien.
6 De kajak der Groenlanders (Eskimo's).
7 Romeinsche schepen.

8 Noorsch zeerooversschip.
9 Vikingschip, geheel en al vernieuwd.
10 Het uitzeilen van de schepen van Jacob Simonsz. de Rijp en Jacob van Heemskerck.
11 Castricum, een Oost-Indievaarder in 1700.
12 Barbarijsche galei.
13 De Dreadnought.
14 Engelsche torpedoboot „Velox".
15 Reddingsboot in de branding.
16 Tesselsche haringlogger.
17 Vlaardingsche haringlogger.
18 Het eerste stoomschip, dat te Rotterdam over zee aankwam.
19 Het stoomschip Cambria, gebouwd in 1848.
20 De schroefstoomboot „Statendam" der Holland-Amerika lijn.
20*b* Salon.
21 De oude Uytersche veerschuit.
22 De hedendaagsche trekschuit.
23 IJsschuit.
24 IJsjacht, het sportijsschuitje bij Davos.
25 Venetiaansche gondel in het groote kanaal.
26 Motorjacht.

IH. * Telefonie.

20 platen.

1 Voortplanting en trilling, populaire voorstelling.
2 Geluidgolven in roet geteekend met een stemvork.
3 Voortplanting van geluidgolven van een stemvork op en in de lucht.
4 Geluidgolven voor verschillende klanken.
5 Telefoneeren zonder electriciteit.
6 Eenvoudige voorstelling van een electromagneet.
7 Schematische voorstelling van een telefoon.
8 Schematische voorstelling van de verbinding van twee telefoons.
9 Een telefoon en doorsnede daarvan.
10 Bewijs van de noodzakelijkheid van den magneetkern in een telefoon.
11 Bewijs dat de weerstand van een contact vermindert bij meer druk
12 Hughes-microfoon.
13 Blake-microfoon.
14 Schem. voorstelling van de werking v. microfoon-inductieklos-telefoon.
15 Diagram van den stroomloop in een telefoontoestel.
16 idem.
17 idem.
18 Telefoonzaal.
19 Telefoontafels.
20 Toestel.

II. Verlichting voorheen en thans.

Tekst van W. Addeson. 39 platen.

1 Pompejaansche lampen met menschen dierenfiguren.
2 Oliehouder van terracotta of glas, rustend op een metalen piedestal uit de 12de eeuw.
3 Oliehouder met tuit van gegoten koper. 13de eeuw (mus. te Bourges).
4 Koperen handlamp, 13de eeuw.
5 Gesmeed ijzeren lamp. 2de helft 15de eeuw.
6 Gietvorm voor stearine kaarsen.
7 Machine van 50 gietvormen voor kaarsen-fabricatie.
8 Kaarsvlam.
9 Kandelaar, eind 11de eeuw.
10 Kandelaar van gegoten geelkoper. 14de of 15de eeuw (mus. te Cluny).
11 Kaarssnuiter in de gedaante van een vogel.
12 Kaarsenkroon van verguld koper. 1400/ uit de hoofdkapel v.h. Benediktijner klooster te Homburg.
13 Waskaarsenhouders uit Tirol.
14 Moderateur petroleumlamp.
15 Gasbrander, sleufbrander.
15*a* Ringvormige brander, voorzien van talrijke kleine gaatjes.

16 Machine voor het breien van gloeikousjes.
17 Gebouwen der Eerste Nederl. Thorium- en Gasgloeilicht fabriek te Amersfoort.
18 Aanbrengen v. d. ophangdraad in de kousjes.
19 Zaal, waar de koppen der kousjes genaaid worden.
20 Kousjes op vormen geplaatst en gegloeid.
21 Machine voor het gloeien der kousjes te Amersfoort.
22 Machine om de kousjes op juiste lengte te snijden.
23 Cartonnage inrichting te Amersfoort voor het verpakken.
24 Acetyleenbranders.
25 Acetyleengastoestel „de kleine Centrale".
26 Acetyleengastoestel in doorsnede.
27 Benoid-gastoestel.
28 idem in doorsnede.
29 Onderdeel Benoid-gastoestel.
30 Electrische lamp, vervaardigen van de peer.
31 Oliepomp voor het luchtledig pompen der peer.
32 Materiaal voor de metaaldraden. Tantaalmetaal.
33 Tantaallampen in verschillende stadia.
34 Wolframdraad.
35 Wolframlampen in verschillende stadia.
36 Wolframlampen, laatste vormen.
37 Moore.
38 Electrische installatie in de vestibule van het IJspaleis te Berlijn.

IJ. * Van Luchtballon tot Vliegmachine.

24 platen.

1 Eerste opstijging met luchtballon.
2 Luchtballon met gasvulling.
3 Nachtelijke vaart.
4 In sneeuwstorm.
5 Glaishers hoogte-tocht.
6 Gevaarlijke landing.
7 De groote vaste ballon in London 1869.
8 Dampballon van Giffard.
9 Bestuurbare ballon van Dupuy de Lômes.
10 Bestuurbare ballon van Wolf.
11 Amerikaansche krijgsballon.
12 Tissandiers electrisch luchtschip.
13 Renard & Krebs electrisch luchtschip.
14 Bestuurbare ballon van Campbell.
15 Aluminium luchtschip van Schwarz.
16 Zeppelin's Motorschip 1907.
17 „ Rijntocht in Aug. 1908.
18 Parseval Ballon.
19 Lilienthals vliegmachine.
20 „ tijdens de vaart.
21 Hensons Aeroplaan van 1843.
22 Vliegmachine van Wright.
23 „ „ Farman.
24 Blériot vliegt over 't Kanaal.

IM. * Geschiedenis van het Stoomwerktuig.

14 platen.

1 Vuurkogel. Een der oudste proeven om de werking van den stoom aan te toonen.
2 Stoomwerktuig van den Italiaanschen ingenieur Giovanni Brancar.
3 Luchtdrukproef van Otto von Guericke.
4 Een der oudste luchtpomp-constructies, 1660 door O. v. Guericke vervaardigd.
5 Uitvinding van Papin, 1688, om stoom, die zich onder een zuiger bevindt, door afkoeling te laten neerslaan.
6 Stoomwerktuig van Thomas Savery.
7 Stoomwerktuig van Newcomen.
8 Stoommachine volgens Newcomen, uitsluitend gebruikt om zuiger van mijnpomp in beweging te brengen.
9 James Watt, uitvinder der stoommachine.
10 Stoommachine van James Watt.
11 Verticale condensatie-stoommachine. systeem James Watt.
12 Balans-stoommachine.
13 Eerste locomotief van W. Medley te Wylan, 1831.
14 Amerikaansche sneltrein-locomotief.

IL. * Bliksem en Bliksemafleiders.

23 platen.

1 Aantrekking van een vlierpitballetje door geladen conductor.
2 Invloed van geladen conductor op langwerpige conductor.
3 Invloed van geladen conductor op twee achter elkaar staande conductoren.
4 Uitvinding van de Leidsche flesch.
5 Ontlading van een Leidsche flesch door ontlaadtang.
6 Flikkerbuis.
7 Franklin met den electrischen vlieger.
8 Photographie van den bliksemstraal.
9 Idem.
10 Boom, door den bliksem getroffen.
11 St. Elmusvuur op een schip.
12 Klokkenluider, door den bliksem getroffen.
13 Twee voorbeelden van bliksemslag in een huis.
14 Voorbeelden van bliksemslag in een kerk en in een huis.
15 Bliksemslag in een huis, over een boom.
16 Electrische invloed van de wolken op elkaar (terugslag).
17 Aanschouwelijke voorstelling van den terugslag.
18 Spits van een bliksemafleider.
19 Meervoudige spits.
20 Bliksemafleider langs een huis.
21 IJzeren kooi als bliksemafleider.
22 Hetzelfde vereenvoudigd.
23 Eenvoudige bescherming van een huis, dicht bij hooge boomen.

IN. * Heideontginning.

Platen van de Ned. Heide Mij. 90 platen.

1 Woeste Grond. Eikenhoutopslag op de heide.
2 idem Zandverstuiving.
3 idem Vee in de heide.
4 Grondbewerking. Ploegen met zes ossen.
5 idem Stoomploeg.
6 idem Locomobiel van den stoomploeg.
7 idem Stoomploeg in werking.
8 Voorbouw. Voorbouw met rogge.
9 idem Voorbouw met lupine.
10 Bedekken van stuifzand en duinen. Afronden van steile hellingen.
11 idem Vastleggen van zandverstuiving.
12 Planten. Planten van eenjarige dennen met de wigvormige plantschop.
13 Kweekerijen. Kweekerij op een ontginning.
14 Jonge bosschen. Jonge dennenbeplanting.
15 idem Gemengde beplanting.
16 idem Berkensingel.
17 Oude bosschen. Onderplanting in de Haarlemmerhout.
18 Uitdunnen van bosschen. Verwaarloosd dennenbosch.
19 Vellen van bosschen. Vellen van zware boomen.
20 Winnen van eikeschors. Hakken en schillen van eikenhakhout.
21 idem Schillen van eikenhakhout
22 idem Geschild hakhout met eikeschors.
23 Boschexploitatie. Klaverruiter.
24 idem Vol beladen klaverruiter met haver.
25 idem Stomperooier.
26 Grienden. Nieuwaangelegde griend.
27 idem Wilgenteenen op stam.
28 idem Snijden van teenen.
29 idem Opbossen van teenen.
30 idem Wilgenteenen (opgebost).
31 idem Vervoer van teenen per schip.
32 Winnen van andere voortbrengselen dan hout. Grinthorren op een ontginning.
33 idem Afplaggen van heide.
34 Mooie of merkwaardige boomen of beplantingen. Beukenlaan Elswout.
35 idem Oude den in het Drouwenerzand.
36 Beschadiging van bosschen door insecten. Nonvlinder op dennenboomstam.
37 idem idem, mannetjes en wijfjes.
38 idem Door nonvlinder beschadigd dennenbosch.
39 idem idem.
40 idem Geveld bosch door nonvlinder verwoest.

41 idem Door dennenscheerder aangetast dennenbosch.
42 idem Zonnebrand bij woudboomen.
43 idem Verzending v. vogelwoningen.
44 Aanleg tot bouw- en grasland. Rooien van bosch tot aanleg van bouwland.
45 idem Aanleg van grasland in de heide.
46 Waterbouwkundige werken. Houten stuw in een riviertje ten dienste eener vloeiweide.
47 Landbouwgebouwen. Boerderij op de ontginning.
48 idem idem (van achteren en opzij). Hunneheide (van voren gezien).
49 Waterleidingen. Aanleg kanaal op een ontginning.
50 Vloeiweiden. Door bosch aangelegde toevoersloot voor vloeiweide.
51 idem Vloeiweide met smalle rug.
52 idem „ met breede ruggen.
53 idem „ „ hellingbouw.
54 idem Hooioogst op een vloeiweide.
55 Verkregen resultaten bij ontginning. Rogge op een ontginning.
56 idem Haver op een ontginning.
57 idem Aardappelen en rogge aan schooven op een ontginning.
58 idem Rogge aan schooven op een ontginning.
59 idem Het aan de mijt rijden van hooi.
60 idem Wieden van suikerbieten.
61 idem Vee in de weide.
62 Reiniging van rioolwater. Grond voor den aanleg der reinigingsvelden.
63 idem Toevoersloot naar de reinigingsvelden te Hilversum.
64 idem Verzamelbassin van het rioolwater te Hilversum.
65 idem Pompstation te Hilversum.
66 idem Toevoersloot naar de reinigingsvelden.
67 idem Nog niet in cultuur zijnde reinigingsvelden.
68 idem Met kool en bietenbeplant reinigingsveld.
69 idem Met suikerbieten en vruchtboomen bezet reinigingsveld.
70 Inpoldering. Oorspronkelijke toestand van den grond.
71 idem Afvoersloot naar het pompstation.
72 idem Pompstation.
73 idem Boezem van den polder.
74 idem Oeververdediging.
75 idem In kultuurgebracht land.
76 Het bedrijf in het polderwater. Uitzetten van den zegen.
77 idem Het trekken van den zegen.
78 idem Ophalen van den zegen.
79 Zalmvisscherij. Boot met zegen gereed liggende om te gaan uitzetten.
80 idem Opwinden der zegenlijn om de spil door paarden.
81 idem Inhalen der zegen op een vlot.
82 idem De zegen is binnen.
83 idem Gevangen zalm in het schepnet.
84 idem Zalmen op de Kralingsche markt.
85 idem De galg- of klepvisscherij op zalm.
86 idem Het inhalen van de zalmzegen.
87 idem De zegen is binnen.
88 idem Handzegenvisscherij op zalm in de Oude Maas.
89 idem Woning en personeel van den zalmvisscher.
90 idem Boeten der zalmnetten.

10. * Op Spoorweggebied.

31 platen.

1 Dwarsprofiel van een spoorweg.
2 Lengteprofiel „ „ „
3 Dwarsprofiel in slappen grond.
4 Hoefijzerboog.
5 St. Gothard-tunnels.
6 „ „ „
7 Lussen in 't gebergte. Amerika.
8 Constructie-trein.
9 Hoek-ijzer rails.
10 Rails op steenblokken.
11 Diverse rail-doorsneden.
12 Rails op stollen.
13 Profiel van vrije ruimte.
14 Een der eerste treinen van Engeland.
15 De eerste spoorwegwagons.
16 „ „ trein v. d. Holl. spoor.
17 Salonrijtuig van binnen.
18 Eetwagen „ „
19 Automatische koppelingen.
20 „The Rockiet", locomotief van Stephenson.
21 „De Snelheid", eerste locomotief van de Holl. spoor.

22 Tegenwoordige sneltreinlocomotief van de Holl. spoor.
23 Tegenwoordige goederenlocomotief van de Holl. spoor.
24 Tenderlocomotief van de Holl. spoor.
25 Wateropnemen onderweg.
26 Groote Amerikaansche locomotief.
27 Sneeuwploeg.
28 Sneeuwwaaier.
29 Sneeuwtunnel.
30 " doorsnede.
31 Graphische voorstelling van de dienstregeling.

IP. * IJsfabricatie.

30 platen.

1 Zwavelzuur. Ammoniak ijsmachine van Carré.
2 Schets van een ijsmachine van Pietet of Linde.
3 Compressor van Linde.
4 Ammoniak-condensor zaal St. Louis.
5 Condensor buizen.
6 IJsfabriek.
7 IJzeren kan voor het bereiden van kristalijs met roertoestel.
8 Lift voor het heffen van kannen met kristalijs.
9 Storten van het kristalijs uit de kannen.
10 Kunst-ijsbaan te St. Francisco.
11 IJsplaten uit de ijsfabriek te St. Louis.
12 IJsplaat waarachter het geheele fabriekspersoneel te St. Louis.
13 Koelkamer met ijsblokken.
14 Giet- en lager kelder, waarin de afkoeling plaats grijpt door koude pekelbuizen.
15 Provisiekamer van een hospitaal te Chicago.
16 Koelhuis van 4 verdiepingen met koude-pekelbuizen onder den zolder.
17 Kelder en restauratiekamer met koelkasten. Koude pekel wordt door buizen af- en aangevoerd.
18 Vrieskamer om visch te laten bevriezen. Door de buizen langs den wand stroomt vloeibare ammoniak.
19 Koelkamer voor bontwaren.
20 Zwaveligzuur koel aanleg.
21 Koelkamer voor eieren.
22 Vruchten in 't koelhuis van 't Vriesseveem.
23 Boter-bewaarplaats van de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek.
24 Koelkamer in een hôtel.
25 Legkelder eener bierbrouwerij.
26 Koelkamer voor vleeschwaren.
27 Koelkamer voor vleesch v. h. Vriesseveem.
28 Koelkamer voor worstwaren.
29 " " wild.
30 " in een hôtel.

IQ. * Staalbereiding — Amerika.

6 platen.

1 Portret van Carnegie.
2 Staal, bev: 0,8 % koolstof, van 1000° C in water. ×1000.
3 Staal, bev: 1,2 % koolstof, na harding van 1000° C. in ijswater.
4 Staal, bev: 1,2 % koolstof, langzaam verkoeld van 900° C.
5 Geschutgieterij 1902. Hydraulische persen.
6 Invloed van het smeden en walsen op de structuur v/h Metaal.

Verder in bewerking.

IR. Rubber-Cultuur.

Tekst van E. Leplae.

1 Een 12-jarige Hevea, met omtrek van 78 duim (= 62 cM. diameter).
2 Weg loopende door een Hevea-plantage op Malakka.
3 Maandelijksche en jaarlijksche gemiddelden van den waterval in Indië, op Ceylon en in Brazilië.
4 Grafische voorstelling van den regenval te Kuala Lumpur (1880-1905).

5 *a.* Wortelsysteem van Hevea tot op een diepte van 1.20 M.
b. Ander wortelsysteem van Hevea.
7 Hevea-plantage. Boomen met hoog en laag ontspringende vertakking.
6 Jonge aanplant van Hevea's te Selangor, ouderdom een jaar.
8 Jonge Hevea-aanplant te Selangor. Op den achtergrond het vuur van een eerste verbranding.
9 Tweede verbranding op een moerassig terrein.
10 Een van de oude Hevea-plantages te Selangor. Boomen met hoog- en laagontspringende vertakking. Overgroeiing en onderdrukking.
11 Een gesloten Hevea-plantsoen. Rechts een gedeeltelijk vergane stronk.
12 Hevea-aanplant, oud 1½ jaar.
13 „ „ , „ 2½ „
14 „ „ , „ 4 „
15 Hevea-plantage te Galang. Resultaat van de toepassing van bemesting. De boom rechts is regelmatig bemest.
16 Schema van de ligging van sloten op hellende terreinen.
17 Drainage-kanaal op de „Highlands en Lowlands plantage" te Klang (Selangor).
18 *a.* Ontginning en drainage sloot op een laag gelegen terrein.
b. Drainage kanaal en brug op een plantage.
19 „Bungalow" van een administrateur eener Hevea-plantage.
20 Werklieden latex naar de fabriek brengend.
21 Het aangeven der richtingen der eerste insnijdingen.
22 Onregelmatige heling der wond en gebrekkige verdeeling der insnijdingen.
23 Eerste afschilling.
24 *a.* Langsdoorsnede.
b. Verschillende tapsystemen.
25 Geheele vischgraat.
26 „ „ , tweede periode.
27 Halve vischgraat, met uitgespaarde strooken.
28 „ „ , ¼ van het ronde oppervlak wordt getapt.
29 V-vormige tapping van een jonge Hevea.
30 Het tappen te Kuala Lumpur.
31 Hevea-bosch. Fabrieken van de West Country Estate te Kajang.
32 Transportemmers en rek met bakken bestemd voor het stremmen van de latex op een kleine onderneming (Ceylon).
33 Caoutchoucfabriek. Stremkuipen. Op den achtergrond waschcylinders en waschtafels. Rechts de zuiggasmotoren.
34 Het stremmen, persen (volgens 2 methoden) en het drogen der caoutchouc op een kleine plantage te Ceylon.
35 Fabriek te West Country Estate, motoren voor zuiggas, waschcylinders.
36 *a.* Waschcylinder. Laat men de caoutchouc twee of driemaal deze cylinders passeeren, dan geschiedt het wasschen doeltreffend en volkomen.
b. Wasch- en afwerkwalsen (Shaw Bredfort).
37 Drooginrichting van de West Country Estate.
38 Hevea-caoutchouc in „crepe" vorm in de drooginrichting.
39 Wieden met de patjol.
40* Wilde Hevea (Para-rubber).
41* Tot stammen uitgegroeide luchtwortels van Ficus Elastica.
42* Het aftappen van caoutchouc boomen op een plantage in Malakka.
43* Hevea van zaad gekweekt en als stomp.
44* Oude boom.
45* Laan.

IS. Turf en Vervening.

Tekst van Jo M. Proot. 16 platen.

1 Veenpolder met maaier.
2 Afgraven v. d. humus in een laagveenpolder.
3 Onafgegraven stuk v. d. polder, vooraf met ruigt bestrooid.
4 Trappers.
5 Riemer en strikker.
6 Turven opstapelen.
7 Vlethoopen.
8 18de eeuwsche veenderij; 't geheele bedrijf hier nog eens te overzien.

9 Klemmachine aan het werk.
10 Dubbele klemmachine.
11 Droogveld met machinaal gebaggerd veen.
12 Dubbele klemmachine.

13 Turven op een riem zonder eind het veld opgeschoven.
14 Dubbele persmachine.
15 „ „
16 „ „

IT. * Groote Cultures.

Naar „Groote Cultures der Wereld". In bewerking.

IU. Waar komen de koloniale waren van daan.

Tekst van Jan H. Junius. 42 platen.

1 Wereldkaart.
2 Arabisch koffiehuis.
3 Koffievisite.
4 Liberia-koffietuin.
5 Bloeiende koffieboom.
6 Bloeiend koffietakje.
7 Sorteeren en drogen van koffie.
8 Koffiepulper.
9 Bloeiend suikerriet.
10 Suikerriet.
11 „ 2 maanden oud.
12 Bloempluim van het suikerriet.
13 Snijden van het suikerriet.
14 Vervoer van suikerriet.
15 Suikerland met fabriek.
16 Rijstvelden in China.
17 Het beploegen van natte sawahs.
18 Sawah. Afsnijden der halmen.
19 Het ontbolsteren van rijst.
20 Oogst van bergrijst.
21 Theetuin met bijbehoorende gebouwen.

22 Theestruiken en gebouwen.
23 Het plukken van de thee.
24 Droog- en sorteertoestellen.
25 Het sorteeren der thee.
26 Het afwegen der thee.
27 Stam van cacaoboom met vruchten.
28 Cacaobloem en vrucht.
29 Cacaoboom.
30 Chocoladeblikje van Koningin Victoria.
31 Jonge peperaanplant.
31*a* Peperloods.
32 Ficus, waarop peper gegroeid is.
33 Ceylon kaneelplantage.
34 Cinnomomum Cassia.
35 Nootmuskaat.
36 Nootmuskaatkombuis.
37 Kruidnagelboom.
38 Vanille.
39 Vanille-bloem en vrucht.
42 Uitpluizen van katoen.
43 Rotan.

IV, * Hoogovens,

In bewerking.

K.

NATUURLIJKE HISTORIE.

KA. * De verspreiding der zaden.

In bewerking.

KC. * Ontwikkeling van enkele zoogdieren.

25 platen.

1 Twee spermatozoën.

2 Boven. Voorstelling van een spermatozoën naar Hartzoeker. Beneden. Dito naar Dalenpatius.

3 Verschijnselen, die de bevruchting inleiden bij het ei van een zeester. Indringen van 't spermatozoën. *A* 't Ei omgeven door spermatozoën. *B* en *C*. Indringen van 't spermatozoën door het geleihulsel. (*gh*) Vorming van den ontvangheuvel (*C*). *D* en *E*. Indringen in de oppervlakte van 't ei, vorming van den dooierhuid (*dh*) afwerpen der staarten.

4 Bijna rijp ei van den mensch (uitgegroeide eicel) onmiddellijk aan den nog levenswarmen eierstok ontnomen. Van buiten het epitheel met de lichte zona pellucida, daaronder een breede laag dooierarm ooplasma, in 't midden het dooierrijke ooplasma. Links boven kiemblaasje met kiemvlek. Eenige subzonale kernen.

5 Klievingsstadia van Rana temporaria. Elk ei eenmaal van voren (*a*) en eenmaal van achteren (*b*) gezien, om aan te toonen dat 't lichtere veld bij alle 3 ontwikkelingsstadiën aan de achterzijde van 't embryo meer plaats inneemt dan aan de voorzijde.

6 Kiemblaas van een konijn, naar E. v. Beneden, *e*. eiwithulsel *z.p.* zona pellucida. *W* uit een cellenlaag opgebouwde wand van de kiemblaas. *kh*. Klievingsholte die zich langzamerhand tot kiemblaasholte vergroot.

*) Groep van cellen, die alleen het latere embryo zullen vormen.

7 Lengtedoorsnee door een kiemblaas van Triton met beginnende gastrula instulping. *ak*. en *ik*. buitenste, binnenste kiemblad. *fk*. kiemblaasholte. *ud*. oerdarm. *u*. oermond. *dl*. en *vl*. dorsalen en ventrale lip van den oermond. *dz*. dooiercellen.

*) Randzone.

8 Links Mediaansnede door de gastrula van een kikvorsch. *ak*. buitenste kiemblad. *dd*. en *vd*. dorsaal en ventraal vooruitgeschoven wig van dooiercellen. *kh*. kiemblaasholte. *sch*. scheidingswand. *ud*. oerdarm.
Rechts. Mediaansnede door den gastrula van den kikvorsch stadium dat zich aansluit aan 't voorgaande.
ak. uiterst kiemblad.
af. nog vrijliggend dooierveld.
dd. en *vd*. dorsaal en ventraal vooruitgeschoven wig van dooiercellen.
dul. dorsale oermondlip.
kh. kiemblaasholte.
ud. oerdarm.
sch. scheidingswand.

9 Vruchtblaas bij den mensch (naar Spee) *ch*. chorion H. Hechtsteel. Amn ammion. *N*. navelblaas.

10 Menschelijk embryo met schoenzoolachtige kiemhuid met medullairgroeve en medullairplooien zonder oerwervels. Amnion geopend. Lengte 2 m.m. van de rugzijde gezien.

11 Opeenvolgende stadiën van de ontwikkeling van een kuiken. Naar Keibel en Abraham.

12 Behoorende bij Keibel en Abraham.

13 Dooierzak-vaten van een kuiken. Na bebroeding van 4 dagen en 20 uren van onderen bekeken. De slagaderen zijn donker, de aderen licht geteekend.
h. hart.
ao. aorta.
aom. rechter en linker dooierslagader.
vva. links voorste dooierader.
vva. rest van de rechts voorste dooierader.
vvp. achterste dooierader.
vvl. zijaderen.
vc. collaterale aderen.
vz. tusschenaderen.
vt. randaderen.
ao. overgang der achterste einden der beide aorta's in de beide slagaderen der allantois.

aa. Vaatnet der allantois.
vj. linksche vena jugularis.
VC „ achterste kardinaal vene.
dc „ Ductus Cuvieri.

14 A vasculosa van een konijnenbryo van 11 dagen, naar van Beneden. aderen zwart, slagaderen rood.
vv. senae sitellinae.
av. arteria sitellinae.
rs. randsinus.

15 Embryo van Didelphis virginiana (Buidelrat) met Proammon en allantois.

16 Hond, uterus gravidus dwarsdoorsnee. Amnion. Allantois. Navelblaas.

17 Vruchtzak van een schaap.

18 Uterus Gravidus van een schaap. 2 Placentome (Cotyledonen) van de binnenkant; één in doorsnee.

19 Menschelijke embryos in verschillende ontwikkelingsstadiën.

20 Menschelijk embryo en zijn omhulsels begin van de 2de maand der graviditeit. *E.* embryo in amnion. *L.* navelblaas. *ch.* chorion doorgesneden.

21 Menschelijk embryo naar Kollmann. Dooierader. Voor-, Midden- achterhersenen.

22 Menschelijk embryo naar His.

23 Uterus gravidus van den mensch, van voren opengomaakt. 3de maand der graviditeit.
V. Uterusholte met Decidua vera.
C. Decidua capsularis, evenals de vruchtblaas geopend.
A. Ammon van binnen.

24 Uterus Gravidus van den mensch, 4de maand.

25 Embryo van Semnopithecus. (aap) en den opengesneden uterus met de dorsale en ventrale placenta.

KD. * Ontwikkeling van een kikvorsch naar x-stralen foto's van donderpadje tot volslagen kikvorsch.

Naar het leven gefotografeerd door Mr. W. M. Martin van Redruth.

40 platen.

1 Eieren in gelei in Februari uit een poel genomen.

2 Jonge kikkervischjes, nog zonder bek en levende op hun voorraad eierdooier.

3 Ontwikkeling van den staart, begin van den slokdarm en een aanduiding van binnen van de komende achterpooten.

4 Het lichaam wordt ronder; voedingskanaal en pooten ontwikkelen zich verder.

5 Twee centra's van beenvorming in den kop. Verschijning van een ronden bek, het voedingskanaal legt zich in een kronkel.

6 Verdere ontwikkeling van de schedel. Het voedingskanaal ineengerold als de veer van een horloge; en uitgestrekt van 't eene einde naar 't andere.

7 In dezelfde periode als No. 6, maar van terzijde doorgelicht, eerste ontstaan van den ruggegraat.

8 Zelfde periode als No. 6, maar zóó gesteld dat speciaal *die* deelen te zien komen, welke X-stralen 't meest doorlaten, deze vertoonen zich als witte vlekjes; misschien minder dichtheid van 't weefsel om 't uitgroeien der achterste ledematen mogelijk te maken.

9 Eerste naar buiten komen der achterpooten, beide tegelijk; lichaam der kikkervischje grooter en meer in de lengte uitgegroeid; staart dikker om bij 't zwemmen te gebruiken.

10 Zelfde tijdstip als No. 9. Uiteenloopende graad van doorzichtigheid der huid.

11 Toont twee nieuwe middelpunten van beenvorming in den kop. Bek wordt driehoekig. Voedingskanaal gaat van 't eene eind naar 't andere met een verbreeding aan linker uiteinde.

12 Voedingskanaal wordt kleiner, en bij de twee kikkervischjes in het midden, die niet gevoed zijn, is het te zien dat de schedel nu gewricht gaat maken met de gedeeltelijk verharde ruggegraat.

13 Verdere ontwikkeling van de schedel; voedingskanaal kleiner wordend blijft meer in de rechterzijde van 't lichaam. Ook blijkt de rechterzijde van de ruggegraat eerder te verharden dan de linker.

14 Eerste aanduiding der voorpooten.

15 Ongeveer 1 week later dan No. 14. Door de zijkant belicht. Een tongetje is te zien dat vast zit van binnen vooraan de onderkaak. Als uitgroeiing der laatste wervels is de urostyle te zien, gedeeltelijk ontwikkeld (zie volwassen kikvorsch).

16 Laatste ontwikkelingsstadium van de staart. Ontwikkeling van achterpooten vlak vóór 't verschijnen der voorpooten.

17 Voorpooten bezig zich te ontvouwen. Voedingskanaal, zeer verminderd in grootte, bijna geheel in de rechter helft van het lichaam.

18 Plotseling verschijnen van tamelijk ontwikkelde voorpooten. Even plotseling verdwijnen van voedingskanaal. Voorpooten verschijnen niet tegelijk. Rechter of linker komt eerst. Het kikkervischje wordt nu een kikvorsch.

19 Het beest komt nu aan land. De bek is grooter, het onderlijf is geslonken. Dwarsuitsteeksels van de wervels ontwikkelen zich. Nog niet in staat zijn voedsel te vangen, leeft hij ten koste van zijn staart.

20 Zelfde stadium als 19. Van terzijde belicht vertoont het de gedeeltelijke absorptie van den staart. Er ontstaat een maag; vgl. met 15 in dezelfde positie gext.

21 Ongeveer 4 dagen later dan 20; de staart voor $^1/_4$ geabsorbeerd. De urostyle ontwikkelt zich, de heupbeenderen komen te zien.

22 De staart voor $^3/_4$ geabsorbeerd; de pooten worden langer.

23 Staart geheel geabsorbeerd; van binnen is er nog iets van zichtbaar, verdere ontwikkeling van de dwarsuitsteeksels der wervels.

24 Staart totaal weg. Jonge kikvorsch is door 't teren op zijn eigen weefsel veel kleiner geworden. 't Geraamte meer ontwikkeld. De tong is zichtbaar in de ruimte tusschen de kaken. Voor 't eerst zijn de sporen van hard, onverteerd voedsel te zien.

25 Jonge kikvorsch nu in staat zijn eigen voedsel te vinden. Hard onverteerd voedsel. De kikvorsch wordt dikker.

26 Ontwikkeling van het onderkaaksbeen. Verdere groei en verharding van het geraamte.

27 De bovenkaak wordt hard. De ruggegraad breeder en duidelijker. In de kikvorsch rechts onderaan zijn de twee hersenhemispheren zichtbaar.

28 Verdere groei van den kikvorsch. Pooten worden langer.

29 De geledingen der voorpooten worden hard.

30 Verdere ontwikkeling der voorpooten en der kaken.

31 Verharding van de apex van den ruggegraat, voorafgaande aan geheele vergroeiing met schedel.

32 Drie stadia van ontwikkeling van binnen in den kop.

33 Schedel is nu verbonden met den ruggegraat; dwarsuitsteeksels der wervels langer en in de kikvorsch in het midden ziet men de groote losse tong in de ruimte tusschen de kaken.

34 Jonge kikvorsch, waarbij de diep ingesneden tong te zien is.

35 Dezelfde periode als 34. Een nagenoeg rechte ruggegraat en een dikke, goed ontwikkelde tong met 't puntje in de keel gericht.

36 Verdere verharding van 't gewricht tusschen schedel en ruggegraat. De meest naar binnenstaande vinger van de bovenste kikvorsch is gezwollen — dit is een mannetje — van de onderste kikvorschen alle vingers gelijk — zijn wijfjes. —

37 Een grootere ruimte aan de basis tusschen boven- en onderkaak. Ontstaan van een kogelgewricht in de voorpooten.

38 Hetzelfde stadium als 37 van terzijde gext. Een kromming in den ruggegraat vertoont de onderlinge positie van urostyle en heupbeenderen bij 't springen.

39 Een geheel ontwikkelde kikvorsch. In de voorpooten de 4 vingers, spaakbeen, ellepijp geheel vergroeid: een smalle lijn geeft de plaats van samengroeiing aan. In de achterpooten 5 teenen scheenbeen en kuitbeen vergroeid.

40 Een oude kikvorsch met gebroken poot. De achterpooten zóó geplaatst dat zij de verlengde enkel vertoonen en 't voetwortelbeentje of de aanduiding van een 6de teen.

KE. * Vogels en hun nesten.

17 platen.

1 Kievitsnest. De eieren staan op uitkomen. Als ze pas gelegd zijn, is er slechts een kuiltje in den grond.
2 Kluitennest. Op een droge plaats.
3 „ Op een vochtige plaats. De bodem is met schelpen enz. opgehoogd om de eieren een droge luchtige rustplaats te geven.
4 Jonge kluit.
5 Nest van den fuut. De moeder heeft voor 't verlaten van 't nest de eieren bedekt.
6 De bedekking even terzijde geschoven.
7 Groote Karekiet. Boven in 't nest.
8 „ „ 21 Mei.
9 Nest van Zwarte Stern. Op een rietnodde, die 't gewicht van den vogel juist dragen kan.
10 Nest van een Scholekster. Bovenop een duintop.
11 Nest van den Grooten Lijster. (Turdus vixivuorus).
12 Pad op een waterlelieblad.
13 Jonge Scholekster. Het dier liep naar dit plekje, toen hij gevaar vreesde, en bleef er doodstil zitten; misschien zocht hij de beschermende kleur.
14 Leeuwerikken.
15 Reigers op een wilg.
16 Kraai in een kersenboom.
17 Merel op 't nest, in de vensterbank van een schuurtje. (opzij).
18 Merel op 't nest, in de vensterbank van een schuurtje. (van voren).

KF. * Aquariums en Terrariums.

22 platen (verder in bewerking).

1 Waterkever, Hydrophilus piceus. Eicocon.
2 „ Larve.
3 „ Kop van larve.
4 „ Jonge pop.
5 „ Oudere pop.
6 „ Jonge kever.
7 „ Ontwikkelde kever.
8 Ringslang, tropidonotus natrix, Jong embryo.
9 „ Embryo vóór het uitkomen.
10 „ Uitgekomen dier.
11 „ Jong ontwikkeld dier.
12 Zalm, salmo fario, Onbevrucht ei.
13 „ Bevrucht ei.
14 „ Jong dier, net uitgekomen.
15 „ Jong dier, 10 dagen oud.
16 „ Ontwikkelde visch.
17 Axolotl, Amblystona Mexicana.
18 „ idem
19 „ idem
20 „ idem
21 „ idem
22 „ idem

KG. Werkelijke avonturen van een dwergmuis.

Foto's naar de natuur genomen door Douglas Inglish. 22 platen.

1 De dwergmuis.
2 Een spitsmuisje.
3 't Laatste puntje van zijn staart kan zich om een korenhalm kronkelen.
4 De dwergmuis zat boven op een korenaar en knabbelde zijn avondeten.
5 De veldmuis.
6 Met kleine sprongetjes ging het verder. Soms moest hij even wachten tot de wind een korenaar naar hem toe boog.
7 Een angstig konijntje.
8 In dien tijd maakte hij kennis met zijn wijfje.

9 Met kastanjebruin pelsje en een wit borstje en witte kin.
10 Zelfs voor een dwergmuis bijzonder kleine oogjes.
11 Samen vochten ze 't uit boven in de korenaren.
12 Een kleine ruzie.
13 Samen bouwden ze een nestje.
14 Eénmaal bleven ze nog boven in de korenaren.
15 't Zuchten van de bruine uil dreef hen naar beneden.
16 Klom hij tusschen twee hooge korenaren.
17 In vijf minuten was hij weer boven.
18 De maaimachine.
19 De muis kroop voorzichtig een eindje hooger.
20 Berus de adder rolde zich in een spiraal.
21 't Koren wordt binnen gehaald.
22 De korenberg.

KH. * Iets over Mieren.

30 platen.

2 Mieren-eieren.
3 Maden en larven.
4 Larven.
5 Termiet.
6 Cel van een termiet.
7 Nest van de Afrikaansche termiet.
8 Doorsnede van een termieten-heuvel.
9 Trekmier.
10 Drijvermieren een rivier overtrekkend.
11 Saiibu of Constrie-mier.
12 Landbouwende mier.
13 Nest van de negerkop-mier en de groene mier.
14 Nest van de Britsch-Indische mier.
15 Honingmieren.
16 Nest van de sponsmier.
17 Nest van de metselaarmier.
18 Proef om het draagvermogen der mieren te bepalen.
19 Formica Fusca.
20 Groote heuvelmier.
21 Nest van de groote heuvelmier.
22 Redding van larven.
23 Slavenhoudende mieren.
24 „ „
25 Groene bladluis.
26 Mieren op de bladluizenjacht.
27 Mier, een bladluis uitzuigend.
28 Mierenetende mier.
29 Mierenleeuw.
30 Kop van een mier.
31 Mieren een gevallen soortgenoot te hulp komend.

KI. Insekten en Bloemen.

Tekst van Dr. H. J. Calkoen. 30 platen.

1 Bloemkelk en -kroon, uiteinden der meeldraden en stampers.
2 Overlangsche doorsnede van een bloem.
3 Stuifmeelkorrels van verschillende bloemen.
4 Andere vormen van stuifmeelkorrels.
5 Een bij en pooten van verschillende bijen.
6 Pooten van verschillende stuifmeel verzamelende bijen.
7 Bloemenaar, waarheen een wesp vliegt.
8 Honingzuigend insekt op een bloem.
9 „ „ „ „ „
10 Windbloemen en insektenbloemen.
11 Bloeiend eikentakje.
12 Waterplant met wegstuivend stuifmeel.
13 Bloem van een Lisch.
14 Bovenste gedeelte der Lischbloem.
15 Bloemen van den Pompoen.
16 Verschillende bloemen met ongelijktijdig rijpe stampers en meeldraden.
17 Een mannelijk en een vrouwelijk bloeiende bloem der wilde geranium.
18 Een gesloten en een geopende bloem van een distel.
19 Verschillende bloemen in dag- en in nachtstelling.
20 Gedeelte van een bloem der tulp.
21 Verschillende bloemen met honingmerk.

22 Bloemen van Myrtaceeën.
23 Honingzuigende insekten op bloemen.
24 Stamverandering van een bloementros tegen den tijd der bestuiving.
25 Bloem der korenbloem.
26 Een bloem vóór en na de bestuiving van den stempel.
27 Meeldraad met rijpen helmknop in het midden eener bloem geplaatst.
28 Knikkende silene, in dag- en nachtstelling.
29 Overlangsche doorsnede door een bloeiwijze van de Aronskelk.
30 Saliebloemen door hommels bezocht

KJ. * Natuurverschijnselen.

34 platen.

1 Regenboog.
2 IJsblinken.
3 Onweder.
4 St. Elmusvuur.
5 Noorderlicht.
6 Hallo's.
7 Schijnzonnen.
8 Fata Morgana.
9 Dwaallicht.
10 Orkaan.
11 Waterhoos.
12 Sirocco.
13 Moesson.
14 Maalstroom.
15 Geysers.
16 Stroomversnelling.
17 Niagara.
18 Bron in Yorkshire.
19 Versteening (Klein-Azië).
20 Koraal-eiland.
21 Kalksteenrots met natuurlijke brug (Virginia).
22 Druipsteengrot.
23 Fingalsgrot.
24 Door de zee doorboorde rotsen.
25 Bergpas.
26 Lawine.
27 Gletschertafel.
28 Sneeuwbrug (Grand Plateau, Mont Blanc).
29 IJsbergen.
30 IJsvelden.
31 Slikstroom en aardverschuiving.
32 Aardbeving.
33 Vulkaan.
34 Reeks van kleine vulkanen (Zuid-Amerika).

KK. Honingbij en Bijenteelt.

Tekst van E. Heimans. 30 platen.

1 Honingbijen op een bloeiende kruisbes.
2 Doorsnede van een kruisbes- en een pruimebloesem.
3 Doorsnede van een appelbloesem.
4 Motto: „Bijen brengen vruchten."
5 Een nieuwerwetsche bijenwoning van binnen.
6 Zwitsersche bijenkasten.
7 Slordige bijenkorven.
8 Motto: „Geef ruimte om den honing te bergen".
9 Een imker, bezig een zwerm bijen te vangen.
10 Koningin, dar en werkbij.
11 Bij met wasvliesjes op het achterlijf.
12 Pooten van een werkbij.
13 Gedeelte van een poot.
14 Kaken en tong.
15 Gedeelte van een honingraat.
16 Verschillende ontwikkelingsstadiën van een bij.
17 Larven en poppen in een cel,
18 Volle raat met bijenbroed.
19 Angel.
20 Voorwerpen bij bijenteelt noodig.
21 Uittrommelen van bijen.
22 Motto: „Houdt u korven sterk".
23 Het overbrengen van een zwerm in de bijenkast.
24 Het uithalen van honing uit de kasten.
25 Het uitlichten van raampjes met raten.
26 Motto: „Doodt nooit uw bijen".
27 Het ontdoen der raten van den honing.
28 Motto: „Laat de bijen niet van honger omkomen".
29 Het voeden van bijen.
30 Bijenwagen.

KL. Iets over krokodillen, schildpadden en slangen.

Tekst van Dr. A. J. van Pesch Jr. 22 platen.

1 Alligator.
2 Expeditie gereed om op de krokodillenjacht te gaan.
3 De vangst.
4 Het opgraven.
5 Gevangen krokodil.
6 Het inladen van den buit.
7 Gedoode krokodil.
8 „ „
9 Dierentemmer met krokodillen.
10 Reuzenschildpadden van de Calapagos-eilanden.
11 Muur hagedis.
12 Kameleon, een insect vangende.
13 Geruite ratelslang.
14 Brilslang of cobra.
15 Dennenslang.
16 Kousenbandslangen.
17 Adder.
18 Kop van den adder.
19 Het verslinden van een prooi door een slang.
20 Dito.
21 Dito.
22 Dito.

KM. Schadelijke Insecten.

Tekst van Dr. A. J. van Pesch Jr. 43 platen.

1 Steekmug.
2 Larve van steekmug.
3 Mannetje en wijfje van steekmug met geringelde pooten.
4 Kamervlieg.
5 Kop van een kamervlieg.
6 Blauwe bromvlieg en vleeschvlieg.
7 Menschenvloo.
8 Wand- of weegluis.
9 Tapijtmot.
10 Sprinkhaan.
11 Duizendpooten.
12 Klaver-snuitkever.
13 Groote gele mot.
14 Gele halmvlieg.
15 Korenvlieg.
16 Kniptor.
17 Knol-bladwesp.
18 Wortelvlieg.
19 Gewone oorworm.
20 Meikever.
21 Groot koolwitje.
22 Runderhorzel.
23 Paardenhorzel.
24 Geelgestreepte aardvlooi
25 Langpootmug of glazenmaker.
26 Hop-bladluis.
27 Lievenheersbeestje.
28 Tuin-loopkever.
29 Groene rozenkever of goudtor.
30 Schorskevers.
31 Gewone veenmol.
32 Aardappelen-thrips (Franjevleugelige of blaaspootige).
33 Houtwesp.
34 Witvlakvlinder.
35 Wilgenknop-mot.
36 Koren-bladluis.
37 Schildluizen.
38 Plantenwantsen.
39 Appelwesp.
40 Kersen-bladwesp.
41 Verschillende larven.
42 „ „ en rupsen.
43 Oorworm, aardappel-thrips, kleine sprinkhaan, kool-bladluis.

KN. Winterwandeling.

Tekst van A. Bienfait. 43 platen.

1 Eik.
2 Winterlandschap.
3 „
4 Beuken.
5 Beuk.
6 Beuken.
7 Eik.
8 Eikenlaan.
9 Middachter allee.
10 Kathedraal.
11 Canadeesche populieren.
12 Iepen.
13 „
14 Stadsiepen.

15 Kastanje.
16 Kastanjeknoppen.
17 Bloeiende tak van kastanje.
18 Berken.
19 Berken, op den achtergrond dennenbosch.
20 Katjes van hazelaar.
21 Berken en dennen.
22 Dennen.
23 Aan het water.
24 Aan het water, beuken.
25 Treurwilg en kastanje (berijpt).
26 Onderwaterstaande weilanden met knotwilgen.
27 Wilgen.
28 Knotwilg.
29 Dijkje met wilgen.
30 Dennenboschje.
31 Den.
32 Dennen.
33 Sparren.
34 Sparrentak.
35 Paddestoelen.
36*a* Schelpzwammen.
36*b* Boomstam met schelpzwammen.
37*a* Hazelaar.
37*b* Bloesemtakje van een hazelaar.
38 Knoppen van een hazelaar.
39 Wilgenkatjes.
40 „
41 Bloeiende esschetak.
42 Cellen van zonnebloem; dwars doorgesneden.
43 Cellen van zonnebloem; in de lengte doorgesneden.

KO. * Olifanten en neushoorns.

23 platen.

1 Aziatische olifant; zes jaar oud.
2 Afrikaansche olifant; zijn oppasser een poot gevend.
3 Olifanten in een tropisch bosch.
4 Zeer groote Aziatische olifant, die lang in den Zoöl. tuin te Londen was.
5 Laden van een olifant in een spoorwagen. Een tweede olifant duwt er hem met zijn snuit, achteruit in
6 Vervoer van een olifant per spoorweg.
7 Olifant, blokken hout verdragend.
8 Burmeesche olifant aan 't werk.
9 Olifant een zwaren balk optillend.
10 Indische olifant.
11 „ „ een balk door 't water voorttrekkend.
12 Jonge Indische olifant; met snuit en poot „groetende".
13 Drinkende Afrikaansche olifant.
14 Badende Indische olifanten. Zij kunnen door diepe rivieren loopen, terwijl hun snuit alleen boven 't water uitsteekt.
16 Groote Indische neushoorn.
17 „ „ „
18 Kleinste soort Indische neushoorns.
19 Neushoorn met behaarde ooren.
20 Zwarte Afrikaansche neushoorn.
21 Doode „ „
22 Neushoorn zich ten aanval gereed makend op het oogenblik dat hij doodgeschoten wordt.
23 Badende neushoorn.

KP. * Het Leven van een Tarweplant.

Van zaad tot zaad.

Platen naar die van de Royal Agricultural Society of England. 30 platen.

1 Bouw van den graankorrel.
 1 De graankorrel 6 × vergroot.
 2 Dito embryo zichtbaar.
 3 Lengtedoorsnede van (1).
 4 Dwarsdoorsnede van (1) door endosperm.
 5, 6 Dwarsdoorsnede door embryo.

2 Bouw van den zaadkorrel.
 7 Doorsnede door een deel van den korrel, toonend de voorraad eiwit en zetmeel, × 120.
 8 Zetmeelkorrels, × 520.
 9 Binnenhuid van den korrel, 600 ×.
 10 Buitenwand „ „ „ 600 ×.

3 Ontkiemen.

1 Zaad sinds 3 dagen gezaaid, × 4.
2 Doorsnede van (1), × 6.
3 Zaad sinds 5 dagen gezaaid, × 4.
4 Doorsnede van (3), × 6.
5 Zaad sinds 8 dagen gezaaid, × 4.
6 Doorsnede van (5), × 8.

4 Ontkiemen.

7 Doorsnede van blad en scheede van (5), × 30.
8 Doorsnede van deel van 't blad van (7), × 120.
9 Huid en huidmondjes van 't blad, × 120.
10 Doorsnede van wortel van (5), × 40.

5 De jonge plant.

1 Verschijnen van 't eerste blad, × $1/5$ nat. grootte.
2 Dito, × 4.
3 Doorsnede door deel van (2), × 6.
4 Tweede blad, × $1/5$ nat. grootte.
5 Doorsnede door deel van (4), × 6.

6 De jonge plant.

6 Jonge plant met 3 bladeren, × $1/5$ nat. grootte.
7 Deel van (6), × 6.
8 Doorsnede van (7), × 6.
9 Doorsnede van wortel met jonge worteltjes, × 40.

7 Eerste groei van de aar.

1 Plant op 24 Maart, × $1/5$ nat. grootte.
3 Plant op 22 April, × $1/5$ nat. grootte.
4 Onderste deel van (3), × 3.
5 Doorsnede van (4), × 3.

8 Eerste groei van de aar.

2 Midden van stengel van (1) met jonge aar, × 16.
6 Doorsnede van stengel van (3), met jonge aar, × 16.
7 De aar op 28 April, × 16.
8 De aar op 5 Mei, × 16.
9 De aar op 12 Mei, × 16.

9 Groei van aar en bloem.

1 De aar op 19 Mei, × 8.
2 De aar op 26 Mei, × 8.
3 De aar in zijn scheede.
8 De aar uit de scheede komend op 16 Juni, × $1/5$ nat. grootte.

10 Groei van aar en bloem.

4 Eén van de aartjes, waaruit de samengestelde aar van (3) is opgebouwd. × 4.
6 dito van een aar genomen op 9 Juni, × 4.
9 dito van (8), × 4.

11 Groei van aar en bloem.

5 Een bloem van (4), × 8.
7 Een bloem van (6), × 8.
10 Een bloem van (9), × 8.
11 Dezelfde bloem met 't jonge zaadkorreltje, × 6.
12 Doorsnede van meeldraad van (10) met rijp stuifmeel, × 10.
13 Doorsnede van 't jonge zaadje van (1), × 10.

12 De bloem.

1 Aar in bloei op 20 Juni, × $1/3$ nat. grootte.
2 Dito,
3 Aartje van (1), × 2.
4 Een bloem van (3), × 2.
5 Dezelfde bloem zonder 't kafje.
6 Doorsnede door kaf en naalden op de kafjes van 4, × 2.

13 De Bloem.

7, 8 Bloem met zwellichaampjes aan de basis van de kafjes, stamper en stijl, × 4.
9 Doorsnede van een zwellichaampje van (7), × 6.
10 Dwarsdoorsnede van een opengebarsten meeldraad, × 8.
11 Eierstok en stijlen met stuifmeelkorrels, × 4.
12, 13 Doorsnede door (11), × 8.
14 Dwarsdoorsnede door eierstok van (11).
15 Een haar van de stijl van (11), × 80.
16 Stuifmeelkorrels, de stuifmeelbuis vormend en leeg, × 80.

14 Rijpworden van het graan.

1 Graankorrel op 23 Juni, × 5.
2 Embryo van (1).
3 Doorsnede van (1) door 't embryo.
4 Graankorrel op 26 Juni, × 5.
5 Embryo van (4) opengelegd, × 5.
6 Doorsnede van (4) door 't embryo, × 5.
7, 8 Embryo van (4) apart, × 8.

15 Rijpworden van 't graan.

9 Graan bijna rijp, × 5.
10 Embryo van (9) opengelegd, × 5
11 Doorsnede van (9) door 't embryo
12 Geheel rijp graan, × 5.
13 Embryo van (12) opengel., × 5.
14 Doorsnede van (12) door 't embryo, × 5.
15 Doorsnede van 't embryo van (12), × 8.

16 De tarwe-halm.
1 De tarweplant in bloei, × 1/10 nat. grootte.
7 De plant in zaad, × 1/10 nat. grootte.
17 De tarwe-halm.
2 Deel van de halm van (1), × 1/5 nat. groote.
3 Doorsnede van (2), × 4.
4 Doorsnede van (2), × 8.
5 Doorsnede van (3) bij de knop, × 8.
6 Doorsnede van (4), × 80.
7 De plant in zaad, × 1/10 nat. grootte.
18 Doorsnede stam tarweplant gevlekt.
19 Langsdoorsnede stam tarweplant.
20 Dwarsdoorsnede wortel.
21 „ blad.
22 Kiezelvoerende opperhuid.
23 Langsdoorsnede van het embryo in de vrucht.
24 Dwarsdoorsnede van het endosperm.
25 Tarwe-zetmeel.
26 Vet in graankorrel. Vetsmout.
27 Meeldauw op halm. Puccinea graminis.
28 Sporen van brandzwam. Uredo foetida.
29 Korenhalm-vlieg.
30 Ziek graan door tarwe aaltjes in stengel en zaden. Tylenchus tritici.
31 Meel-mijten. Tyroglyphus faimae.

KQ. Levensgeschiedenis van een Vlinder.

Tekst van Dr. A. J. van Pesch Jr. 35 platen.

1 Lijst der bekende diersoorten.
2 „ „ in Nederland bekende insectensoorten.
3 Verschillende vlindereieren (uit Oudemans).
4 „ „ in sterker vergrooting.
5 Eikoek op het blad der Oost-Indische kers.
6 Takjes met eieren van Bombyx Neustria.
7 Stuk schors met eieren van Ocneria Dispar.
8 Normale rups op walstroo plantje.
9 Lichaamsdeelen van een rups.
10 Rupsen (uit Oudemans) o.a. de witvlakvlinder.
11 Rupsen (uit Oudemans) o.a. de spanrups.
12 „ („ „) o.a. de dagpauwoog, pijlstaartrups.
13 Rupsen (uit Oudemans) o.a. van de doodskopvlinder.
14 Rupsen o.a. de drinker.
15 Gaffelstaartrups.
16 Naschuiver (verdedigingsmiddel).
17 Spanrups een beschuttende houding aannemend.
18 Loofblad met etende rupsen.
19 Eetwijze door het graven van gangen.
20 Verpopping van rupsen.
21 Poppen en spinsels.
22 „ met voorbeelden van cocons.
23 Volwassen dagpauwoog.
24 Kop en deelen van een slurf van een vlinder.
25 Vlinderslurf.
26 Voelhorens van een nachtvlinder.
27 Vlindervleugels onder microscoop gezien.
28 Idem.
29 Schubben op vlindervleugels sterk vergroot.
30 Koolwitje (wijfje) met rups en pop.
31 Vlinder, rups en pop van de witvlakvlinder (orgyia antiqua).
32 Dag- en nachtvlinders (Hagewinde pijlstaart, doodskop vlinder, dagpauwoog).
33 Drie pijlstaartvlinders in vliegende houding en in rusttoestand.
34 Dimorphe soorten.
35 Idem.

KR. * Platen van Indische planten.

69 platen.

1 Ficus pilosa kaal. Ficus Benjamina kleine.
2 Nipah bij Maos.
3 Watertje met Dadap.
4 Plumiera, Juni 1908.
5 Vanda tricolor.
6 Cocos.
7 Isotoma longiflora.

8 Mubaboe Merapi (klein), op den voorgrond bloeiende Alang-Alang.
9 Plumiera, Juli 1908.
10 Bamboe.
11 Sawah, nog onbeplant.
12 Bosch van kina (Lidgeriana) Tjinjiroean.
13 Gelijkmaken van den sawahgrond.
14 Juncus met Jussiena soort.
15 Zeer oude Ficus.
16 Groote Ficus, in de verte cacaotuinen.
17 Cassia (florida).
18 Loranthus (spec.) met vruchten.
19 Areng Palm.
20 Pithecolobrum Saman.
21 Arenga.
22 Hydrolea salicifolia.
23 Cyperus spec.
24 Knoppen van Ficus pilosa.
25 dito.
26 Pas ondergeloopen sawahgrond.
27 Stachytarpheta Jamaicensus.
28 Palmenlaantje in een koffietuin.
29 Araceae.
30 Varen op Citrus spec.
31 Rijst.
32 dito.
33 Pas beplante sawah.
34 Rijstvelden.
35 Sesudengal.
36 Platycerium.
37 Agromyra erythrinae.
38 Eriophyes spec. of bloemen van Triumpfetta.
39 Cecidomyiden op Melothria perpusilla, Cogn.
40 Eriophyes doctersii gal op Cinnamomum Hylanicum.
41 Eriophyes spec., gal of Spomaca batatas.
42 Eriophyes spec. gal op Nephrolepis acuta.
43 Aard-orchidee.
44 dito.
45 Cycas,
46 Cyperus spec.
47 Kerkhof met Plumiera.
48 Comblo met tuin, Salatiga.
49 Bambusa.
50 Ficus.
51 Nog niet geploegde sawah.
52 Kapok.
53 Pistia-poeltje.
54 Ficus nitida.
55 Nog niet geploegde sawah.
56 Datura grandis uit de cultuurtuin te Salatiga.
57 Carica Papaya.
58 Cassia florida.
59 Klimmende varen.
60 Carica papaja.
61 Cycas in Proefstationtuin.
62 Meertje met Pinang.
63 Ficus.
64 dito.
65 Waringin bij kali Sindjojo.
66 Kambodja, Kerkhof Salatiga.
67 Manilla-hennep in proeftuin Salatiga.
68 Kerkhof en Plumiera.
69 Agave.

KS. * Kijkjes in den Amsterdamschen dierentuin.

25 platen.

1 Entree. Gezicht in de Papegaaienlaan. 's Zomers staan er de papegaaien en kakatoes die 's winters in de warme zalen zijn.

2 Kameel (Camelus Bactrianus). Afkomstig uit Voor- en Midden-Azië; waar hij als last- en huisdier gebruikt wordt. Zij kunnen langen tijd zonder water stappen; slechts levend van een hand vol koren; een last van 300–400 KG. dragende.

3 Kameels-kop. Van nature is de kameel niet kwaad; maar deze had de gewoonte te bijten waarom hem een muilkorf is aangegeven.

4 Dromedaris (Camelus Dromedaris). Een eenbultige kameel uit Egypte; deze soort is verspreid in N. Afrika; Arabië, Voor-Indië, tot in Z. W. China; terwijl men de tweebultige meer in Midden-Azië aantreft.

5 Damherten (Damer Vulgaris), welke nog in Europa in 't wild worden aangetroffen.

6 Voor de apenkooi

7 Oerang- oetang „Keetje". (Sumatra). Deze aaprassen worden steeds zeldzamer.

8 Voederen der zwanen.

9 Amerikaansche bison. Men heeft berekend, dat voor 35 jaren nog 6 millioen dezer dieren in de Vereenigde Staten waren; die nu geheel zijn uitgeroeid. Slechts in Yellow Stone-Park staan een paar honderd stuks onder bescherming der regeering.

10 Afrikaansche Maraboe (Letoptilos Crumeniferus). Een der grootste en sterkste steltloopers, ter hoogte van ca. 1—1½ M. Leeft, vooral van visch, maar heeft geen afschuw van gestorven vee. Men treft hem in de Oostersche steden wel bij de slachtplaatsen aan, of aan de oevers van rivieren, loerend op visch en ongedierte.

11 Flamingo's (Phoeni coptera Anti quorium Tenim). Sierlijk, wit rose met zwarte slagpennen. Zij voeden zich hoofdzakelijk met visch, en komen bij duizendtallen voor langs Nijl, Suez-kanaal en langs de Afrikaansche meren.

12 Kangoeroe met jong, uit Australië, behoorende tot de Buideldieren.

13 IJsbeer (Ursus Maritimus) leeft van robben en visschen. Hij is een uitstekend zwemmer, uren achtereen ca. 5 K. M. per uur. Grootste lengte 2.80 M. gewicht 700 K. G. De bewoners van het hooge Noorden eten zijn vleesch.

14 Leeuw (Felis Leo) afkomstig uit Somaliland, Men treft hem aan in Z. W. Azië tot het N. van Voor-Indië. Vroeger moet de z. g. n. Holen-leeuw ook over Europa verspreid zijn geweest.

15 Jaguar (Felis Onea) uit Zuid-Amerika. Een der bloeddorstigste tijgerrassen, in Argentinië, Paraguay.

16 . Indische olifant (Elephas indicus L) uit Voor en Achter-Indië, Cochinchina, Ceylon en Sumatra. In Indië staan zij onder de bescherming der bevolking, en de Witte-Olifant is bij verschillende volksstammen heilig verklaard. Hij is zeer schrander.
Achtervolgd, is hij in staat zelfs leeuwen en tijgers 5 à 10 M. met zijn slurf in de lucht te slingeren en op zijn stoottanden op te vangen of onder zijn pooten te verpletteren.

17 Skelet eener Indische Olifantskop. Dit dier werd plotseling woest en trachtte zijn oppasser, die hem 20 jaar lang dagelijks verzorgd had, te verpletteren met zijn kop. Men moest hem doodschieten.

18 Indische Zebu.
Antilope-achtige runderen in Voor-Indië en Ceylon. Op Ceylon is een lichte 2 wielige wagen in zwang; hiervoor gespannen kunnen zij het uren achtereen in gestagen draf volhouden.

19 Nijlpaard (Hippopotamus Amphibius, Mannetje; 5 jaar oud, afkomstig uit Afrika, waar het in kleine kudden levend in de rivieren aangetroffen wordt. Het leeft van planten en grassoorten. De nijlpaarden kunnen een lengte van 4 à 5 M. bereiken, en wegen dan 3000 K.G.

20 Nijlpaard, Wijfje, 4½ jaar.

21 Skelet eener Walvischkop, gevonden in 1893 door Prof. Weber op de Westkust van Afrika. De kop is 5 M. lang en 3 M. breed; de heele visch c.a. 31 M.
Op den voorgrond een Narwal met dubbele stoottanden; de kop van een walrus en de tand van een zaagvisch.

22 Californische zeeleeuw (Zalopaus Californianus) uit de baai van San Francisco. Zij voeden zich met visch, evenals de Zeehonden, met wie zij veel overeenkomst hebben, maar zij zijn krachtiger in den achterbouw en hebben zwaardere vinnen.

23 Wapite hert (Cewus Canadensis) uit N.-Amerika een der grootste hertsoorten.

24 Berg Zebra (Equus Zebra L.) regelmatig wit en zwart gestreept, afkomstig uit Afrika, veel in vormgelijkende op onzen ezel.

25 Nest van blauwe reigers, broedend te Nieuwersluis, benevens het nest van een aalscholver.

KT. * Diverse dieren.

10 platen.

1 Salamander (gekleurd).
2 Hagedis „
3 Das.
4 Slang „
5 Vos die een haas te pakken heeft.
6 Vos loerend op konijntjes.
7 Kool- en pimpelmees (gekleurd).
8 Uil met konijntje als prooi.
9 Hamster.
10 Ooievaar.

KU. * Microscopieën.
6 platen.

1 Stercellen van het riet.
2 Algeae. Polysiphonia fastigiata. Microse wiersoort.
3 Dwarsdoorsnede door stam van Sarsaparil.
4 Stervormige haren van waterwilg.
5 Volvore globator. Kolonievormend afgietseldiertje (Infusorie).
6 Microse kalkskeletten van protozoën (eencellige diertjes) uit de kalkformatie te Clifton.

KV. * Eenige planten, kruiden en zwammen.
19 platen.

1 Varens.
2 Zee-Anemonen.
3 Duinviooltje.
4 Blauw viooltje.
6 Brandnetel.
7 Langsdoorsnede door hyacinth, Hyacinthus racemota.
8 Groot hoefblad. Petasiles vulgaris.
9 Appelbloesem.
10 Nieskruid. Helleborus foetidus.
11 Glechoma hederacea.
12 Doovenetel; Lamium album.
13 Boletus edulis.
14 Sneeuwklokjes op 17 Maart.
15 Inktzwam.
15*a* Inktzwam, afgedropen.
16 Stinkzwam met vliegen, die de sporen verspreiden.
17 Slangenkruid.
18 Parnaskruid.

KW. * Rupsen, Vlinders en Wespen.
19 platen.

1 Nonrupsen op de schors van een boom.
2 Jonge, nog bij een blijvende nonrupsen.
3 Nonrups op een naaldboom.
4 Nonvlinder, vrouwelijk exemplaar.
4*a* Liparis monacha (Ocneria monacha). Nonvlinder. Mannetje.
5 Nonvlinders op de schors van een boom.
5*a* Volwassen nonrupsen.
6 Blatta orientalis (Periplaneta orientalis) Kakkerlak of Bakkerstor.
7 Carpocapsa pomonana (Grapholita pomonella) appelbladroller.
8 Liparis auriflua. Porthesia similis (auriflua). Donsvlinder.
9 Acidalia brumata. (Cheimatobia brumata). Grauwgele vorstspanner.
10 Acanthia lectularia. (Cimix lectularius). Bedwants of weegluis of wants.
11 Agrotis pronuba. Huismoeder.
12 Ichneumon sartorius. Sluipwesp.
13 „ nigritarius. „
14 Acridium migratorium. (Pachytylus migratorius). Treksprinkhaan.
15 Emphytus grossulariae. Kruisbesbladwesp.
16 Hylotoma rosarum (Arge rosae). Rozenbladwesp.
17 Zerene grossulariae (Abraxas grossulariata) Bonte Bessevlinder.

KX. Levensloop van een watersalamander.
Foto's naar de natuur genomen door Douglas Inglish. 23 platen.

1 Bij toeval raakte een van die bobbels zijn omhulsel.
2 Het salamandervischje met de kieuwen wijd uitstaand.
3 Zijn zuignap leek nu meer op een bek.
4 Zijn kieuwen waren nu langer en meer veerachtig.
5 De vier pootjes volgroeid met wijd uitgespreide vingertjes.
6 Dagen en dagen bleef hij daar beneden.

7 Hij gleed voorzichtig in 't water.
8 Zijn oude vel bleef aan een stengel hangen.
9 De donderpadjes graasden de waterplanten af.
10 Zelfs de stekelbaarzen gingen angstig voor hem uit den weg.
11 Een stekelbaarsje zette uitdagend zijn stekels op.
12 De bende flitste weg; één purperkleurig gewemel.
13 De waterspin woont heel alleen in een klok die hij zelf maakt.
14 De spin was juist bezig een kokerjuffer te verorberen.
15 De waterschorpioen.
16 De ruggezwemmer.
17 Op een dag ontmoette hij een wijfjes-salamander.
18 Hij ging met andere salamanders spelen.
19 Ze doorkruisten samen de sloot.
20 Soms lagen ze in 't zonnetje aan de oppervlakte.
21 Een voorn hapte naar hem.
22 Elke aal had zich vastgezogen aan een ronde steen.
23 't Nieuwe stuk staart was stomp, zonder kleur.

KZ. De Huismuis in den Val.

17 platen.

1 De huismuis.
2 „ „
3 Gevangen.
4 't Was maar een kakkerlak.
5 Eén voor één probeerde hij de ijzeren staven.
6 De veldmuis.
7 't Dwergmuisje.
8 De bruine rat.
9 Langs een verbouwereerd jong poesje.
10 Zij was een ware koningin onder de muizen.
11 Met vijf mannetjes had hij achtereenvolgens gevochten.
12 Eerst ging ze buiten op de klep van de val zitten.
13 Toen maakte ze zich heel dun en kroop onder de klep door.
14 Vlug duwde hij haar in 't holletje.
15 Minstens eenmaal per week bezochten ze hun familie in den stal.
16 Ze moesten langs een 2 c.M. breeden richel klauteren.
17 Een wanhopige sprong bracht hen boven op den kant van de kist.

In September 1912 verschijnt het eerste Supplement op dezen Catalogus, dat op aanvrage tegen kostenden prijs verkrijgbaar wordt gesteld

REGLEMENT

OP HET UITLEENEN DER PLATEN

ARTIKEL 1. Bij aanvragen om platen moet men steeds *nauwkeurig* vermelden, op welken datum men ze wenscht te gebruiken.

ART. 2. De platen worden tijdig toegezonden, terwijl lijsten of tekstboekjes steeds 8 of 10 dagen vooruitgestuurd worden.

Men is verplicht den ochtend na den afgesproken datum van het gebruik alles onmiddellijk terug te zenden.

Voor elken dag vertraging wordt *f* 1.— in rekening gebracht.

ART. 3. Men wordt verzocht dadelijk na ontvangst te berichten, of de platen onbeschadigd zijn aangekomen. Tot dit doel worden gedrukte briefkaarten bij iedere bezending gevoegd.

ART. 4. De vereeniging is aansprakelijk voor beschadiging der platen bij de toezending, de gebruiker voor beschadiging bij gebruik of terugzending. Op een zorgvuldige verpakking en voorzichtigheid bij het gebruik wordt zeer aangedrongen.

ART. 5. Voor beschadigde platen zal een vergoeding van *f* 0.75 per stuk worden gevraagd.

ART. 6. Niet-leden en niet-abonnees der Vereeniging, die platen ten gebruike ontvangen, worden verzocht bij de terugzending dadelijk het bedrag van de huur plus de voor hen betaalde vracht (abonnées enkel de vracht) per postwissel over te maken; ten hunnen gerieve zal een ingevuld postwisselformulier bij iedere bezending worden gevoegd.

De platen worden franco terugverwacht.

ART. 7. Heeren sprekers worden verzocht bij het aanvragen van platen duidelijk naam en adres op te geven, ook van de vereeniging, te wier behoeve zij de platen wenschen te gebruiken en, indien het een niet aangesloten vereeniging geldt, te vermelden, waar over het verschuldigd bedrag kan worden gedisponeerd.

ART. 8. Men wordt verzocht voor nadere inlichtingen een postzegel voor antwoord in te sluiten.

Het Bureau is voor 't uitleenen van platen gesloten van 16 JULI—6 SEPTEMBER.

Zet de platen in een verwarmde kamer ter voorkoming van knappen in de warme lantaarn.

Veeg de p[illegible] het gebruik, d[illegible]t bevordert de helderheid.

Formaat d[illegible] platen 8.3 × 8.3.

Leden betalen *f* **10.—** [illegible] hebben recht op het gebruik van 6 keer een platenreeks.

Abonnées betalen *f* **4.—** en hebben recht op het gebruik van 10 keer een platenreeks.

Men kan ook p[illegible]aten per keer aanvragen tegen een vergoeding van *f* **1.25** à *f* **5.—** per keer en de porto's, al naar het do[illegible] waarvoor [illegible]n de platen wenscht te gebruiken.

1912/1913. f 0.20

SUPPLEMENT CATALOGUS

DER

LICHTBEELDENVEREENIGING

CENTRAAL BUREAU VOOR LANTAARNPLATEN

1e SUPPLEMENT.

Spui 23, hoek Handboogstraat

AMSTERDAM

Spreekuren: MAANDAG, WOENSDAG, VRIJDAG — 10–12½; 2–5 uur.

Druk van J. H. DE BUSSY, Amsterdam.

Raadzaam is het den geheelen Catalogus door te zien, daar men uit de series en platen gemerkt met * naar eigen keus een 40-tal bijeen kan zoeken, die dan voor één aanvraag gelden.

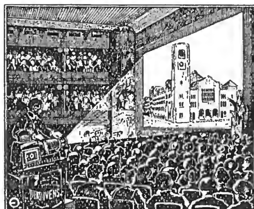
De series, opgegeven met tekst, kunnen slechts in hun geheel aangevraagd worden.

De series gemerkt met * zijn zonder tekst.

In dezen Catalogus zijn speciaal series voor het Lager Onderwijs, samengesteld in overleg met een door de stad Amsterdam daartoe benoemde Commissie.

We kunnen op verzoeken om nadere inlichtingen en om veranderingen in afgesproken data slechts ingaan, indien een postzegel voor antwoord is ingesloten.

HOFLEVERANCIERS
VAN
H. M. DE KONINGIN.

LEVERANCIERS
VAN
RIJKS-, GEMEENTE-
EN
PART. INSTELLINGEN.

IVENS & Co.

AMSTERDAM,
Rokin 164.

DEN HAAG,
Noordeinde 124.

NIJMEGEN.

GRONINGEN.

Projectie-Lantaarns en Bioscopen

met diverse lichtbronnen, in verschillende prijzen.

Wij geven gaarne alle gewenschte inlichtingen en zenden op aanvraag gratis:

PRIJSLIJST VAN PROJECTIE-GOEDEREN (OOK VAN KINO'S).
LIJST VAN LANTAARNPLATEN.
BROCHURE: „PROJECTIE HANDBOEKJE".

Wij belasten ons door geheel Nederland met de levering, bediening en complete behandeling van projecties bij voordrachten, lezingen enz., ook met de Kinematograaf.

De Catalogus zelf is verkrijgbaar voor *f* 0.50 plus porto's.

A.

LAND- EN VOLKENKUNDE.

AA. * De Noordpool ontdekt door Robert Peary.

38 Platen. Naar het reisverhaal van den ontdekkingsreiziger.

1 Kaart van de Noordpool.
2 Portret van Peary.
3 „De Roosevelt". Het schip met vlaggen getooid ter eere van Marie Amghito, Peary's dochter. (12 Sept. 1908).
4 Kapitein Robert Bartlett. Gezagvoerder van de „Roosevelt". Hij was de dapperste en nuttigste van Peary's metgezellen.
5 *a.* George Borup, de photograaf der expeditie.
b. Donald D. Mac Millan, belast met de hydrographie.
c. Dr. J. W. Goodsell, belast met de microscopische studiën.
6 Te Etah. Niet ver van het Eskimodorp onder beschutting van Kaap York werden niet minder dan 50 ton kolen gelost.
7 De Kayak. In deze lichte, maar vastliggende bootjes, die Peary uitstekend gebouwd acht, reizen, visschen en jagen de Eskimo's, achtervolgen zij den walrus en trotseeren zij de volle zee.
8 Het graf van een Eskimo, overeenkomstig de gewoonte kenbaar door een opeenhooping van steenen.
9 Eskimovrouw en kinderen. Sommige dezer kinderen hebben aardige gezichten, waarin men de trekken van het Mongoolsche ras herkennen kan.
10 Een span honden. Om hun weg door de sneeuw te vergemakkelijken, spant men de poolhonden waaiervormig voor de slede.
11 Een groote walrus. De walrus die men hier ziet aan boord geheschen door de matrozen der Roosevelt, is 4.25 M. lang, en de kop weegt niet minder dan 20 K.G.
12 Het drijfijs in den zomer. Door het aanhoudend afdrijven in de engten vormt dit ijs een blijvend gevaar voor den zeevaarder.
13 King. Prachtig exemplaar van het ras der Eskimohonden.
14 Voorbereiding tot overwinteren. Nauwelijks was de Roosevelt in haar winterkwartieren te kaap Sheridan geborgen, of in de verlaten landstreek begon leven en bedrijvigheid te heerschen.
15 Hubbardville. Dit dorp van kisthuizen werd spoedig op den oever gebouwd uit de verschillende materialen, van het schip gelost.
16 De IJsbeer „Tijger van het Noorden". Deze ontvangst werd Peary eens bereid bij het omtrekken van een sneeuwheuvel gedurende een verkenningstocht.
17 Het poolhert. Groep rendieren, opgezet volgens de methode van Peary. Sommige rendieren hebben zeer schoone geweien.
18 Muskusossen. Bij het naderen van den vijand scharen zij zich in een kring en buigen den kop neer, op deze wijze een gemakkelijk doelwit leverend voor het schot van den jager.
19 De Poolnacht. Den 12en October was de zon voor het laatst zichtbaar en volgde er een sombere nacht van vele maanden op het ijsveld.
20 IJskust. De Hubbard Gletscher grenst aan de zee waar zich groote stukken losscheuren en drijvende ijsbergen vormen.
21 Kerstmis in de poolstreken. Een hoek van de tafel gedurende het Kerstdiner. Van links naar rechts: Peary, Goodsell en Mac Millan.
22 Kerstavond. Om een afleiding te hebben vierden de reizigers een vroolijk Kerstfeest, met spelen en een muziek-soirée door de Gramophoon gegeven.
23 Op weg. Een convooi sleden, beladen met proviand verlaat de „Roosevelt". Alles wordt uitgevoerd volgens zorgvuldig beraamde en wel overwogen plannen.

24 De sleden. *a.* Type van een Peary-slede, een vorm uitgedacht na drie-en-twintig jarige ondervinding in de Poolgewesten.

b. De Eskimo-slede waarmee Peary zijn eerste tochten naar de Pool ondernam, 9 voet lang, 7 voet breed, 2 voet hoog.

25 Na den dagmarsch. Kapitein Bartlett en zijn Eskimo's gezeten voor hun tent en op de sleden uitrustend van de zware vermoeienissen van den dagmarsch.

27 Crane City. Het laatste kamp van Peary aan den voet van Kaap Columbia, vóór zijn eindmarsch naar de Pool.

27 Gedenkteeken door Borup aan kaap Columbia opgericht en dat het uitgangspunt voor den marsch naar de Pool aangeeft.

28 Naar de Pool. Het kostte Peary schrikbarende moeite om zich een weg door de sneeuw te banen.

29 Naar de Pool. Het kostte Peary schrikbarende moeite om zich een weg door de sneeuw te banen.

30 *a.* Het open water is de ergste vijand van den ontdekkingsreiziger. Het belemmert den voortgang en werkt dikwijls ontmoedigend.

b. Een moeilijke doortocht. Op een als vlot aangewende schots steken de reizigers met hun bagage het open water over.

31 Een geimproviseerd vlot. Losgehakt uit de ontzaglijke massa waarvan zij deel uitmaakte, dient een schots tot overbrugging van een plek open water.

32 Nieuwe hinderpalen. De reizigers zullen genoodzaakt zijn hun toevlucht te nemen tot houweelen om zich een weg door deze ijsversperring te banen.

33 Alvorens met houweelen een aanval te doen op den ijsrug, nemen Peary en zijne metgezellen een welverdiende rust.

34 Een onoverkomelijke hindernis. De troep gaat er omheen, maar de marsch wordt nooit onderbroken.

35 Het laatste stadium. *a.* De karavaan is gereed voor de eindpoging voor den marsch naar de zoo begeerde Pool.

b. Bij kamp Jesup. Het noordelijkste „home" ter wereld.

c. Aan de Pool. Zoekende naar een plek geschikt voor een peiling.

36 Waarheen de blik zich wendt, ontmoet hij niets dan de sombere, witte uitgestrektheid der ijsvlakte.

37 Aan de Pool. De vlaggen van den Marinebond; van de Delta Kappa; van de Vereenigde Staten; van het Roode Kruis en de Vredesvlag.

38 *a.* E-ging-wah en Oo-tah bij het vertrek en de terugkomst. Gedenkteeken ter herinnering aan Marvin.

ABA.I. * Havenwerken Amsterdam.

1	IJmuiden.	Buitenhaven met binnenkomende boot.
1a	„	Zuidpier.
2	„	Vuurtoren met semaphoor.
3	„	Basaltblokken ter bescherming van de pieren.
4	„	Tusschen de pieren, een der geleidelichten.
5	„	Baggermachine, welke gebruikt wordt tot op 't peil houden van de haven.
6	„	Visschershaven.
7	„	Groote sluis met boot.
8	„	Kleine sluizen van voren. Op voorgrond een zeesleepboot.
9	„	Kleine sluizen
10	Velsen.	Spoorbrug.
11	„	Stoompont, waarop de stoomtram en wagens kunnen worden overgezet.
12	Hembrug.	De Hembrug in de lijn Amsterdam—Zaandam. Deze brug is gebouwd door eene Duitsche firma te Dortmund, en ligt 14 cM. boven den waterspiegel, zoodat vrij groote booten er onder door kunnen varen. Op den voorgrond oud-Hollandsche boeier die zeilen strijkt.
13	Amsterdam.	Haven, houtboot lossende.
14	„	Hydraulische kranen aan de Handelskade.
15	„	Stoomkraan
16	„	Aanlegplaats Kon. Ned. Stoomboot Mij.
I7	„	Kolentip, Ertskade, die de kolen van af de spoorwagens in het schip laadt

18 Amsterdam. Droogdok met schip, leeggepompt.

19 „ Het dok rechts is opgepompt. De „Groninger" van de lijn Enkhuizen-Stavoren ligt er in. Het dok in 't midden is gezonken. De steamer „Marie-Holm" is er juist in gevaren.

19*a* „ Droogdok van terzijde.

20 „ Wilhelminadok.

21 „ Rangeerterrein Rietlanden.

22 „ Werf Ned. Scheepsbouwmaatschappij.

23 „ Werf Ned. Scheepsbouw Mij. Mailboot Prinses Juliana in aanbouw.

24 „ De Ruyterkade.

25 „ Groote passagiersboot „De Frisia" van de Kon. Ned. Lloyd. Een der grootste passagiersbooten van ons land. De Kon. Ned. Lloyd ook bekend als „de Zuid", vaart naar Zuid-Amerika en legt o.a. aan te Lissabon. Uit Portugal gaan tal van menschen met deze lijn naar Zuid-Amerika.

26 „ Groote vrachtboot „Achilles" Kon. Ned. St. Mij.

27 „ Ertsboot 14 master.

28 „ Mailboot Mij. Nederland, die juist vertrekt.

29 „ Stoompont over het IJ.

30 „ Het IJ.

31 „ Parlevinker die victualiën rondbrengt bij de schippers.

32 „ Bevroren Noordzeekanaal met vaargeul in het midden.

33 „ De IJsbreker I aan den Jachtsteiger. Des zomers liggen de beide IJsbrekers aan den Oosterdoksdijk. Tegen den winter gaan zij naar het IJ.

34 „ Graansilo waar het graan langs mechanischen weg uit en in de schepen gezogen wordt.

35 „ Graansilo van voren.

36 „ Entrepotdok.

37 „ Kantoren en pakhuizen der Mij. Nederland, IJkade.

38 Amsterdam. Petroleumhaven. Uit de kleine tank in het midden loopt de petroleum in de kleinere tankschepen, zooals er een aan den wal ligt. Deze kleinere schepen vervoeren de olie in het binnenland.

39 „ Petroleumhaven. Links in de verte 3 tanks van de Deutsche Teerproductions-Verein. In de haven komt juist een petroleum tankboot binnen.

40 „ Pakhuizen van de Naaml. Vennootschap „Het Nederlandsche Veem".

41 „ Katwijker bommen in de Kattenburgergracht.

42 „ Kijkje in het Oosterdok.

43 „ Oosterdok met oorlogsschepen.

44 „ Oosterdok. Wachtschip „de Wassenaar".

45 „ Nieuwe Oosterdoksluis.

46 „ Drukte in het Westerdok.

47 „ Om de houthaven.

48 „ Een gezicht in de Houthaven gelegen aan den NW.-kant v. Amsterdam. Werklieden zijn bezig hout uit de schepen in de opslagplaatsen te lossen.

49 „ Nieuwe aanlegplaatsen der Mij. Nederl., Ykade.

50 „ Nieuwe aanlegplaatsen voor stoomers „Bremer Lloyd".

51 „ Een der schepen van den K. W.-I. Maildienst wordt gebunkerd. (Neemt kolen in).

52 „ Kolenboot Betsy Anna in lossing.

53 „ Groote electrische kranen, aanlegplaats Kon. Ned. Stoomb. Mij. De eerste heeft hefvermogen van 4, de tweede van 30 ton.

54 „ Het Marinepaleis. Op voorgrond Grieksche torpedo-jager.

55 „ Op het IJ. Zeilschepen die op gunstigen wind wachten om de Zuiderzee over te steken.

56 „ Op het IJ. Stoomschip „Ninchorus" van de Mij. „Ocean" wordt ingesleept 1 boot voor en 1 boot achter.

57 Amsterdam. Driemast bark.

58 „ Tweemast schoener in volle zee.

59 „ Kop van de Handelskade met groote bok. Filiaal Metereologisch Instituut.

60 „ Sleep op het Merwedekanaal.

61 „ Binnen-Amstel met lossende veerbooten.

62 „ De onderzeeër I van onze Marine komt aanleggen aan de De Ruyterkade.

63 „ Jachthaven.

64 „ De „Marie Holm" komt in het dok. Vlak achter het schip hangt aan een lijn juist in het midden, een lijntje met ijzeren bal. De twee mannen in de roeiboot hebben aan een touw, eveneens over het dok gespannen en ook juist in het midden ook een loodlijn. De lengte-as van het schip moet nu juist in de richting der beide loodlijnen komen, om precies in het midden van het dok te komen. Door middel van de uitschroefbare balken wordt het schip in de gewenschte ligging gebracht.

65 Amsterdam. De „Marie Holm" in het droogdok. Werklieden in bakken zijn reeds bezig de buitenhuid af te schrobben. In dezen stand moet het dok nog 5 voet worden opgepompt om droog te komen.

66 „ Droogdok met Suezboot.

ABB.I. * Havenwerken Rotterdam.

1 Hoek van Holland. Noorderpier. Het stoomschip Eli gaat uit.

2 „ „ „ Een „zinkstuk" geheel van rijs vervaardigd. Op dit stuk plaatst men zware steenblokken en laat dan alles zinken voor de plaatsen waar de dijken versterking behoeven.

3 „ „ „ De aanlegplaats der steamers van de Harwichlijn. De St. Pietersburg ligt aan den wal.

4 „ „ „ Semaphoor en installatie voor draadlooze telegrafie.

5 „ „ „ Vuurtoren aan de binnenhaven.

6 „ „ „ Binnenhaven. Het grootste vaartuig op den achtergrond is het reserve vuurschip.

7 Hoek van Holland. Op den voorgrond de reddingsboot „President van Heel", (bekend uit de Berlinramp). Daarachter de „Prins Hendrik der Nederlanden", volgens 't zelfde type gebouwd. Op de beide booten vangnetten voor schipbreukelingen.

8 Rotterdam. Op de Maas voor Rotterdam. Een tjalkschip onder zeil.

9 „ S.S. „Rotterdam" van de Holland – Amerikalijn.

10 „ S.S. „Rotterdam". Daarvóór ligt een flink stoomschip maar hoog steekt de „Rotterdam" er boven uit.

11 „ Kijkje in de Maashaven vol schepen.

12 „ Kijkje in de Maashaven vol schepen.

13 „ Kijkje in de Maashaven vol schepen. In de verte drijvende elevators aan het werk.

14 Rotterdam. Drijvende elevator aan 't werk. Deze zuigt 't koren uit 't schip (door de lange dunne buizen) op, en dan valt 't door de breede buis in 't midden bij den lichter (aan welks uiteinde stof opwaait) in den lichter.

15 „ De graansilo, waarin 't graan door zuigkracht van uit de aanvoerende schepen wordt opgenomen.

16 „ Schip van de Rotterdamsche Lloyd; een stoomkraan is bezig balken op te hyschen en in 't schip neer te laten.

17 „ Het groote pontveer voor wagens over de Maas.

18 „ Aanleg voor de nieuwe Waalhaven. De baggermachine die op rails staat, schept den grond op, voert die mee, en stort die in kipwagens, die dezen grond naar den dijk voeren, die als afsluiting en wal voor de nieuwe haven zal dienen.

Als op die manier voldoende diepte verkregen is, en de omringende dijken klaar zijn, wordt de dijk doorgestoken, die dit stuk van de Maas scheidt, en gaan de drijvende baggermolens aan 't werk.

19 „ Tjalken op stroom, wachtende op een sleepboot.

20 „ Ertsboot van buiten.

21 „ Dito. Dwarsdoorsnede met de verdeeling in vakken, telkens één groot vak laadruimte en één kleiner leeg vak waar de arbeiders kunnen staan die lossen.

22 „ Dito. Het inwendige van een vak dat als ruimte voor 't lossen dient; de werkman zet een platte emmer onder den koker, die met het geladen vak in verbinding staat, doet een klep opengaan en het erts valt vanzelf in den emmer; deze wordt dan door de hijschinrichting opgehaald. Al de masten uitwendig aan het schip te zien, zijn niet anders dan dergelijke hijschinrichtingen, binnen elke losruimte staat er een.

23 Rotterdam. Kolentip. Een waggon steenkolen staat gereed om opgevoerd en daarna leeggestort te worden.

24 „ Een kolenknijper in werking.

25 „ Het terrein der Ned. Steenkolen Handelsvereeniging. Door middel van „knijpers" wordt de aangevoerde steenkool langs de luchtbrug naar de opslagplaats gevoerd.

26 „ Het laden van steenkool, door middel van een Jacobsladder-elevator.

27 „ Ertsknijpers met luchtbruggen in aanbouw.

28 „ Een zakgoed-koleneleva- tor. Het graan wordt opgevoerd door middel van Jacobsladder-elevator. In de machine wordt het in zakken gedaan en langs glijplanken naar de ladende schepen vervoerd.

29 „ Rijnhaven. Rechts. Vaststaande graan elevator met Jacobsladder. Het graan wordt uit de schepen in de pakhuizen gebracht.

30 „ Het groote droogdok bij Charlois. In het dok de „Orsova"

31 „ De spoorhaven.

32 „ De Maaskade. Oostzijde. Rijnschepen op de rivier.

33 „ Maashaven.

34 „ Gezicht op de Maas, genomen van het Prinsenhoofd. Links de aanlegplaats van de booten der Holland-Amerikalijn, met de „Rotterdam".

35 „ De Rijnhaven.

36 „ De Boompjes. Op den wal de geloste koopmansgoederen.

ABM. * Wandelingen door Amsterdam zooals 't was en zooals 't nu is.

In aansluiting met de Gids voor Schoolwandelingen door Amsterdam en Omstreken.

Verder in bewerking.

ABM.I. Algemeen overzicht en plattegronden.

1 Kaart van Cornelis Anthonisz. 1536, voorstellende de ommuring van 't einde der 15de eeuw. Singel, Kloveniersburgwal, Gelderschekade vormden de buitengrachten. De poorten zijn alle te zien: Haarlemmerpoort, Jan Roodepoortstoren, Heiligewegspoort, Regulierspoort, Sint Anthonispoort. Zie de groote schepen in 't IJ die dus tot aan de stad kwamen. In 't IJ lag een houten afsluiting, die 's nachts dicht ging.

2 Kaart gemaakt voor Filips II Koning van Spanje in de 16de eeuw. Dezelfde toestand als boven. Zie links de sloten met paden er langs en enkele huizen. Langs 't water breidde de stad zich uit. Boven aan de Volenwijck, waar de galg werd opgericht.

3 Kaart van de uitbreiding van 1593—de 12 bolwerken. Singel is binnengracht geworden, Heerengracht de buitengracht. De Lastage was al eerder ingebouwd. 't Rapenburg is in 't Oosten buitengracht geworden, zoodat 't Waalseiland én Marken nu binnen de stad zijn.

4 Kaart als boven met het westelijk deel van den uitleg van 1610 aangegeven. Heeren-, Keizers- en Prinsengracht aangelegd tot aan de Leidschegracht.

5 Kaart van de uitbreiding van 1610, de grachten tot aan de Leidschegracht ingebouwd.

6 Kaart, waarop de uitbreiding van 1658 is aangegeven. De stad vertoont binnen de omwalling de vorm van de halve maan Marnixkade, Stadhouderskade, Mauritssingel vormen de buitensingels.

7 Kaart van de uitbreiding van 1658. Ongeveer 1672 waren de Heeren-, Keizers- en Prinsengracht tot aan den Amstel doorgetrokken en ingebouwd. De voltooiing van de uitbreiding aan den overkant van den Amstel volgt pas in de 18de eeuw.

8 Kaart van Amsterdam in de 19de eeuw van ± 1872.

9 Kaart v. h. tegenwoordig Amsterdam.

10 Overzichtskaart der verschillende uitbreidingen — deze verschillend gekleurd.

11 Oude Haarlemmerpoort van 't IJ af gezien, deze stond ongeveer op de plaats van de tegenwoordige Haarlemmersluis aan 't eind van de korte Nieuwendijk waar 't Singel in 't IJ komt.

12 Nieuwe Haarlemmerpoort. De eerste poort van de uitbreiding van 1610, gebouwd door Hendrik de Keizer. Deze poort stond aan 't einde van de Haarlemmerdijk bij de Buitensingel. Deze plaat stelt voor 't gezicht op de poort van buiten gezien. Op den voorgrond twee herbergen.

13 Haarlemmerpoort met de bruggen, links op den achtergrond masten van visschersschepen.

14 Haarlemmerpoort, zoogenaamde Willemspoort. Met 't eerste station van den spoorweg naar Haarlem.

15 Zaagmolenpoortje met deel van de omwalling (geen muur) van den uitleg van 1610. ± 1631 gebouwd.

16 Jan Roodepoortstoren, poort en de ommuring van de 15de eeuw. Maar de toren hier voorgesteld is in de 17de eeuw gemoderniseerd.

17 Raampoort, als 't Zaagmolenpoortje, links de lakenramen.

18 Leidschepoort, met zoogenaamde Nieuwe Schouwburg op 't Leidsche plein, prent uit de 18de eeuw.

19 Heiligewegspoort met huisjes buiten de poort. Dit is de 2de poort van dien naam. De eerste — die van de ommuring 15de eeuw – stond aan 't eind van de Heilige weg bij Singel. De tweede was die van de uitbreiding van 1593 — stond aan den hoek van 't tegenwoordige Koningsplein en de Heerengracht. Deze is eerst door een steenen poort vervangen, maar na den uitleg van 1658 afgebroken — de Leidsche poort kwam er voor in de plaats.

20 Oude Regulierspoort. Deze stond op de plaats van 't tegenwoordige Sophiaplein. In 1618 brandde deze af en slechts een toren werd herbouwd nu de Munttoren.

21 Tweede Regulierspoort. Met de uitbreiding van 1593 werd de Regulierspoort verplaatst naar 't einde van de Reguliersbreestraat bij 't tegenwoordige Rembrandtsplein; dit plaatje — ets van Zeeman — stelt deze poort voor. Links de bel, die geluid werd bij 't poortsluiten. In 1655 werd deze poort door een steenen poort vervangen, later de Waag op de Botermarkt.

22 Waag op de Botermarkt.

23 Rondeel — een bolwerk van de oude ommuring (15de eeuw) op de plaats van 't vroegere hotel Rondeel, tegenwoordig Hotel de l'Europe. Links de brug over 't Rokin.

24 Toren Swyght Utrecht, bolwerk van de oude ommuring (15de eeuw). Ongeveer op de plaats van 't tegenwoordig Doelenhotel.

25 Sint Anthonispoort, de oude poort, een der grootste van de ommuring der 15de eeuw. Tegenwoordig de Waag op de Nieuwmarkt.

26 Sint-Anthonispoort, van de uitbreiding van 1593. Deze stond aan 't eind van de St.-Anthoniesbreestr., ongeveer op 't punt waar tot voor kort het ontleedkundig laboratorium stond.

27 Muiderpoort van de Buitensingel af gezien, deze poort — dezelfde die er nu nog is — werd in 1770 gebouwd in plaats van de in 1769 ingestorte poort.

28 Weesperpoort. de poort met de bruggen, van de buitenzijde gezien — op den voorgrond een reiswagen.

29 Utrechtsche poort van binnen uit de stad gezien. De 3 laatste poorten zijn van de uitbreiding van 1658. Utrechtsche, Weesper- en Muiderpoort waren precies gelijk — zooals men zeide was dit om aanslagen als die van 1650 te verijdelen — de aanvaller zou door de gelijkheid der poorten in de war raken.

30 Montelbaanstoren, links het West-Indische huis 18de eeuw.

31 Hoekhuis van de Nieuwebrugsteeg met de afbeelding van de St. Olofspoort in den gevel 1764 De St. Olofspoort stond aan 't einde van de Warmoesstraat aan den IJkant. Ommuring 15de eeuw.

ABM.II. Stadsdeel tusschen Prins Hendrikkade, Visschersstraten, Heerengracht, Torensteeg, Mozes- en Aäronstraat, Dam, Vijgendam, Damstraat, O. Z. Achterburgwal.

Zooals het was.

1 Dam met het Oude Raadhuis en de Waag. Zie de kettingen waarmee de Dam kon worden afgesloten.

2 Oude Raadhuis met de afgebroken torenspits.

3 Brand van 't Oude Raadhuis.

4 Dam met het Nieuwe Raadhuis van Jacob v. Kampen. 't Plaatje stelt voor oefening met de brandspuit van Jan v. d. Heyden.

5 Dam en Nieuwe Kerk naar schilderij van Jan v. d. Heyden.

6 Dam met de Beurs van 1845 en 't Commandantshuis.

7 Het nog ongedempte Damrak gezien vanaf de toren van de Oude Kerk naar 't Raadhuis en de Dam toe, einde 18de eeuw.

8 Oude Brug met gebouw tegenwoordig Bureau van Handelsinlichtingen.

9 Korenbeurs op 't Damrak bij de Oude brug in de 17de eeuw.

10 Nieuwe Brug vanaf 't IJ gezien. Links 't Zeeregt — waar de Commissarissen voor zeezaken zaten — op den voorgrond afsluiting van 't IJ, die 's nachts gesloten werd. Rechts op den brug 't Paalhuisje in 1681 afgebroken.

11 Nieuwe Brug gezien ongeveer van de Prins Hendrikkade (bij de St. Nicolaas kerk) af. In de verte Haring pakkerstoren. Links 't hoekhuis is 't tegenwoordig Victoria Hotel.

12 Nieuwe Brug na 1681 gezien vanaf 't IJ. Rechts 't hoekhuis is 't tegenwoordig Victoria Hotel.

13 Houten Scheepskranen voor 't lossen der schepen.

14 Gezicht op de Nieuwe brug 1606 — ongeveer van 't tegenwoordig Centraal station af Op den voorgrond groote Zeeschepen, die dus tot aan de stad konden komen, en de afsluiting van 't IJ. Links de Nieuwe brug (van hout) de toren van de Oude Kerk en van 't Oude Stadhuis. Midden in achteraan de Nieuwe Kerk. Rechts de uitmonding van den N. Z. Voorburgwal in 't IJ.

15 Haringpakkerstoren en Nieuwe Vischmarkt, van af 't IJ gezien. Schepen met haringtonnen. De tegenwoordige Haarlemmersluis op 't tweede plan. Rechts zijn de visschersbuurten, waar ook nu nog de Buiten- en Binnen Visscherstraten zijn. 17de eeuw.

16 N. Z. Heerenlogement op de Heerenmarkt een reiswagen komt voor, einde 17de eeuw.

17 Gezicht op de Torensluis en Jan Roodepoortstoren, in de verte de oude Luthersche kerk. Over de brug gaat een sleper.

18 Hand- en Voetboogsdoelen aan 't Singel en Garnalenmarkt. 1758.

19 Oude Latijnsche School, aan 't Singel.

20 Gezicht op 't Singel, de Munt in de 17de eeuw.

21 Leidsche veer aan 't Singel. Huis van Burgemeester Huydecoper in 't verschiet.

22 Nieuwendijk – gevel uit de 16de eeuw.

23 Korenmetershuisje.

24 Martelaarsgracht — naar 't IJ toe gezien. Schilderij van J. v. d. Heyden.

25 Een kijkje in de Oude Beurs in de 17de eeuw op het Beurspleintje. Van 't Rokin af gezien door 't Beurspoortje heen.

26 Beurspoortje Vijgendam, na 't afbreken van de Beurs.

27 Huis van Vondel in de Warmoesstraat.

28 Bank van leening.

29 Oude kerk met O. Z. Voorburgwal 17de eeuw.

30 Schreierstoren van de Geldersche kade.

Zooals het nu is.

31 Dam op het oogenblik 1912.

32 Damrak en de Beurs.

33 Kijkje van de Nieuwe Brug het Damrak af naar de Beurs.

34 Kijkje van de Nieuwe Brug naar het Centraalst. op den voorgrond ligplaats Deventer en Zutfensche booten.

35 Kijkje van het Centraalstation op de Nieuwe Brug ongeveer dezelfde stand als No. 14. De Nieuwe Brug zelf ligt achter de Deventer boot. Achteraan de Beurs. Rechts Victoria Hotel.

36 St. Nicolaaskerk van het Centraal station af genomen.

37 Borstbeeld van Prins Hendrik op de Prins Hendrikkade.

38 Haarlemmersluis en Stroomarkt van 't IJ af gezien te vergelijken met 15.

39 Kijkje in de Binnen Visscherstraat naar de Nieuwendijk toe.

40 Oud huis Roomolenstraat hoek Langestraat.

41 Gevelsteen in een huis Singel 14, „de Haagsche Postwagen".

42 Kijkje van de Torensluis naar de Ronde Luthersche Kerk.

43 Kijkje van 't Singel vanaf de brug van het Koningsplein naar de Munt, binnenschepen.

44 Militiezaal.

45 Korenmetershuisje naar houtsnee v. Wenckebach.

46 Makelaarskantoor, dito.

47 Engelsche Steeg, dito, in het gedeelte tusschen Spuistraat, Korte Nieuwendijk en Luthersche Kerk.

48 Vijgendam met Beurspoortje, zooals 't tot voor kort geleden nog was.

49 Bank van Leening.

50 Poortje van Bank van Leening met opschrift.

51 Stadhuis naar houtsnee v. Wenckebach.

52 Poort van de Agnietenschool, vroeger Atheneum Illustre.

53 O. Z. Voorburgwal met Oude Kerk.

54 Oude Topgevels op den O. Z. Voorburgwal genomen vanaf St. Janstraat.

55 Museum Amstelkring.

56 Gevelsteen 't Wapen van Bremen voorstellend, in een huis O. Z. Voorburgwal op den hoek van O. Z. Armensteeg.

57 O. Z. Kolk van den O. Z. Voorburgwal af.

58 O. Z. Kolk van de Prins Hendrikkade af.

59 Kijkje vanaf de Prins Hendrikkade bij de Scheierstoren. Vroeger keek men van hier in 't open Y. Nu op het Oosterviaduct en de Spoordijk.

60 Kijkje in het Oosterdok Voor de haven zie verder Haven van Amsterdam.

ABN. Kweekerijen in Nederland.

Tekst van J. A. Doesburg Lannooy.

1 Aalsmeer. Dorpsgezicht, voor elk huis een bruggetje, want elk huis ligt op een eiland.
2 „ Rijkstuinbouwschool.
3 „ Kas voor het trekken van seringen.
4 „ Kas voor het trekken van rozen (interieur).
5 „ Kas voor allerlei.
6 „ Vormencultuur van taxis.
7 „ Vormencultuur van taxis.
8 „ Vormencultuur van taxis.
9 Langendijk. Een kolenboot geheel vol met kolen.
10 „ De verkochte kool wordt in spoorwagens geladen met bestemming naar Duitschland.
11 „ Kijkje in Broek op Langendijk.
12 Hoogkarspel. In 't koolland.
13 Langendijk. Het nazien der kolen eens per week.
14 „ Kool in het koelpakhuis.
15 Hoogkarspel. Kool in het koelpakhuis. De meeste koollanden zijn allen te water te bereiken, met smalle vaartuigjes die geboomd worden.
16 Broekershaven. Een schuitje met kool wordt door den Overtoom overgehaald naar de haven waar 't niveau van 't water gelijk is met de Zuiderzee en belangrijk hooger dan 't water in de polder.
17 Langendijk. Bewaarplaats van uien gedurende den winter.
18 „ Het trekken van vroege aardappels op zolder.
19 „ Veilingsgebouw voor de veilingen van kool en aardappelen.
20 „ De plaatsen der koopers in het veilingsgebouw. Elke handelaar heeft zijn vast genummerde plaats van een electrisch schelknopje voorzien, de wijzer op de electrische afslager (zie plaat 22) gaat nu rond en door drukken op het knopje doet de kooper zijn nummer uitspringen, tegelijk zet hij de wijzer stop, die geeft dan den prijs aan.
21 Grootebroek. Koolafslag, de schuitjes met kool geladen, ieder voorzien van een bordje met naam en verkooper en aantal liggen klaar om de afslag binnen te varen.
22 Langendijk. De electrische afslager in het veilingsgebouw.
23 Westland. Kweekerijen. Panorama van Naaldwijk, tusschen de huizen liggen de tuinen.
24 „ Kweekerij „Nieuw Honsel" te Honselaarsdijk.
25 „ Drukte in de haven van Naaldwijk.
26 „ Besproeien van komkommers in de bakken.
27 „ Het rooien van aardappelen.
28 „ Kassen bedekt door „eenruiters" welke afneembaar zijn. In het voorjaar worden deze eenruiters dan eerst op planken dicht bij den grond gelegd om daaronder vroege groenten te telen, later zet men dezelfde eenruiters dan op 't ijzeren geraamte en heeft dan een hooge kas voor bloemen enz.
29 „ Besproeien van tomaten in hooge kas.
30 „ Een besproeiingstoren.
31 „ Een oud systeem druivenkas van binnen.
32 „ Een nieuw systeem druivenkas van binnen.
33 „ Het bouwen van een kas groot 1 HA. in beton.
34 „ dito de eerste werkzaamheden.
35 „ dito de timmerlieden aan 't werk.
36 „ dito de glazenmakers aan 't werk
37 Veendam. Kweeken van vruchtboomen (meest voor Amerika). Het schoonmaken der akkers in 't voorjaar met den schoffelploeg.
38 Het rooien van eenjarige boompjes.
39 Het sorteeren naar de dikte der stammetjes.
40 Het machinale op lengte snijden.
41 Het verpakken der boompjes in stroo en mos in reuzenkisten.
42 Hoe de wortels er uit moeten zien.
43 Boskoop aan de Gouwe. Riviergezicht.

44 Boskoop. Dorpsgezicht. De verschillende velden die voor kweekerij worden gebruikt, liggen bijna alle op eilandjes, die door kleine, beweegbare bruggen met den weg zijn verbonden.
45 „ De Rijkslandbouwwinterschool.
46 „ De proeftuin der Rijkslandbouwwinterschool.
47 „ In den proeftuin der Rijkslandbouwwinterschool. Kunstmatige bestuiving van rozen.
48 „ Coniferengroep in den proeftuin van de Rijkslandbouwwinterschool.
49 „ Een kast met modellen van paddestoelen in een der leslokalen.
50 Boskoop. Groote kweekerij.
51 „ De teelaarde wordt gezeefd om ze fijn te maken.
52 „ Een veld met Rhododendrons. Het wieden.
53 „ Een akker met rhododendrons, die door middel van planken beschaduwd worden.
54 „ Een veld met rozestruiken door rietmatten tegen den wind beschut.
55 „ Groep coniferen. Kweekerij Koster.
56 „ Een veld met Picea pungens glauca Kosteri. Kweekerij firma Koster.
57 „ Japansche dwergcultuur.

ABO. Hoogveen- en Hoogveenkoloniën. 48 Platen.

Tekst door J. A. Doesburg Lannooy.

1 Het graven van een kanaal.
2 Veendam Beneden Oosterdiep.
4 Het Westerdiep van Wildervank.
4 Musselkanaal.
5 Wildervank Oosterdiep.
6 Het afbonken.
7 Turfsteken.
8 Turfgraven.
9 Turfdijken.
10 Turf in ringen, en slagen; verschillende soorten van opeenstapelingen om de turf te laten drogen.
11 Schaftuur in 't Veen.
12 Machinale turfbereiding.
13 Schippers halen de turf weg.
14 Boerderij in Ouderkerk a/d Amstel.
15 Het baggeren met den beugel. De man draagt om zijn middel een gordel, waaraan een leeren riem bevestigd is. Deze doet hij, bij 't ophalen van den bagger om den stok, om zoodoende meer kracht te kunnen zetten.
16 Een veentrekker. Op den voorgrond een bak, geheel met opgegraven veen gevuld.
17 Dubbele veentrekker.
18 Dubbele veentrekkers aan 't werk. Op dit oogenblik worden stukken veen die 3½ M. hoog en ½ M. dik zijn, naar boven gehaald.
19 De bagger wordt met water vermengd.
20 In het opgegraven veen zijn de „rakkermannen" aan het werk om de stof gelijkmatig over het land te verspreiden.
21 De bagger wordt vastgetrapt. Trippen aan de voeten en steunstokken in de handen.
22 „Klauwers" aan den arbeid. Zij wijzen aan, waar de „stekers" kunnen steken. De mannen loopen op „trippen".
23 Twee stekers.
24 Een uitgeveende polder. Dertig jaar lang heeft men turf gegraven in de Bullewijker polder (gem. Ouder-Amstel). Thans is de polder uitgeput de plas is drooggemaakt en gaat nu als bouwgrond dienen.
25 Een „wijk" in het veen. Valthermond.
26 Het bewerken van „nieuw" (van het veen ontdaan) land.
27 Aardappels rooien.
28 Koffieuurtje op het aardappelland.
29 Aardappelen worden ingekuild om te bewaren.
30 Het reinigen en verschepen van aardappelen.
31 Drukte bij hoog water in een sluis.
32 Aardappelmeelfabriek.
33 De zeven in een aardappelmeelfabriek.
34 Aardappelmeelfabriek. Stootzeven. 1e zuivering.

35 Aardappelmeelfabriek. Draaiende zeven. 2de zuivering.
36 Het vuile water in de veenkoloniekanalen.
37 Slemptafels in dergelijke fabriek.
38 Aardappelenmeelfabriek. Centrifuge.
39 Aardappelenmeelfabriek. De meelpap wordt opgevoerd van de centrifuges naar de zeven.
40 Aardappelmeelfabriek. Droogzolder. Het builen.
41 Aardappelmeelfabriek. Pakhuis.
42 Coöper. Stroo-cartonfabriek „de Vrijheid". Veendam.
43 Veenkoloniale boerderij.
44 Stoomdorschmachine aan het werk.
45 Het „zichten" (maaien) van het koren.
46 Het haren van den sikkel.
47 Het binnenhalen van den oogst
48 Het Oosterdiep van Veendam.

* Nederlandsch-Indië.

(Deze serie vervangt de series AAB. en ABC. op blz. 26 en 27 van den Catalogus).

Deze platen zijn ingedeeld volgens het werk „Nederlandsch-Indië in Woord en Beeld", uitgegeven door de Uitg -Maatsch. Elsevier, welk werk ook desgevraagd (elk hoofdstuk afzonderlijk) bij de platen ter leen wordt gegeven. Daar de onderwerpen veelal in elkaar grijpen, is 't niet mogelijk geweest de afbeeldingen altijd volkomen gescheiden te houden; waar 't voor de hand lag zijn de platen 2 × vermeld in den Catalogus, maar dit was niet altijd mogelijk. Men wordt dus beleefd verzocht bij 't maken van een keuze verschillende afdeelingen door te kijken.

Voor Nieuw Guinea zie AAM. blz. 31.

ACA. Aardrijkskundig overzicht.

1 Oostelijk halfrond.
2 Indische Archipel en een schetskaart van Europa, geteekend om een denkbeeld van de uitgestrektheid onzer koloniën te geven.
3 Kaart van den Indischen Archipel.
4 Kaart van Java.
5 Preanger oerwoud.
6 Kijkje in een woud op Borneo.
7 Boomvaren.
8 Klapperboomenbladen soms 6 M. lang.
9 Bamboe.
10 Waringin. Buitenzorg.
11 „ Laan.
12 Gezicht op de Gedeh, op den voorgrond klapperboomen.
13 Woud langs de Kali Majang dicht bij de Zuidkust van Java, Res. Besoeki, type van een laagvlaktewoud.
14 De Papandajan smidse.
15 Bromo.
16 Bromo.
17 Zandzee met Bromo Batok Smeroe.
18 Krater Goeloeng Ganang.
19 Tjipanas (warme bronnen) bij Garoet.
20 Sindanglaja, Preanger, dorp, gezondheidsstation op de helling van den Gedeh.
21 Weg naar Sindanglaja.
22 Steile wand v. d. Goenoeg Krakatau in straat Soenda, door een uitbarsting doorgeslagen vulkaankegel.

23 Asch- en puinvelden van den Krakatau met daarin uitgespoelde ravijnen; de berg werd bij de eruptie van 1883 met dikke asch- en steenlagen bedekt.
24 Tengger geb. Op den achtergrond de Smeroe.
25 Boschgedeelte door den wervelstorm verwoest.
26 Kratermeer in kokenden toestand. 6 Juni 1901.
27 Oorsprong van den Lahar (dal met modderstroom) der Bezoeki Toempé Sira.
28 Lahar verder omlaag reeds afgekoeld.
29 Lahar met nog heete beek. 1901.
30 Lahar op de helling van den Kloet, kort na de uitbarsting van 1901: op den achtergrond, links van het midden, de steile hoogste spits van den berg, daarvoor de witte stoomwolk, opstijgend uit het kokende kratermeer.
31 Het Kloetmeer. 20 Aug. 1901.
32 Top van den Smeroe op 't oogenblik eener periodieke uitbarsting.
33 Grens van een door een lahar verwoest en gespaard land.
34 Verwoesting spoorbrug over kali Plantjing.
25 Verwoesting van een huis en erf.
36 Panorama van verbrande bosschen, eenige kilometers van den krater, op den achtergrond rechts de Kloet.
37 Verwoesting van de dessa Genting.
38 Koffietuinen ten zuiden v. d. Smeroe.
39 Djeng plateau en Solfataren.
40 Ruïnes op het Djeng-plateau.
41 Uitzicht over de vlakte van Bandoeng van den weg van Lembang.
42 Buitenzorg. De berg Salak.
43 „ Kanarilaan.
44 „ Telaga Warna. Meertje met plantengroei.
45 „ Batoe Toelis.
46 Sitoe Boeroeng bij Bandoeng. Rijstvelden.
47 Tandjong Priok. Paketvaartstoomer.
48 Batavia. Benedenstad.
49 Soerabaja. Kali Mas.
50 „
51 Visschersdorp op palen. Bij Tjilatjap.
52 Riffen in zee.
53 Telaga Tjibong met de dessa Semboegan een der hoogste dorpen op Java (2580). Djeng-gebergte
54 Landschap in Cheribon met den spitsen oud-vulkanischen Goenoeng kromon.
55 Java's Noordkust, nabij Lasem, vlakke kust, links op den voorgrond de Groote Postweg.
56 Java's Noordkust. Postweg vlak langs de kust.
57 De Solo bij Soerakarta bij lagen waterstand.
58 Djokja. Aloen-Aloen.
59 Kalksteenheuvels op Madoera.
60 Madoera. Parklandschap.
61 Sumatra. Kaart.
62 „ Atjeh. Kust, bij Pedir vlakke kust. Op den voorgrond de vestiging bij Segli.
63 „ Atjeh. N.-Kust. Monding der Beradjang-rivier. Hoog gebergte. zwaar begroeid. De uitmonding van een klein riviertje. Van uit deze uitmondingen waarvoor meestal een zandbank ligt, vervoeren de Atjehers hun peper naar de smokkelschepen, die 's nachts de kust naderen.
64 „ Het Toba-meer, kern der Bataklanden.
65 „ Het Toba-meer, het zuidelijk bekken.
66 „ Het Toba-meer, sawah vlakte aan den zuidoever.
67 „ Ravijn bij het dorp Kaban. Djahe zwaar begroeid meest Bamboe.
68 „ Riviergezicht, overdekte brug over de Bitimoes Bataklanden.
69 „ Riviergezicht, cementen pijlers van een brug. Met regens zwelt de rivier ontzaglijk.
70 „ Boeloe. Anar Batakschdorp.
71 „ Oembilien rivier, brug te Moeara Palangkai.
72 „ Pasar te Tanetoeng.
73 „ Waterval in de kloof van Aneh.
74 „ Spoorweg in de Aneh-pas door een bandjir verwoest.
75 „ Nederzetting aan de Kwantan met Klapperboomen en Pisangtuin.
76 „ Kwantan beneden Padang-Tarab een prauw werkt zich tegen den stroom op. Met deze prauwen vervoeren de inboorlingen boschprodukten als verfhout, hars, rottan, getah percha naar de nederzettingen aan de kust, naar de Chineezen die opkoopen.
77 „ Stroomversnelling bij Limpatan.

78 Sumatra. Steenbanken in de Kwantan, prauwen moeten hierover gedragen.
79 „ Kloof van Asan.
80 „ Oude krater Merapi. Padangsche bovenlanden.
81 Brug over een rivier, de eenvoudigste soort: een boomstam.
81*a* Hangbrug van rottan, vezeltouw; Sumatra, vaste bruggen slaan te licht weg met een bandjir.
82 Kaart van Borneo.
83 Borneo. Oever van een watervlakte
84 „ Dorp aan den oever.
85 „ Rivier door rotsige oevers.
86 „ Steile oevers.
87 „ Kalme rivier.
88 „ Dezelfde in enkele uren veranderd in geweldige watervloed.
89 „ Sintang aan de samenvloeing van de Kapoeas en de Meani.
90 Celebes. Baai van Paré-Paré met Savanne-landschap.
91 Celebes Baai van Gorontalo.
92 Soembawa. Woning van den Sultan.
93 Balı. Kampong.
94 „ Weg.
95 „ Bron Moemboel te Boeleleng.
96 Bali. Badplaats van Banjoening, geheel in de schaduw van 't geboomte, een bron voert 't water toe.
97 Lombok Narmada. Paleis van den Radjah. Toegangspoort.
98 „ „ Paleis van den Radjah. Toegangspoort.
99 „ „ Gedeelte der gebouwen.
100 „ „ Gedeelte der gebouwen.
101 „ „ Gedeelte der gebouwen.
102 „ „ Tuinen.
103 „ „ Tuinen.
104 „ „ Tuin met godenbeelden.
105 „ „ Tuin met waterspuwend monsterdier.

ACB. Zoeklichten over Insulinde.

1 Oud-Batavia. Waar de handel gedreven wordt.
2 „ Waar de handel gedreven wordt.
3 „ Schilderachtig achterbuurtje. Chineesche huisjes met vaart. Hier woonden vroeger de Hollanders. — Zie de typische bruggetjes.
4 Batavia. Hoofdstraat in de benedenstad.
5 „ Ophaalbrug.
6 „ Chineesche Wijk.
7 „ De kali Besar.
8 „ Oude poort met de piekenniers: Javaansche garde, die niet meer bestaat. Stadhuis.
9 „ Weltevreden. Hotel des Indes.
10 „ Koningsplein.
11 „ Particulier huis a/h. Koningsplein.
12 „ Waterlooplein.
13 „ Intocht van den Gouv.-Generaal de gouden pajong op den bok.
14 „ Wasschende — badende vrouwen.
15 Buitenzorg. Park achter 't paleis van den Gouverneur Generaal.
16 „ Plantentuin.
17 „ Vijver met de groote waterlelies.
18 Soerabaja. Kali Mas. Prauwen in de haven.
19 Semarang. Eind van den Bodjongschen weg.
20 Solo. De Heerenstraat, huizen onder dicht geboomte.
21 „ Solosche Groote met gevolg, dragende kris en sirih doos.
22 Djokjakarta. Aloen-aloen groot plein met waringins.
23 Javaansch Groote.
24 Tooneelvoorstelling.
24*a* Tooneelvoorstelling wajong wong.
24*b* Tooneelvoorstelling wajong wong.
25 Wajang tooneel voor de voorstelling met wajang-poppen (chineesche schimmen op een doek).
26 Wajangpoppen.
27 Gamelan.
29 Danseressen en muziek.
29 Danseres.
30 Wajang Bébèr.
31 Sultan van Ternate in zijn „ingespannen" statierijtuig.

32 Paleis van den Sultan van Ternate.
33 Sawah's op een berghelling — in de verte een bamboe hangbrug.
34 Gebergte bij de Boeroe Boeddhoer.
35 Tosari Tenggergebergte.
36 Weg van Tilogosari naar Tosari, links boven het hotel.
37 Dorp in de Preanger.
38 Kinderen spelende met een kleine prauw.
39 Weg in een kloof na den regen.
40 Karbouwengat bij Fort de Kock.
41 Karbouwengat met Fort Goenoeng.
42 Landschap Westkust van Sumatra. Sawah's langs de berghellingen.
43 Banda. Fort Belgica in vroeger dagen.
44 Amboina. Roeiwedstrijd ter gelegenheid v. d. verjaardag der Koningin.
45 Djokja Waterkasteel.
46 Balineesche Grooten voor hun huis.
47 Balineesche Grooten duidelijk is te zien de eigenaardige nagelvergroeiïng zoodat de nagel in een lange klauw eindigt.

ACC. Rassen en Talen in den Archipel.

1 Dajaks. Jonge kajan, fraai gekleed voor een vischpartij.
2 „ Volwassen man met lendengordel, groote ringen in de ooren.
3 „ Volwassen jonge vrouw met eenvoudig lendenkleedje, maar met tal van sieraden om den hals en een tros ringen in de oorlellen.
4 „ Vrouw in rouwkleeding en zonder eenige versiering.
5 „ Dajaks uitgerust om ten strijde te trekken.
6 „ Een oude priesteres.
7 „ Dajaks gereed om uit te trekken voor het koppensnellen.
8 „ Kinderen der Dajaks.
9 „ Een Dajak met schild en speer, te midden van Maleiers.
10 Bataks. Groep Bataks.
11 „ Hoofd der Kaban Djakeh met twee zoons.
12 „ Batak met zijn dochtertje.
13 Maleiers. Maleiers uit de Padangsche Bovenlanden.
14 „ Maleiers uit de Padangsche Bovenlanden.
15 „ Maleische vrouwen uit de Padangsche Bovenlanden.
16 „ Maleische weefster.
17 „ Inwoners van Kampong Bambel (Alaslanden).
18 „ Inwoners van de Alaslanden.
19 Atjehers.
20 „ Djokats, Atjehsche krijgers.
21 Bewoners van Nias.
22 Javaansche vrouw met kinderen.
23 Javaansche vrouw met kinderen.
24 Javaansche hoofden (Blitar).
25 Vrouw met kindje in doek, schrijlings op de heup zittend.
26 Groepje Javaansche kinderen.
27 Javaansche vrouwen.
28 Javaansch jong meisje.
29 Javaansche jongelingen.
30 Javaansche bruid.
31 Midden-Javaansche vrouw.
32 Midden-Javaansche vrouwen bij 't spel.
33 Voorname midden-Javaansche bruid en bruidegom.
34 Voorname midden-Javaansche vrouw met kind.
35 Bataviasche huisjongen.
36 Bali. Vrouw aan het weefgetouw.
37 „ Voornamen te Singaradja.
38 „ Voorname man en vrouw te Singaradja.
39 „ Voorname man en vrouw te Singaradja.
40 „ Bevolking van Djagaraga (Bramanen).
41 Sumbawareezen.
42 Bewoners van Sari (Nieuw Guinea).
43 Getatoeërde vrouw.
44 Papoea in feestdosch.
45 Groep mannen van Tarsia.
46 Groep Saweh's.
47 Bewoners der Mapoia-eilanden.
48 Bewoners van Angadi.
49 Badende inlandsche kindertjes.
50 Typen uit Makassar.
51 Sundaneesche bedelaar.
52 Madureesche vrouw.
53 Man en vrouw van de Mentawei eilanden.
54 Ida's (Brahmanen) van Boeleleng. Bali.
55 Inboorling van Ceram.
56 Verschillende talen in den Archipel.

ACD. Maatschappelijke toestanden, Instellingen enz.

1 Stamwoning der Dajaks.
2 Het oprichten van de hoofdpaal voor de galerij van een Dajaksch huis.
3 De huizen der Dajaks staan alle op hooge palen boven den grond.
4 Genoegelijk samenzijn van twee jong gehuwde kajan paren tusschen de palen hunner stamwoning.
5 Kamer in 't afzonderlijk huis van een welgestelden Dajak, waarop men den vuurhaard, de matjes, een schild en een groote regenhoed ziet.
6 Een ander deel van hetzelfde vertrek waarin een rij Chineesche potten om rijst in te bewaren, daarnaast draagzakken van rotan, benevens het kussen en matje, waarop de Dajak slaapt.
7 Dajaksche familie.
8 Huis te Boeloch-twar Bataklanden.
9 Pilaarbouw in de Bataklanden.
10 Bataksche familie groep.
11 Tandakkende Batakhoofden (tandak is een soort dans).
12 Kampong Boekoem. Karo Bataklanden.
13 Padangsche bovenlanden. Menangkabousche familie voor hare woning.
14 " woning met rijstschuur de woningen zijn ook weer ingericht voor meerdere gezinnen.
15 " Balai Raadhuis.
16 " bruid gaat in optocht naar de familie van haar bruidegom.
17 Padangsche bruid en bruidegom.
18 " een toeankoe-laras (districtshoofd) met zijn familie.
19 Javaansch erf.
20 Gedeelte van een Javaansche Kampong.
21 Onderdistriktshoofd met desahoofden Java.
22 Heerendienstplichtigen aan het onderhoud van een weg.
23 Een Djokjasche bruid.
24 Javaansche bruidsdraagstoel.
25 Feestelijke ommegang van bruid en bruigom door 't dorp.
26 Voorname Midden-Java'sche bruid en bruidegom.
27 Gorontalosche bruid en bruidegom.
28 Hanengevecht in de Preanger.
29 Hanen te koop voor hanen gevechten Lombok.
30 Opiumschuivers.
31 Kaartspelers.
32 Scene uit de Wajang wong, tooneelvoorstelling.
33 Scene uit de Wajang wong, tooneelvoorstelling.
34 Scene uit de Wajang wong, tooneelvoorstelling.
35 Wajang tooneel voor de voorstelling met wajang-poppen.
36 Wajang poppen.
37 Gamelan.
38 Danseressen en muziek.
39 Danseres.
40 Wajang bebèr.

ACE. Bestaansmiddelen en leven der Inlandsche bevolking.

1 Kijkje in een Javaansche Kampong, De huizen zijn van bamboe gemaakt, de huiselijke bezigheden worden meest verricht onder het 5 à 6 voet vooruitspringend dak.
2 Kijkje in een Kampong bij Buitenzorg.
3 Kijkje in de Kampong Gedangan met duiventil.
4 Kampong met Pisangtuin.
5 Kampong Wanaradja Garoet.
6 Singlandaja Preanger tegen de bergen aan.
7 Dorp in de Padangsche bovenlanden.
8 Kampong aan 't water op palen gebouwd bij Tjilatjap.
9 Poortje dat toegang geeft tot een erf op Bali.
10 Pas ondergeloopen sawah.
11 Vischscheppen op een sawah vóór 't bewerken.
12 Sawah nog onbeplant.
13 Omploegen van natte rijstvelden met karbouwen.
14 Een patjoel, soort hak, primitief ploeggereedschap.
15 Een ploeg.
16 Rijstplanten te Garoet, vlakke sawah.
17 Het snijden der balmen.
18 Het snijden der halmen.
19 Mesje voor padi snijden.
20 Sawah tegen de berghellingen.
21 Terrasgewijze sawah-aanleg.
22 Oogst van bergrijst.

23 Rijstschuur in de Padangsche bovenlanden.
24 Het ontbolsteren der rijst.
25 Rijststampsters Bataklanden.
26 Rijststampsters Bataklanden.
27 Dajaks marktfeest, plechtigheid aan 't zaaien en oogsten verbonden.
28 Veld volgens Dajaks begrip, geschikt om bezaaid te worden.
29 Hoe de Dajaks er uit zien, als ze zich naar 't veld begeven, met een korf op den rug, een lans en roeispaan in de hand.
30 Sagopalm.
31 Sagokloppen (het merg van den Sagopalm wordt tot poeder geklopt).
32 Arengpalm (levert vlecht materiaal en palmwijn).
33 Meertje met Pinang (levert de ketelnoot).
34 Klapperboomen.
35 Klapperschilster Batavia.
36 Kinderen bij geplukte klappers om te verkoopen.
37 Openen der suikerrietvelden, rietaanplant.
38 Jonge rietaanplant.
39 Het snijden van rietstekken en het inplanten.
40 Bloeiend suikerriet.
41 Snijden van suikerriet.
42 Vervoer van het suikerriet.
43 Suikerrietplantage.
44 Koffieboom.
45 Bloeiende koffie.
46 Koffieland op Java.
47 Koffiepluksters.
48 Preanger koffieplukstera.
49 Jongentje met eetwaren in een koffietuin.
50 Het stampen van koffievruchten.
51 Koffiepulper.
52 Sorteeren en drogen der koffie.
53 Theerapport bij Kadjang.
54 Theeplukstera komen binnen met de versche thee.
55 Theeplukstera bij hun balen.
56 Jongens die de kevers uitzoeken, plankje met kevers.
57 Uitpluizen van katoen.
57 Emplacement van de tabaksonderneming Petani Sumatra.
59 Rijp tabaksveld Sumatra.
60 Tabaksplantage Buitenzorg.
61 Cacaotuin.
62 Stam van cacaoboom met vruchten.
63 Cacaopelsters Buitenzorg.
64 Kinaplantage in de Preanger.
65 Pikolpaadjes voor het vervoer van de kina van de bergen naar beneden.
66 Drogen, stampen en verpakken van den bast op de onderneming.
67 Ananas verkooper Batavia.
68 Groentenverkoopster.
69 Mandenverkooper Batavia.
70 Ontbijtverkooper in de Kampong.
71 Rijstkookster Batavia.
72 Warong (gaarkeuken aan den weg) Midden-Java.
73 Indische maaltijd.
74 Eten aan den warong.
75 Warong aan den kant van den weg.
76 Geldwisselaarster.
77 Een groote karbouw.
78 Badende karbouwen.
79 Ploegen met karbouwen.
80 Karbouwenkarren Soekaboemi.
81 Pedati (reiswagen) met karbouw.
82 Feestelijk versierde koeien op Bali.
83 Wevende vrouwen.
84 Vrouw aan 't weefgetouw Bali. Achteraan ziet men de lussen aan een lat verbonden. Door 't optrekken van de lat gaan alle kettingdraden waar een lus aan zit mee naar boven.
85 Sarong weefster Bandong. Duidelijk is het uitspringen der ketting te zien waar de inslag doorgestoken wordt.
86 Maleische weefster.
87 Weven Djokja, de kinderen zitten er bij.
88 Sarong batiksters.
89 Kloppen van den koin menton, trekken der hoofdlijnen.
90 Het bedekken der figuren met was.
91 Afwegen der ingrediënten voor de sojakleur.
92 Het doopen in de Indigo.
93 Het afkrabben der was van de ongekleurde deelen.
94 Het doopen in de warme sogok.
95 Kar met sarong verkoopers. Preanger.
96 Vrouw op weg naar de markt.
97 Markt in de Padangsche Bovenlanden.
98 Op weg naar de markt met beladen paarden.
99 Rust onder weg.
100 Pottenbakster.
101 Kantknuppelen.
102 Borduursters.
103 Pidjatten (masseeren).
104 Inlandsche barbier aan den kant van den weg.
105 Koelies die een zware vracht dragen.
106 Waterhalen. Wasschen bij de artesische put
107 Inlandsche pont.
108 Visscherspra uw komt binnen. Zie de 2 leggers aan weerskanten die het vaartuig op het water vastheid geven.
109 Een vrachtwagen.

110 Een reiswagen met 4 paarden.
111 Leeggeladen booten worden tegen den stroom opgewerkt
112 Een verzameling vlechtwerk.
113 Sangireesch koffo weefsel.
114 Geikat Soemba weefsel.
115 Draagplank voor kleine kinderen met versierselen. Dajaks.
116 Tatoeeeren op de hand van een meisje. Dajaks.
dito. Bovenbeen van een vrouw.
117 Zwaard. Op 't lemmet van goed staal fijne ingedreven versiering, 't gevest is van been met als ornament sterk gestyleerde koeien. Dajaks.
118 Proeven van houtsnijkunst: oorsieraden, busje voor hanesporen, deksels van kokers, naalden voor 't mattenvlechten. Dajaks.
119 Zwaardgrepen uit hertshoorn gesneden, enkele zijn versierd met geitenhaar, terwijl het ondereinde met plantenvezels is omvlochten.
120 Figuren met een mesje in 't glasharde bamboe gesneden.
121 Teekening van een Dajak, voorstellende hoe met behulp van ladders bijennesten uit een rots worden gehaald.
122 Fluitblazen. De fluit bestaat uit een kalebas, waarin eenige bamboepijpen, ieder met een paar gaatjes. Om de klank beter te maken is boven op de kop van een neushoornvogel gezet. Dajaks.
123 Gouden armband. Bataklanden.
124 Timmerlieden. Java. Let op hoe de werkman zijn voeten gebruikt.
125 Krisschede maken. Java.
126 De slendang en hoe die gedragen wordt.
127 Kind, gedragen in de slendang. Het kleedingstuk als een rok geplooid is de sarong onder de slendang is de kember of borstdoek zichtbaar.
128 De kain. De Balinees, die zit te schrijven, draagt den kain en een hoofddoek.
129 De zittende man draagt den sindjang.
130 Hoe de kris wordt gedragen.
131 Hoe er op Bali geschreven wordt, met een scherp mesje worden teekens gegrifd in een blad, zie ook No. 128. Hier zijn duidelijk de lang uitgegroeide nagels der vingers te zien, zooals men die op Bali draagt.

ACF. Godsdienst.

Afd. I. Aminisme.

1 Uitgeholde boomstammen met dooden der Pnihing-Dajaks, benevens den gestorvenen medegegeven voorwerpen. De met demonen versierde bak (rechts) dient tot berging van dergelijke voorwerpen.
2 Heidensche begraafplaats.
3 Steenen graf te Taba.
4 Witte doodskleederen, benaaid met allerlei zwarte menschen- en dieren gestalten.
5 Grafmonument voor aanzienlijken.
6 Touw met allerlei voorwerpen over de rivier gespannen, ten teeken dat het vreemdelingen verboden is de rijstvelden of woning van de rouwdragenden te betreden.
7 Zwaard met aanhangsels en versieringen tot afweren der booze geesten. (Dajaks).
8 Houten kinderdraagplankjes met aanhangsels om de ziel van het kind te streelen en booze geesten af te weren. (Bahau Dajaks).
9 Begraafplaats der Pnihing Dajaks onder een overhangenden rotswand met voorwerpen den dooden meegegeven.
10 Graven op palen der Kinja-Dajaks. Op den voorgrond dat van een dochter op den achtergrond van een zoon van een hoofd. Deze stam geeft zijn dooden hoofdzakelijk hoeden en kleedingstukken mee.
11 Heilige boom te Palembang.
12 Batakfetischen.
13 Voorwerpen (pemali) om iemand ongeluk te veroorzaken, 4 om booze zweren te krijgen, 15 om door den casuarisvogel doodgetrapt te worden, 16 om spoedig vijanden te krijgen, en 18 om blind te worden.
14 Het inwendige van een Karriwari op Nieuw-Guinea.
15 Karriwari te Sageisara.
16 Geestentempel — jongelingenverblijf — te Tobadi N.-Guinea.
17 Geestentempel, inwendig. Heilige bronnen en fluiten.
18 Houten korwar der Papoea's aan de Geelvinckbaai: Nieuw-Guinea.
19 Vrouwelijk voorouderbeeld van Nias.
20 Vorstengraf te Saloebalombo (Midden Celebes). De beelden ervoor dienen tot afweer van booze geesten.

Afd. II. Hindoeïsme.

1 Profiel van den gerestaureerden Boro-Boedoer.
2 Bovenste galerij, ongerestaureerd.
3 Bovenste galerij. gerestaureerd.
4 Boro Boedoer van 't N. W.
5—13 Detail aanzichten van Boro-Boedoer.
14 Boro-Boedoer N.W. van 't hôtel gezien.
15 Boro-Boedoer. Losse Boeddhafiguur voor 't hôtelletje.
16 Boro-Boedoer. Detail van het terras (boven).
17 Boro Boedoer, Zuidzijde. Onderste galerij. Legende van den schildpad (Boeddha), die een scheepsbemanning redt.
18 Ganesa, de god der wijsheid, zoon van Siva.
19 Durga, vrouw van Siva, op den gedooden stier.
20 Siva als leeraar.
21 Siva, de groote god, en zijn wachters.
22 Sita, dochter van Janaka, koning van Videha, bruid van Rama.
23 Brahma.
24 Vishun.
25 Boro-Boedoer, detail.
26 Boro-Boedoer 1907. Hoek, tweede galerij.
27 Boro-Boedoer, detail. Hoeknis.
28 Boro-Boedoer. Onderste galerij.
29 Boro-Boedoer. Onderaan, tempelwachter, N. W. trap.
30 Boro-Boedoer, detail onderste galerij.
31 Groot Boeddhabeeld in Mendoet (dicht bij Boro-Boedoer) na de restauratie.
32 Kalazan.
33 Tjandi Sewoe.
34 Djing plateau. Tjandi Bima.
35 Hindoe oudheden te Moĕwara Takoe (Padangsche Bovenlanden).
36 Parambanan, Java.
37 „ „ hoofdtempel, detail 1907.
38 „ „ hoofdtempel, klein figuur.
39 „ „ hoofdtempel, detail.
40 „ „ hoofdtempel, detail.
41 „ „ Hoofd van Rokshasa.
42 „ „ Oreerende priester.
43 „ „ hoofdtempel.
44 „ „ hoofdtempel 1907. Zijkamer, vrouw van Siva.
45 Poera van Sawan, Bali.
46 „ „ „ Pakawaen.
47 „ „ „ Onderdeel.
48 „ „ „ Poerapoort.
49 Offerfeest in een poera, Bali.
50 Onderdeel van een poera, Bali.
51 Poera van Boeboenan op Bali.
52 Poera van Bangoening, Bali.
53 „ „ „ „
54 „ „ „ „
55 „ „ „ „
56 „ „ „ „
57 Djagaraga, Bali.
58 Poera van Bole-Agoeng, Singaradja.
59 „ „ „ „ Boeleleng.
60 „ „ Goblek bij Moendoek, Binnenplaats.
61 Poera van Goblek bij Moendoek, Buitenpoort.

Afd. III. Mohammedanisme.

1 Moskee in Atjeh (Missigit).
2 Moskee in de Padangsche Bovenlanden.
3 Missigittempel der Mohammedanen, dicht bij Weltevreden.
4 Missigittempel der Mohammedanen, dicht bij Weltevreden.
5 Hadji's (Mekkagangers) van Sumatra met hun sjeich (gids), die te Mekka woont, maar ook uit Sumatra afkomstig is.
6 Grafgebouw van Moealana Hasanoedin, invoerder van den Islam. Hoofdheilige en stamvader der dynastie van Bantĕn.
7 Moskee met minaret te Fort de Kock.

ACG. De Portugeezen in den Archipel en de O. I. Compagnie.

1 Fictief portret van Marco-Polo.
2 Vasco de Gama.
3 D'Albuquerque
4 Kaart der wereld.
5 Oude kaart van Oost-Indië uit van Linschoten's Itinerario.
6 Petrus Plancius.
7 Jan Huygen van Linschoten.
8 Cornelis de Houtman.
9 De vloot onder Cornelis de Houtman naar O.-I vertrekkend in 1595.
10 De Kaap de Goede Hoop.
11 Madagaskar.
12 Zeestrijd in de haven van Bantam.
13 Kaart van Java.
14 Bantam.

15 Zeedieren.
16 Planten alles na 't leven afgemaalt.
17 Markt te Bantam.
18 Dans en muziek.
19 Inlandsche schepen.
20 Inlandsche dieren.
21 Sago.
22 Vruchten.
23 Kaart vān Bali.
24 De terugkomst van Cornelis de Houtman.
25 Portret van Jacob van Heemskerk.
26 In Tuban.
27 Tournooi in Tuban.
28 Op Amboyna.
29 Handeldrijven op Banda (zie de waag).
30 Muskaat en foelie.
31 Schepen.
32 Prauwen.
33 Visschen enz.
34 Portret van Olivier van Noort.
35 Schepen.
36 Titelblad van Frederik de Houtman's Spraeck ende Woordenboeck.
37 Pieter Both
38 De slag bij Bantam 1601.
39 Slot van het Octrooi door de Staten-Generaal op 20 Maart 1602 aan de O. I. C. verleend.
40 Feest op Ternate.
41 Goochelaar enz.
42 Kasteel Amboyna.
43 Kasteel Tidor.
44 Cornelis Matelief de Jonge.
45 Slag bij Malacca.
46 Jacatra.
47 Kasteel Amboyna in 1607.
48 Ternate.
49 Fort op Banda.
50 Portret van Jan Pieterszoon Coen.
51 Pieter van den Broecke.
52 Aden.
53 Ormous.
54 Suratte.
55 Batavia in 1629.
56 Kaart der Molukken.
57 Straat Magelaans.
58 Islas de Ladrones door Magelaans in 1519 ontdekt (Salomonseil).
59 Amboyna.
60 Fort Barnevelt.
61 Caerte van Niva Guinea 1623.
62 Formosa.
63 Antonio van Diemen.
64 Model van „de Salamander" de gewapende Oost-Indiëvaarder die in 1641—42 het bericht van den vrede met Portugal naar Oost-Indië overbracht.
65 De familie Rijkhof van Goens.
66 Cornelis Speelman.
67 Victoriën voor de O.-I. Compagnie op Makassar, door Cornelis Speelman bevochten.
68 François Valentin.
69 Kop van Pieter Elberveld te Batavia.
70 Model van het O.-I. Compagnieschip Bleiswijk (1740).
71 Het eskader onder den kommandeur J. P. van Braam voor Malakka (1784).
72 Portret van Herman Willem Dændels.
73 Portret van Thomas Stamford Raffles.

ACH. Uitbreiding van ons gezag sinds 1816.

1 Kaart van Azië, gebruikt door A. R. Falck bij de onderhandelingen te Londen in 1814, met potlood gaf hij de aanvankelijk gedachte grens tusschen de Nederlandsche en Engelsche bezittingen aan.
2–2*a* Overzichtskaart van den Ned. O.-I. Archipel aangevende de gezagsuitbreiding in de laatste kwarteeuw.
3 Expeditie tegen Palembang 1821.
4 Wegvoeren van den sultan van Palembang.
5 Dipa Negara, hoofd der muitelingen op Java.
6 Madoereesche krijgers.
7 Onderwerping van Dipa Negara. (Schilderij van Pieneman).
8 Kota Goenoengoen (Petjoet-Atjeh).
9 Konvooi in Atjeh.
10 Generaal van der Heyden.
11 Na den slag bij Salamangan. (Schilderij Jules Garnier).
12 Fort Rotterdam op Makassar.
13 Gevangenneming vorst van Boni.
14 Gevangen genomen vorst van Boni met zijne vrouwen, te midden van de Marechaussee-afdeeling die met zijn achtervolging belast was.
15 Aanval op Djagaraga (Bali 1849).
16 Radjah van Boeleleng met zijn secretaris (verbannen 1872).
17 Schouwplaats van den poepoetan bij de laatste expeditie; de Balineezen wierpen zich letterlijk in de Hollandsche bajonetten om den dood te zoeken.
18 Vorst van Lombok.
19 Ingang van het kerkhof te Petjoet Atjeh.

20 Toeankol Moehamat Dawòt hoofd van het Atjehsche Sultansgeslacht biedt den generaal van Heutsz zijn onderwerping aan.
21 Panglima Polim en Toeankoe Radja Keumala na hun onderwerping aan den toenmaligen kapitein-adjudant H. Colijn, voor diens woning te Lho Seumawé.
22 J. B. van Heutsz, Gouverneur-Generaal 1905—1909.

ACI. Bestuur.

1 Paleis van den Gouverneur-Generaal te Buitenzorg.
2 Residentiehuis te Semarang.
3 Assistent-Residentiehuis te Sambas.
4 Huis van wijlen den Radja van Goa Makassar.
5 Paleis van den Sultan van Deli.
6 Paleis van den Sultan van Djokja troonzaal.
7 Pendopo van een regentswoning op Java.
8 Pendopo van een dessahoofd in Oost-Java.
10 Kaart van vormen van bestuur en rechtspraak.
Wit: rechtstreeksch bestuur en Gouvernements rechtspraak.
Gestreept: rechtstreeksch bestuur en inheemsche rechtspraak.
Groen: inlandsch zelfbestuur en gouvernements rechtspraak.
Rood: inlandsch zelfbestuur en inheemsche rechtspraak.
11 Landraadzitting.
12 Politierol.
13 Kerapatan. Inheemsche hof van justitie te Kaban Djahé. Bataklanden van buiten gezien.
14 Kerapatan. Inheemsche hof van justitie te Kaban Djahé. Bataklanden van binnen gezien. In de vooruitspringende hokjes zitten de handlangers der 5 rechters, die elkaar het oordeel toeschreeuwen, dat hun binnenzitter rechter heeft geuit. Achter de open hokjes waarin de rechters zitten, zijn slaapplaatsen voor hen.
15 Dessahoofd verkiezing, de twee candidaten gezeten op het matje, de controleur en wedono aan het tafeltje.
16 Aspirant-ambtenaar op Java.
17 Javaansche hoofden te Blitar.
18 Raden Adipati Karta Negara, de door Multatuli beschuldigde regent van Lebak.
19 Pangeran Ario. Adiningrat, regent van Demak met raden Ajoe.
20 Beambten van Goenoeng Soewa. West-Sumatra
21 Radja van Bilba met gezin.

ACJ. Bevloeiïng.

1 Bovenloop van een Indische rivier.
2 Inlaatsluis in een irrigatiekanaal van de rivierzijde gezien. Singomertowerken (Bagelen).
3 Prise d'eau in de Bodrivier (Semarang). Linker hoofdleiding in uitvoering.
4 Prise d'eau in de Waloch bij Soengapan. (Tegal).
5 Boogbrug. Stortdam. Singomertowerken.
6 Stortdam veranderd in een hellende goot, bij groote helling is dat noodzakelijk. Singomertowerken.
7 Syphon over de Kali Metro Kepandjèn (Pasoeroean). Hier wordt de leiding door een buis over een andere rivier heen geleid (van de rivier af gezien).
8 Dito van den oostoever af gezien.
9 Aquaduct. Pekalinwerken. Gezicht op een gedeelte van het hoofdkanaal, de rivier en het daarover gelegen aquaduct met brug
10 Pemaliewerken. Aquaduct met brug. Pontjol. Het Pemalie hoofdkanaal passeert bij Pontjol de Pemalierivier om aan den linkeroever dier rivier te bevloeien.
11 Onverdeeld hoofdkanaal vertakt zich in Pemaliehoofdkan. en Brebishoofdkan. Pemaliewerken.
12 Verdeelwerk. Singomertowerken.
13 Hooge en lage leiding dito.
14 Trapsgewijze storthelling in secundaire leiding Pategoewanwerken.

AGK. CULTURES.

I. Koffie.

1 Ontginning koffieaanplant.
2 Java, koffieplantage, boomen in bloei.
3 Koffietuinen langs den weg van Gitait naar 't meer Boejan.
4 Bloeiende koffieboom.
5 Bloeiend koffietakje.
6 Java. Een enthuis van buiten.
7 Java. Het inwendige van een enthuis.
8 Koffiepluksters.
9 Java. Voorbereidselen voor het drogen van de koffie.
10 Stampen van koffievruchten.
11 Sorteeren en drogen der koffie.
12 Koffiepulper.

II. Suiker.

1 Openen der velden, rietaanplant.
2 Jong riet tegen Lamongan (Probolingo).
3 Jonge rietaanplant.
4 Het snijden van rietstekken en het planten.
5 Oude aanplant van riet.
6 Suikerriet 2 maanden oud.
7 Gezond suikerriet.
8 Sereh-ziek suikerriet.
9 Suikerriet plantage.
10 Snijden van suikerriet.
11 Snijden van Suikerriet, links is een draagbaar spoor voor het vervoer aangelegd.
12 Vervoer van suikerriet met karbouwenkarren naar de fabriek.
13 Inlandsche houten suikermolen.
14 IJzeren suikermolen, welke 66 % meer product geeft.
15 Suikerfabriek.
16 Sumatra. Het riet wordt door de carriers naar de molens gevoerd.
17 Molens met carriers in een suikerfabriek.
18 Suikerfabriek inwendig.
19 Java. Het vullen van de krandjangs in de fabriek „Mingiran".
20 „ Een primitieve suikerrietpers door buffels in beweging gebracht.
21 „ Centrifuges en, op den achtergrond, de drooginrichting in een suikerfabriek.
22 „ De koelbakken in een suikerfabriek.
23 „ Woning van een Europeeschen opzichter op een plantage.
24 Penang. Een schuitenvloot voor het vervoer van suikerriet.
25 Java. Vervoer van suikerriet langs de Kali Mas te Soerabaja.

III. Thee.

1 De bodem, zooals hij er uit ziet, wanneer men een thee-plantage begint aan te leggen.
2 Theetuin met bijbehoorende gebouwen.
3 Theestruik.
4 De verzorging van jonge theeplantjes in Indië.
5 Theepluk.
6 Theepluksters komen binnen met de versche thee.
7 Theeonderneming Parakan Salak. Drogen van de thee in de buitenlucht.
8 Sorteeren der thee.
9 Gisten der theebladen.
10 Droog-sorteertoestellen.
11 Afwegen van de thee.
12 Theerapport bij Kadjang.

IV. Tabak.

1 Sumatra. Aanvang der werkzaamheden voor den aanleg van een tabaks-plantage. Rechts het woud, dat men bezig is te verbranden.
2 „ Kweekbedden op een tabaksplantage.
3 „ Een veld met rijpe tabak.
4 Sumatra. Tabak in bloei voor het winnen van zaad.
5 „ Tabak in een droogloods.
6 „ Chineezen aan het tabaksorteeren.
7 „ Het inwendige van een fermenteerschuur.
8 „ Het vervoer der tabak te water.

V. Kina.

1 Kinaplantage in de Preanger.
2 Java. Cinchona officinalis.
3 „ „ Calisaya.
4 „ „ Succirubra.
5 „ Cinchona Ledgeriana.
6 „ Gouvernements kinaplantage. (gezicht op Lemak Goenting)
7 „ In een kinabosch.
8 „ Kweekplaats van kinaplantjes te Tjinriroewan.
9 „ Kweekbed van kinaplantjes.
10 „ Een door kinabosch omgeven ravijn te Tirtasari. Op den voorgrond twee reusachtige steenen, door de Inlandsche bevolking aangebeden als woonsteden van goden.
11 „ Gezicht op de plantage Tjiboeloeh. Een nieuwe aanleg. Indisch werkvolk zaagt balken en planken uit djemoedjoe. (Indisch dennehout). Links de heuvelen van Goa met verschillende plantages.
12 „ Een ravijn, dat ongeschikt is bevonden om in cultuur te worden gebracht. Bovenaan het ravijn is men bezig een weg aan te leggen.
13 Java. Pikolpaardjes voor het vervoer van de kina van de bergen naar beneden.
14 Gebouwen op een kinaplantage. Op den achtergrond de schuur met Sirocco's. Het vervoer van de bast. De droogschuren.
15 Een Sirocco.
16 Model van een droogschuur met verplaatsbaar dak.
17 Java. Het drogen, stampen en verpakken van de bast op de onderneming.
18 „ Cinchona Succirubra oogst.
19 „ Het oogsten en drogen van de kinabast op de plantage Tjinjiroean.
20 „ Het uitzoeken van de bast.
21 „ Kijkje in een kininefabriek te Bandoeng.
22 „ Het verpakken van de kinine te Bandoeng.

VI. Rubber.

1 Tot stammen uitgegroeide luchtwortels van Ficus Elastica.
2 Hevea van zaad gekweekt en als stomp.
3 Oude boom.
4 Laan.
5 Hevea-aanplant, oud 1½ jaar.
6 Hevea-aanplant, oud 2½ jaar.
7 Hevea-aanplant, oud 4 jaar.
8 Het aangeven der richtingen der 1ste insnijdingen (Eng. Ind.).
9 Eerste afschilling.
10 *a.* Langsdoorsnede.
b. Verschillende tapsystemen.
11 Geheele vischgraat.
12 Geheele vischgraat, tweede periode.
13 Halve vischgraat met uitgespaarde strooken.
14 Halve vischgraat, ¼ van 't ronde oppervlak wordt getapt.
15 V-vormige tapping van een jonge Hevea.

VII. Indigo.

1 Indigo onderneming.
2 Indigo kookhuis.
3 Indigo wasscherij.

ACL. Mijnbouw.

I. Goud.

1 Panorama. Mijnkamp Lebong Donok. Links op den achtergrond de steile wand, waarin het erts voorkomt. (Mijnbouw-Maatschappij Redjang Lebong, Sumatra).
2 Verzamelen van goudertsen.
3. Lebong Tandoe. Cyanide installatie in aanbouw.
4 Type van een cyanide installatie.
5 Gedeelte van een installatie van een goudmijnbouw-maatschappij.

II. Tin.

1 Tinmijn op Billiton „Koelit mijn". Ontginning door water door gegraven geulen te voeren, dit neemt dan 't tinerts mee.
2 Tinmijn op Billiton. Kollong mijn waar 't erts uit de diepte moet uitgegraven.
3 Transport van tinerts uit de „Koelong".
4 Raffineeroven te Muntok.
5 Tinpakhuis te Muntok.

III. Steenkolen.

1 Kolenzeefhuis te Sawahloento.
2 Een der ingangen tot de Ombilin Kolenmijnen.
3 Een der ingangen tot de Ombilin Kolenmijnen.

IV. Petroleum.

1 Boorbok te Tjermé met waterspoeling.
2 Boortoren. Canadeesch systeem, de boor is te zien en daaronder het uiteinde van de buis, waarbinnen de boor werkt.
3 Boortoren waarbinnen een spuitende put is aangeboord.
4 Gesloten put waarbinnen door samengedrukt wordt gepompt.
5 Agitator. Raffinaderij van de Moeara Enim Maatschappij.

ACM. Reis naar Indië.

In bewerking.

ADA. Zuid-Afrika.

In bewerking.

B.

GESCHIEDENIS.

BL. Van oude Voyagien.

Door Dr. M. G. de Boer. Uitgever H. Meulenhoff. Amsterdam 1912.

I.

1 Jacob van Heemskerk.
2 Willem Barendtsz.
3 De schepen van Heemskerk en De Rijp.
4 Gevecht met een beer bij het Berend-eiland.
5 Het schip van Heemskerk in het drijfijs.
6 Gevecht met beren op Nova-Zembla.
7 Het bouwen van het „Behouden Huis".
8 Het inwendige van het „Behouden Huis".
9 Het zeewaardig maken der booten.
10 Het effenen van den weg om de booten in zee te brengen.
11 De booten in het drijfijs.
12 Kaartje van den terugtocht.
13 Nachtelijk gevecht met beren.
14 Eerste ontmoeting met de Russen.
15 Ontmoeting met een Russisch schip.

II.

Eerste tocht naar Indië.

16 Jan Huygen van Linschoten.
17 Fragment van Kaart uit Linschoten's Itinerario.
18 Fragment van kaart uit Linschoten's Itinerario.
19 Inboorlingen nabij Kaap de Goede Hoop.
20 Dans van inboorlingen op Madagascar.
21 Walvischvangst nabij Madagascar.
22 Vliegende visschen.
23 Dorpen op Madagascar.
24 Inlandsch hoofd op Sumatra met gevolg.
25 Plattegrond van Bantam.
26 Kijkje op de markt van Bantam.
27 Kijkje op de markt van Bantam.
28 Gevecht voor Bantam.
29 't schip „Amsterdam" bij Sidajoe overvallen.
30 Kaartje van Bali.
31 De koning van Bali met gevolg.
32 Het uitzeilen der schepen van Cornelis de Houtman.
33 Cornelis de Houtman.
34 Terugkeer der schepen van Cornelis de Houtman.

D.

VERHALEN VOOR OUD EN JONG.

D. Verhalen voor oud en jong.

DCE	Rama en Een desajongen, uit „Jong Java's Lief en Leed" door M. C. Kooy—van Zeggelen, voor kinderen van 10—15 jaar . .	21 platen.
DCT	Een Kaffersche Heldin I, door N. van Hichtum	11 „
DCU	„ „ „ II, „ „ „	9 „
DCG	Okke Tannema, door Kiviet	10 „
DCH	De geheimzinnige uitvinding, door Jan Feith	20 „
DCI	Paljas, door A. C. de Vletter	8 „
DCJ	De aereoplaan van Mr. Vliegenthart	20 „
DCK	Op sneeuwschoenen door Groenland	18 „
DCL	De drie matrozen van Michiel de Ruyter I	16 „
DCM	„ „ „ „ „ „ „ II	16 „
DCV	Ben Hur, door L. Wallace, voor ouderen	30 „
DCP	Het Zwavelstokkenmeisje en De Vuurslag, door Andersen . . .	9 „
DCQ	De Reiskameraad en De tinnen Soldaat	11 „
DCR	De kleine Vic, een kerstsprookje uit Kerstrozen, door Nellie . .	6 „
DCS	Grappige geschiedenis van een herbergier en de klok	12 „
DCF	De moedige kustwachter	12 „
DCN	Grappige verhaaltjes uit de dierenwereld I	35 „
DCO	„ „ „ „ „ II	41 „

F.

BEDRIJF EN SAMENLEVING.

FD. Het Reddingswezen aan onze kust,

Tekst van H. DE BOOY.

1 Kaart van het gebied der Noord- en Zuidhollandsche Redding. Mij.
2 Kaart van het gebied der Zuidhollandsche Mij. tot redding van schipbreukelingen.
3 De hoofdtypen der reddingbooten.
4 Aangevaren haringbom.
5 Huis van den voogd van Rottum.
6 Voogd van Rottum met Zoon.
7 De Lutine.
8 Anker van de Lutine.
9 Spaansche dollars.
10 Spaansche dollars uit de Lutine.
11 De gronden van Terschelling.
12 Schipper Knop.
13 Schipper Knop in de zelfrichtende boot te Nieuwediep met anderen.
14 Knop en bemanning in de zelfrichtende boot van Terschelling.
15 Bemanning in de boot station West Terschelling.
16 Bemanning in de boot station West Terschelling.
17 Motorreddingboot Brandaris.
18 Kromhoutmotor.
19 Motorreddingboot Brandaris.
20 Schipper Cupido.
21 Bezoek Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden aan Terschelling.
22 Vrouw van den bootsman van het station Oosterend.
23 Bootsman Klaas Visser te Vlieland.
24 De boot station „dorp" naar het strand.
25 Oefening met de boot.
26 Bemanning en Commissie van plaatselijk Bestuur.
27 Station „posthuis".
28 Jacob Buys.
29 De reddingboot aan de Krim.
30 Naar het strand door de duinen — een moeilijke weg.
31 Aan het strand.
32 Aan het strand.
33 Aan het strand.
34 Bootsman „de Cocksdorp".
35 Een van de roeiers, Willem Griek.
36 Station „de Koog".
37 Bootsman Koopman.
38 Bemanning in de boot.
39 Bemanning.
40 Zwemvest.
41 Het zeegat van Texel.
42 Theodorus Rijkers.
43 Wrak van de „Turbo".
44 Bootsman Bijl.
45 De zelfrichtende boot met bemanning te Nieuwediep.
46 Bijl en Bot.
47 Bootsman Kuiper.
48 Reddingvlet met bemanning.
49 Reddingvlet in zee.
50 De boot te Callantsoog in zee.
51 Einde der oefening.
52 Bewoner van Callantsoog.
53 Boot in zee te Petten.
54 Bootsman te Petten.
55 Oefening te Egmond, te waterlaten der boot.
56 De boot in de branding.
57 Terugkeer.
58 De sleepzak.
59 De bemanning.
60 Wijk aan Zee — te water laten der boot.
61 Bootsman Grapendaal.
62 Station te IJmuiden.
63 Bootsman te IJmuiden.
64 Bootsman te IJmuiden.
65 Oefening met de boot te Zandvoort.
66 Te waterlaten der boot te Katwijk.
67 Scheveningen — de visschershaven.
68 Motorreddingboot — Teekening.
69 Motorreddingboot in de branding.
70 Motorreddingboot en gestrande logger.
71 De stoomreddingboot aan de „Hoek van Holland".
72 Schipper Jansen.
73 Woningen der bemanning aan de „Hoek van Holland".
74 Vuurpijltoestel.
75 Lijnkist.
76 Wijze van opschieten der lijn.
77 Beschrijving van de wippertoestel met zware tros.
78 Afvuren van een vuurpijl.
79 Oefening te Ballum Ameland.
80 „ te IJmuiden.
81 „ te IJmuiden.

FE. De Volksschool in hare historische ontwikkeling tot Arbeidsschool.

60 platen. Tekst van W. SWART

1 Rousseau.
2 Pestalozzi.
3 Fröbel.
4 Cygnaeus.
5 Salomon.
6 Abrahamson.
6a Salomon.
7 Aankomst te Floda.
8 Nääs in vogelvlucht (Säfvelängen).
9 Gezicht op het slot.
10 Brug voor het slot.
11 Aan het meer.
12 Tusschen de berken.
13 Lindenlaan naar het Seminarium.
14 Vänheim (groep van Ned. cursisten).
15 Gezicht van Vänheim op het slot.
16 Lilla Nääs.
17 Björcke nääs (woning van Salomon).
18 Bibliotheek.
19 In de werkzaal.
20 Lekhus.
21 Salomon aan het woord.
22 Vrije en ordeoefeningen.
23 Een koffiepartijtje.
24 Nationale dans.
25 Spelcursus.
26 Spelcursus.
27 Cursus in kookonderwijs.
28 Cursus in tuinbouw.
29 Vreemde bezoekers.
30 In optocht naar het slot.
31 Alle cursisten vóór het slot.
32 Vertrek uit Nääs.
33 Monument voor den stichter.
34 Een der opvolgers van Salomon.
35 De voormannen in Nederland.
36 De cursisten van den 8sten cursus.
37 In de werkzaal.
38 In de werkzaal.
39 Eenige cursisten van den 10den cursus.
40 Een groep houtmodellen.
41 Vrije arbeid van den vervolgcursus.
42 In de werkzaal te Arnhem.
43 De 1ste klas aan de 2de Doopsgez. school te Haarlem aan den arbeid.
44 Overzicht van den arbeid der 1ste kl.
45 „ de 2de kl. aan den papierarbeid.
46 „ de 2de kl. in den schooltuin.
47 „ Heimatkunde in de 3de kl.
48 De 4de kl. bezig met inhoudsvinding.
49 De 5de kl. aan den houtarbeid.
50 Overzicht van den arbeid der 5de kl.
51 Teekenen en kartonarbeid in de 6de kl.
52 Teekenen en kartonarbeid in de 6de kl.
53 De 7de kl. op den daktuin.
54 Overzicht van den arbeid der 7de kl.
55 Overzicht van den arbeid der 7de kl.
56 In de gymnastiekzaal.
57 In de schoolkeuken.
58 In de schoolkeuken.
59 In de schoolkeuken (aan tafel).

FF * Vrouwenkiesrecht.

1 Zomervergadering Breda Juli 1908. Dr. Anna Shaw in 't midden.
2 Miss Anna H. Shaw.
3 Vrouwel. soldaten laden de tenten af van de wagens. Uit „Die Frau im Felddienst" Woche 27 April 1912.
4 Uit het kampleven. Vrouwel. Roode kruis-soldaten.
5 Een luitenante van het Engelsche Roode kruis-corps.
6 Betooging voor vrouwenkiesrecht. Published by Mr. Albert Broom 33, Burnfoot Avenue Fulham, Londen.
7 Opslaan van de tenten.
8 Mr. & Mrs. Haslam. Ierland.
9 Mrs. Carrie Chapman Catt.
10 Haarlem's vaandel voor Vrouwenkiesrecht.
11 Prent van 20 Juni 1908, Amsterdam.

G.

GENEESKUNDE, HYGIÈNE.

GF. * Oude Geneeskunst.

1 Boerhave (1668--1709) naar een koperdruk uit dien tijd.
2 Dokter Wurmbrandt.
3 Hippocrates. Galenus en andere heelmeesters. 1530.
4 Pesthospitaal van binnen. Weenen, 1679.
5 Uitbranden van een wond. 1528.
6 De anatoom Hoffmann demonstreert aan een lijk in zijn zaal voor anatomie te Altdorf. 1650.
7 Heksen. 1533.
8 Professor en studenten. 1523.
9 Pok-inenting, eind 18de eeuw.
10 De anatoom A. Vesalius. 1542.
11 Gasthuis te Amsterdam. 17de eeuw.
12 Beenrekking. 1528.
13 Dokter en apotheker, eind 15de eeuw.
14 De dokter. 1568.
15 Armrekking. 1528.

H.

GEOLOGIE.

BL. Werkingen van water, wind enz

In bewerking.

I.

TECHNIEK, BEDRIJVEN, CULTURES.

IV. * Waar het hout vandaan komt.

(Rusland en Zweden door bemiddeling van de firma P. C. Stoffel en Zn. te Deventer).

1 Houtkooperijen aan den Ykant te Amsterdam, begin 17de eeuw. (Links nieuwe brug Damrak). Hout hadden de Hollanders noodig voor huizen, vooral ook voor den scheepsbouw. Al in de 13de eeuw voeren de Hollanders naar de Oostzee om hout en in de 15de eeuw begonnen zij hout te halen uit Noorwegen. In 't eind van de 15de eeuw voeren ze Noorwegen om, de Witte Zee in, daarna werd Archangel geregeld door Hollandsche schepen bezocht. Wel is waar was het toen voornamelijk bont dat uit Rusland gehaald werd, maar toch ook hout. Tegenwoordig is Archangel een der groote houtuitvoerhavens.

2 Vertrek van Koenraad van Klink, Ambassadeur der Staten-Generaal van Archangel, naar Moscou in Sept. 1675. Men voer in booten de Duna af.

3 Intocht van bovengenoemden gezant binnen Moscou. Jan. 1676.

4 Kijkje in het bosch van Losjemjo, waarvan het goede hout geveld en de balken op Riga aangevoerd moeten worden. L. ligt in het Gouvernement van Smolensk, aan zijriviertjes van de Duna.

5 Op weg naar het bosch.

6 Het vellen van een stam door twee personen, de een heeft zijn schapevel naast zich liggen, de ander heeft dit typische kleedingstuk nog aan. Beiden dragen lappen om de beenen, iets dat wel veel voorkomt, maar toch een bewijs van armoede is.

7 De karakteristieke Russische houthakker. Het kleine merk juist boven de bijlsnede moet aan den stam blijven, anders krijgt hij zijn geld niet.

8 Het verblijf van de boschwachters.

9 Vervoer van stammen door een soort afsluitboom het bosch uit.

10 De contrôle post.

11 Het opmeten der gehakte stammen aan de contrôlepost.

12 Een boschpaadje tusschen fijne dennen.

13 Stapelplaats (raum) van stammen.

14 Een van de controleurs (wraker) met fitmaat.

15 Het behakken van stammen, waar dwarsliggers (voor de sporen) van gemaakt worden.

16 Naar het postkantoor in het dorpje Slaboda, Smolensk Gouvernement.

17 Vervoer van Balken uit het bosch naar de stapelplaats. Hier zijn ze juist op het meertje.

18 De raumen, aan de bedding van een riviertje.

19 De raumen, aan de bedding van een riviertje.
20 Gereed maken der booten, het onderste deel is een uitgeholde espenstam.
21 Gereed maken van de verbindingen voor de balken bij het vlotten. Jonge dennetjes worden rondgedraaid tot ze als touwen dienst kunnen doen.
22 Het aanleggen van een vlot met behulp van de rondgedraaide dennen.
23 Het aanleggen van een vlot met behulp van de rondgedraaide dennen.
24 Een lastige wal om de balken af te werken.
25 Het vlot is gereed en wordt gestuurd.
26 De zoogenaamde „Maike" het vlet met 't huisje voor het hoofdpersoneel.
27 Bouw van een hutje, waar de rest van het personeel in kan overnachten.
28 De bemanning bij het middageten. (Bijna allen blootshoofds). Soep is altijd een hoofdschotel in Rusland.
29 Twee mannen van de politie komen inspecteeren.
30 Een rivierboot op de Duna.
31-32 Een moeilijke passage over stroomversnellingen juist onder een brug.
33 Op de Duna.
34 Met ruw weer op de Duna. Niet zelden worden de vlotten door de golven uit elkaar geslagen en ontstaat er, als er veel vlotten van verschillende eigenaars bij elkaar zijn, een ontzettende verwarring.
35 Het bewerken van stammen voor „kapbalken", met de breebijl wordt de bast er geheel afgemaakt en dikke ondereinden bijgehakt. De balken worden dan op maat afgezaagd en gesorteerd.
36 Gezicht op de balkenhaven te Riga.
37 Het op den wal sleepen van balken met behulp van twee paarden.
38 Loofhoutstammen in de haven, vooral berken en elzen.
39 Het sorteeren in de balkenhaven.
40 Het bewerken met platte kanten van balken, waardoor de Rigabalken zich altijd onderscheiden van balken van andere havens.
41 Een balkenboot aan het laden.
42 Russisch dorp met kerk in het Smolensk gouvernement.
43 Russisch dorp met kerk in het Smolensk gouvernement.
44 Weliesje, een typisch dorpje.
45 Wolga oever bij Jaroslaf.
46 Wintergezicht. Langs den weg staan van afstand tot afstand takken, zoodat na een hevige sneeuwbui de weg toch weer te vinden is. Dit is de winterweg, die vaak heel anders loopt dan de zomerweg.
47 Fransche graven. De laatste sporen van het groote leger in het Smolensk gouvernement.
48 De Russische dorpsstraatjeugd.
49 Hetzelfde en rechts weer het transport van balken naar de raumen door het dorpje.
50 De Russische boerendans op de maat van de harmonika.
51 Jeneverbes onder de sneeuw in de buurt van het Ladogameer.
52 Bouw van een huis. Dit geschiedt bijna uitsluitend met den bijl, die dienst doet als beitel, schaaf en zaag. Aan den binnenkant zijn de balken zoo goed behakt, dat ze geschaafd lijken. De platte kanten passen zuiver op elkaar en worden aangestopt met hennep.
53 Een zagerij bij de stad Nieuw Ladoga. De balken liggen een eindje weg aan den oever van de rivier opgestapeld en worden op dezelfde wijze van daar naar de zagerij gevoerd, als van uit het bosch naar de raumen, het voorste eind op een sleetje; kan dus alleen geschieden als er sneeuw ligt. Een winter met te weinig of te late sneeuwval is een ramp voor Rusland.
54 Het justeeren van gezaagd hout, dit zijn Finsche arbeiders, die de Russen hun manier van werken moeten leeren.
55 Toendra in Noord-Rusland. Lappen met rendierslede.
56 Eilandje in het Finsche meer Puhejärvi.
57 Finsche wateren; Näsijörvi meer.
58 De Runeberg bron, Finland.
59 De Imatra.
60 Finsch landschap; Nokia Waterval.
61 Vervoer van hout in bergachtig land (Noord-Zweden). De weg in 't bosch wordt met water begoten, dit bevriest en maakt een prachtig glijpad.
62 Dito. Een houten goot wordt gemaakt en daar leidt men een beek door. Het snelstroomend water voert dan de balken mee tot ze bij de rivier komen.
63 Dito. Balken klaar om gevlot te worden.
64 Dito. Vlotmanschap, die met lange stokken gewapend de afgedreven balken weer in 't midden van den stroom moeten brengen, zoodat er geen opstopping ontstaat.
65 Kijkje in de houthaven te Amsterdam.

66 Zaagmolen aan de Zaan; de helling, waarlangs de balken uit 't water worden opgetrokken om gezaagd te worden, is duidelijk te zien.
67 Dito inwendig. Men ziet de verticale zagen, die op verschillenden afstand gesteld kunnen worden, en den balk in planken verdeelen.
68 Cirkelzaag.
69 Schaafmachine, de getande rol loopt over de planken heen.

IAA. Het Graan.

Uit „Groote Cultures". Uitg. Mij. Elsevier. Afl. 3 en 4.

1 Russisch landbouwerstype.
2 Straat in een Russisch dorp.
3 Bewerking van den grond in Mexico.
4 Een Russische boerderij.
5 Ploegen met ossen.
6 Russische landbouwwerktuigen.
7 Russische boerenvrouwen uit het gouvernement Smolensk.
8 Paarden en ossen tegelijk voor den ploeg.
9 Eene innige vermenging van onder- en bovengrond eischt forsche kracht.
10 Een Russische maaier.
11 Zeisen wetten.
12 De automobiel in dienst van den landbouw.
13 Graan geteeld op krijt, zand, kleiachtig zand en klei.
14*a* Graan onder ongunstige omstandigheden geteeld.
14*b* Graan onder gunstiger omstandigheden geteeld.
15 Door alle tijden heen werd, en wordt nog met godsdienstige plechtigheden de zegen des hemels over den oogst afgesmeekt
16 Vele handen maken licht werk.
17 Het oogsten op een kleine boerderij.
18 De maaimachines volgen de zoomen der korenakkers.
19 In Perzië worden soms ezels gebruikt bij den oogst.
20 Ook op de helling bewijst de maaimachine hare goede diensten.
21 Een maaimachine met haar bespanning.
22 De machines volgen elkaar op korten afstand.
23 Er bestaan ook werktuigen, die tegelijkertijd halmen maaien, ze tot schoven binden enz.
24 Indien het regent, zet men na den oogst de schoven op hoopen van acht of tien stuks overeind op den akker.
25 Schaftuurtje in Castilië.
26 Russische graanschuur. Gouvernement Novogorod.
27 Ook de wind wordt gebruikt bij het dorschen van het graan.
28 Dorschmachine.
29 Wannen en ziften tegelijk.
30 Ossen aan het dorschen.
31 Het vervoer van het graan naar de silo's.
32 In China dorscht men door middel van groote vorken of kammen.
33 Als het koren rijp is in Castilië.
34 De stoom en de machine in dienst van den landbouw in Rumenië.
35 Aan den eenen kant het gemaaide koren, aan den anderen kant de gevulde zakken kant en klaar.
36 Mantel van stroo zooals die in het noorden van Portugal wordt gedragen.
37 Uitvoer van koren te Odessa.
38 Het laden der stoomers uit de silo's.
39 Fabriekmatige bereiding van macaroni te Napels.
40 Het drogen van macaroni in de stoffige straten van Napels.
41 Ook worden voor het drogen der macaroni de daken der huizen gebruikt.
42 De macaroni der rijken.
43 De macaroni der armen.
44 In de fabriek worden de graankorrels mechanisch gebroken en tot meel verwerkt.
45 Automatisch wordt ten slotte het meel naar zijn fijnte geschift.
46 Op den meelzolder.
47 Het kneden is een zwaar werk.
48 Een primitieve bakkerij te Murcia.
49 Het brood gereed om bij de klanten te worden bezorgd.

Graancultuur in Amerika.

(In bewerking, door bemiddeling van de Phoenix Lumber Cie. Spokane, U.S.A.).

IAB. De Maïs.

Uit „Groote Cultures". Uitg. Mij. Elsevier. Afl. 12.

1 Een aangespannen ploeg.
2 Het omwerken van den grond met behulp van buffels.
3 Het oogsten van de maïs in Italië.
4 Een zeer primitief model van buffelploeg.
5 Oporto. Het pellen der kolven met dorschvlegels.
6 Het mechanisch pellen der maïskolven.
7 Zuid-Afrika. Kaffervrouwen pellen en malen de maïs.
8 Een pempe (wachthut) voor de kafferkinderen die de vogels vah de maïs moeten wegjagen.
9 Noord-Amerika. Indiaansch opperhoofd met zijn vrouwen, wier voornaamste voedingsmiddel maïs is.
10 Maïsbrooden in een bakkerij te Stamboel.
11 Indische maat voor het meten van rijst en maïs.
12 Machinaal afsnijden en binden van de maïs.
13 Een voordeelig maïsjaar.
14 Het storten van maïs in zakken voor de verzending.
15 Perzië. Een maïsschuur.
16 Schelf van maïskolven.
17 De maïs-oogst in Amerika
18 Teheran. Het malen van de maïs.
19 Vervoer van de maïs naar de schuren in Italië.
20 Het reinigen der kolven in Napels.
21 Mexico Een inlandsch arbeider.
22 In Amerika. Het opbinden van de maïs.
23 Bewerking van den grond.
24 Een kleine hoeve in Z.-Amerika.
25 In de groote velden van Kansas.
26 Argentinië. De hoofdmarkt voor de producten van het land te Barraeas Al Zud, nabij Buenos-Ayres.
27 Met de eg over het land.
28 Het laden der maïs in stoomschepen te Rosario de Santa-Fé met bestemming naar Europa.
29 Verzending van de maïs aan het station te Arroyo-Seco (provincie Buenos-Ayres).
30 Een venter van maïs-gebak te Stamboel.
In de Walachijsche laagvlakte; het land van maïs en rijst.
31 Dobrudja. Maisoogst aan het Georgekanaal.
32 Fachrie Dobrudja. In den maaitijd.
33 Medjdie (Roemenië). Korenschuren.
34 Cogeali, Dobrudja. Tartarenhoeve.
35 Dorp in het Tartarenkwartier.
36 Tartaarsche waterwagen.
37 Cogeali, Rumenië. Dorschplaats in de steppe.
38 „ „ Tartaarsche korenslede.
39 „ „ Dak van een huis als bewaarplaats van stroo.
40 „ „ Korenzeven der Tartaren.
41 „ „ Tartaren op de strooschelven.
42 „ „ Tartaren herstellen een wagen.
43 „ „ Verbouwer van meloenen.
44 Salyzin „ Dorschplaats.
45 Roemeensche aan het karnen voor haar hut.
46 Karakai Dobrudja. Russendorp.
47 Roemeensche Schaapshoeve.
48 Dobrudja. Irrigatiewerken.
49 Sari-Nasuf. Windmolens in een Tartarendorp.
50 Nikopopo Roemenië. Drinkplaats.
51 Karakoi, Dobrudja. De rusthut op een eenzame steppe aan den landweg.
52 Mannaia a.d. Zwarte Zee. Visschers.
53 „ „ „ „ Visschershutten.
54 „ „ „ Duinenreeks.
55 Fulca. Avond aan het Sint Georgekanaal aan den Beneden-Donau.
56 Constanzia a.d. Zwarte Zee. Pier met vuurtoren.
57 Cogeali, Dobrudja. Opgestapelde uienvoorraden.
58 Medjdie, Dobrudja Hongarije. Zigeunerkamp.
59 „ „ „ Zigeunermoeder.
60 Fachrie Dobrudja. Kinderbegrafenis.

IAC. De Koffie.

Uit „Groote Cultures" Uitg. Mij. Elsevier. Afl. 9 en 10.

1 Suriname. Koffietak (Coffea liberica) met bloesem en vruchten (kersen).
2 Koffieboonen en vruchten.
3 Koffietakken.
4 Mexico. De bladeren van den koffieboom zijn puntig, de vruchten hebben den vorm van kersen. (De achtergrond wordt gevormd door bananenbladen).
5 Bloeiende Koffieboom.
6 Java. Een enthuis van buiten.
7 „ Het inwendige van een enthuis.
8 „ De waterleiding op een koffieplantage.
9 „ Java-koffie op Liberia-koffie geënt.
10 Een koffieplantage te Basoko (Congo).
11 Mexico. Jonge koffieplanten onder de beschutting van schaduwboomen.
12 Java. Een aanplanting van jonge koffieboompjes in Maart.
13 „ Liberiaboom April 1896 geplant, Juli 1897 gefotografeerd.
14 „ Ontwikkeling in Aug. 1897 van een Liberiaboom van Februari 1895.
15 Britisch-Indië. Zeer vaak worden caoutchoucboomen (ficus-elastica) tusschen de koffieboomen geplant.
16 Java. Ontwikkeling van Liberiaboomen van 1895—96 tot Maart 1898.
17 Queensland. Koffieboomen achttien maanden nadat zij werden geplant.
18 Singapore. Gronden met diep ingewortelde boomen zijn voor koffietuinen meestal zeer geschikt.
19 Mexico. Een schilderachtig kijkje in een koffieplantage.
20 „ Bananen overschaduwen de koffieboomen.
21 Java. Een ondergeloopen weg in den west-moesson.
22 „ Een koffieplantage in bloei. Gezicht op een „gantangan", of scheidingsweg.
23 Suriname. De koffieplantage „Mon Tresor": het inlandsche werkvolk en de opzichters.
24 Nicaragua. Groep van Guatemalanen, behulpzaam bij den koffieoogst.
25 Een kist van Ward voor de verzending van koffieplanten.
26 Preanger. Koffiepluksters.
27 Nicaragua. Schaftuur tijdens den koffieoogst.
28 Mexico. Het sorteeren van de koffieboonen.
29 Een loewak (Paradoxurus musang) liefhebber van koffievruchten.
30 Suriname. Gebouwen op de plantage „Jagtlust".
31 „ Een kijkje in „Jagtlust".
32 Liberiakoffiepulper, syst. Graafland.
33 Java. Een pulperloods in aanbouw.
34 „ De machinerieën in een koffie-etablissement.
35 „ Voorbereidselen voor het drogen van de koffie.
36 Nicaragua. Het drogen van koffie in de open lucht.
37 Java. Het omwerken van de koffie onder het drogen.
38 „ Het stampen van de koffievruchten.
39 Nicaragua. Het is wenschelijk dat de koffie onmiddellijk na het wasschen gedroogd wordt.
40 Mexico. Laatste schifting van de koffie voor de verzending.
41 Suriname. Verzending der koffie per stoomers te Paramaribo.
42 Mexico. Het afleveren der koffie met ossenwagens.
43 Afrika. Op kameelen wordt de echte „Mokka" aangevoerd.
44 Turkije. Het branden van de koffie voor onmiddellijk gebruik.
45 „ Vrouw uit het volk bezig koffie te zetten.
46 Een Arabisch koffiehuis.
47 Een Amsterdamsche koffieverlezerij.
48 Het branden van de koffie in het groot.

K.

NATUURLIJKE HISTORIE.

KA. * Uit het Bloemenleven.

Voor détails wordt verwezen naar Kerner's Plantenleven II, waaraan de meeste plaatjes ontleend zijn en naar de serie van Vlinders, Vogels, Bloemen van Hermans & Thysse, (waaruit de plaatjes met handteekening zijn overgenomen).

1 Bloemen met meeldraden en stampers.
2 Verschillende vormen van meeldraden.
3 Verschillende vormen van stuifmeelkorrels.
4 Verschillende vormen van stampers.
5 Bestuiving. Links: de helmknoppen van de meeldraden buigen zich over den stempel, openen de helmhokjes en beleggen den stempel van de eigen bloem met stuifmeel. Kanalen in den stijl voeren naar de eitjes in het (hier opengelegd) vruchtbeginsel. Rechts: een stempeldoorsnede vergroot; uit de stuifmeelkorrels groeit een buis, die den inhoud van den korrel naar binnen voert. Daartusschen een stuifmeelkorrel met de uitgegroeide stuifmeelbuis. In 't midden onder een volledige bloem; (zonneroosje); rechts onder een eitje met het poortje sterk vergroot. Daarboven een droge nog niet uitgeloopen stuifmeelkorrel.
6 Bloemtros van een Tuingeranium of Pelargonium met details. 2 Bloem van terzijde, bij het sterretje de honingbewaarplaats; 3 de „spoor" in den bloemsteel; 4 en 5 bloem zonder kroon, van boven met den ingang naar de spoor.
7 Plant van Paris met vrucht en afzonderlijke bloem.
8*a* Overbrengen van het stuifmeel door den wind bij een grassoort.
9*b* Overbrengen van het stuifmeel door den wind bij een waterplant (Fonteinkruid).
10*c* Overbrengen van het stuifmeel door den wind bij een Katjesdrager (Hazelaar).
11*a* Bescherming van het stuifmeel door de kroonbladeren. (Duitsche Lisch).
12*b* Idem. Door de plaatsing van den bloem onder de stengelbladeren; bij springzaad (links); door het neerhangen van de bloem bij Lelietje van dalen. Door het sluiten van de kroon bij Duindoorn.
13*c* Idem.: door het sluiten of slapen gaan van de bloem bij regenweer (Crocus).
14*d* Idem. Door het sluiten van de omwindsel bladeren bij den zilverdistel.
15*e* Bescherming tegen andere insecten door de mieren die hun bladluiskolonies op de plant hebben.

Meer gevorderde leerlingen.

16 Sterk vergroote stempels met de uitgroeiende stuifmeelkorrels.
17. De bevruchting, het indringen van de stuifmeelbuis en zaadknop en het bevruchten van het eitje. Onderaan doorsneden van vruchtbeginsels.
18 Zelfbestuiving. Verschillende stadia van den bloei; door den schuinen stand van de bloem wordt in het laatste stadium zelfbestuiving mogelijk (Wintergroen).
19 Zelfbestuiving. Een schermbloem; de zelfbestuiving wordt mogelijk door kromming der meeldraden onderling.
20 Bestuiving van de bloempjes van eenzelfde plant of bloem. Links een composiet; rechts een schermbloem (Buurbestuiving).
21 De mogelijkheid van zelfbestuiving, buurbestuiving en kruisbestuiving tevens. Links een wilgenroosje met

een hommel. Rechts een Eremurus met bloemen waarvan de stampers eerder rijp zijn dan de meeldraden.

22 De ontwikkeling van een Rapunzelbloem waarbij de meeldraden al verdord zijn als de stempels rijp worden.

23 Ongelijktijdige rijping van stempels en meeldraden. (Voor mannelijke bloemen, proterandrie bij klokjes, Rapunzels en composieten.)

24 Ongelijktijdige rijping van stempels en meeldraden bij Parnaskruid. Onderaan de honingmachine vergroot.

25 Ongelijktijdige rijping van stempels en meeldraden bij composieten, waarbij ten slotte toch zelfbestuiving mogelijk wordt, doordat de stempel in het vruchtpluis krult. Kruisbestuiving door insectenbezoek.

26 Bloemtros van gouden-regen; eerst is de vlag naar onder, de krul naar boven gekeerd; later keert de bloem om, de vlag komt boven, de kiel wordt de zitplaats voor bijen en hommels bij het bestuiven.

27 Bestuiving van een Vlinderbloem (rechts) door het plotseling uitslingeren van stuifmeel (door aanraking van het insect); en het plotseling wegslingeren van het stuifmeel door het openspringen van de bloem zelf (bij Cruceanella links).

28 Het laatste nog eens vergroot.

29 De kruisbestuiving komt tot stand doordien de stamper juist op dezelfde plaats komt te staan waar eerst de meeldraden stonden. Spoorbloem en Gamander.

30 De mogelijkheid van zelfbestuiving, als kruisbestuiving uitblijft, door het openen en sluiten van de bloem. Merkwaardige kruis-bestuivingsinrichtingen.

31 Bestuiving van een Orchidee (Nespenorchis) door een wesp.

32 Bestuiving van een Orchidee (het vrouwenhoedje) en andere bloemen.

33 Orchideeën en Pijpkruid-bestuiving (door opsluiting van de insecten).

34 Salie-bestuiving door hefboomwerking.

35 Kruisbestuiving door ongelijke lengte van den stijl en de inplanting der meeldraden bij sleutelbloem en Eschscholtzia.

36 Idem door gevoeligheid, beweeglijkheid van den stempel (Maskerbloem).

37 Het opstijgen en drijven van de meeldraad, bloemen die de stamperbloem raken bij een waterplant Vallisnéria.

38 Het opsluiten en vrijlaten van de vliegjes die de kruisbestuiving bewerkstelligen (bij Aronskelk).

39 Het bestelen van een bloem door hommels, onwettig bezoek, bovenaan. Normale of wettige bestuiving, onderaan.

40 Bevruchting van Vijg en van Yucca door wespjes die in de bloem of vrucht leven.

41 Knikkende Silene die 's avonds geurt en kleurt, door nachtvlinders wordt bestoven.

42 Bloem van de witte welriekende Orchis met de lange spoor en het spiraalswijs gewonden Vruchtbeginsel.

43 Bestuiving van deze bloem door er voor zwevende Langtong-vlinders, slapende madeliefjes, wilde peer en dop heidebloempjes. Op den achtergrond het Muiderslot.

KB. * Kijkjes in de Dierenwereld,

naar Lebensbilder aus der Tierwelt von Meerwarth und Soffel.

1 Lachmeeuwen op 't water.

2 Stormmeeuwen tusschen de rotsen op de Scilly eilanden.

3 Aalscholver op de Scilly eilanden.

4 Jonge aalscholvers.

5 Een aalscholver die zijn drek loost.

6 IJsvogel bij een besneeuwde beek.

7 Broedende geoorde fuut.

8 Koekoek op 't nest van een rietnachtegaal.

9 Eendenkooi op Amrum, W. kust van Sleeswijk.

10 Musschen voor een spreeuwenkastje.

11 Spreeuwen op weidende schapen.

12 Gierzwaluw voor een spreeuwen hokje.

13 Een merel broedende op een vensterkozijn.

14 Merel zijn jonge voederend.

15 Mestkever op een doode goudvink.

16 Bladluis en rups.
17 Juffertje.
18 Woning van den mierenleeuw.
19 Waterschorpioen zuigt de larve van een libel uit.
20 Libel en Koolwitje.
21 Kikvorsch loert op een libel.
22 Spinneweb met prooi.
23 De spin zuigt de libel uit.
24 Spin met kokervormig nest.
25 Hagedis in het nest van die spin.
26 Vuursalamander.
27 Een adder pakt de larve van een vuursalamander.
28 Ringslang die een visch verslonden heeft.
29 Adder.
30 Adder verslindt een muis.
31 Twee jonge ooievaars op 't nest, de oude is op het punt van neer te strijken.
32 Moeder egel met jongen.
33 Wild zwijn met jongen.
34 Jonge zwijnen stoeiende bij de beek.
35 De aanvoerder van de troep.
36 Een jonge vos krijgt de lucht van onraad.
37 Jonge vos bij zijn hol.
38 Een één-jarige Eland op een winteravond.
39 Elanden in 't veen van Bredzulle.
40 Voortdravende elanden.
41 Herten in de sneeuw, Wapiti's, kudde zonder gewei, Noord-Amerika.
42 Wapiti-herten met mooi gewei.
43 Hert van de Altai, tusschen Siberië en China.
44 Altaihert in de Javorina.
45 Ziestienender met afgeworpen gewei.
46 Prachtig hert tusschen de boomen.
47 Vechtende herten, sterke mannetjes. De oudste, sterkste herten vernietigen de jongere, en vechten ten slotte om de alleen-heerschappij.
48 Damhert met een spreeuw op 't gewei.
49 Een haasje verstopt zich.
50 Mol.
51 Een spreeuw doodt een goudvink.
52 Twee jonge konijnen.
53 Vlaamsche gaai.
54 Veldmuis.
55 Eekhoorntje.
56 Edel marter.
57 Boschuil.
58 Bronstige twaalfender in het maanlicht.
59 Hert op 't punt van te vluchten.
60 Schotsche herten in Richmondpark.
61 Bok met reeën.
62 Drie vechtende herten, elanden met bladgewei.
63 Damhert neergestooten.
64 Twee elanden.
65 Gereed tot den aanval.
66 Gedoode bok.
67 Twee bokken, die ten doode toe gestreden hebben.
68 Bisons in het park van Bauff.
69 Bisonkoe met jong.
70 Bisonstier.
71 Bisons in de Javorina
72 Bisonkudde in Plesz.
73 Bisonkudde in 't woud. De stier op den voorgrond.

AANVULLING BESTAANDE SERIES.

AANVULLING.

AW. * China.

103*a* De Keizerin-weduwe Tse Hsi in haar draagstoel. Slaven dragen haar door de voor niemand toegankelijke paleis-tuinen.

b Het meer in de keizerlijke tuinen, Peking. De groote muur om de tuinen is van marmer en de pagode van porselein. In de verte de Patachuheuvels.

104 Hoofdstaat van Mukden, met de karakteristieke Mantschoe seinpalen.

105 Mukden. Poort, uithangborden van winkels, een jongen met haarkwasten, waarmee hij de vliegen om zijn meester verjaagt.

106*a* Groote beelden op den weg naar de graven der Ming dynastie, bij Peking. AD 1330. Schapen er bij. De schapen uit Nrd-China leveren 't grootste deel van de wol voor Amerika.

b Een kar, beladen met ingevoerd Amerikaansch katoen, wordt getrokken door een Mongoolschen ezel, een Chineeschen buffel, een Mantchoe ponny en een Amerikaansch cavalerie-paard.

54*a* De oudste pagode, die nog in China bestaat. De vijfhoekige Tien Fum Tah te Ningpo AD 800.

84*a* Beelden van reusachtige olifanten langs den weg naar de Ming graven. Op hun rug steenen, die touristen daarop geworpen hebben.

AANVULLING * NEDERLAND.

ABA. * N.-Holland.

121 Amsterdam. Paleis, Mozes- en Ääronzaal.
122 Amsterdam. Paleis, Mozes- en Ääronzaal.
123 „IJstroom" van de Holl. Stoomb. Mij. in den mond van de Theems.
124 Hoorn. Gevel van huis.
43a Sluis te Zaandam.
51a Grootebroek.
65a Dorpsgezicht te Aalsmeer.
76a Muiderslot. Torenommegang.
87a Zandvoort. Zwemmen. Badkoets.

ABB * Zuid-Holland.

50 Pinken aan 't strand te Katwijk.
51 Scheveningen. Kurhaus.
52 Pootjes baden aan 't strand.
53 Rotterdam. Maasbrug.
1a Noord-Einde. Den Haag.

ABD. * Utrecht.

19 Kasteel Zuylestein (bij Amerongen).

ABE. * Gelderland.

22 Kasteel Middachten.
24 Kasteel Rechteren bij Dalfsen.

ABF. * Limburg.

17 Oude vestingmuren te Maastricht van mergelsteen opgetrokken.
18 Het gehucht St. Pieter bij Maastricht.
19 Kasteel Hoensbroek.
20 Onderaardsche gangen bij Valkenburg.
21 In het Geuldal. Hutje tegen de rots.
22 Weg in het Geuldal.
4a Binnenplaats van kasteel Bleienbeek.

ABH. * Overijsel.

17 Reggetak.
18 „
19 Giethoorn. Zuid-Einde.
20 „ Vondertje.
21 „ Schuitwoning.
22 „ Ventende bakker.
23 „ Winkel.
24 „ Meer. „Het wijde".
25 „ Baggeraar. Watermolen. Punter.
26 „ Molen. Punters.
27 „ Boeienhuis.
28 „ Dulensnijder.
29 „ Rietsnijders en binders.
30 Giethoorn. Nettenboeter.
31 Kasteel Twickel. Voorzijde
32 „ „ Voor- en zijkant.
33 „ „ Achterzijde.
34 „ „ Voorplein met stallen.
35 „ „ Zijgezicht.
36 „ „ Achterzijde.
37 „ „ Vijver. Achterzijde.
38 „ „ Ingang. Beelden. Adam, Eva. Slang.
39 „ „ Kanon op 't voorplein
40 „ „ Slotgracht.
41 „ „ Slotgracht.
42 „ „ Park.

43 Kasteel Twickel. Oranjerie en Fransche tuin.
44 „ „ Oranjerie en Fransche tuin.
45 „ „ Brokstuk kasteel en oranjerie.
46 „ „ Tuinmanshuisje.
47 „ „ Doorzicht accasiabergje.
48 „ „ Watermeelmolen.
49 „ „ Vijver achter 't kasteel.
50 Kasteel Twickel. Hall.
51 „ „ Eikenhouten schoorsteen in de eetzaal.
52 „ „ Boven den schoorsteen geschilderd portret.
53 „ „ Schoorsteen.
54 Landgoed Twickel. Loshuis.
Van 19—54 naar photo's van Mej. Bijl.
8*a* Lutterzand en Dintel.
13*a* Raadhuis te Kampen. Voorgevel.

ABI. * Drenthe.

36 Aertsche Veld (bij Assen). Hutbewoners.
37 Aertsche Veld (bij Assen) Plaggenhut.

ABK. * Friesland.

2*a* Kijkje in het Friesch museum.

ABL. Limburg onder den grond.

9 De handkrachtboor en de machinaal gedreven boor aan den arbeid.

AANVULLING.

BA. * Overzicht der Vaderlandsche Geschiedenis.

Middeleeuwen naar prenten uit de Historie Atlas van Dr. M. G. de Boer. Uitgever Sijthof, Leiden.

52 Straatgezicht in Zwolle. Houten huizen met riet gedekt, dus groot gevaar voor brand in onze middeleeuwsche steden.

53 Woonhuizen te Amsterdam, Osjessluis. Het huisje op de brug is 't accijnshuisje voor de belasting op 't geslacht.

54 Oude Gracht te Utrecht. Naar de teekening van Jacob van Ruysdæl (Museum Boymans, Rotterdam). Een tweetal „steenhusen" met houten huisjes der handwerkslieden er naast.

55 Utrecht. Oude Gracht ± 1600. Door gebrek aan bouwterrein werden er wel huizen op de brug en op de grachtwal gebouwd.

56 Uitdeeling van Heilige-Geest-meesters (St. Laurenskerk te Alkmaar) in 't gasthuis.

57 Gasthuiszaal. (St. Laurenskerk te Alkmaar). Open ledikanten langs den wand; een ontkleede zieke wordt onderzocht, een dokter voelt den patient de pols en op den voorgrond is de gasthuismoeder in gesprek met de regenten.

58 Librye te Zutphen. De handschriften liggen hier nog aan den ketting.

59 Clarisse-klooster te Amsterdam.

60 De Handboogdoelen te Amsterdam. Doelhuis en schietbaan. 17de eeuw.

61 Gilderol der Kremers te Groningen. (Rijksarchief Groningen).

62 Schuttersketen te Dordrecht, kunststuk van zilversmeedkunst. Hiermee werd de winnaar versierd.

63 „Het laatste Avondmaal" door Dieric Bouts, St. Pieterskerk te Leuven. De omgeving is Vlaamsch, eigenaardig is het lange doorloopende servet.

64 Huiselijk interieur, St. Barbara gezeten op een bank; onder den hoogen schouw het haardvuur. Steenen vloer.

65. Keuken in de middeleeuwen Voor den schoorsteen het spit en de braadpan.

66 Keuken interieur. Links wordt gevogelte aan 't spit gestoken.

67 Ganzenmarkt te Utrecht, naar een schilderij van Droogsloot (1610). De koopwaren werden uit de kelders onder de straat overgeladen in de schepen, die de nauwe grachten vulden.

68 Wandeling. Reproductie uit het beroemde Breviarium Grimani, een 15de eeuwsch getijdenboek. Op den achtergrond een hofnar.

69 Vorstelijke maaltijd. Uit het Breviarium Grimani 15de eeuwsch getijdenboek.

70 Bladzijden van een Incunabel. Perkament schutblad van een 15de eeuwsch gebedenboek. Lettergieter.

71 Proeve van een blokdruk Verhandeling over het gebruik der Latijnsche voorzetsels.

72 Leprozen-optocht te Amsterdam, naar de schilderij van Nielandt (1633) Rijksmuseum te Amsterdam.

59 Plattegrond.
60 Tempel van Apollo.
61 Huis van Fauna, waarin 't Alexandermozaiek zich bevindt.
62 Toxaansch Atrium, dat geen zuilen in 't Atrium heeft.
63 Onderstel tafel in 't huis van Rufus.
64 Gipsafgietsels van lijken (hond enz.)
65 Gladiatoren-caserne.
66 Relief offer-altaar Mercuriustempel, dat den offerdienst weergeeft.
67 Stabia-straat met trottoirs.
68 Forum, restauratie.

REGLEMENT

OP HET UITLEENEN DER PLATEN.

ARTIKEL 1. Bij aanvragen om platen moet men steeds *nauwkeurig* vermelden, op welken datum men ze wenscht te gebruiken.

ART. 2. De platen worden tijdig toegezonden, terwijl lijsten of tekstboekjes steeds 8 of 10 dagen vooruitgestuurd worden.

Men is verplicht den ochtend na den afgesproken datum van het gebruik alles onmiddellijk terug te zenden.

Voor elken dag vertraging wordt ƒ 1,— in rekening gebracht.

ART. 3. Men wordt verzocht dadelijk na ontvangst te berichten, of de platen onbeschadigd zijn aangekomen. Tot dit doel worden gedrukte briefkaarten bij iedere bezending gevoegd.

ART. 4. De vereeniging is aansprakelijk voor beschadiging der platen bij de toezending, de gebruiker voor beschadiging bij gebruik of terugzending. Op een zorgvuldige verpakking en voorzichtigheid bij het gebruik wordt zeer aangedrongen.

ART. 5. Voor beschadigde platen zal een vergoeding van ƒ 0,75 per stuk worden gevraagd.

ART. 6. Niet-leden en niet-abonnées der Vereeniging, die platen ten gebruike ontvangen, worden verzocht bij de terugzending dadelijk het bedrag van de huur plus de voor hen betaalde vracht (abonnées enkel de vracht) per postwissel over te maken; ten hunnen gerieve zal een ingevuld postwisselformulier bij iedere bezending worden gevoegd.

De platen worden franco teruggewacht.

ART. 7. Heeren sprekers worden verzocht bij het aanvragen van platen dadelijk naam en adres op te geven, ook van de vereeniging, te wier behoeve zij de platen wenschen te gebruiken en, indien het een niet aangesloten vereeniging geldt, te vermelden, waar over het verschuldigd bedrag k n worden gedisponeerd.

ART. 8. Men wordt verzocht voor nadere inlichtingen een postzegel voor antwoord in te sluiten.

ART. 9. **Indien de voordracht vervalt, moeten de besproken platen minstens 3 dagen vóór den afgesproken datum opgezegd worden, anders moeten we de aanvraag toch in rekening brengen.**

Het Bureau is voor 't uitleenen van platen gesloten van 16 JULI—6 SEPTEMBER.

Zet de platen in een verwarmde kamer ter voorkoming van knappen in de warme lantaarn.

Veeg de platen af vóór het gebruik, dit bevordert de helderheid.

Formaat der platen 8.3 × 8.3.

Leden betalen *f* **10.—** en hebben recht op het gebruik van 6 keer een platenreeks.

Abonnées betalen *f* **8.—** en hebben recht op het gebruik van 15 keer e n platenreeks.

Me ka [illegible] plate p r keer [illegible] nvragen tegen een vergoeding va [illegible] *f* 1.25 [illegible] *f* **5.—** per keer per serie en de porto's, al naar het doel [illegible] aarvoor men de platen wenscht te gebruiken.

1913-1914 f 0.20.

SUPPLEMENT CATALOGUS

DER

LICHTBEELDENVEREENIGING

CENTRAAL BUREAU VOOR LANTAARNPLATEN.

2e SUPPLEMENT.

Spui 23, hoek Handboogstraat
AMSTERDAM

Spreekuren: MAANDAG, WOENSDAG, VRIJDAG } 10–12½; 2–5 uur.

Raadzaam is het den geheelen Catalogus door te zien, daar men uit de series en platen gemerkt met * naar eigen keus een 40-tal bijeen kan zoeken, die dan voor één aanvraag gelden.

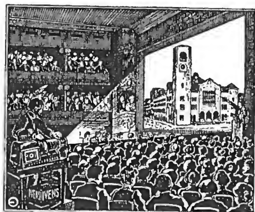
De series, opgegeven met tekst, kunnen slechts in hun geheel aangevraagd worden.

De series gemerkt met * zijn zonder tekst.

In dezen Catalogus zijn speciaal series voor het Lager Onderwijs, samengesteld in overleg met een door de stad A sterdam daartoe benoemde Commis ie.

We kunnen op verzoeken om n ere in chtingen en om veranderingen in a gesprok n d ta slechts ingaan, indien een stzegel voor antwoord is ingesloten.

HOFLEVERANCIERS
VAN
H. M. DE KONINGIN.

LEVERANCIERS
VAN
RIJKS-, GEMEENTE-
EN
PART. INSTELLINGEN.

IVENS & Co.

AMSTERDAM,
Rokin 164.
NIJMEGEN.

DEN HAAG,
Noordeinde 124.
GRONINGEN.

Projectie-Lantaarns en Bioscopen

met diverse lichtbronnen, in verschillende prijzen.

Wij geven gaarne alle gewenschte inlichtingen en zenden op aanvraag gratis:

PRIJSLIJST VAN PROJECTIE-GOEDEREN (OOK VAN KINO'S).
LIJST VAN LANTAARNPLATEN.
BROCHURE: „PROJECTIE HANDBOEKJE".

Wij belasten ons door geheel Nederland met de levering, bediening en complete behandeling van projecties bij voordrachten, lezingen enz., ook met de Kinematograaf.

De Catalogus-zelf is verkrijgbaar voor *f* 0.50 plus porto's.
Het Supplement 1912/1913 is verkrijgbaar voor *f* 0.20 plus porto's.

In October 1914 zal verkrijgbaar zijn een lijst van platen van de Veluwe. — Landschap. — Bedrijven. — Industrie. — Plaatsen.

Van den Catalogus zijn vervallen de volgende series:

AL.	Celebes. De Moluksche Archipel	blz.	14
AM.	Korea	„	15
AR.	Parijsche tentoonstelling . .	„	18
AV.	Guyana, Cuba, Curaçao . . .	„	20
AAO.	Van Boulogne naar Argentinië .	„	37
BI.	Kroningsfeesten te Amsterdam .	„	58
KJ.	Natuurverschijnselen	„	140

De serie **AAB** Indië blz. 26 is vervangen door de verschillende series over Indië in het Supplement 1912/13.

De volgende series zijn vervangen door de series van zelfde naam en letter in dit Supplement 1913/14:

AC.	Zweden en Noorwegen.
AY.	Transvaal.
AZ.	Zwitserland.
ID.	Zeevisscherijen.
KV.	Planten, Kruiden en Zwammen door
KV.	Paddestoelen en Zwammen door
KAC.	Bloemen en Planten.
KE.	Vogels en hun nesten.

AC. * NOORWEGEN EN ZWEDEN.

Met deze serie vervalt de vorige serie AC op bl. 7 van den catalogus.

Bijlage: Beknopt leerboek der Aardrijkskunde door R. SCHUILING.

Van de gesteldheid van den bodem.

Noorwegen en het Noordelijk deel van Zweden tot aan de groote meren, hooren bijeen, wat betreft de bodemgesteldheid. Hoewel het een bergland is, komen er geen bergketens voor, zooals Alpen of Apennijnen, maar het is een tafelland met een rompgebergte, en door diepe dalen en fjorden doorkruist. Naar het Westen daalt dit tafelland steil af, naar het oosten daarentegen langzaam en trapsgewijze.

1 Kaart van Skandinavië.

1*a* Dwarsdoorsnee schema van het skandinavisch schiereiland.

2 Bouvel eil. type van nu nog geheel door ijs bedekt land.
Groote gletscherstroomen ontstonden daar en bewogen zich over een deel van Noord-Europa, ook in ons land. Zij sleepten groote en kleine stukken graniet mee, die door 't ijs rond afgeslepen werden.

3 Hoop keien uit de hei, op de Veluwe. Zie de ronde vormen.

4 Hoog Plateau, uitgeslepen door gletschers, het is hier en daar met mos bedekt, dat de rendieren graag eten. De bergen vertoonen de ronde vormen van een rompgebergte.

5 Dito landschap met meertje, vertoont afgeronde lijnen en de groeve van oude gletscherbedding.
Dikwijls zijn die hooge plateaux moerassig, omdat de afwatering moeilijk is, deze moerassen zijn dan deels met naaldhout begroeid, deels kaal, maar vol vacciniumsoorten, en geurig gras, daar grazen dan 's zomers de koeien.

6 Type van een begroeid hoog moeras. Sonfjellet in Härjedalen. Zweden.

6*a* Balkenweg over een moeras.

7 Met heide bedekt moraine landschap op een der lagere terrassen in Zweden.

8 Aan de Westkust — de Geirangerfjord — de watervallen heeten „de zeven zusters".

9 Waterval aan de Westkust — de Skjaeggedals foss. Van groote hoogte komt 't water hier naar beneden in een meer, dat weer door een nauwe kloof in de fjord uitmondt. Het is zuiver gletscherwater, dat zóó koud en ook zoo weinig met lucht vermengd is, dat visschen hier niet in dit meer kunnen leven.

10 Waterval aan den Oostkant in Zweden — de Alfkarlebyfoss, in de Dalself— men ziet wel dat het water hier niet van zoo'n hoogte afkomt, daarentegen de val veel breeder is. Aan deze plaat en plaat 1*a* ziet men waarom ook de groote rivieren in Zweden in hun geheel onbevaarbaar zijn. Bij gedeelten gaat 't goed, maar bij elke trapvormige daling van 't plateau is een waterval of een stroomversnelling.

11 Aan de buitenzijde der fjorden — skjaeren met visscherswoning.

12 Binnen in de fjorden. De rivier die hier uitmondt, voert slib aan, dat zich deltavormig verspreidt.

13 Strandterras. Sinds onheugelijke tijden, worden door de golfslag de oevers afgeknaagd, zoodat daar slib en steenen bezinken. Nu is na den ijstijd 't niveau van het land gestegen en dit aangeslibte gedeelte is boven water gekomen.
Deze strandterrassen en de aanslibbing der riviertjes maken de Westkust feitelijk bewoonbaar, want langs de steile berghellingen, kan wel een enkel huis hier en daar staan, maar grootere verkeersmiddelpunten zijn er onmogelijk.

14 Panorama van de stad Bergen.
Ook aan den zeekant is een vrij uitgestrekte kustvlakte, die half onder den waterspiegel ligt. Onder water vormt ze de ondiepe skjarenzee, zoo geschikt voor de vischvangst, boven water liggen verschillende groote plaatsen der Westkust daaraan.

15 Nauw dal met bergstroom aan de Westkust, type van een dwarsdal door stroomend water uitgespoten.

16 Einde aan de Hardangerfjord. Als men uit bovengenoemd (plaat 15) nauw dal komt, ziet men dit ruime dal liggen, dat in de fjord uitloopt. Alles wat de bergstroom van boven heeft uitgeschuurd, heeft

dio hier aangeslibd. Zulke plekjes liggen ingesloten en heel beschut, vooral wanneer 't dal zooals hier alleen naar 't Zuiden open is.

17 Trolltindertoppen in het Gneiss-gebergte van Romsdalen.

18 In Jötemheim-gletscher-bergmeer. Romsdalen en Jötemheim, zijn het meest alpine gedeelte van Skandinavië.

19 Folgefond. 288 □ K.M. groote gletschermassa vlak uitgestrekt op een hoog plateau, waaruit naar verschillende richtingen gletscherstroomen neerkomen. Men ziet 't hier heel in de verte.

20 Buarbrae, een der gletscherstroomen uit het Folgefond.

21 Svartisen, een der gletschers die direct in zee afdalen.

22 Kaskasatjakko een der grootste Laplandsche gletschers, die hun afwatering naar de Botnische golf hebben.

23 Torneträsk, een der hooge Laplandsche bergmeren waaruit de Torneå ontspringt, die verderop de grens vormt tusschen Finland en Zweden.

24 West-Gothische vlakte, vanaf de Halleberg.
Bij de groote meren in Zweden is een inzinking, waar vroeger de Oostzee met de Noordzee in verbinding stond.

25 Kijkje in Småland.
Ten Z.W. van de groote meren is nog een uitlooper van het Skandinavisch bergland.

26 In Skaane. Het zuidelijk deel van Zweden met Gotland en Öland sluit zich wat de bodem betreft, aan bij de Deensche eilanden en de Duitsche Oostzeekust. Het is een zwak golvend Kalkair heuvelland, naar 't westen vlak afdalend. Het is een vruchtbare grond, als alle Kalkaire gronden waterarm. Niet alleen geologisch, ook historisch hoort het tot Denemarken, waar het 't langst mee vereenigd is gebleven, en zoowel de aard van de menschen als de bouw van de huizen doet aan Denemarken denken. Deze plaat vertoont typisch boerenhuis en landschap — het huis is van vakwerk met daartusschen metselwerk — de middenvleugel is het voorhuis, rechthoekig daarop, maar aangebouwd de zijvleugels voor stallen en schuren.

27 Vlakke Westkust van Skaane.

28 Kalkrots — klint — aan de Oostkust van Gotland.

29 Grot in kalkachtig gesteente aan de kust van Gotland.

30 Stuifzand, dat een bosch onderstuift.

31 Door stuifzand ondergestoven en gedood bosch op Gotland.

32 Beukenbosch in Skaane, beuk is de typische boom op deze gronden, beroemd zijn o.a. de beukenbosschen van Seeland en Rügen.

33 Met kort gras begroeide vlakte op Gotland, waar de schapen grazen.

Van de verkeerswegen.

De verkeerswegen volgen in berglanden de groote dalen. Door de dalen stroomen rivieren en zijn deze bevaarbaar, dan zijn deze zelf verkeerswegen, dat zijn ze in Skandinavië maar bij kleine gedeelten, zie plaat 1.

34 Stroomversnelling in een rivier.

35 Boot wordt door een stroomversnelling getrokken.
Maar Skandinavië is rijk aan meren en deze vormen dan middelpunten van verkeer, zoo vormen de groote meren in Zuid-Zweden van ouds-her het middelpunt van het Zweedsche rijk.

36 Kerk te Rättvik aan het Siljanmeer. Van alle kanten van dit wijde meer komen 's Zondags booten en ook karren met kerkgangers. In de houten huisjes aan de voet van de kerk worden paarden gestald en schuiten geborgen.

37 Lange booten met kerkgangers te Lek-sand bij het Siljanmeer.

38 Gedenksteen bij Rättvik aan het Siljanmeer. Het Siljanmeer is het middelpunt van heel het Landschap Dalarne, en hier wekte Gustaaf Wasa in 1521 de Dalsmannen op tot den opstand tegen Denemarken.

39 Aan het Mälarmeer.

40 Deel van Stockholm aan het Mälarmeer.
Ook voor Noorwegen waren van oudsher de streken om de oostelijke meren en de groote fjorden het belangrijkst, omdat daar mogelijkheid tot gemakkelijk verkeer bestond.

41 Kristiania aan de Kristianiafjord.

42 Drontheim aan de Drontheimfjord.

43 Rijtuigjes voor het postverkeer.
Wanneer men in Noorwegen van 't oosten naar 't westen gaat, moet men 't hoogste deel van 't land,

dicht aan de Westkust, over. Men volgt een dal, steigende tot men bij de waterscheiding is en daalt weer af langs een ander dal tot men weer aan de zee is. In de volgende platen wordt vertoond een dier overgangen van Christiania naar Bergen.

De reis wordt gedaan gedeeltelijk per boot, gedeeltelijk met kleine rijtuigen. Na een zeker aantal K.M. wisselt men van paard, rijtuig aan een poststation.

44 Het plaatsje Hönefors met veel houtuitvoer.

45 Aan een der oostelijke Noorsche meren. Het land is hier wijd, de bergen zijn laag en glooiend, zoodat er overal veel zon en lucht kan komen en het afstroomend regenwater den grond niet meesleept. Hier wordt dan ook 't meeste koren van Noorwegen verbouwd.

46 Een vlot boomstammen wordt door een stoombootje over 't meer gesleept. In de rivieren worden de stammen door den stroom meegesleept, aan 't eindpunt opgevangen en tot vlotten vereenigd, zoo gaat 't over het meer, dan weer losgemaakt en langs een volgende rivier, tot ze dicht bij de kust tot planken gezaagd, verscheept worden, zie over hout, plaat 71—91.

47 Een waterval. De dalen zijn lang, dikwijls legt men 100 K.M. per dag af, nu en dan ziet men een waterval — meestal met een zagerij er bij voor inlandsch gebruik — die dan door de waterkracht gedreven wordt.

48 Men komt langs een meer.

49 De kerk en de pastorie. Meestal staat dan de kerk voor heel de buurt aan een meer — de pastorie is altijd tegelijkertijd boerderij.

50 Inkijk in een dal, het dal is hier nog wijd — rechts de kale plekken op de bergen zijn akkers. Duidelijk is hier te zien welke de zonkant van het dal is.

51 Typisch boschdal aan de oostzijde der hooge bergen. De stijging aan den heelen oostkant is heel geleidelijk, maar 't is hier al hoog. Graan wil er moeilijk groeien, boomen en naaldhout daarentegen staat er in overvloed. In de verte de sneeuwbedekte bergen van Jötemheim.

52 Houtslepen in den winter. In den winter is het druk in deze dalen, dan kan 't hout makkelijk gesleept worden over de sneeuw.

53 Een saeter, zie voor beschrijving plaat 126.

53*a* Koeien waden door 't water.

54 Aan den boomgrens, de boomen zien er treurig uit, vol mos bedekt en ineengeschrompeld.

55 Dwergberken op 't hoogplateau. Deze aan de hooge bergen aangepaste berksoort wil hier nog groeien. Links in de verte een kudde rendieren, die hier 't mos onder de sneeuw weghalen.

56 Op de pashoogte — het hoogste poststation. Winter en zomer is het open en wanneer er reizigers komen bij nacht of bij ontijd, dan moet hun onderdak gegeven worden.

57 In den winter met de slede; dan ligt alles diep onder de sneeuw — de man naast de slee gaat op sneeuwschoenen, het paard heeft een soort van teenen gevlochten matje onder de hoeven, om niet te veel in te zakken.

58 De afdaling naar 't westen gaat heel steil in groote slingers.

Op deze plaat kijkt men naar de pashoogte toe. Zie links boven de vorige slinger van den weg. Groote steenen staan aan den kant van den afgrond.

59 Kijk in een typisch Westlandsch dal. De hellingen zijn steil, zoodat er van bebouwing geen sprake is; alleen denneboomen weten zich hier en daar vast te klampen.

60 Aan de fjord, plaat 12.

61 Aanlegsteiger van een plaatsje aan de Westkust. Als de stoomboot komt, geeft dat een heele drukte, iedereen komt kijken. Zie de schuitenhuisjes aan den wal.

62 Overnemen van passagiers. Soms legt de stoomboot niet aan, dan worden de reizigers in een roeiboot gehaald en aan wal gebracht. We zijn hier op de hoofdfjord, die meestal heel breed is.

63 Aan de monding van den fjord — de Skjaeren. Zie de kale rotsen, waar niets groeit, plaat 11.

64 Draaiende sneeuwploeg, aan locomotief.

65 Ingesneeuwde trein.

Tegenwoordig gaan drie spoorwegen van het oosten naar het westen; het kost in den winter heel wat moeite om de baan vrij van sneeuw te houden.

Een belangrijke verkeersweg in Zweden is het Gothakanaal, waardoor gebruik makend van de Gotha-

elf, de groote meren en de Motala-elf, Göthenburg en Stockholm verbonden zijn. Deze rivieren heeft men moeten kanaliseeren en het niveau-verschil door sluizen regelen.
66 De Trollhättan-val, rechts 't kanaal voor de scheepvaart.
67 Sluizen bij Berg van boven gezien.
67*a* Dito, van beneden gezien.
68 Vättermeer en de ingang van de Motala-elf, in den winter — deze is van een vuurtoren voorzien, omdat er ook 's nachts gevaren wordt.
69 Gota-kanaal bij Forsvik, zie hoe smal het kanaal is en wat een prachtig loofhout hier staat.
70 Gota-kanaal bij Söderkoping, men ziet hoe de vroegere rivier — nu kanaal — zich langs de heuvelruggen slingerde.

Van de menschen en hun bedrijf.

Bij Zweden en Noorwegen denkt men het eerst aan hout en visch; voor Zweden zijn ook de ertsgroeven, ijzergieterijen heel belangrijk en voor beide landen de landbouw.

Het hout wordt in het najaar en in den winter gekapt.

71 Kappen van een boom.
72 Hut in het bosch, waar de houtarbeiders tijdens het werk wonen.
73 Het hout wordt uit het bosch gesleept, plaat 52.
74 De stammen worden op een hoop gegooid, bij een rivier, die dan nog bevroren is; als dan in 't voorjaar 't water open komt, worden de stammen, nadat ze van een merk voorzien zijn, in de rivier gegooid.
75 De stammen worden door een rivier meegevoerd, maar in de stroomversnelling blijven ze licht haken tegen uitstekende steenen, daarvoor zorgt de vlotmanschap.
76 De vlotmanschap met lange stokken bezig om de stammen weer in den koers te brengen; het is een zeer gevaarlijk werk, dat groote handigheid eischt, vooral bij sterken stroom.
77 Balanceeren op een enkelen balk.
78 Balkengoot. Om watervallen te ontwijken of om direct uit het naburig bosch hout bij een zagerij te brengen, maakt men een houten goot, leidt daar een beek door en zoo voert deze de stammen aan.
79 Balkengoot van binnen — een balk komt aandrijven.
80 De stammen zijn de rivieren afgedreven en liggen voor de zagerij.
81 De zaaghelling waarlangs de stammen aan kettingen worden opgetrokken.
82 Zagerij inwendig — de verticale zagen om planken te zagen.
83 Sorteerplaats van een groote zagerij aan de Oostzeekust — zeilschepen liggen te laden.
84 Hoe men een houtstapel, met planken op den schouder, oploopt.
85 Een rij arbeiderswoningen bij een zagerij.
86 Een school bij een zagerij.
87 Het opstapelen van een houtskoolmijt — hier wordt ze gemaakt van rondhouten, die op zij afvallen bij het zagen van planken uit een balk. In 't midden wordt een soort schoorsteentje voor de trekking vrijgelaten.
87*a* Het aansteken van een houtskoolmijt. Nadat de stapel hout klaar is, wordt ze van boven met aarde en leem aangeplempt, zoodat het hout verbrandt onder toetreding van heel weinig lucht.
88 Het uiteenhalen van een houtskoolmijt. De houtskool wordt in Zweden veel gebruikt bij het ijzergieten in de hoogovens.
88*a* Kolenbrander in zijn hut.
89 Teerbranden. Op een van hout gemaakt. in 't midden lager gebouwd stellage wordt onder leem — dus met weinig lucht — hout verbrand.
90 Dito stellage van onderen gezien, de harsachtige sappen die onder de drooge destillatie vrij komen, vloeien naar 't laagst gedeelte (zie boven) daar worden ze afgetapt in een vat.
91 IJzerertsgroeve van Parsberg in Wärmland.
92 Ertsberg bij Gellivare in Lapland, in de verte de hijschinrichting, waarmee 't erts naar boven gebracht wordt, uit de ondergrondsche lagen.
93 Ingang van een der mijnschachten.
94 Overzicht van de ertsberg bij Kirunavara met bovengrondsche exploitatie, vandaar gaan de ertsen meest over Emden of Rotterdam, naar het Ruhrgebied voor de ijzer- en staalindustrie.
95 Bovengrondsch uithalen van erts te Kiruna, speciaal voor deze ertsen uit Lapland is de spoor naar Narvik gebouwd, teneinde 's winters naar een ijsvrije haven af te kunnen

voeren. De steenkolen voor het stoken der locomotieven worden meest uit de nieuwe kolenmijnen van Spitsbergen te Narvik aangevoerd.

96 IJzer- en staalgieterij van Sandviken.

97 Sandviken. Bessmer staalgieterij, waar de zuurstof in het vloeibaar ijzer geperst wordt.

98 Sandviken. De groote stoomhamer.

99 „ Het walswerk.

100 Falun, de kopergroeven. Nog ziet de omgeving geheel kaal en verbrand, door de zwaveldampen der vroegere ovens, waarin het erts gezuiverd wordt, hoewel dit nu sinds lang op een andere wijze geschiedt, waardoor de zwavel onmiddellijk gebonden wordt. Sinds de 13de eeuw werd deze groeve geëxploiteerd, ze behoorden aan den staat en Gustaaf Adolf noemde Falun nog de „schatkamer" van den staat. Maar naarmate het erts verminderde werd de exploitatie moeilijker en tevens werden in Canada groote kopermijnen ontdekt, zoodat de opbrengst zeer verminderd is.

101 Oude prent van de mijnen te Falun.

102 Granietgroeven.

Steenkolen komen in Zweden en Noorwegen bijna niet voor, zoodat de uitvindingen op het gebied van electriciteit, waterturbines aan de industrie zeer ten goede zijn gekomen De waterkracht der talrijke watervallen wordt òf direct gebruikt òf dient om electrische stroom op te wekken die gemakkelijk naar ver af gelegen plaatsen gevoerd kan worden.

103 De Trollhättan-val met fabrieken en de buisleiding die 't water aanvoert voor de turbines.

104 Kunstmatig op hoog niveau houden van water voor de fabriek.

Voor de Visscherij is voornamelijk belangrijk de kabeljauw-, haring- en walvischvangst. De laatste vermindert sterk, wordt nog aan de kusten van IJsland—Spitsbergen gedreven.

105 Een fjord bij de Lofoten.

106 De haven van Varö op de Lofoten, met visschersbooten. Zie de overeenkomst in vorm met de oude vikingschepen.

107 Gereconstrueerd vikingschip in de haven van Kristiania.

108 Schoonmaken en spauwen van de kabeljauw.

109 Drogen van de kabeljauw, die dan tot stokvisch wordt, op de kale rotsen der buitenste skjaeren, waar de zeewind langs waait droogt de visch snel zonder te rotten.

110 Visscherhuis op de skjaeren.

111 Modern harpoengeweer voor de walvischvangst.

112 Een walvischstoomer met de buit voor het walvischstation.

113 Een walvischstation en traankokerij op IJsland.

114 Vischpakhuizen te Bergen, waar een der grootste markten is in gedroogde visch en traan, deze pakhuizen behoorden vroeger aan de Hanze-Bond, die hier in de 15de eeuw heel de vischhandel beheerschte.

115 Zalmvisscherij in een rivier. met een zegen wordt een deel der rivier afgezet en langzaam, alles wat zich daar bevindt naar land getrokken.

Heel belangrijk is het landbouwbedrijf in Zuid-Zweden, dat behalve graan voor eigen gebruik ook veel zaadkoren verbouwt dat geëxporteerd wordt.

116 Boerderij, landschap in Skaane, plaat 26, zie bijschrift.

117 Boerderij in Zuid-Zweden van de binnenplaats gezien, dit is uit meer boschrijke streek, vandaar dat 't geheel uit hout is opgetrokken, maar het vertoont ook de Deensche bouworde.

118 Typisch vlakte-landschap in Zuid-Zweden, tarwe in hoopen.

119 Tarweoogst, deze wordt hier met de zeis gesneden, en dan opgebonden.

120 Beetworteloogst, de mannen halen de bieten uit den grond, vrouwen snijden 't loof af dat voor veevoeder wordt gebruikt. Zie eén kar met paarden en ossen bespannen.

121 Suikerfabriek.

122 Markt te Ousby, van heinde en ver zijn de boeren komen rijden, hebben paard en wagen uitgespannen.

123 Zaaien met machine.

Heel anders is het bedrijf in de bergen, daar is het bedrijf exentief, d. i. men tracht de grootst mogelijke hoeveelheid grond te gebruiken, maar zonder er veel aan te werken, terwijl men op de vlakte in de zwaardere gronden het intensief bedrijf toepast, d. i. men tracht van de gegeven hoeveelheid grond door doelmatige bewerking de grootst mogelijke hoeveelheid producten af te halen.

Die meerdere bewerking loont zich niet in de bergen:
1e. omdat de akkertjes, die met groote moeite van de steenen ontdaan worden te klein zijn,
2e. omdat de vroeg invallende sneeuw, de late zomer, toch maar één oogst toelaat.

124 Akker in de bergen, al de uitgehaalde steenen zijn op een hoop gegooid.
125 Akkertjes tegen de berghelling.
126 Een saeter. De landbouwer verbouwt om zijn huis wat hij noodig heeft voor eigen gebruik, d.i. aardappels, rogge, haver; van 't vee moet hij het contante geld zien te krijgen. hij verkoopt dan vleesch, boter, kaas en wol. Dat vee stuurt hij den heelen zomer in de hem toebehoorende uitgestrekte bergweiden, waar ze eten wat de natuur er op wil laten groeien, alleen enkele stukken worden afgepaald en gemest om gehooid te worden. Daar staat dan een klein huis „saeter" met een paar stalletjes van ruw hout en daar woont 's zomers het vrouwvolk van de boerderij, de jongere hoeden 't vee en de oudere maken de boter en kaas.
127 De omgeving van een saeter, een koeienhoedster staat bij 't hek.
128 De geitenhoedster gaat met de geiten 's morgens er op uit.
129 Op weg naar de saeter. Koeien en geiten worden naar boven gedreven, soms een halve dag ver in de bergen.
130 Bergweide wordt gehooid, 't hooi wordt op stokken te drogen gehangen.
131 Oude volksdansen. Meestal staan er meerdere saeters bijeen, dan is 't er 's Zondagsavonds druk, dan komen de mannen uit het dal, dan worden er volksliederen gezongen, gespeeld en er bij gedanst.
132 Boerderij in 't dal, het woonhuis staat altijd afzonderlijk, boven de koeienstal wordt het hooi geborgen, dat is warm in den winter, alles is van hout opgetrokken, behalve soms de koeienstal. Voorraden en kleeren werden vooral vroeger in aparte voorraadshuizen geborgen, die dan voor de vochtigheid en sneeuw hoog van den grond stonden.
133 Voorraadschuren in het dal.
134 Een huis als een vogelnest in een der nauwe fjorden aan de Westkust. Rechts van de watervallen ziet men een vlokje rook en een wit steenen huisje, dat is een stuk grond, dat wat zacht glooit en op de zonzijde ligt en dus nog voor verbouwing geschikt. Een slingerend pad gaat van 't water naar boven, ook zijn ladders geplaatst tegen den steilen rotswand.
135 Vrouw aan een weefgetouw.
136 Kasteel Vidtsköfle in Zuid-Zweden. In Noorwegen is bijna overal de boerderij eigendom van den bewoner. In Zweden daarentegen — tenminste in het zuiden en om de groote meren — is van oudsher groot-grondbezit; de adel heeft er een veel grootere politieke rol gespeeld.
137 De Lappen zijn nomaden. Ze trekken omdat ze leven van hun rendierkudden en het rendier, hoewel half getemd, volgt 't oude instinct: 's zomers graast het in het noorden aan de Westkust omdat daar gras is en 's winters zuidelijker en in 't oosten op de vlakten tusschen de groote bosschen waar 't mos groeit, dat het rendier onder de hooge sneeuw op ziet te halen.
138 Lappenlegerplaats, tenten van stokken en rendiervellen. Uitwendig.
139 Dito inwendig, in 't midden hangt de ketel boven 't vuur.
140 Rendier, wordt gemolken.
141 Rendierkudde in den zomer.
142 Rendierkudde in 't voorjaar in 't hooggebergte, plaat 55; op hun trek van 't N.W. naar 't Z.O. en omgekeerd moeten de Lappen in 't voor- en najaar de hooge bergen doortrekken, dat is 't moeilijkste deel van de reis. Met sleden gaat 't niet, die worden aan de Zweedsche zijde der bergen achtergelaten, alles wat meegedragen moet, wordt op de pakrendieren gepakt, en de vrouwen, kleine kinderen moeten die tocht te voet doen.
143 Een „sida" of Lappenstam is in 't najaar de bergen overgetrokken, heeft hier nu de achtergelaten sleden gevonden en is nu klaar om verder te trekken naar 't Zuiden, telkens houden ze zich daar een tijd op, waar goede graasplaats voor de rendieren is.
144 De bepakte sleden.
145 Lap in slee met rendier bespannen.
146 Riddarholmen, een der eilanden waarop Stockholm gebouwd is.

Stockholm deels op eilanden, deels op 't vaste land gebouwd, waar 't Mälarmeer in een bocht van de Oostzee uitloopt, is in 1255 door Börger Jarl gesticht, die drie eilanden met torens en muren versterkte. Deze doorvaart, vol inhammen in het diepe water, maken Stockholm tot een zeer goed gelegen natuurlijke haven, alleen 's winters moet deze door ijsbrekers open gehouden worden.

147 Stockholm. Rijksdag-gebouw.
148 „ Koninklijk slot.
149 „ Noorström, het water is al Oostzeewater, dus zout, hoewel deze nog ver af is. Zie de stoombootjes die verbinding met andere deelen van de stad en de voorsteden onderhouden.
150 „ Standbeeld van Karel XII.
151 „ Kijkje vanaf de hooggelegen zuidstad, links is een lift waarmee zoowel voetgangers, als voertuigen vervoerd kunnen worden naar de straten aan het water.
152 Beboschte eilanden in de omgeving van Stockholm, type van het Mälarmeer-landschap.
153 Uppsala, het oude koninklijke slot.
154 Linnæus' geboortehuis in Uppland.
155 De sinds 1884 ontstane ertsstad Gellivare in Lapland, die nu ongeveer 3000 inwoners heeft.
156 Muur van het oude Wisby op Gotland. Wisby was in de 12de en 13de eeuw een rijke koopstad aan de groote handelsweg die van Azië over Novgorod naar de Oostzee voerde en vandaar naar West-Europa. Het Wisby zeerecht gold in de noordelijke zeeën, maar de taal waarin het geschreven is, verraadt Vlaamschen, Hollandschen en N.-Duitschen invloed, het heet: Waterrecht, dat de kooplüde und de schippers gemaket hebben to Wisby.

Inderdaad hadden Vlaamsche steden en Harderwijk en Deventer in de 13de eeuw veel verbindingen met Zweden. Na de 13de eeuw werd Wisby geheel door Lübeck overvleugeld en verviel snel.

Het grootste gedeelte van de oude stadsmuur is blijven bestaan — op gelijke afstanden zijn booge poorten met schietgaten — onder de deksteenen van de muur liep een houten wachtgang.

157 Wisby. Ruine van de St. Katharine kerk.
158 Wisby. Oud huis uit de Middeleeuwen.
159 Christiania, ligging aan de fjord tegen de heuvels aan.
160 „ Parlementsgebouw.
161 „ Koninklijk slot.
162 Stavanger, gezicht op de stad, de groote huizen zijn pakhuizen, die alle aan zee uitkomen.
163 Bergen, gezicht op de stad, plaat 14.
164 Trönthjem de dom waar de koningen gekroond worden.
165 Trönthjem, gezicht o/d. stad, plaat 42.
166 Straat van een klein stadje aan de Westkust van Noorwegen, zie houten huizen.

In Skandinavië heeft men de eerste openlucht musea opgericht. d. i. men heeft oude huizen of oude merkwaardigheden en gebouwen in hun geheel overgebracht in passende omgeving en ze inwendig geheel ingericht alsof ze nog in gebruik waren.

167 Primitief huis uit den ouden tijd, toen men nog geen glas kende in 't noorden, ramen zijn er niet, lucht, licht kwamen door de deur en door een gat in 't dak, dat gesloten kon worden, daar ging ook de rook door.
168 dito inwendig, zie de groote ketelhaak, het vuur is nog open en in 't midden — gereedschappen — bierkroezen — schalen — alles is van hout. Koperen luchters zijn uit lateren tijd.
169 dito, zie het bed in den hoek — de dakopening is geopend.
170 Huis uit lateren tijd — er zijn kleine ramen in de zij- en voorgevel en een schoorsteen.
171 dito inwendig — het vuur brandt niet meer in 't midden, maar in een gemetselde haard, met schoorsteen in een hoek van 't vertrek, de tafel staat voor de ramen. In de aanrechtskast heeft de eigenaar de namen van vrouw en kinderen gesneden en 't jaar waarin deze geboren zijn.
172 dito, andere hoek van het vertrek met bed.
173 Bergwerkershuis. De bergwerker was vroeger zelf eigenaar van een mijn en werkte met eenige knechts.
174 dito inwendig, het is 't huis van een gegoed bergwerker in de 18de eeuw.
175 Voorraadschuur met versierde deuren.

176 Oude kerk uit de 12de eeuw. Borgund.
177 Gesneden deuromranding van een oude kerk.
178 Opgegraven vikinschip.
's Winters wordt er in Skandinavië veel aan sport gedaan, de sneeuwschoenwedstrijden in Kristiania worden door duizenden menschen bezocht.
179 Publiek bij de wedstrijden bij Kristiania.
180 De groote sprong op sneeuwschoenen. 's Zondags trekt alles naar buiten, met sleden en sneeuwschoenen.
181 Zeilen met ijsschuiten.

AY. ZUID AFRIKA

met tekst

met welwillende medewerking der Nederl. Zuid-Afrikaansche Vereeniging.

AY.I. In en om Kaapstad.

1 Kaart van Zuid-Afrika.
2 Tafelbaai.
3 Tafelberg.
4 „ gedekt door wolken.
5 „ met Duivelspiek en Leeuwenberg.
6 dito.
7 Dokken van Kaapstad.
8 Kaapstad en Tafelbaai.
9 Tafelberg van de achterzijde gezien.
10 Eikenlaan in de „Tuinen" van Kaapstad.
11 De oude Hollandsche (N G.) kerk uit den tijd van Van der Stel.
12 Nieuwe Wesleyaansche kerk en het oude stadhuis uit den tijd van Van der Stel.
13 Kasteel te Kaapstad.
14 Kalkbaai.
15 Kalkbaai met visschersbooten van Slamschen (afstammelingen van Maleiers).
16 Houtbaai.
17 Oude Hollandsche hofstede.
18 Constantia hofstede gebouwd door W. A. v. d. Stel.
19 Wijnpluk te Constantia.
20 Gouvernements wijnpakhuis te Constantia.
21 Wijnberg
22 Waterval bij Wijnberg.
23 dito.
24 Groote schuur bestemd voor universiteitsgebouw, gebouwd oorspronkelijk door Jan v. Riebeeck.
25 Oliepoort.
26 Victoriaweg met de 12 apostelen.
27 Bainskloof.

AY.II. Zuid-Westelijk deel der Kaap-Provincie.

1 Stellenbosch.
2 Wijngaard in wintertijd.
3 Wellington.
4 dito.
5 Pas door de Heksrivierbergen.
6 Worcester.
7 dito.
8 Veld met aronskelken.

AY.III. Zuiden en Oosten der Kaap-Provincie.

1 Algoa baai.
2 Oost-Londen.
3 Buffalo-rivier en werven van Oost-Londen.
4 Kafferhutten bij Grahamstad.
5 Kleine kaffers om een pot met mais.
6 Groep kaffers.
7 Kafferhut met oude en jonge bewoners.
8 Bouwen van een kafferhut door vrouwen.
9 Kaffergezin.
10 Kafferdorp (kraal). Het vee wordt naar het weideveld gedreven.
11 Gedeelte van een kafferkraal.
12 Inwendige van een kafferhut, in het midden brandt het vuur, — in de

aardewerken potten en pannen worden etenswaren bewaard, — op de matjes slaapt men.
13 Kafferkinderen maken een poppenhuis — in den vorm natuurlijk van een kafferhut.
14 Kinderen dragen hun jongere broertjes en zusjes op den rug.
15 Kafferjongens op een „witte mieren" hoop.
16 In een kano op de rivier.
17 Kafferjongen maakt een vogelval.
18 Kafferjongens naar school.
19 Kafferbaby.

AY.IV. Binnenland van de Kaap-Provincie.

1 Karroo vlakte.
2 „ „ met kudde schapen en struisvogels.
3 Struisvogels op een farm.
4 Hut van halfbloed veewachters in de Karroo.
5 Karroovlakte met ossenwagens.
6 „ „ klein station.
7 Boerenhuisje in de Karroo (gedeelte van een Karroo-dorp).
8 Boerenhuis met oude bewoners in typische dracht.
9 Beaufort-West, een typisch groot Karroodorp.
10 dito.
11 King Williamstown.
12 Ossenwagen bij een berg.
13 Zwerm sprinkhanen.
14 De sprinkhaan (teekening).
15 Postwagens.
16 dito.
17 Oranjerivier bij Ramansdrift.
18 Kimberley met marktplein.
19 „ diamantmijn vroeger.
20 „ „ tegenwoordig.
21 Compound (kazerne voor kafferwerklieden in de diamantmijn).
22 Generaal Piet Cronjé.
23 „ Koos de la Rey.

AY.V. Oranje Vrijstaat.

1 Een „tafelkop".
2 „Plaats" bij Grootfontein.
3 „Sloot" gevormd door afstroomend regenwater.
4 Typisch veldlandschap.
5 „Drift" door een rivier.
6 „Randje" met gewapende boeren.
7 „Veld" bij Kroonstad.
8 Bloemfontein in vogelvlucht.
9 „ dito.
10 „ met markt en postkantoor.
11 „ markt.
12 „ Raadzaal, (vroeger gebruikt als vergaderzaal voor den Volksraad, thans voor het Hof van Appèl).
13 „ Huis, vroeger door den President, thans door den Administrateur der provincie bewoond.
14 Oud-President Reitz, achtereenvolgens Hoofdrechter en President der O. V. S., Staatssecretaris der Z. A. R. thans President van den Senaat.
15 President M. T. Steyn.
16 Boeren in dagelijksche kleedij, gewapend. De meest voorkomende typen van het platteland.
17 Boerenknaap te paard.
18 De „Watervang" van Bloemfontein in de Modderrivier.
19 Generaal Chr. de Wet.
20 Tooneeltje bij Bloemfontein.
21 Een „Drift".
22 dito.

AY.VI. Natal.

1 Landing te Durban bij laag water, de passagier gaat in de mand.
2 Landing dito, de mand met passagier wordt in de kleine boot neergelaten.
3 Watervallen bij Honick.
4 Kafferkraal.
5 Zoeloe krijgsman.
6 dito.
7 Zoeloe vrouwen.
8 dito.
9 Daggarookers.
10 Spiegelgevecht van kaffers.
11 Een bocht van de Toegela.
12 Dal van de Toegela.

13 Watervallen in de Toegela.
14 Drakensbergen.
15 Generaal Louis Botha.
16 „ Piet Joubert en omgeving bij Ladysmith.
17 Kliprivier bij Ladysmith.
18 Elandslaagte.
19 Amajoeba.
20 Laingsnek.

AY.VII. Lagerveld en Pretoria.

1 Delagoa-baai.
2 Krokodilspoort.
3 Krokodilrivier.
4 dito
5 Tunnel tusschen waterval-boven en waterval-onder.
6 dito
7 Elandsrivier.
8 Barberton.
9 Reuzen-cactus.
10 Pretoria (panorama).
11 „ gezicht op gouvernementsgebouw en oude kerk der N. G. Gemeente.
12 Pretoria „Uitspan" voor het „Nachtmaal".
13 „ Marktstraat (inzwering van Pres. Krüger in 1898).
14 „ Gouvernementsgebouw.
15 „ Huis van Pres. Krüger.
16 „ Pres. Krüger op den stoep van zijn huis.
17 „ Pres. Krüger.
18 „ Dr. W. J. Leyds.
19 Park bij Pretoria.
20 „Fonteinen" bij Pretoria.
21 Zoutpan bij Pretoria.
22 Tabaksveld bij Pretoria.

AY.VIII. Johannesburg.

1 Panorama van Johannesburg in 1889.
2 Eerste hotel gebouw te Johannesburg.
3 Rissekstraat.
4 Commissarisstraat.
5 Marktplein.
6 dito
7 Beurs op straat.
8 dito
9 Goudveld aan den Witwatersrand met „pan".
10 Ferrara-mijn (schacht).
11 Machinerieën der Robinson-mijn.
12 Robinson-diep.
13 Mijnwerkers.

AY.IX. West- en Oost Transvaal.

1 Veerpont over de Vaal.
2 Vaalrivier bij Rooirand.
3 Paardekraal.
4 Witpoortje.
5 Kafferdorp a/d Westgrens.
6 Magato-stad (Rustenburg).
7 Christen-kafferdienstbode.
8 Generaal Snijman.
9 Premier-mijn.
10 Klippen op 't Hoogeveld.
11 't Hoogeveld.
12 Boeren op Kommando.
13 „Uitspan" in een heuvellandschap.
14 Boeren-type.

AZ. * ZWITSERLAND.

Met deze serie vervalt de vorige serie AZ op bl. 24 van den catalogus.

Bijlage: Beknopt leerboek der Aardrijkskunde door R. SCHUILING.

1 Saas Fee. Gletscher van Langen Fluh (bij Zermatt).
2 Mer de Glace. (bij den Mont-Blanc. Behoort eigenlijk niet tot Zwitserland) teekening.
3 Als boven. Op meer dan 50 toppen ligt sneeuw, die nooit verdwijnt voor 't oog. Steeds sneeuwt een nieuwe laag er bij, terwijl de onderste korrelig en vast worden.

(z. g. Firn = oud, sneeuw van 't vorige jaar). Zij voeden de gletschers, die op de volgende wijze ontstaan. Hoog boven (op een hoogte van 3000 M. en meer — de sneeuwgrens is niet voor alle bergen dezelfde —) blijft de sneeuw liggen in de koude temperatuur. De ± 10 M. sneeuw, die er jaarlijks valt, perst op de onderste lagen. Het bovenste laagje smelt door de zon en sijpelt naar beneden, waar het de sneeuw zoo poreus maakt als een spons en weer bevriest als de ijskegels, die aan 't besneeuwde dak hangen.

4 Grindelwaldgrot. Door de persing en het doorsijpelende water stollen de onderste lagen tot ijs, dat van een doorzichtig groenblauw is. Daar in de dalketels, die tegen de steile bergwanden liggen, ligt de ijsmassa het diepst. Hoe diep is niet te ramen, misschien honderden meters. De beweging naar beneden gaat heel langzaam, de snelste vordering van een gletscher is ± 200 M. per jaar.

5 Rhônegletscher. De foto vertoont duidelijk, hoe de gletscher zijn weg als een rivier door het dal neemt, dat hij heelemaal opvult; door het woeste hooggebergte, waar geen plant groeien wil, waar de toppen der bergen soms ver boven de wolken uitsteken. Rechts slingert een weg tegen de kale rots naar het hôtel. (Turkastrasze).

6 IJsbergen van den Rhônegletscher.

7 Rhônegletscher (val.) Als een waterval bij een rivier stort de ijsmassa zich van een steilen bergwand en bouwt een groenblauwen ijsval op van naalden en pieken.

8 Top van den Görnergletscher.

9 Gletscherspleten. Door de ongelijkmatige beweging (al naar gelang van 't rijzen en dalen van den bodem) ontstaan de spleten, overlangs en dwars door 't gletscherijs, de dwarse bij 't neerstorten (séracs), de overlangsche bij 't plotseling stremmen der beweging, als 't gletscherdal breeder of minder steil wordt. Zoo'n verwijding heet gewoonlijk „eismeer".

10 Station Eismeer (van den Jungfrauspoorweg).

11 Gletschertocht.

12 Als boven. Duidelijk ziet men op de foto de toeristen met een touw aan elkaar verbonden (angeseilt) voor 't gevaarlijke uitglijden. De gids onderzoekt nauwkeurig den bodem en mijdt de spleten, die soms tot een diepte gaan van 300 M., en tot groote omwegen dwingen, want er zijn er van 30 M. lang. Er overheen trekken is gewoonlijk niet te doen, de gaping is soms 4—6 M.

13 Sneeuwbrug. (Grand Plateau Mont-Blanc) teekening.

14 Gletscherspleet en -brug. Een ander gevaar, dat den bergbeklimmer bedreigt, zijn de sneeuwbruggen. De sneeuw, gedeeltelijk tot ijs bevroren, is door 't smeltende water ondermijnd. Alleen de bovenste laag hangt nog als een brug, en beneden gaapt een afgrond, terwijl het lang niet zeker is. dat de brug houdt.

Hoe lager de gletscher komt, hoe meer de bovenste sneeuwlaag smelt, en 't water stroomt in geulen en kloven weg, soms in stortvloeden een paar honderd meters van een spleet naar beneden, waar het bij het neerkletsen in de rotsen een gat uitholt, dat door het water, als een ziedende draaikolk gedreven, door zijn eigen snelheid, met donderend gebruis nog wijder geslepen wordt. Soms ook wordt een steen medegesleurd van onderweg en raakt in dien gletscher„molen". Als een bal danst hij rond, en schuurt de „gletscherpotten" uit, en wordt zelf gepolijst als een ei. Donderend is 't geraas, dat uit een spleet opstijgt, waaronder een molen is. In Luzern, in den beroemden „Gletschertuin" zijn die gletscherpotten nog te zien, ontstaan in den ijstijd, toen de Reuszgletscher van den St.-Gotthard kwam, en zich uitstrekte tot ver over 't Vierwoudstedenmeer. Teekening.

15 Oude Moreenenblokken bij Wasen aan den Gotthardspoorweg.

Steenen en aarde schuurt de gletscher mee op zijn weg. De oude wegen, waar vroeger een gletscher ging, zijn bezaaid met neergevallen rotsblokken en puin. Dat is de grondmoreene. De eindmoreene ontstaat uit de zijmoreenen, die langs de dalwanden liggen, en soms uit een of meer middelmoreenen, die niet anders zijn dan de zijmoreenen van gletschers, die zich samengevoegd hebben.

16 Zij- en voetmoreene Lämmerngletscher = 88.

17 Gletscherpoort. Aan de gletschertong, het einde, waar sneeuw en ijs zijn weggesmolten, en op de wilde blokken van de eindmoreene liggen verstrooid, komt het modderige sneeuwwater van de jonge rivier uit een boogvormige spleet bruisen: de gletscherpoort. De vloer, voor zoover hij vrij ligt, is gladgeschuurd. Teekening.

18 Gletschertafel. Teekening.

19 Gletschertafel. Uit de smeltende sneeuw steken ijszuilen op, door een steenen tafel gedekt, die naar den zonkant gericht staat. Het is de gletschertafel, waarvan de zon den voet niet kan wegsmelten.
Teekening.

20 Gletschermeer. Behalve de groote dalgletschers bestaan er nog andere, die nestelen in de spleten van de bergtoppen. Ze zijn heel steil, maar op een hoogte van 2500—3500 M. gaan ze vaak in een soort van een bekken over, waar de gletscher zich kan uitbreiden. Soms, als het ijs zich voor de warmte teruggetrokken heeft, komt zoo'n bekken vrij, en meestal komt er een meertje in, het z.g. gletschermeer.

Andere gletschers liggen bijna loodrecht tegen de wanden. Als nu de zon schijnt, raken door 't aanschuivende ijs, gedrukt door de steeds vallende sneeuw, beneden aan den afgrond groote stukken ijs los, en vallen met donderend geweld naar beneden: de z g. gletscherlawinen, waarvan het hooggebergte den geheelen zomer weerschalt.

21 De Aletsch-Gletscher, de grootste gletscher van heel Zwitserland, die ruim 3 uren gaans lang is, en ligt aan de zuidzijde van het Berneroberland.

22 De Morteratschgletscher in 't Engadin is bekend om zijn vele gletschermolens.

23 Chamonix en Mer de Glace. Dit middelpunt van toeristen en bergbeklimmers ligt niet meer in Zwitserland (de Mont-Blanc).

24 Mer de Glace en Mauvais Pas. Heel duidelijk zijn de zijmoreenen te zien. De moeielijke rotsweg is geheel ongevaarlijk door de leuningen, die zijn aangebracht.

25 De sokken bij la Mer de Glace. Voor een wandeling over den gletscher worden altijd sokken aangetrokken voor het uitglijden. Aan het einde ligt den weg bezaaid met weggegooide sokken. Dat het geen gevaarlijke of inspannende tocht is, bewijst dit gezelschap wel.

26 De Mont-Blanc (4810 M.) De grenspaal van Frankrijk, Zwitserland en Italië.

De meeste toppen in het hartje van het hooggebergte, dat uit een soort van leisteen bestaat, vertoonen den vorm van een pyramide met scherpe zijden. Tallooze afwijkingen worden genoeg door den naam aangeduid (stock, horn, dent, aiguille, becca enz.) Dat de vorm zoo scherp en kantig is komt niet alleen door het gewone verweeren, maar de dagelijksche temperatuurswisseling heeft er schuld aan. Daarboven in de ijle, heldere lucht wordt de steen snel en zeer sterk verhit, 's nachts geschiedt de afkoeling even snel en krachtig, en zoo splijt de steen.

27 Rhônegletscher en Nägelisgrätli. Het duidelijkst ziet men bovengenoemde uitwerking b.v. aan den St. Gothardgroep en omgeving. Soms bestaat een „grot" of top uit niets dan losse blokken en gesteenten, en steile, gladgeschuurde wanden zijn aan den voet met geröll bedekt. Zie 28.

28 Pilatus, Tomlishorn.

29 Lago Maggiore. Een van de Noord-Italiaansche meren, die nog gedeeltelijk tot Zwitserland behooren.

De Alpenmeren ontstonden waarschijnlijk in den ijstijd door 't schuren van de gletschers. Bijna alle komen ze voor aan den voet van 't gebergte. Zoo stuitte in dien tijd de Rhônegletscher tegen den hoogen Jurawand, en ging in twee vleugels uiteen. De eene ging over de Jura, en vormden in Frankrijk een merenlandschap (Dombes); de twee vleugels schuurden in Zwitserland èn het meer van Genève èn dat van Neuchâtel, van Biel en van Murten uit. Tegenwoordig zijn die meren niet anders dan de diep ingesneden rivierbeddingen, zóó diep, dat ze soms tot aan zeepeil reiken, en het Lago Maggiore geldt voor nog dieper. Groote diensten doen de meren in tijden van hoog water, als de gezwollen beken en rivieren hun water in het meer storten, waar het verspreid wordt en geleidelijk afgevoerd.

30 't Aangeslibde land van Thuner en Brienzersee. Langzamerhand verdwijnen de meren door de puin- en aardemassa's, die de rivieren van de bergen meebrengen. Een rivier gebruikt het meer om zich schoon te wasschen, modderig, grauw komt ze erin (Graue und Weisze Lütschine), helder blauwgroen stroomt ze er weer uit. Maar 't meer wordt langzamerhand gedempt, en aan de riviermondingen vormen zich delta's. Heel duidelijk komt dit uit bij de Thuner- en Brienzersee, vroeger een meer, maar nu door de Lütschinedelta in tweeën gesplitst. Op de foto is het aangeslibde land te zien, en 't kanaal, dat tegenwoordig de meren verbindt.

31 Sennhütte. In 't eind van Mei worden de kudden (meestal runderen, soms ook geiten) naar de weiden aan den voet van 't gebergte gebracht. Eind Juni, als daar alles is afgegraasd, en de weiden halfweg de helling sneeuwvrij zijn, gaan ze hoogerop, en pas eind Juli trekken ze heelemaal naar boven, onder geleide van den herder of senn, die in de hut woont, 't vee verzorgt, melkt en kaas maakt. Uit het dorp wordt de kaas met manden gehaald, zooals op de volgende foto te zien is.

32 Alpidyll. (Senn.) De eigenaardige dracht der sennen, met hun korte mouwen is duidelijk te zien, evenals de wijze, waarop ze de mand om den schouder dragen. Melk gaat in houten bakken naar beneden; deze hebben eenigszins hetzelfde model, en worden net zoo gedragen.

De koeien dragen klokken, om ze gauw te kunnen weervinden, als ze afdwalen op de reusachtige weiden. De klokken der aanvoerders (stieren) zijn grooter, met dieper klank. Elke klok geeft een eigen toon, en de koeien kennen hun eigen klok, zijn er trotsch op, en schamen zich, als ze hun tot straf wordt ontnomen, zeggen de sennen.

Het vee is anders gebouwd dan bij ons, kleiner en vlugger dan ons Hollandsche, en het kan klimmen. De kleur is gewoonlijk vaalbruin gevlekt.

33 Alpabfahrt. Alpauffahrt — het naar boven gaan — en Alpabfahrt — het terugkeeren van de weiden — wordt in elk dorp feestelijk gevierd. De sennerin zien we hier in een mansbroek, die ze veel draagt bij haar werk op de eenzame weiden.

Bij 't vertrekken naar de „alp" loopt de senn met zijn mand volgeladen voorop door 't dorp, en op het klokgeklingel van de eerste koe komen uit alle straten de beesten aanloopen zonder geleiders. Bij het terugkeeren gaat het in omgekeerde volgorde, en vindt elk dier zijn eigen stal.

34 Sennhütte met geitenkudde. De aanvoerder loopt met een bel aan een riem om zijn hals. De geiten krijgen daarboven zout, waarop ze dol zijn, daar de planten, die ze eten en ook het water niet voldoende zout bevatten.

35 Gentianen. Met hun helder-donkerblauwe bloemen staan ze in allerlei soorten bij duizenden op de weiden. De melk is geurig van alle kruiden en bloemen, die de koeien eten.

36 Zilverdistels. (Carolina Acaulis). 't Is in de weiden en tegen de rotsen waar ze groeien en in de zon opengaan, soms alsof er bedauwde spinnewebben glinsteren in den vroegen morgen.

37 Edelweisz. De alpenbloem bij uitnemendheid groeit het meest op de gevaarlijke steile rotshellingen, en prijkt naast de alpenroos op den hoed van den echten bergklimmer. De groen-grauwe viltblaadjes worden in vollen bloei zilverwit.

38 Alphorn en kantklopster. 's Morgens en 's avonds blaast de Senn op zijn Alpenhoorn, of jodelt een „kuhreigen", die in elk canton weer anders is. Op dit geluid trekken alle koeien naar de plaats, waar gemolken wordt. De „alphorn" verdwijnt echter overal, en wordt meest nog geblazen alleen voor de nieuwsgierige vreemdelingen.

In Zwitserland, waar 't beroemde borduurwerk en de kussenkant vandaan komt, ziet men telkens vrouwen en zelfs al kleine kinderen aan den weg zitten kantkloppen.

39 Zwitsersch huis.

40 Als boven. De huizen zijn gewoonlijk op een steenen grondslag gebouwd, en verder van hout, van twee, drie of vier verdiepingen, met gaanderijen ervoor en aan de zijkanten,

welke door trappen aan den buitenkant te bereiken zijn. De luiken zijn groen geverfd, maar het eigenlijke huis is gewoon ruw hout, dat bruint in de zon en in 't weer. Er zijn huizen vau een paar eeuwen oud, donkerbruin verbrand en verweerd, maar nog niet bouwvallig. Vele dragen een spreuk in den gevel gesneden en geschilderd, en overal waar plaats was, is houtsnijwerk aangebracht. Het dak van het echte Zwitsersche huis is gedekt met spanen, die over elkaar liggen, als bij ons het stroo op de daken, en dikwijls moeten zware steenen het beschermen tegen storm. Bij het huis, waar gewoonlijk van elk balcon, van elk vensterkozijn bloemen hangen, staat de „brunnen", een buis in houten of steenen paal, waar het water zonder ophouden uitstroomt, naar boven geperst door den druk, waarmee het van den berg komt stroomen. De vergaarbak is in tweeën gedeeld, en een spon stopt de afvoeropening dicht, als men het water wil tegenhouden.

41 Zwitsersch huis (met waschtrog).

42 Kerk in Reichenbach. Let op de eigenaardige houtbedekking van het dak van den toren.

43 Straat in Andermatt. Zie de houten schubbekleeding van het huis.

44 Hôtel bij Zermatt. (Schwarzsee.) Evenals de huizen zijn ook de hôtels (niet in de steden) vaak geheel van hout, met ongeverfde vloeren van kamers en gangen. Overal wappert de Zwitsersche vlag, een rood veld met een wit kruis.

45 Toeristen op Mer de Glace.

46 Muilezels op Gornergrat. De muilezels zoowel als de paarden in Zwitserland gaan zeker, en behoeven niet geleid te worden. Bij voorkeur zoeken ze hun weg vlak langs den afgrond. Let op het zadel.

47 Gids. Deze zijn toegerust met een „pickel" (houweel) om trappen in sneeuw en ijs te kloppen, een touw, spijkerschoenen, rücksack en bergstok. Teekening.

48 Postwagen. Deze voertuigen kan men herhaaldelijk ontmoeten. Groote geelgeverfde postkoetsen met twee of drie span paarden ervoor, die de groote wegen afdraven. Aan de raderen zitten remschoenen.

49 Drahtseilbahn naar Mürren. Behalve met een tandrad gaan de treinen 1- steilere hellingen op met een drahtseil. Boven in 't stationnetje bij Grütschalp en beneden in Lauterbrunnen bevindt zich een reusachtig rad, waarom een ijzeren kabel loopt. Hieraan zijn de wagons bevestigd. Ze loopen over gewone rails, maar in 't midden is nog een tandradweg gemaakt, waarin de trein vanzelf vastgrijpt, als de kabel soms zou weigeren, en de trein dus op de helling naar beneden zou glijden. Gaat de trein van bovenaf, dan stijgt de tweede beneden door de wenteling van den kabel tegelijkertijd. Halverwege is een dubbelspoor (duidelijk te zien) waar de twee korte treintjes elkaar voorbij gaan.

50 Zwitsersche postpaarden. Waar postkoets nog trein kan komen, geschiedt het vervoer met paarden of muilezels, hoog bepakt. Langzaam gaat het naar boven. Een bergbewoner stijgt nooit snel. Vroolijk klinken de bellen, die de paarden aan den kop hebben.

51 Hôtel en Grimselpost.

52 Bergspoorweg. Teekening.

53 Tandradspoorweg. In 't midden loopt een derde rail, waarin een tandrad van den trein telkens grijpt, en zoo de wagens naar boven voert. Teekening.

54 Tandradspoorweg, waarop het derde spoor duidelijk te zien is. Teekening.

56 Rorschach aan de Bodensee. Hier heeft het meer bijna zijn grootste breedte. De lagere bergen aan den overkant liggen in Wurtemberg.

57 Monte-Rosa, Lysekamm, Castor, Pollux (± 4100 M.)

58 Monte-Rosa (4638 M.)

59 Oberabrhorn en. Galenstock.

60 Rothhorn en Weiszhorn met Gornergletscher. Zie de beschrijving bij Nos. 26 en 27. Niet ongegrond is de vrees voor steenlawines, die vooral 's morgens vallen.

61 Vierwoudstedenmeer, zoo genoemd naar de vier oerkantons: Uri, Schwijz, Unterwalden en Luzern. Het geldt voor het schilderachtigste meer. Hier speelden zich de sagen af van Tell, en werd de eerste Zwitsersche bond gesloten. Nog wordt de bergweide getoond, waar in de morgenschemering November 1307 Stauffacher, Melchtal, Fürst en nog 30 anderen den eed zwoeren om zich vrij te vechten van het Habsburgsche juk ('t Rütli). Nu staat er een gedenkhuis. Het plaatje

geeft het meer bij storm — de Föhn.
62 't Rütli.
63 Dito.
64 Tellskapelle. Op een vooruitspringende klip staat een kapel, gebouwd op de plaats, waar volgens de overlevering Wilhelm Tell in den storm aan land sprong.
65 Rigi Staffel.
66 Rigi Kulm.
67 Rigi Kulm. De Rigi is een groep van bergen, door meren omgeven. Het mooiste en wijdste Alpenpanorama is hier te genieten. 65 stelt voor een punt nog niet aan den top; rechts den weg naar den top. 66 geeft het panorama op een hoogte van 1800 M. 67. Beneden ligt het meer, rondom de Alpenketens; Jura, Vogezen, Schwarzwald zijn van daar af te zien.
68 Pilatus en Luzern. Duidelijk is de oude ringmuur zichtbaar, die met zijn 9 torens al in 1385 gebouwd werd.
69 Pilatus, Eselwand. Een van de steilste gedeelten van den tandradspoorweg, die een helling heeft van 48°. Teekening.
70 De Axenstrasze. Onderaan ziet men duidelijk 't verloop van den spoorweg, die er in een tunnel verdwijnt om door een vooruitstekenden berg te gaan. De lichte lijn, iets hooger, is de eigenlijke Axenstrasze, die in 1863—65 gemaakt werd, in de rotsen uitgehouwen en bijna gelijkvloersch $2^3/_4$ uur van Brunnen naar Fluelen langs 't meer loopt. De Gotthardspoor is dan eens beneden, dan weer boven, vaak ook gelijk met den straatweg.
71 Eiger, Mönch en Jungfrau. (3975 M., 4105 M., 4166 M.) Duidelijk is hier links op de plaat de Eigergletscher te zien, die in het Trümletenthal, berucht en ontoegankelijk door lawines, uitmondt in den Trümmelbach. Deze stort zich in het Lauterbrunnenthal, waar de Lutschine door stroomt, in een ketel van de rotsen, waar hij zich met geweld een weg doorheen baant. Links ziet men de helling van den Kleinen Scheidegg.
72 Trümmelbach.
73 Brienzersee.
74 Als boven. De Brienzersee is met de Thunersee door de gekanaliseerde Aare verbonden, en staat 6 M. hooger. Zelfs in het koudste jaargetijde is het meer niet bevroren, en soms woedt de föhn er hevig, als ze uit de enge wanden van het Haslidal komt. De föhn is een stormachtige valwind, die niet heel vaak voorkomt, misschien 20 à 40 maal per jaar. Gewoonlijk waaien in Zwitserland Westenwinden, die met het dal zijn meegericht. Boven stormt het vaak, als het beneden vrij kalm is of regent. Maar waaien de winden dwars over de Alpen, dan ontstaan de föhns, die dus geen warme Saharawind is, zooals men vroeger geloofde, maar een luchtdruk, die heel hoog lag, en met des te grooter kracht naar beneden komt, omdat de Alpentoppen het langen tijd beletten. Bij het snelle neerstroomen in de dalen wordt de lucht verwarmd, en de temperatuur stijgt soms meer dan 10°. Al het houtwerk droogt uit, en in den winter of in 't voorjaar smelten groote sneeuwmassa's, die de beken doen zwellen. 't Weer is helder als de wind giert, en 't droge land krijgt heldere kleuren.
76 Mischabelhörner bij Zermatt.
77 Stalden. De Visp bij Zermatt.
78 Mariahilfkapell bij Zermatt.
79 St. Bernhardspas. Hier werd door St. Bernhard in 962 het beroemde hospitaal gesticht, het klooster, welks monniken verplicht waren, de reizigers kosteloos op te nemen, en tijdens de sneeuw (9 maanden lang bijna) met hunne groote honden verongelukten te zoeken en te helpen. Nog steeds zijn de regels er dezelfde. De echte St.-Bernhardshonden zijn uitgestorven, maar een ander soort, dat nu gebruikt wordt, draagt hun naam, en is heel scherp van reuk. Een observatorium is aan het klooster verbonden. De gemiddelde temperatuur is 1° C., en 's zomersmorgens zelfs is het meertje vaak bevroren. Rechts staat het lage huisje. waar de lijken der verongelukten werden geborgen; nu is het niet meer in gebruik.

De pashoogte is 2472 M. Aan passen is het land rijk. Hier drong in den tijd der groote gletschers het ijs overheen.
80 St. Bernhardshond.
81 Adelboden met den Groszlohner. (3055 M.)
82 Adelboden met Wildstrubel. De foto geeft mooi het ideale van een Alpenlandschap weer; de kom van het dal, met de rondgeslepen wan-

den, glooiingen, waar nu de weiden tegenaan liggen, in vakken verdeeld door houten hekken; de dennenbosschen tegen de lagere bergen, loofboomen om de huizen heen, 't hooi in oppers op den voorgrond bij de Sennhütte, en boven alles uit de naakte rotsen met grillig verweerde vormen, en de verblindend-witte firnvelden van de hoogste toppen. Uit den gletscher komt een beek stroomen. Daarboven ligt ergens in de wanden verborgen Engstligenalp, het Alpenmeer, dat al sinds overoude tijden is leeggeloopen, en een graskom werd.

83 Adelboden.

84 Engstligenalp. Het leeggeloopen Alpenmeer, nu bergweiden, waar 's zomers de koeien uit het dal grazen. Rechts van het hôtel breekt de beek tusschen de randrotsen door en vormt de Engstligenfall. Hierheen worden vanuit Adelboden veel tochten ondernomen, evenals naar de Gemmi over den Engstligengrat.

86 Engstligenfall.

87 Engstligengrat. Duidelijk ziet men hier in die hooge eenzaamheid, waar geen plant groeit (2640 M.), hoe een „grat" er uit ziet, de glooiing met „geröll" bedekt, die naar boven leidt. Soms is een grat zóó smal, dat alleen geoefenden zich kunnen wagen op de kam, waar gladde leisteenlagen en glijdende steenen nauwelijks houvast geven, zelfs aan een spijkervoet, en waar aan weerskanten duizelingwekkend een afgrond dreigt. Van bovenaf ziet men dan honderden meters diep het dal liggen, soms door een sluier van wolken, die als grauwe rook tusschen de kale spitsen wappert.

88=16 Gemmi, Hôtel Wildstrubel. (2329M.) Het groote gebouw, met de kleine vensters, en zoo goed als geen vooruitstekende gedeelten, is een voorbeeld van een hôtel, zooals in 't eigenlijke hooggebergte gebouwd wordt. Vaak zijn ze maar een gedeelte van 't jaar bewoond, en de rest van den tijd staan ze verlaten in sneeuwstormen en gierwinden.

Altijd ligt er hier en daar sneeuw, en als de menschen beneden in 't dal de bergen niet zagen door de wolken, die er om lagen, zien zij [illegible] bij het ontwaken den volgen- [illegible] schnee" daarboven, terwijl beneden gewoon de zomer heerscht.

Om een voorstelling te krijgen van de reusachtige steenmassa's, waar men daar middenin staat, stelle men zich aan den voet van 't hôtel een mensch voor.

89 Gemmi met Daubensee. Dit is 't hôtel van den anderen kant gezien. Onder op den slingerweg loopen menschen, verloren in de reusachtige omgeving. De weg gaat vrij steil, ofschoon ze hier vlak lijkt, maar als men zich de lijn verlengd denkt tegen de helling op, ziet men pas, hoe er geklommen moet worden. Links ligt de Daubensee, die haar water van de Lämmerngletscher krijgt, maar geen zichtbare afvoer heeft. Zeven maanden van het jaar ligt zij toegevroren. Zij is 2 K.M. lang en maar 3—6 M. diep.

90 Leukerbad en de Gemmiweg. Vier minuten aan denzelfden kant van het hôtel begint de beroemde weg naar beneden, langs een bijna loodrechten gespleten wand, 600 M. naar de diepte. Tusschen 1737—40 is de weg gebouwd; hij gaat zigzagsgewijze en is zóó steil, dat de menschen elkaar pas zien bij 't ontmoeten. Van gevaar is echter geen sprake, daar de weg in den berg gebouwen ligt. Het witte puntje bovenop is 't hôtel. Geen wagen mag eraf, paarden evenmin, zelfs niet het bekende Gemmiwagentje, waarmee vanuit Randersteg de tocht ondernomen wordt.

91 Gemmiwagen. Heel laag bij den grond en tweewielig. Aardig is hier te zien, hoe zoo'n zigzag tegen den berg opgaat.

92 Brig en de Simplontummel. Rechts ligt Brig, links stroomt de Rhône, en even voor de kromming verdwijnt de spoorlijn in den berg. Niet als gewoonlijk is er een tunnelgang met twee paar rails, maar er zijn er twee met enkel spoor, door zijtunnels verbonden. In 1906 kwam deze z. g. basistunnel klaar. De tunnel is bijna gelijkvloersch, 't verschil in hoogte is maar van 634—705 M. en er is een langzamerhand stijgende weg, die naar de tunnelopening voert. Deze ligt gelijk met het dal. De rit duurt 20 à 25 minuten, en de weg ligt nog 9 K.M. op Zwitschersch grondgebied. Duidelijk zijn de geschoorde muren te zien, die de Rhône bij

Brig binnen haar oevers moeten houden.

39 Andermatt (straat).

94 Andermatt en het Urserndal. Hier beginnen de reizigers gewoonlijk hun tocht over den Turka en den Grimsel; zij is bijna geheel per wagen te doen, en toch ligt de pas 2436 M. hoog. Van 1864—'66 werd voor strategische doeleinden de beroemde Turkastrasze gebouwd. De plaat toont duidelijk de ligging van Andermatt in de dalkom (1444 M.), het bruisende water der Reusz, die in grillige bochten komt aanslingeren; in de verte ligt Hospenthal, met rechts de Turkaweg, links de weg, die naar den Gotthard leidt. Het dennenbosch links is een z.g. „Bannwald", een heilig bosch, waar nooit een bijl zal klinken; het wordt ontzien, omdat het de natuurlijke bescherming is van 't dorp tegen steenlawines.

Andermatt wordt voor de wintersport druk bezocht. Het Urserndal, dat drie uur lang is, en $1/4$ à $1/2$ uur breed, ligt aan alle kanten door hooge bergen omgeven. Graan wil er nauwelijks groeien, en de winter duurt er acht maanden. Per trein is het niet te bereiken. Beneden door de rotsen ligt de St. Gotthard-tunnel.

95 Panorama van den Turkaweg. Beneden rechts, onder in het dal, heel flauw te zien, Andermatt. Men moet zich de bovenste en onderste plaat aan elkaar denken. Links bovenaan ziet men duidelijk de windingen, waar de weg naast de Rhônegletscher naar Gletsch afdaalt.

96 Hospenthal. In de verte Andermatt en de Oberalpstrasze. Rechts op den voorgrond de eerste windingen van de Gotthardstrasze, links het begin van den Turkaweg. De bouwval is een overblijfsel van een oude burcht, waar vroeger de edelen van Hospenthal woonden.

97 Grimsel, Totensee, Rhônegletscher, Turkaweg. Hier ziet men den Turkaweg van den anderen kant. Eerst recht, dan in lange windingen, komt hij van den 2436 M. hoogen pas, waar bijna altijd sneeuw ligt, hoog boven den Rhônegletscher. Dwars over de jonge Rhône voert de straat naar Gletsch, het oude poststation (1753 M.), knooppunt van de drie groote Alpenwegen: Turkastrasze, Grimselstrasze en den weg door het Rhônedal. Hier op de plaat is het niet te zien (de berg op den voorgrond ligt ervoor), evenmin als de weg, die zich langs den hoogen wand naar boven slingert, en dien we pas links. bij 't meertje te voorschijn zien komen. In dat meer, de Totensee, (2144 M.) begroeven de Oostenrijkers en Franschen in 1799 hun dooden. Op het hoogste punt, hoog boven alles uit. ziet men de eenwige sneeuw van den Galenstock (3597 M.).

98 Grimselhospiz (1875 M.. Rechts komen de windingen van den pas dalen. Over de brug voert de weg over de vernauwing van 't Grimselmeer, en bereiken het Grimselhospiz, dat in een kalen rotsketel ligt, waar alleen aan de zonzijde wat mos en schraal gras groeit.

99 Grimselweg. Duidelijk te zien is de beroemde Maienwand, zoo genoemd naar de rijke flora. Noordenwinden kunnen er niet komen. Beneden ligt Gletsch, en ziet men links tegen de helling nog iets van den Turkaweg. In de verte de gletscher met zijmoreenen. In een rechte lijn boven den weg liggen de Nägelisgrätli, die vaak vanaf den Rhônegletscher worden overgetrokken. Let op de verweerde vormen.

100 Handeckfall. Hier stort de geweldige, grauwgroene watermassa der Aare zich vanaf 75 M. hoogte van een rotswand. Tot halverwege blijft de stroom aaneengesloten, maar dan stort hij zich op de rotsen. en verstuift in schuim en waterstof, waarop de zon regenbogen doet schitteren. Duidelijk zijn beneden links de grillige steenlagen te zien.

101 Guttannen. (1049 M.). Het nauwe Haslidal, waardoor de Aare stroomt. Duidelijk is hier de verweerde vorm der bergtoppen te zien. Langs de „Geröllrinne" boven 't dorp zal menige lawine zijn neergekomen.

102 Haslidal.

103 Via Mala. Vanuit Thusis werd door 't Achter-Rijndal in 1470 een rotspad begonnen, dat men om de herhaaldelijk voorkomende lawinen, „via mala" d. i. „booze weg" noemde. In 1822 werd deze steeg door kalkrotsen, die aan weerskanten 500 M. bijna loodrecht naar boven gingen, gebaand zoo-

als ze nu is. Beneden bruist en rommelt de groene Rijn. Er zijn plaatsen, waar nooit een zonnestraal doordringt. Een van de bruggen gaat 70 M. boven 't water. Als de nauwe gang zich opent ligt voor ons het Schamserthal, dat vroeger een meer was. De Via Mala is een goed voorbeeld van een dwarsdal. Het staat loodrecht op den bergketen, en is woest met steile rotswanden, die door 't water in de zachte kalksteen werden uitgeschuurd.

104 De Taminakloof. Een 8—14 M. breede, 500 M. lange kloof, 9—14 M. boven de schuimende Tamina. Het water is 37° C. en heeft genezende kracht voor rheumatieklijders en nerveuzen. In 1038 al werd de bron ontdekt en in 1242 bouwden een abt een badhuis er boven, waaruit de zieken aan touwen naar beneden werden gelaten. Nu staat er een badhuis aan den ingang, en is de bron slechts tegen betaling te zien. Er heerscht een warme, vochtige atmosfeer. Zóó dicht komen de rotswanden boven bij elkaar, dat er op een plaats een weg overheen loopt. (De z.g. natuurlijke brug).

105 De Reuszkloof. Boven ziet men een brug voor den Gotthardspoorweg.

106 Engadin (Celerina).

107 Bobsleigh. Door de droge lucht en de krachtige inwerking van de zon is het Engadin een oponthoud voor badgasten. 's Winters zijn de plaatsen er beroemd om de wintersport. Op deze foto vliegt net een bobsleigh voorbij in de kromming van een sleebaan.

108 Bobsleigh, geeft eenzelfde tooneel in St. Moritz, het middelpunt voor wintersport. De voorman stuurt met een stuurrad.

109 Bobsleigh geeft een bob met vijf koppen bemand. Het sturen gebeurt niet met een rad, maar met een touw of handvat. De inzittenden hebben bij een bocht al hun aandacht noodig, en manoeuvreeren de slee met bewegingen van hun lichaam. De vaart is duizelingwekkend.

110 Baan voor sleden, geeft het gedeeltelijke verloop van een baan. Aan de kanten de voetstappen der toeschouwers.

...schoenen den berg af. Een moet een goede harde bovenlaag hebben, waar de lange, platte ski's over glijden.

113 In de Zwitsersche Jura. (Les Rasses). 't Landschap is heel anders dan in de eigenlijke Alpen, vlakker, golvender de bergruggen, hooger de dalen.

114 De Doubs. Grensrivier van Frankrijk en Zwitserland in de Jura. Let ook hier op het verloop der bergen.

115 De Doubs. Duidelijk ziet men de zachte kalksteenlagen, waarin de rivier zich heeft uitgeschuurd.

116 La Chaux de Fonds. 't Middelpunt van de horloge-industrie in de Jura, waar de hooge dalen niet geschikt zijn voor veeteelt en landbouw.

117 Neuchâtel, aan den voet der Jura, aan 't meer, dat 2 M. dieper ligt, sinds in 't N.-O. een rivier, die er in uitstroomde, gekanaliseerd is. Wijnbergen, horloge-industrie; in de verte de Freiburgsche Alpen, Dent du Midi en Mont-Blanc.

118 Genève.

119 Genève, de derde stad van Zwitserland (Zwitsersch Parijs). De Juraketen te eener, de Mont-Blanc te anderer zijde. De Rhône deelt de stad in twee deelen, die door 7 bruggen verbonden zijn. In de eerste eeuw voor Chr. wordt de stad bij Caesar al genoemd. Rechts van de Mont-Blancbrug (260 M. lang) l'île Rousseau met een standbeeld van den grooten stadgenoot. Vroeger stond er een vesting. De universiteit bestaat pas sedert 1872. Het meer heeft blauw water, is vischrijk, diep (309 M. op sommige plaatsen), 72 K.M. lang en op een plaats 13.8 K.M. breed. Door ongelijkmatigen luchtdruk zijn er schommelingen in het water, die aan eb en vloed doen denken. (Seiches). Als 't windstil is, is het verschil van $^1/_3$—1 M. Het meer is nooit heelemaal bevroren.

120 Boot op het meer van Genève.

121 Achter-Rijn en uitgang der Via Mala bij Thusis. 70 % van den Zwitserschen bodem behoort tot het stroomgebied van den Rijn. Deze ontstaat uit samenvloeiïng van voor- en achter-Rijn. Zie op het plaatje de loodrechte wanden, en op den achtergrond het Schamsdal.

122 Voor-Rijn bij Reichenau.

123 Vereeniging van voor en achter-Rijn. Links vooraan de voor-Rijn. Onder de spoorbrug door komt de bruisende achter-Rijn stroomen.

124 Als boven.
125 Bodensee. Hier spoelt de Rijn zijn water schoon, en brengt het puin van de bergen mee in de delta, die hij vormt. Let op de vlakkere oevers; pas verderop beginnen de hooge bergen weer. Booten, zooals er hier een te zien is, varen geregeld op de meren heen en weer.
126 Rijn bij Schaffhausen. Hier is de stroom al veel breeder geworden. Het groene water zal weldra van de rotsen naar beneden bruisen.
127 Rijn bij Schaffhausen. (waterval). Het water van den Rijn, die hier 160 M. breed is, stort zich in drie watervallen over een bank van kalksteen. De grootste hoogte is 19 M. Als de zon op bepaalde tijden erin schijnt, staan er regenbogen over. Middenin staan rotsen van harde Jurakalk, die niet zoo gauw uitslijt. Met een bootje gaat men van den tuin rechts naar de hoogste rots, en dan verder naar den anderen oever.
130 Haslidalbewoner. De bewoners van het Haslidal, die in type afwijken van de omwonenden, zijn volgens de sage uit Scandinavië afkomstig.
131 Aare bij Aarburg. Het slot op de rots is in de 17de eeuw door de Berners gebouwd.
132 Het Lauterbrunnendal, de witte firnvelden van de Jungfrau. Door 't dal, waar Lauterbrunnen ligt neergestrooid, stroomt de Lütschine, waarin links (hier onzichtbaar) de Trümmelbach stroomde, en rechts met een wuivenden waterval de smalle Staubbach, in gewone tijden klein, als de sneeuw smelt bruisend en woest, gelijk alle bergbeken.
133 Het Lauterbrunnendal. De dalwanden zijn U-vormig, en gaan terrasgewijze naar boven. (Links ligt Wengen, rechts Mürren op zoo'n terras). Denkt men zich die terrassen verbonden, dan bemerkt men, dat daar vroeger het dal lag: hooger en breeder. De meeste zijdalen liggen veel hooger dan 't hoofddal. Alleen in gebergten, die vroeger diep onder het ijs lagen (in Scandinavië b.v. ook) komt die vorming voor.
134 Witte Lütschine en Jungfrau. Bij Interlaken bereikt de Lütschine even voor 't Aarekanaal de Brienzersee, dwars door de z.g. Matten, den weigrond van de delta. Zij heet naar de kleur van haar water, in tegenstelling met haar zusterrivier, de Zwarte Lütschine, waarmee zij zich vereenigt.
135 Reusz bij Amsteg. Ook de Reusz behoort tot het stroomgebied van den Rijn, als zijrivier der Aare.
136 De Inn. Waterval bij St.-Moritz. St.-Moritz (1840 M.) is in 't boven-Engadindal de hoogste badplaats, (Staalbron), gelegen bij het lange, blauwgroene meer. 's Winters is het een middenpunt van sport 't Boven-Engadindal is boven St.-Moritz 't mooiste, met heldere meertjes, heerlijke alpenflora en hooge larixen- en pijnboomwouden, die hier tot op een hoogte van 2200 M. groeien, terwijl men ze elders zelden hooger aantreft dan op 1900 M. „Negen maanden winter en drie maanden koud" heet het er, maar 's zomers kan de zon er branden.
137 Airolo en de Tessino.
138 Waterwerken in de Rhône bij Brig. Gemetselde dammen beletten het Rhônewater de vlakte te overstroomen.
139 De Rhône stroomt in 't meer van Genève. Grauw is 't Rhônewater van al de modder, die het aanvoert, en 't aangeslibde land moerassig aan de monding. Nog een half uur ver het meer in kan men aan den golfslag de rivier volgen.
140 Waar ze 't meer verlaat. Als een heldergroene, schoongespoelde rivier verlaat de Rhône het meer; en stroomt onder de Pont du Mont-Blanc door, dien we hier zien. Het boomgroepje beschaduwt l'île Rousseau, dat herinnert aan den grooten man, die hier in 1712 geboren werd.
141 Vispdal bij Zermatt. De Visp is een van de belangrijkste zijdalen van de Rhône. De groote spoorweg naar Zermatt loopt erdoor.
142 De Visp.
143 Landschap in het Saasdal. De Saas is een zijrivier van de Visp.
144 Oorsprong der Arve. Dit is de zijrivier der Rhône, die niet op Zwitsersch gebied, maar op den Mont-Blanc ontspringt, en alleen een heel klein eind op Zwitserschen bodem stroomt: daar, waar ze zich beneden Genève met de Rhône vereenigt.
145 Meteorologisch station. Een net van

meteorologische stations bedekt Zwitserland, en is vooral van belang voor de toeristen, die vooruit het weer moeten kennen.

146 Bundeshaus in Bern. Dit is het parlementshuis, teekening van de Zwitsersche regeering, pas in 1902 voltooid. Bern ligt half op een eiland, gevormd door de Aar, die 35 M. lager stroomt.

147 Lauben in Bern. Hier krijgt men een kijkje op de oude straten, waar de winkelgalerijen, de z.g. Lauben, achter de bogen liggen.

148 Lauben in Bern geeft het inwendige van de Lauben te zien. Zij zijn glad geplaveid, en men loopt er tegen regen beschut. Eigenaardig is in de open straat de bron met het beeld erop, zooals Bern er zooveel kent, en die meest uit de 16de eeuw stammen.

149 Lausanne. De hoofdstad van Waadtland (Pays de Vaux), universiteit. Het hoogste gerechtshof (Bundesgericht) zetelt hier.

150 Luzern en de Pilatus. De Reusz heeft juist links de Vier-waldstättersee verlaten. In 't midden van de plaat ligt het station (kopstation). De twee torens zijn van de oude Hofkirche. Rechts de overdekte Kapellbrücke en de Wasserthurm, waar 't archief berust. Vroeger behoorde deze toren tot de verdedigingswerken; hij stamt uit de 13de eeuw.

151 De houten brug te Luzern. De houten brug (één van zeven bruggen) is, zooals men in Zwitserland dikwijls ziet, tegen de invloeden van 't weer overdekt. Zij stamt uit 1300, en ligt schuin over 't water. Boven in de vakken van de zoldering zijn kunstlooze schilderstukken aangebracht, die gedeelten uit de geschiedenis weergeven. Luzern heeft nogzoo'n brug.

152 De houten brug te Luzern van binnen.

153 De Leeuw te Luzern. Dit is 't beroemde gedenkteeken, naar een model van Thorwaldsen in zandsteen uitgehouwen, ter herinnering aan de oude Zwitsersche garde, die in 1792 de Tuilerieën verdedigde. Bijna 800 man, getrouw aan den Franschen koning, zijn toen gevallen. De afmetingen van de grot en van 't relief zijn [illegible]

155 Interlaken, de naam zegt het al, ligt tusschen Thuner- en Brienzersee, op 't lage land. Het is een modebadplaats, en een middelpunt voor reizigers. De Jungfrau beheerscht het dal.

156 Grindelwald. Van hieruit worden groote bergtochten ondernomen. De Wetterhorn beheerscht het dal, waar de zwarte Lütschine door stroomt.

157 Zermatt en de Matterhorn. In 't dal stroomt de Visp.

158 Matterhorn. (4482 M.) Baedeker spreekt van een berg, die als een vlam opstijgt, zoo steil, dat aan den top geen sneeuw blijft hangen.

159 Matterhorn en Cold' Herens. (3480 M.)

160 Matterhorn van Breuil uit. (Zuidzijde). Breuil ligt al in Italiaansch Zwitserland.

161 Vispdal en Matterhorn. De Visp is een zijrivier van de Rhône. Zij ontstaat uit twee takken, waarvan de voornaamste op den Matterhorn ontspringt, en langs Zermatt stroomt.

162 Turgengletscher en Matterhorn

164 St. Gotthardtunnels (schematisch).

165 St. Gotthardtunnels (schematisch).

166 St. Gotthardtunnels (foto). De z. g. kehrtunnel van den Gotthardspoorweg bij Wasen. De zwarte lijn op het schema geeft de spoor te zien, voor zoover ze met het oog te volgen is; bij de gespikkelde lijn verdwijnt ze in een omgebogen tunnel. Bij Wasen in het Reuszdal zijn er drie zoo, om den trein, die door een nauw dal met steile wanden naar boven moet, ruimte te geven en den weg mogelijk te maken. De tunnels zijn zóó aangelegd, dat de ingang veel lager ligt dan de uitgang, zoodat de trein bij 't verlaten van den tunnel hoog over haar vorigen weg heenkruist. De cijfers op het schema duiden op het hoogteverschil. Op de foto komt de trein van links, gaat over het viaduct op den voorgrond (de onderste is een rijweg), onder den heuvel door, waarop het kerkje van Wasen staat, en dan terug over het hoogere viaduct, met een boog weer naar Wasen.

167 Göschenen. Beginpunt van den grooten tunnel. Het hooge dal, ontoegankelijk voor den trein, maar waar de oude pasweg door voert.

Tunnel te Göschenen. (14998 M. lang).

(De Simplontunnel is 19903 M., de nieuwe Arlbergtunnel 10270 M.) Die te Göschenen, voltooid in 1880; gaat dwars door 't Gotthardgebergte, naar 't midden oploopend, maar blijft toch nog een duizend M. beneden den pas. Er ligt dubbel spoor, 8 M. is hij breed, 6½ M. hoog. Een sneltrein gaat er in 14—20 minuten doorheen. Lantaarns zorgen voor de verlichting, en de temperatuur blijft 21° C

170 Airolo ligt aan den tunneluitgang, aan den Italiaanschen kant der Alpen; geen „châlets" meer, maar ruw steenen huisjes. Let op dat van den voorgrond, opgetrokken uit kleine ongevormde steentjes, en grijs van kleur. In 't dorp is koeienmarkt.

Door sterke bouwwerken en afvoer van beken wordt Airolo beschermd tegen lawines. In 1898 is het gedeeltelijk door een lawine verwoest De Rotondogroep (pizzo Rotondo is de hoogste top van den St.-Gotthardgroep (3197 M.)) beheerscht het dal. Rechts komt de weg naar beneden van den pas.

171 Bij de Duivelsbrug.

172 De Duivelsbrug. De oude weg over den St.-Gotthard, op sommige plaatsen open voor lawines, voert in 't woeste landschap over de Duivelsbrug, die over de Reusz ligt, daar, waar een waterval zich 30 M. diep naar beneden stort. De brug werd in 1830 uit graniet gebouwd, dicht bij de oude, die nu weg is, en waar in 1799 de Franschen door Suwaroff bloedig werden teruggedreven. Om den geheelen St.-Gotthard liggen verdedigingswerken.

173 Chur, oudtijds zetel van de machtige bisschoppen, hoofdstad van Graubünden, 't grootste kanton van Zwitserland (1/6 van 't gebied). Wijn groeit er op de bergen. Door het dal stroomt de Rijn.

174 Davos, badplaats voor longzieken, 's winters druk bezocht door menschen, die wintersport beoefenen. Davosdorf ligt 1574, Davosplatz 1559 M. hoog, in een hoog dal, voor ruwe winden beschut.

175 St.-Gallen (669 M.). Een van de hoogst gelegen Europeesche steden (49500 inwoners), een der gewichtigste middelpunten voor handel en industrie (borduursels). In 640 stichtte de heilige Gallus, een lersche monnik er een Benedictijner klooster, in de 8ste en 10de eeuw een der geleerdste hoogescholen in Europa. (Ekkehard v. Scheffel.)

176 Appenzell (789 M.) Sedert 1597, den godsdienststrijd, is 't kanton Appenzell gescheiden in een protestantsch gedeelte: Auszer-Rhoden, en een katholiek gedeelte: Inner-Rhoden. Het eerste heeft veel industrie, vooral weverijen en fabrieken voor machinale borduursels; de bevolking in 't tweede gedeelte leeft voornamelijk van landbouw en veeteelt, ofschoon ook van daar de handborduursels komen, die bijna in elk huisgezin worden vervaardigd. Op de Landsgemeindeplatz in Appenzell komen op den laatsten Zondag in April alle burgers van Inner-Rhoden, die stemrecht hebben, bijeen, om overheidspersonen te kiezen, en te verhandelen over de wetgeving.

178 Rijn bij Bazel en Juragebergte.

179 „ „ „ met zijn bruggen. Links de hooge oever, rechts de lage, waar de brug met een trap afdaalt. Er gaan drie bruggen over den Rijn. Op den voorgrond de middelste, in 1905 uit graniet gebouwd, op de plaats, waar vroeger een houten brug uit de 13de eeuw lag. De kleine kapel, die men ziet, diende, in vroegere tijden, om de heksen in den Rijn te gooien.

180 Bazel (282 M.) ligt aan weerskanten van den Rijn, links op twee heuvels gebouwd, rechts op den lagen oever. In 374 werd het al genoemd. In 1460 kreeg het zijn universiteit. Schilderachtig rijzen de hooge oevers op, terrasgewijze met tuinen bedekt. Van de Pfalz, een met boomen beplant terras voor den Münster, 20 M. boven den Rijn, ziet men de bergen van 't Schwarzwald.

181 Zürich, de stad der tuinen genoemd, de grootste stad van Zwitserland. De groene Limmat scheidt haar in twee deelen. In voor-historische tijden moeten er al menschen gewoond hebben, in woningen, op palen gebouwd, zooals uit opgravingen gebleken is. De stad stond aan het hoofd van de geestelijke beweging. De universiteit is van 1832. het polytechnikum van 1862.

182 Freiburg heeft nog een middel-

eeuwsch karakter (het werd in de 12de eeuw gebouwd), met torens, oude huizen en vestingwerken. Katholieke universiteit (1889). De bovenstad is door een drahtseilbahn met de benedenstad verbonden. Op deze plaat is de hangbrug te zien, die 75 M. boven een bijrivier van de Saane hangt (een zijrivier van de Aare). Let op de uitgeslepen kalkrotsen en de overdekte brug.

183 Gevolgen van een ruïne in het Wispdal.

184 Lawinen in den loop van de Reusz beneden Wasen.

185 Vastleggen van „Geröll" dat met lawinen meekomt aan de Albula baan.

186 Lugano. Huizen aan het meer — de typische Italiaansche huizen, witgepleisterd met dikke muren en blinden alles om de warmte tegen te houden.

187 Lugano. Markt.

188 Tropische plantengroei en een villa aan de Italiaansche meren.

AAF. SIAM.

Tekst van Dr. J. H. ABENDANON.

21 Platen.

1 Gezicht op de rivier de Menam en de stad Bangkok.

2 en 3 Gezicht op de rivier de Menam.

4 Een straat in de rivier.

5 Koninklijk paleis.

6 De vorige koning in statiegewaad.

7 De koning en zijn gemalin.

8 Het ommuurde deel der stad.

9 Een weg in de buurt van het paleis.

10 Een der groote tempels, voorzien van vergulde torens.

11 en 12 Tempels.

13 Een tempel met een gezicht op de woning der priesters.

14 Het inwendige van een tempel.

15 Een tempelplein.

16 Rechts twee priesters, links een brievenbesteller, bovenaan een prinses.

17 en 18 Tempels.

19 Een zijtak van de Menam.

20 en 21 Landschappen aan de rivier.

ACM.* REIS NAAR INDIË.

Bijlage: Naar Nederlandsch-Indië,

Aardrijkskundig Leerboek door J. L. HOOFTMAN en K. G. HOUWEN.

Met welwillende medewerking der Stoomv. Mij. „NEDERLAND".

ACM.I. Over zee naar Genua.

1 Kaart van het Oostelijk Halfrond met aangegeven reisroute.

2 Kaart van Europa — de Middellandsche Zee.

3 Loodsen der St. Mij. Nederland. Handelskade, Amsterdam.

4 Dwarsdoorsnee mailboot. St. Mij. Nederland.

5 Twee persoonshut mailboot. St. Mij. Nederland.

6 Sloependek mailboot. St. Mij. Nederland.

7 Promenadedek mailboot. St. Mij. Nederland.

8 Rooksalon mailboot. St. Mij. Nederland.

9 Eetzaal mailboot. St. Mij. Nederland.

10 Mailboot in het Y.

11 Javaansche bediende aan boord.

12 In de sluis te IJmuiden.

13 De pieren uit.
14 Vuurtoren en semaphoor.
15 De vuurtorenwachters op den ommegang van den toren, met kijkers de zee afzoekend.
16 Bomschuiten in zee.
17 Onze duinenkust.
18 Lichtschip de Noordhinder met neergelaten lantaarn.
19 Vlissinger mailboot in de verte.
20 Meeuwen volgen het schip.
21 Kalkrotsen bij Dover.
22 Haven van Dover.
23 Sheringham rotsen met lagen van musteen op kalk.
24 Needles op Wight.
25 Vuurtoren bij Beachy-Head, vanwaar schepen die het kanaal passeeren gesignaleerd worden.
26 Engelsche oorlogschepen.
27 Oorlogshaven van Brest met de forten en een opleidingschip.
28 De gevaarlijke Bretonsche kust vol rotsen en met zware branding. Pointe du Raz.
29 Bretonsche bruiloftgangers.
30 Sardinevangst — de sardines worden door vrouwen schoongemaakt.
31 Kaap St. Vincent.
32 Haven van Lissabon.
33 Overzicht over de stad Lissabon.
34 Rijk gebeeldhouwde kloostergang (Gothiek-Renaissance) uitwendig.
35 dito dito inwendig.
36 Cintra bij Lissabon. Moorsche architectuur.
37 Stierengevecht.
38 Wijnwagen — de kap kan opgezet worden om de wijn tegen de hitte te beschermen.
39 Gibraltar vanaf Algesiras.
40 „ stad tegen de rots.
41 Kurkboomen bij Gibraltar met afgestripte bast.
42 Gezicht op Tanger en de ligging aan de kust.
43 Ingang in de ommuurde stad. — Zie verder „Arabische stad".
44 Algiers zooals het zich voordoet van uit de haven — dit is de Europeesche stad.
45 Algiers in de 17de eeuw (oude prent). Het was toen een berucht zeerooversnest en de Hollandsche admiraal heeft juist eenige zeeroovers terecht gesteld zooals op deze prent is te zien.
46 Bedouinenkamp bij palmboomen en oase — een kameel staat aangebonden — zie verder „In de woestijn".
47 Oude havens van Carthago.
48 Interieur der oude waterreservoirs van Carthago.
49 De „Rembrandt" van de Mij. „Nederland" in den haven van Genua.
50 Genua. Standbeeld van Columbus.
51 „ Hertogelijk Paleis.
52 „ Markt. In vele landen is het gebruikelijk dat ieder zijn levensbehoeften zelf op de markt gaat koopen, daarom is daar iederen morgen markt waar groenten, vruchten, vleesch, visch wordt verkocht.
53 „ Campo Santo.

ACM.II. Genua over land.

1 Keulen. De Dom.
2 „ Markt. Standbeeld van Friedrich Wilhelm III. Oude huizen, in de verte de Dom.
3 Bonn. Standbeeld van Beethoven.
4 „ Ingang Groote Rijnbrug.
5 Zevengebergte.
6 Tandradbaan.
7 Vesting Ehrenbreitstein.
8 Ruïne Drachenfels.
9 St. Goarshausen. en de Katz.
10 Rijnstoomboot in Loreleirots.
11 Burcht Rheinstein. Rechts op den anderen oever de terrasvormige aanleg der wijnvelden.
12 Oude kraan bij Andernach waar uit 't gesteente molensteenen worden gemaakt en verscheept.
13 Oude huizen met vakwerk Bacharach.
14 Muizentoren bij Bingen. Duidelijk de terrasvormige aanleg der wijnbergen
15 Frankfort de Römer. Markt met oude huizen.
16 „ oud straatje.
17 Vierwoudstedenmeer en Tell's kapel.
18 Rigi Kulm met panorama. Links beneden het meer.
19 Luzern. De Pilatus.
20 „ Oude houten overdekte brug.
21 „ Leeuw.
22 St. Gotthardbaan. Tunnel. Schema. De stippellijn geeft het gedeelte van de baan dat in den berg loopt.
23 „ Viadukten bij Wasen.
24 „ Tunnelingang.
25 Een der oude wegen naar Italië. De St. Bernard pas en het hospice.
26 Olijventuinen te Fiesole.

27 Como aan het Meer.
28 Zijspinnerijen te Como.
29 Tropische plantengroei in de tuinen der villa Serbeloni.
30 Lugano markt.
31 Lugano. De huizen aan het meer. Typische Italiaansche huizen, wit met dikke muren, kleine ramen met zonneblinden om de hitte tegen te houden.
32 Isola bella van af den oever, op den voorgrond een boot.
33 Bellagio aan het Comomeer vanaf Lecco.

Uit de serie A. Z. Zwitserland kunnen naar verkiezing nummers tusschengevoegd worden.

ACM.III. Sicilië.

1 Etna met uitgedoofde krater.
2 Messina vóór de aardbeving, haven vanaf hôtel Trinacria-esplanade.
3 Messina dito, vaten met citroensap liggen klaar om verscheept te worden.
4 „ nà de aardbeving, ruïnes van het hôtel Trinacria.
5 „ dito huizen geheel uiteen gescheurd.
6 Syracuse haven. Ruwe asphalt ligt klaar om verscheept te worden.
7 Syracuse. Het oude theater.
8 Scilla.
9 Taormina met tropische plantengroei.
10 Palermo. Markt.
11 Agira, met in de verte ruïne van Saraceensch kasteel.
12 Oude Saraceensche brug. Vulkanisch landschap.
13 Heuvellandschap. In de verte sinaasappeltuinen.
14 Carabinieri op hun kleine bergpaardjes.

ACM.IV. Egypte - Nijldal.

1 Kaart van Egypte.
2 Aankomst in Port-Saïd. De vuurtoren en een der havendammen, die men 2 à 3 K.M. lang in zee heeft uitgebouwd. Ze bestaan uit groote blokken, die men van kalk en zand heeft gemaakt.
3 Gezicht bij Kaïro. De Mamelukkengraven, minarets en moskee
4 „ Wagen met muildieren bespannen.
5 „ Drukte op straat.
6 „ Gesluierde vrouw. (Zie verder Arabische stad).
7 De groote stuw bij Assoean, die het water verzamelt in het achtergelegen dal bij Philoe, om naarmate er beneden water noodig is, dit toe te voeren.
8 Nijldal bij Philoe achter de stuw geheel onder water, de boomen steken met de kruinen er boven uit — ook het bovenstuk van den tempel.
9 Stuw bij Kaïroo, die het water in het benedendal belet af te loopen, wanneer daar nog niet voldoende aanwezig is voor de irrigatie.
10 Nijlvlakte van af de Sphinx, het water is hoog geweest — begint nu af te daar bloot te komen, nu met vruchtbaar slib bedekt.
11 Shadoef of waterrad, door kameel voortbewogen, dat water uit een put pompt in een hooger gelegen irrigatiekanaaltje.
12 Put bij Zenjet, met hetzelfde doel.
13 Rotsachtig landschap bij den eersten waterval.
14 Krokodil op een zandbank.
15 Nijlstoomboot.
16*a*. Zeilschip op de Nijl.
b. Tempelpoort v. Karnak — in de verte palmboomen en dorp.
17 Papyrus, groeiend aan de Nijl (teekening).
18 Oud schrift op papyrus.
19 Pyramide van Cheops met kameelen ervoor.
20 Deel van Pyramide. Zie hoe klein de menschen zijn in vergelijking met de hoogte van het bouwwerk.
21 Dwarsdoorsneê door Pyramide met grafkelder.
22 Ingang Pyramide.
23 Dorp met leemen hutten, palmboomen, pyramiden.
24 Sfinx. (Zie verder voor Egyptische bouwwerken. C.L.).
25 Slangenbezweerder.

ACM.V. Arabische stad en de woestijn met een oase.

1 Gezicht op een Arabische stad (Aleppo met de Citadel). Zie de koepels der moskeeën en de slanke minarets, waar de wachters de uren voor het gebed afroepen.
2 Dito. Zie de platte daken, daar huist men 's avonds als 't koeler wordt: vaak zijn er tuinen op aangelegd.
3 Binnenplaats in een Arabisch huis. Het leven concentreert zich om deze binnenplaats, waar het koel is, en dikwijls een fonteintje klatert.
4 Galerij om de binnenplaats.
5 Buitenzijde van een Arabisch huis naar de straat toe, bijna zonder ramen, alleen een kleine deur om binnen te komen.
6 Straat.
7 Dito, tegen den heuvel, trap op, trap af. (Gekleurd).
8 Straatje in het jodenkwartier.
9 Markt, waar de dagelijksche levensbehoeften verkocht worden.
10 Gesluierde vrouwen.
11 Arabisch koffiehuis.
12 Dadelverkoopster· Zie het ornament om den erker en de raamomvatting.
13 Bazaar.
14 Moskee.
15 Ingang moskee.
16 Poort in de stadsmuur.
17 Monumentale buitenpoort van de citadel van Aleppo.
18 Tweede burchtpoort en citadel.
19 Gevel der Khan Wejir met als kantwerk rijkversierde omvatting der ramen.
20 Gezicht op de stad Urfa. In de verte de woestijn.
21 Stapelplaats van goederen waar de karavanen afgaan — balen liggen klaar om op de kameelen geladen te worden.
22 Karavaan breekt op. Om ze te laden laat men de kameelen knielen, dan worden de pakken schrijlings op den rug geladen.
23 In de woestijn — duinen.
24 Karavaan door de woestijn.
25 Karavanenweg — een kameel is onderweg gestorven, men heeft het dier laten liggen en in korten tijd is er niets over dan 't gebleekte geraamte.
26 Zandstorm in de woestijn met kolomvormig opwervelend zand (teekening).
27 Gezichtsbedrog in de woestijn — in de verte lijkt 't den dorstigen reizigers of een oase te zien is, maar als ze dichtbij komen is alles verdwenen (teekening).
28 Een mehari op zijn kameel.
29 Rust in de woestijn — een vuurtje wordt aangemaakt.
30 Gebed. Aan den stand van de zon kent de reiziger den tijd. Als het tijd voor het gebed is, maakt hij halt en spreidt het bidkleed uit, dat hij altijd bij zich heeft (teekening).
31 Dito, hij buigt zich ter aarde.
32 Een oase in de verte — palmboomen. Het witte gebouw is de moskee.
33 .Ingang in het dorp.
34 Moskee.
35 Huizen van gedroogde leem.
36 Pompen van water. Door de aanwezigheid van water is hier het wonen mogelijk; de tuinen worden met kanaaltjes aangelegd, die dan volgepompt worden. Het ezeltje loopt in de rondte — als bij ons een paard in de dorschmolen.
37 Tuinen, er loopt een gootje door, dat met water wordt volgepompt.
38 Toren van gedroogde leem om toezicht op de tuinen te houden — de huizen er om heen zijn verlaten.
39 Waterdrager, in zakken van huiden wordt het water uit de bron gehaald.
40 Meisjes wasschen bij een bron.
41 Arabier en Abessyniër.
42 Een praatje in de open lucht — allen zitten gehurkt.
43 Een Bedouïnentent, kameel staat aangebonden.
44 Dito, vrouwen zijn aan het weven.

ACM.VI. Suez-Kanaal. Roode Zee. Mekka.

1 Kaart van het Suez-Kanaal.
2 Portret van De Lesseps en Saïd-Pacha.
3 Het Kanaal en het Menzaleh-meer.
4 Baggermolen. In de gedeelten dicht bij de zee of de meren kan de bagger in baggerschuiten gelost en door deze in zee gebracht worden.
5 Baggermolen met lange vaste afvoer, om de bagger direct van den baggermolen ver weg op 't land te brengen.
6 Dito met lange, buigzame afvoer, die uit gekoppelde buizen bestaat.
7 In het kanaal — men passeert een zeilboot.
8 Wachtend op booten in de andere richting bij verbreeding (station).

9 Graafwerk aan de verbreedingswerken, in 1887 begonnen, om het kanaal over de geheele lengte een breedte van 37 M. te geven, waardoor het oponthoud in de stations verminderd wordt.
10 Veer bij Kantara. Karavaan trekt over het kanaal.
11 Het meer Timsah vanaf Ismaïla, zie het drukke bootverkeer.
12 Suez kolenstation.
13 Koraalriffen met branding.
14 Dolfijnen.
15 Gezicht op de Moskee te Mekka. In het midden van de plaat is te zien de kubusvormige Ka'bah'.
16 „ dito en gezicht op de stad.
17 Kampeerende Mekkapelgrims in het dal van Mina.
18 Mekkagangers van Sumatra met hun Sjeick (gids).
19 Zwerm sprinkhanen.
20 Aden.

ACM.VII. Van Aden tot Batavia.

1 Vliegende visch.
2 Kust van Ceylon dicht bij Colombo. Kokospalmen en visschersschuitjes op 't land getrokken; deze zijn van een uitgeholde boomstam gemaakt met een uitlegger die het vaartuig in evenwicht houdt.
3 Ceylon. Visscherspranw.
4 „ Zware bamboestammen.
5 „ Reusachtige rubberboomen.
6 „ Inlandsch huis.
7 „ Badende olifanten.
8 „ Inlander klimt in een palmboom.
9 „ Panorama met terrasvormige sawahaanleg.
10 „ Theetuin.
11 „ Plukken van de thee dat zeer voorzichtig moet geschieden.
12 Oude punt van ontvangst der Hollanders door den Koning van Candy op Ceylon, terwijl een fakir wonderkunsten verricht en een ketting door zijn been heen trekt.
13 Tropische plantengroei.
14 Indisch landschap — ingang van de Padang-rivier — palmboomen — groene heuvels.
15 Officieren kampement te Padang.
16 Oranje hotel te Padang — Indisch huis — voorgalerij.
17 Huis op palen in Noord-Sumatra met atap gedekt.
18 Verladen van koffie te Padang.
19 Sabang baai.
20 Singapore, haven met prauwen en stoomschepen.
21 Rickshaw, wagentje door inlander getrokken.
22 Opiumhuis.
23 Voorgevel van Chineesch huis.
24 Visscherskampong op palen.
25 Oude prent van den strijd in de haven van Bantam, waar de Hollanders door Inlanders worden overvallen.
26 Oude reede van Batavia.
27 Nieuwe haven van Tandjong Priok.
28 Oud-Batavia met grachten.
29 In de Chineesche wijk.
30 Modern particulier huis aan het Koningsplein.

BL. VAN OUDE VOYAGIEN

door Dr. M. G. DE BOER. Uitgever H. MEULENHOFF, Amsterdam 1913.

III. De wereld om.

1 Pinguins.
2 Vrouw, gehuld in een mantel van Pinguinhuiden.
3 Porto Desire.
4 De straat van Magellaen en alle kusten van Chili tot St.-Jago.
5 Het admiraalsschip en een jacht achtervolgen een Spaansch schip.
… den admiraal van Manilla.
7 Overwinning op den admiraal van Manilla.
8 De baai van Borneo.
9 De Eendracht en het jacht Hoorn.
10 Porto Desire.
11 Cocos- en Verraderseiland.
12 Het Hoornsche eiland.
13 Journaal van Guillaume Schouten.

BM. * OM 1813.

Bijlage: „Overheersching en Vrijwording" van JOH. NABER.

Bladzijde en hoofdstukken verwijzen naar dit boek.

Zeden en gewoonten.

1 Kleederdracht — heer en dame op een theesaletje.

2 Bij den pruikenmaker, satirieke prent omstreeks 1795 — het aanpassen der pruiken voor de verschillende beroepen.

3 Kleederdracht begin 19de eeuw. Vischmarkt te Rotterdam. (Teekening van Langendijk).

4 Kermis te Amsterdam, bij avond. In de verte de kijkspelen met fakkels verlicht. (Teekening v. Langendijk.)

5 Een ritje naar het buitenhuis.

6 Wandeling langs den Amstel — te Amsterdam — de tegenwoordige Utrechtsche Zij — toen nog buiten men ziet de koepels — in de verte de Hooge Sluis.

7 De laatste nieuwstijdingen.

8 Op reis in 't begin der 19de eeuw. De diligence; als 't tegen de heuvels op gaat, stappen de reizigers uit, loopen er achter aan.

9 Het tentjacht, waarmee men te water reisde.

10 De toeslede, waarmee men in de stad reed — waarnaar nog de rijtuigverhuurder sleper heet.

11 Kinderprent. Het diligence-spel, zooals ons tegenwoordig ganzenbord, met de voornaamste prenten van de reis als: uitgaande poort, stal met versche paarden, hoefsmid, herberg.

12 Kinderprent. Kermisvermakelijkheden, als: 't beestenspel, poppenkast, dansende beer, muzikanten.

13 Kinderprent. Kinderdeugden en gebreken ziet ge op deez' prentjes spreken. De school, de jongen die „ten toon moet staan". Het vlijtige meisje, dat zoo keurig haar kabinet in orde houdt. Het slordige meisje.

14 Kinderprent. Kinders ziet in deez' tafrelen uw broeders en uw zusters spelen. Kinderspelen.

Portretten.

15 Willem, prins van Oranje, later Willem I koning der Nederlanden.

16 Gijsbert Karel van Hogendorp.

17 Leopold graaf van Limburg Stirum.

18 Lebrun. Hertog van Plaisance Stadhouder des Keizers.

19 d'Alphonse. Intendant.

20 De Stassart, prefect van het departement der monden van de Maas.

(18–20: deel I, hoofdstuk 3 en 4.)

21 De Celles prefect van het departement der Zuiderzee.

22 Hendrik Doeff, Bevelhebber der Hollandsche factorij op Decima, die weigerde deze aan de Engelschen over te geven, op Decima bleef de Nederlandsche vlag waaien, toen Nederland niet meer als zelfstandig rijk bestond.

23 Admiraal Verheull, die zich meermalen onderscheiden had, door Napoleon zeer gezien was. In 1813 was hij bevelhebber in den Helder van het fort en de schepen — maar toen alle zich terugtrokken, meende hij juist in tijd van tegenspoed den eed aan den keizer niet te mogen verbreken.

24 J. M. Kemper, commissaris-generaal van het algemeen bestuur in Amsterdam. deel II. hoofdstuk 6.

25 Mr. Joan van der Hoop. President van het Provisioneel bestuur te Amsterdam. deel II, hoofdstuk 3.

26 Robert Fagel.

Historische en satirieke prenten.

27 Satirieke prent op de toestanden in de Bataafsche Republiek na de komst der Franschen.

a Geldzakken worden geleegd in den bodemloozen put „La France", onder toezicht van een Fransch generaal.

b Vertrek met een bus voor vrijwillige bijdragen voor 't vaderland. De ambitie is klaarblijkelijk niet groot.

De bewaker is er bij van honger omgekomen — spinnewebben hangen aan den muur. De brave man, die er wat in wilde werpen, vlucht vol angst uit deze lugubere plaats.

28 Kaart der departementen van Noord-Nederland in 1810 na de inlijving.

29 Spotprent op de conscriptie. De conscriptie, het continentaal stelsel, de censuur hebben wel de meeste verbittering gewekt tegen het Fransche bestuur. Hier ziet men hoe er in „de vergulde plak" geloot wordt. Allen worden „gezonden naar den dood", om ten slotte miserabel te sterven in den val, genaamd „het bed van eer". Alleen gebrekkigen blijven tot hun vreugde achter, verder een die onder de maat is en een zuigeling die te jong is. Daarbij staat een jonge man, die vrijgeloot is, maar zich tegen geld als remplaçant verhuren wil om in zijn onderhoud te voorzien. Blz. 75 en volgende.

30 Verbranden van Engelsche koopwaren. Volgens het decreet van Fontainebleau werd de invoer van koloniale waren tegen een invoerrecht van 50 % toegestaan, maar de Engelsche fabrieksgoederen moesten onverbiddelijk worden verbrand. Blz. 90.

31 Prent op de censuur op de drukpers.

32 Spotprent op den terugtocht uit Rusland. Een Fransche soldaat komt miserabel en verkleumd zich warmen aan een olielampje en een warme stoof. In de verte de winterquartieren — waar de dood staat — en 't vuurwerk van Moscou.

33 Prent op den vrijen invoer. Schepen met Amerikaansche tabak komen binnen, vaten worden gelost. Fransche soldaten willen dit beletten, maar de kozakken stormen op hen af.

34 Spotprent op de Regie. Groote ergernis wekte de belasting op de tabak, waarvan de cultuur en de fabricatie bovendien geheel onder controle van de Fransche directie der douanen — de regie — kwam te staan. Niet alleen dat onze groote buitenlandsche tabakshandel daaronder leed, zoodat er alweer minder vertier, handelsbeweging was, maar door de duurte werd 't rooken voor velen een onmogelijkheid.
Met kwaadaardig genoegen teekent de maker van de prent hoe Napoleon door de verschillende volken wordt berookt, met onbelaste vrij ingevoerde tabak. Op den voorgrond de Hollander, de Engelschman. Blz. 115 enz.

35 Spotprent op de gevangen douanen — „zoek maar uit, zes douanen voor een duit".

36 Guillotine voor de Waag op de Nieuwmarkt te Amsterdam.

37 Garde d' Honneur.

38 Afscheid der Garde d' Honneur, hoofdstuk X, deel I.

39 Pupil keizerlijke garde. Veel kinderen uit weeshuizen werden naar de pupillenschool te Versailles gezonden.

40 Samenkomst van Van Hogendorp, v. d. Duyn van Maasdam, J. M. Kemper, J. A. Changuion, Limburg Stirum, Fanius Scholten op 20 Nov. 1813. Op de tafel de Oranjevlag. Blz. 216.

41 Opstand Amsterdam. Verbranden der douanenhuisjes 15 Nov. 1813.

42 Eerste proclamatie, die op 17 Nov. in den Haag verspreid werd.

43 Aanvaarding van het bewind door Van Hogendorp en Van der Duyn van Maasdam in naam van den Prins van Oranje, 21 Nov. 1813. Van Hogendorp wilde dat de bondgenooten ons niet als overwonnen land zouden beschouwen, maar hier reeds een georganiseerden tegenstand tegen de Franschen zouden vinden, vooral een georganiseerd bestuur. Hoofdstuk V, deel II.

44 Gehoor van Fagel en de Perponcher bij den prins te Londen, 21 Nov. 1813.

45 Proclamatie — geteekend door van Hogendorp en v. d. Duyn van Maasdam in naam van den Prins van Oranje — waarin staat dat het Algemeen bestuur alle ambtenaren ontslaat van hun eed aan Napoleon 22 Nov. 1813. Hoofdstuk V deel II.

46 Kozakken te Amsterdam. (prent van van Pfeiffer). Zij bivakkeeren bij de Muiderpoort. Ook Amsterdam had zich nu, evenals den Haag, Leiden en Rotterdam bij het Algemeen Bestuur aangesloten. In Gorkum had zich de hoofdmacht der Fransche troepen teruggetrokken, vandaar lukte het hun Dordrecht te heroveren. Hoofdstuk 6 en 7 deel II.

47 Beschieten van Dordrecht door de Franschen. Van de schepen op den Voorgrond waait de Nederlandsche driekleur.

48 Dreigementen. Wraakneming der Franschen te Woerden. Woerden was van uit Leiden onder de Jonge met een deel der Nationale garde bezet, doch door de Franschen weer hernomen. Dit was een critiek moment, want lukte het aan de Franschen om tot den Haag door te dringen, dan waren Rotterdam—Amsterdam afgesneden, daar den Helder onder Verheull nog Fransch was en deze ook nog in Utrecht stonden. Maar de Franschen voelden hun positie te zwak en ontruimden zoowel Woerden als Utrecht. 25 Nov.

49 Nationale garde, teekening van van Os.

50 Donsche Kozak.

51 Kozakken belegeren Deventer, Franschen verbranden huizen en boomen buiten de stad, opdat de vijand er zich niet in nestelen zal, maar de Franschen moeten terugtrekken. 26 November is de Russische voorhoede meester van de IJsellinie.

52 Prent op 't beleg van Deventer. De alarmtrom wordt geslagen en bommen vliegen de stad binnen, het niet zeer heldhaftige onderschrift luidt als volgt:

Terug verschrikte held, dat vrij de alarmtrom zwijg
Wie zou in zulken staat haar langer kunnen roeren
Wat lot trof Deventer, zoo men de wreede krijg
Tot haar gewis bederf, bestond naar eisch te voeren.

53 Kozakken trekken binnen Kampen.

54 Landing Prins van Oranje te Scheveningen. 30 Nov. 1813.

55 Prins in Den Haag.

56 Met gejuich en opgewondenheid wordt de Prins ontvangen, de paarden van het rijtuig afgespannen, zelf trekt de menigte 't rijtuig voort.

57 Hoofdquartier der Hollanders bij Muiderberg, tijdens 't beleg van Naarden dat nog in Fransche handen is.

58 Landstorm bij 's Graveland (prent van van Os); met allerlei wapens zijn de boeren opgekomen bij de belegering van Naarden.

59 Intocht van den Prins van Oranje binnen Amsterdam. 2 Dec. 1813.

60 Willem I met gevolg gaande naar de Nieuwe kerk.

61 Plechtige beëediging van Willem I Koning der Nederlanden te Amsterdam.

BN. AMSTERDAM.

Zeden en gewoonten in de 17de en 18de eeuw.

Bijschriften van Dr. JOH. C. BREEN.

1 Gezicht uit het IJ op Amsterdam, omstreeks 1680.

2 De vaart van Maria de Medicis, de weduwe van den Franschen koning Hendrik den Vierde, langs het IJ.

3 Een spiegelgevecht op het IJ, ter eere van het Russisch gezantschap, dat in 1697 ons land bezocht.

4 Het jacht, dat in 1720 door de Staten-Generaal aan den Koning van Pruisen, Frederik Willem I, werd vereerd.

5 Het waterfeest op het Rokin op Vrijdagmiddag 3 Sept. 1638, ter eere van Maria de Medicis.

6 Het watersteekspel aan de andere zijde van den tempel.

7 Het vuurwerk in den Binnen-Amstel voor den Kroningsdag van Willem III en zijn gemalin Maria tot koning en koningin van Groot-Brittannië en Ierland.

8 De lijkstatie van Wolter Jan Gerrit baron Bentinck (28 Aug. 1781).

9 De Binnen-Amstel, met de Blauwbrug en het Gereformeerde Diaconie-Weeshuis (1656).

10 Het ijsvermaak uit den strengen winter van 1784.

11 De Amstel en het Admiraalzeilen.

12 De Berebijt.

13 De Omval.

14 Gevecht tegen de Pruisen bij de Duivendrechtsche brug (1 Oct. 1787).

15 De „Plaats Royaal" aan den Amstelveenschen weg.

16 Amsterdam van de landzijde in 1601.

17 Inwijding van den spoorweg van

Amsterdam naar Haarlem (20 Sept. 1839).
18 Kantoor van de Algemeene Postwagenonderneming op den Dam (1848). Uiteenjaging en arrestatie van eenige oproermakers.
19 Tooneelvoorstelling te Amsterdam in 1618.
20 Het tooneel van den nieuwen schouwburg, ingewijd in 1638.
21 De zaal van dezen schouwburg.
22 De muziekzaal in het gebouw der Mij. Felix Meritis, opgericht in 1777.
23 Reclameprent van het „Nuwe Doolhoff in de Oranje Pot" (1630).
24 Portret van Even Vlieger, anders gezegd Betje van Meurs.
25 Reclameprent voor de herberg van ouds genaamd Blauw-Jan, op den Kloveniersburgwal (1751).
26 Het bekende danshuis „de Pijl" in de Pijlsteeg.
27 „De fontein" op de Nieuwmarkt.
28 Reclameplaatje voor de tapperij „De Ooyevaar" op de St-Anthonie-Breestraat.
29 „Salon des variétés" van Duport in de Nes (1840).
30 „Frascati" in de Nes (1841).
31 Amsterdamsche kermisvreugde (1750).
32 Aanplakbiljet van de kermis.
33 Kermisparade v/d Schutterij op den Dam (1685).
34 Parade op het Koningsplein van de vrijwillige patriottische burgercavalerie. (1787).
35 Nieuwjaarswensch van de „Karluyden van de Vuylniskarren" uit 1681.
36 Een dergelijke uit 1715.
37 Dito van de ratelwachts. (1685).
38 Dito van de lantaarnopstekers.
39 „ „ „ poortklokluiders. (1715).
40 Reclameprentje van een koffiehuis. (1690).
41 De Kalverstraat in 1768.
42 Spotprent op Eduard Kann (1820).
43 De Korenbeurs op het Damrak bij de Oudebrugsteeg. (± 1740).
44 Adreskaart van een tapijtmakerij. (1738).
45 „ „ „ stokerij.
46 „ „ „ lakenhandel.
47 De trekking der loterij in de Nieuwe Stadsherberg.
48 17de eeuwsch interieur.
49 Plotselinge genezing van een sinds 14 jaar verlamde vrouw. (1676).
50 Receptie van een bruidspaar in de 18de eeuw.
51 De sluiting van het huwelijk in de Nieuwe Kerk.
52 Verkooping van schilderijen in het Oudezijds-Heerenlogement. (2de helft 18de eeuw).
53 De appelmarkt op het Singel.
54 Kijkje in het blindeninstituut. Opgericht in 1808.
55 Panorama gezien van den Munttoren. (1820).
56 Pendant van de vorige plaat.
57 Amsterdam gezien van den Kadijk. (1851).
58 Gezicht langs het Damrak op Oude Brug en Beurs.
59 Blik op de stad, gezien van den toren van het Paleis.
60 De 17de eeuwsche Dam in zijn volle glorie.
61 Schoonschrift van den vermaarden calligraaf Lieven van Coppenol.

CAA. DE SCHILDER J. TOOROP.

Tekst van TH. KWAKEMAN.

42 Platen.

1 De bedelares van Londen.
2 De wachtkamer van het armenhuis te Londen.
3 Het naar zee brengen van een bom.
4 Het vervoer in de kaasfabriek te Gouda.
5 De begrafenis.
6 Levensgang.
7 „Les Rôdeurs". (De schooiers).
8 Het menschelijk leven.
10 Kruispolka.
11 Casals.
12 G. Hekking.
13 Couturier.
14 De reine kinderziel.
14*a* De zielsrust in het Ave Maria.
14*b* Het woord is vleesch geworden.
14*c* Maria.
14*d* „Eere aan God en vrede aan de menschen".
14*e* De herders bij de kribbe.

15 Het oogstfeest.
16 Oude boer.
17 Godsvertrouwen.
18 Het gebed voor tafel.
19 Geloof en loon.
19a Dr. A. Ariëns.
20 De biddende boer.
21 Jacobus.
22 „Heer, ben ik het?”
23 Christus.
24 Twee apostelen.
25 Johannes.
26 Judas.
26a Bartholomeus.
27 Petrus.
28 Marcus XIV : 17—20. „Christelijke democratie”.
29 Paulus.
30 Paulus.
31 Johannes op Patmos.
32 „Heer, red ons, wij vergaan!”
33 De heilige maagd van Lourdes
34 Paulus.
35 Portret van Toorop.

AANVULLING.

CL. * OUD-EGYPTE.

51 Pyramide van Cheops. Fragment waarop men enkele menschen ziet staan, zoo over de groote afmetingen kan oordeelen.
52 Koningsvallei bij Biban el Moluk. 19de en 20ste dyn.
53 Chonstempel te Karnak, 20ste dyn. reconstructie.
54 Ammontempel Karnak. Sfinxenlaan.
55 Karnak. Groote tempel en meer.
56 Lunor. Voorhal van Amenholep III.
57 Ipsamboul. Inwendig groote rotstempel.
58 Philae. Isistempel. Ptolemaentijd.
59 Edfoe. Horustempel. „
60 Tempel noordelijk van Philae „
61 Philae Isistempel. Inwendig.
62 Ipsamboul. Rotstempel Ramses IV, beelden.
63 Kop van een dochter van Amenophis IV.
64 Beeld van Ramses II. Vóóraanzicht.
64a „ „ „ Zijaanzicht.
65 Zittende Chefren met valk.
66 Amenemis III.
67 Beeld van een lezende man.
68 Kop van Mentheremhet.
69 Zittend beeld van Bek-En-Chon.
70 Koningin Amenirites.
71 Mannenbeeld. Staande Chefren.
72 Priesterbeeld uit Dime en beeld van een man.
73 Kop van een priester. Dime.
74 Kop van een vrouwenbeeld.
75 Kop van een Koning uit 't Middelste Rijk.
76 Kop van Koningin Teje, moeder van Koning Ecknaton.
77 Kop van Koning Ecknaton 1375—1338 v. C.
78 Het doodengericht in de onderwereld, naar een manuscript in het Britsch Mus.
79 Amenophis II en zijn gouvernante Nicropolis van Thebe. 18de d. muursch.
80 Man met beladen ezel. 18de d. muursch.
81 Aankomst te Thebe eener Ethiopische prinses. 18de d. muursch.
82 Mandou speelster. 18de d. muursch.
83 Aankomst eener Aziatische familie in Egypte. Beni Hassan. 12de d. muursch.
84 Landelijke tooneelen. Stieren en rammen. Beni Hassan. 12e d. muursch.
85 Satyrisch dierenepos op papyrus.
86 Marktscenen. Uit 't Oude Rijk.
87 Aantreding der veekudden. Muursch. uit graf uit 't Vieren Rijk bij Thebe.
88 Reconstructie van een pronkvaas, uit de doodentempel van Ne-User-Ré.
89 Palermo-steen. Fragment van annalen der oudste Egyptische Koningen.
90 Dierenreliefs. Uit een offerkamer uit het oude Rijk.
91 Bas-relief met ezels.
92 Abydos relief Osiris. Isis. Horus.
93 „ „Seti I met Osiris en Horus.
94 Relief Sethos I. Offert aan Osiris een beeld der godin der waarheid.

AANVULLING.

CS. * ROMAANSCH.

54 Monreale. Koor van den Dom.
55 Sienna. Palazzo Publico.
56 Moissac (Tarn et Garonne) tegen 12de eeuw. St. Pieterskerk. Zuidportaal.
57 „ beeld van St. Pieter.
58 Autun (Saône et Loire) Kathedraal St. Lazare midden 12de · eeuw, tympanon middendeur.
59 Conques (aseyron) Kerk. Westelijk portaal met gebeeldhouwd tympanon.
60 Bussière. Badil. (Dordogne). Kerkschip inwendig, halfrond tongewelf.
61 St. Bertrand de Commingues (Haute Garonne). Kloostergang.
62 Paray le Monial (Saône et Loire) einde 11de begin 12de eeuw. Kerk. Uitwendig. Transept. Alsidium. Noordzijde.
63 St. Gilles (Gard). Kerk (1116). Westelijk portaal. 3 deuren. Rijk versierd.
64 Perigueux (Dordogne). Kathedraal. St. Front. Uitwendig. 12de eeuw.
65 La Charité-sur-Loire (Nièvre), Saint Croix. Toren. Oostzijde.
66 Reims (Marne). St. Remy. Schip inwendig. Overgang naar gothiek.

AANVULLING.

CT. * GOTHIEK.

84 Beausais. Kathedraal noordportaal.
85 Reims Kathedraal 13de eeuw kop van St. Nicasius.
86 Reims. Engel.
87 „ Profeet.
88 „ beelden aan 't Noord-transept. Adam en Eva met de slang.
89 „ fragment van 't tympanon van het portaal met „Het laatste oordeel": de gevloekten.
90 Amiens. Kathedraal 13de eeuw. Christusbeeld.
91 „ Beelden.
92 „ Gebeeldhouwde rosetten, voorstellende deugden en ondeugden: de kuischheid, de genotzucht
93 „ De volharding, de wispelturigheid.
94 „ De gehoorzaamheid, de opstandigheid.
95 „ De liefdadigheid, de gierigheid.
96 „ Gebeeldhouwde rosetten, voorstellende de jaargetijden: September, October, November.
97 „ dito: Juni, Juli, Augustus.
98 Amiens. dito: andere jaargetijden.
99 Bourges. Portaal met 't laatste oordeel.
100 Chartres. Gebeeldhouwde medaillons voorstellende: de dwaasheid, de onderworpenheid, de trotschheid.
101 Parijs. Portaal van de Notre Dame de 3 deuren.
102 Straatsburg. De wijze, de dwaze maagden.
103 „ De bruidegom en de wijze maagd, de verleider en de dwaze maagd.
104 „ De deugden.
105 Fragment van een tympanon voorstellende Christus als Rechter.
106 Isoren. Madonna 13de eeuw. Louvre.
107 „ Kroning van Maria 13de eeuw. Louvre.
108 Vrouwenbeeld uit de collectie André 15de eeuw.
109 Parijs. Schoorsteen van het Palais de justice.
110 Weenen. St. Stefanuskerk.
111 Munster. Westf. Raadhuis.
112 Freiburg. Breisgau. Raadhuis.

D. KINDERVERHALEN.

Weet men niet welk verhaal te kiezen, dan worden op aanvraag de platenlijsten van eenige verhalen ter inzage toegezonden tegen vergoeding der porto's.

DCIJ	De grappige Chineesjes (gekleurd)	36	platen.
DCW	De Muizenwereld (met muziek)	16	„
DCX	De Kabouterkinderen (gekleurd)	31	„
DCZ	Prins Almanzor's Makker (voor 12—15 jaar)	35	„
Dda	Gevonden In Zd.-Afrika tijdens den oorlog, door H. Oost	± 10	„
Ddb	Geroepen. „ „ „ „ „ „ „	± 10	„
Ddc	Gestreden. „ „ „ „ „ „ „	± 10	„
Ddd	Gulliver's reizen onder de reuzen	± 14	„
Dde	„ „ in 't land van Lilliput	± 10	„
Ddf	Alice's avonturen in Wonderland I	± 20	„
Ddg	„ „ „ „ II	± 20	„

Nadere omschrijving van platen uit vroegere kinderverhalen.

Dbj. Afkes Tiental.

14 Platen.

1 Moeder Afke laat haar kindje aan de bakker Saapke zien.
2 Kleine Wiebe tracht het tongetje van het kleine kindje te grijpen.
3 Jouke poetst de kachel voor zijn moeder.
4 De heele familie zit 's avonds rondom de tafel te smullen van de aardappelen met wortelen.
5 De kinderen gillen van angst, als een groote hond op hen afkomt.
6 Terwijl de bakker het brood op den rug van den boer schuift, ontsteelt een ander hem zijn horloge.
7 Op het plaatsje zitten de kinderen ijverig te breien.
8 De arme kleine wordt uit zijn benauwde positie verlost.
9 Met z'n allen een dagje op 't water.
10 De drie kalveren springen lustig om de twee zusjes heen, die vreeselijk beginnen te gillen.
11 Een wilde jacht, Klaas hangt aan de manen van het paard.
12 Voor het raam zit moeder Afke op de reizigers te wachten.
13 Afke praat met een schipper, deze zegt dat ze wel gauw zullen komen.
14 Allen zijn naar bed, Afke blaast de lamp uit.

Dbv. Kleine Olle en zijn Ekster.

18 Platen.

1 Olle vindt twee jonge vogels, hij noemt ze Adam en Eva.
2 Eva is gestorven, hij heeft haar in den tuin begraven.
3 Op een bordje krijgt Adam zijn eten.
4 Adam pakt het kluwen en de stopnaald van juf weg.
5 Hij kaapt de zilveren lepel v. d. dokter.
6 Adam neemt het ringetje van juf in zijn snavel.
7 Adam brengt al de gestolen dingen achter het kruis van Eva.
8 Olle geeft Adam een vermaning.
9 Olle schildert de witte veeren van den ekster geel.
10 Adam kijkt in den waterton, om te zien of hij erg leelijk is geworden.
11 Adam op een tak van een boom·
12 Adam wil de veertjes uit den staart van den haan trekken.
13 Met de koppen bij elkaar zitten de kippen over Adam te praten.
14 De ekster wordt aangevallen door de kippen.
15 Adam gebeten door de kat.
16 Adam ligt bewusteloos, zijn veertjes zijn met bloed bevlekt.
17 Kleine Olle, met Adam in zijn armen.
18 Olle kust Adam zachtjes op zijn kopje.

Dbx. In den Otter.

15 Platen.

1 In 1812. Twee jongens, die oneerbiedig over den Keizer spraken, worden door een gendarme achterna gezeten.
2 Het vertrek der lotelingen voor den oorlog met Rusland.
3 Een boot, waarin twee douanen, nadert.
4 Van rietbossen hebben de jongens een hut gemaakt.
5 Aan het kozijn is een lapje goed van den uniform van den Gendarme blijven zitten.
6 De terugtocht uit Rusland.
7 Vrouw Lobherr balt de vuisten tegen de overweldigers.
8 De Commissaris van Politie wordt aan het touw van de klok in de hoogte getrokken.
9 De Commandant van de kanonneerboot eischt volledige onderwerping aan het Keizerlijk gezag.
10 Jan Lobherr en zijn knecht, bezig met het aftappen van bier.
11 Terwijl de gendarme het glas bier opdrinkt, weet Jan te ontsnappen.
12 Met krachtige slagen roeien de jongens met Molaan weg.
13 De bevelhebber geeft het teeken en 6 schoten knallen tegelijk.
14 De brutaliteit der ingekwartierde Fransche soldaten wordt hun gastheer te bar.
15 Intocht van een tiental Kozakken te Zaandam.

Dbz. De Gouden Kris.

34 Platen.

1 Kaart van Celebes.
2 Het huis van Aroe Lipa, dat midden in het laagste deel van Zuid-Celebes staat.
3 La Ballo, de neef van Aroe Lipa, die als een eigen kind in het huis van zijn oom werd opgenomen.
4 Andi, het dochtertje van Aroe Lipa.
5 Inara. Het bekkenslaagstertje, dat Aroe Lipa meegebracht had uit de bergen.
6 Andoe Baran. (Andoe beteekent moeder), de zoogmoeder van Aroe Lipa, die toezicht houdt op zijn huis.
7 De kinderen spelen op de trap.
8 Andi in feestgewaad, behangen met sieraden, getooid voor het bezoek van de vorstin.
9 De stoet van de Vorstin, zijzelf in een hoogen draagstoel, gedragen door bedienden.
10 Het eenzame bosch, waar Aroe Lipa rust en afleiding tracht te vinden.
11 Het aangaan der markt.
12 La Tjoebo, die de anderen tot dobbelen overhaalde.
13 De drukke markt.
14 La Ballo, met zijn oom naar de bergen.
15 De boodschapper van de vorstin.
16 Het uitgaan der boden.
17 In het oerbosch.
18 Het overtrekken van een rivier.
19 Een Ladanghuisje van bamboe in elkander gezet.
20 De reis gaat door een moerassig bosch, met vele steenen en kuilen.
21 Tot ze aan de groote rivier komen en zich daar in prauwen later afzakken.
22 De gouden Kris.
23 La Tjoebo trekt een eenzame bergstreek door.
24 Het huisje van Inara's moeder, de verzamelplaats van aanhangers van Deng Pabéle.
25 Een detachement soldaten, geholpen door Boegineezen, bezig met het maken van een brug.
26 La Ballo op den berg. Net als een arm jongetje moet hij de wacht houden op den akker.
27 De verlaten bekkens.
28 Van tijd tot tijd staat een der vrouwen op de trap op den uitkijk.
29 De kuil van Satan, waar Deng Pabéle zijn kind mee ingetrokken had.
30 Een lange stoet van bedienden op de bruiloft.
31 De bediendenstoet teruggaande.
32 De Berg van God.
33 De bruiloftstoet.
34 De bruiloftstoet, in het midden de bruidegom in een draagkoetsje.

Dcg. Okke Tannema.

10 Platen.

1 Okke Tannema, staat hier in al zijn driestheid als een ondeugende kwajongen. Belust op het uithalen van kattekwaad, loopt hij altijd gevaar, van een agent of buurman een pak slaag op te loopen.

2 Okke maakt zich uit de voeten voor een agent; om vlugger te loopen heeft hij de klompen in de hand.

3 Okke speelt met Dolf op de werf van den Heer Hofstein. In hun verbeelding stoomen zij op de lorrie naar Haarlem, Rotterdam, en hebben de grootste pret. Op den achtergrond de vader van Dolf.

4 Okke en Aart Ploeger op den zolder van den laatste bezig met het plakken van een vlieger. Okke verveelt zich en besluit Aart een poets te bakken. Hij duwt de kwast diep in den pot en daarna Aart midden in zijn gezicht.

5 Vader is thuis gebleven, en maakt met Okke samen een vlieger, die nog veel mooier wordt dan die van Aart. Alle kinderen helpen. Moeder staat in de deuropening het tooneeltje gade te slaan, en hoopt dat haar man niet weer voor de verleiding van den drank zal bezwijken.

6 Jongens knikkeren op straat. Okke winnend en Aart telkens verliezend.

7 Aart wordt, in plaats van Okke. door den barbier kaal geknipt.

8 Vergadering van de voetbalclub. Bram de Wit zakt door een tonnetje met zwartsel en zijn zitvlak ziet er jammerlijk uit.

9 De Match die zoo prettig begon en zoo treurig eindigde.

10 Okke ontdekt in de schuur de kan met petroleum en de lucifers, die Kort daar had neergelegd met het voornemen het huis van Mr. Hofstein in brand te steken.

Dci. Paljas.

8 Platen.

1 Paljas zit in het schoollokaal voorovergebogen met zijn neus op zijn schrift. Hij is erg zenuwachtig, de jongens maken er gekheid over.

2 Paljas danst in de herberg voor het dronken gezelschap, om misschien een dubbeltje of een kwartje te verdienen; maar hij weigert beslist sterken dank te gebruiken.

3 De vader van Paljas pakt in dronkenschap de boeken weg, die Paljas als prijs behaalde. Paljas wijkt van schrik achteruit. De zusjes klemmen zich aan moeders rokken.

4 De fabriek van den heer Keyzer.

5 Mr. Keyzer op de fiets aangevallen door den dronken Belze. Deze wordt gearresteerd en moet naar de gevangenis.

6 De familie Betuwe met Paljas buiten in Gelderland.

7 Lizeke komt op bezoek bij Paljas; hij laat haar al zijn schatten zien, zijn kastje met het keurige linnen.

8 Gevecht op straat; Paljas springt voor zijn moeder in de bres, hij grijpt het paard en krijgt een houw.

Dcv. Ben Hur.

30 Platen.

1 De engel kondigt Maria de blijde boodschap aan.

2 De herders op het veld.

3 De aanbidding der wijzen.

4 De schare, die uitliep om den intocht te zien van den Procurator.

5 De tuinen op den berg van Sion, naast den tempel, waar Juda speelde met Messala.

6 Paleis van de vorsten Hur te Jerusalem.

7 Het dorpje Nazareth.

8 De groote oorlogsgalei, waarop Juda als roeier dienst moest doen.

9 De oorlogsbodem wordt vaneen gereten. Juda drijvende op een balk ziet het van verre aan.
10 Ligging van Antiochië aan de rivier.
11 Met een forschen greep rukt Ben Hur de paarden opzij en redt de Egyptische.
12 Ben Hur op bezoek bij den Sheik Ilderim.
13 Jozef en Maria op weg naar Egypte.
14 De wedren: het gaat tusschen Ben Hur en Messala.
15 De bergen van Juda.
16 De trouwe Amrah vindt Ben Hur slapend op de stoep van het huis zijns vaders.
17 De spelonken waar de ongelukkige melaatschen vertoeven.
18 Idem idem
19 De platte grond der gevangenis, waarop de geheime cel aangegeven staat.
20 De boetprediker Johannes.
21 De Jordaan.
22 Jezus maakt den blinde ziende, de kreupelen loopende.
23 Van 7 brooden en 2 visschen heeft hij 5000 gespijzigd.
24 De melaatschen geneest hij.
25 Jezus' binnenkomst door de poort te Jerusalem.
26 Juda's moeder en zuster vertoeven in de tenten, die hij bij de koningsgraven opgeslagen heeft.
27 Judas verraadt Jezus met een kus.
28 Op den Olijfberg, gevangenname van Christus.
29 Zie den Mensch.
30 De katakomben van Rome.

DD. Fritjhofsage.

12 Platen.

1 Fritjhof draagt Ingeborg over een gapenden afgrond.
2 In het bosch worstelt hij met een wouddier.
3 Uit het weefsel blikken Ingeborg de vriendelijke oogen van Fritjhof tegen.
4 Lachend vertelt Fritjhof Ingeborg de bezwaren, die tegen hun huwelijk gemaakt worden.
5 Als de Koningen weigeren, hem Ingeborg tot vrouw te geven, grijpt hij naar het zwaard.
6 Ingeborg aan het strand.
7 Fritjhof worstelt met Agantyr.
8 Als Fritjhof wederkeert vindt hij zijn kasteel en landerijen in asch, zijn paard en hond komen hem tegemoet.
9 Krachtig rukt Fritjhof den ring van het beeld van Baldur.
10 Als de vreemdeling zijn vermommnig afwerpt, ziet men een forschen jongeling.
11 Fritjhof gaat op schaatsen voor de slede uit, waarin de koning en zijn vrouw zitten.
12 De koning sluimert in met 't hoofd op de knie van Fritjhof.

DDb. Avonturen van Baron van Munchhausen.

137 Platen. Hieruit naar eigen keus 40 nummers op te geven; deze 40 gelden voor één aanvraag.

1 Borstbeeld van Baron van Munchhausen.
2 In de sneeuw trekt hij er te paard op uit.
3 Hij ziet een ouden man aan den kant van den weg zitten.
4 Hij bindt zijn paard aan een paaltje; 's morgens hangt het aan de spits van den toren.
5 Achtervolgd door een wolf.
6 Als de generaal den hoed oplicht, stijgt de alcoholdamp uit zijn schedel.
7 Alle eenden waren aangeregen aan een snoer.
8 Hij laat zich door de eenden naar huis trekken.
9 Hij komt door den schoorsteen in den haard terecht.
10 Hij schiet 7 patrijzen tegelijk.
11 De vos wordt uit zijn vel geslagen.
12 Het blinde zwijn laat zich door den Baron leiden.
13 Het hert draagt tusschen zijn gewei een kerseboompje.
14 De beer barst met een vreeselijken slag uiteen.
15 Een groote beer kwam brullend op hem af.

16 De baron ziet kans, om het jachtmes weder in bezit te krijgen.
17 Hij draait den wolf het binnenste buiten.
18 Hij gooit den dollen hond den mantel over den kop.
19 De mantel is dol geworden.
20 De hond licht bij met de lantaarn aan zijn staart.
21 Te paard rent hij naar het dorp.
22 Eerst wordt de knecht uit den afgrond opgehaald.
23 De hond is op de zelfde plaats blijven staan.
24 De haas heeft vier pooten onder het lijf en vier op den rug.
25 Er zijn evenveel haasjes als hondjes geboren.
26 Bij 't feestmaal vertoont het paard eenige bevallige toeren op de tafel.
27 Het paard drinkt uit de bron, maar het water loopt er even snel uit als het er in komt.
28 Het voor en achtereind van het paard worden aan elkaar gehecht.
29 Op een kogel gezeten komt de Baron terug van een inspectietocht.
30 Het paard springt dwars door de portierramen heen.
31 Te water.
32 De baron tilt zich met paard en al aan zijn staartpruikje uit het water.
33 (Ontbreekt).
34 Elken morgen moet de baron de bijen naar het veld brengen.
35 Uit de maan laat hij zich neer langs een touw. Hij kapt dit telkens boven zijn hoofd af en bindt het aan 't ondereinde vast. Hierlangs komt hij op aarde terug.
36 Door den val maakt hij een put in de aarde.
37 De beer gevangen, doordat de baron aan het einde van den boom een bout sloeg.
38 De zon zelfs was verkouden.
39 De postiljon blaast zijn wangen bol.
40 Hij draagt zijn postkoets op zijn rug.
41 Onder elken arm neemt hij een paard.
42 De hoorn van den postiljon ontdooit.
43 (Ontbreekt).
44 De majoor.
45 De koning wordt verpletterd door den boom.
46 Een man en vrouw plukken komkommers en worden opgenomen door den stormwind.
47 Het volk kwijnt weg van honger.
48 De Koning en de Koningin.
49 Een leeuw kwam op den baron af.
50 Achter hem de leeuw, vóór hem de krokodil.
51 De leeuw vloog in den muil van den krokodil.
52 De krokodil gestikt door den leeuw.
53 De congierge van het museum.
54 Een Engelsch oorlogsschip.
55 De koetsier op den bok van de galakoets.
56 De matroos houdt zich aan den hals van den zwaan vast.
57 De bemanning wordt tegen de verschansing geworpen; het hoofd van den Baron wordt tusschen zijn schouders gedrongen.
58 Hij zit vóór de opening en stopt op die wijze het lek.
59 Opgeslokt door een visch.
60 Uit het lichaam van het monster komt een mensch te voorschijn.
61 Een pleziertochtje op de zee van Marmora.
62 In het mandje van den ballon zit een heer.
63 De man schijnt een Franschman te zijn.
64 De ballon stijgt op.
65 De man loopt hard met aan elken voet een ijzeren kogel.
66 De baron ziet een man in het gras liggen.
67 Hij vliegt den schutter om den hals.
68 De man trekt met een enkelen ruk het bosch omver.
69 De windmaker groet vol eerbied.
70 Door den wind, die hij uit zijn rechterneusgat blaast, maakt hij alle molens aan den gang.
71 In een roeiboot gaat de reis naar Kaïro.
72 Door een golf opgenomen, wordt de boot omgekeerd.
73 Aan de takken houden zij zich vast.
74 De Bey stelt zijn vaartuig te hunner beschikking.
75 De Bey laat hem zijn harem zien.
76 Bij den Bey aan tafel.
77 De Turk heeft te veel wijn gedronken.
78 De Bey laat Munchhausen een flesch Tokayer zien.
79 (Ontbreekt).
80 Als Munchhausen de weddenschap verliest, wordt zijn hoofd afgehakt.
81 De hardlooper op weg naar Weenen.
82 Met de flesch wijn naast zich, ligt hij te slapen.
83*a* De Bey drinkt den wijn met onbeschrijfelijk genot uit.
83*b* De schatbewaarder buigt diep,
84*a* De sterke man kan heel veel diamanten dragen.
84*b* De Bey geeft bevel hem achterna te zetten.
85 De windmaker blaast de vloot aan flarden.

86 Door roovers aangevallen.
87 Het kanon is op de citadel geplaatst.
88 De sultana houdt hem verborgen in haar kamer.
89 De vader en moeder van den Baron.
90 De Baron ligt op de kanapé en vertelt zijn avonturen.
91 De generaal leidt hem door de vesting rond.
92 Hij laat zich in de vesting een achtenveertig ponder brengen.
93 Hij plaatst den mond van het kanon, precies tegenover het kanon van den vijand.
94*a* Door den kogel worden tien koppen afgeslagen.
94*b* De kogel wordt in de maag der vrouw gedreven.
95 Het schip zinkt in de diepte.
96 De generaal bedankt den baron.
97 Hij vermomt zich als Katholiek Geestelijke.
98 (Ontbreekt).
99 De vierentwintig ponders werpt hij in zee.
100 Hij neemt de affuiten en caissons, twee aan twee onder den arm.
101 Eensklaps valt er bom in de kamer.
102*a* Hij gooit de bom naar het vijandelijke kamp.
102*b* Men maakt toebereidselen, om de twee Engelschen op te hangen.
103 Een wisseling van dankbetuigingen.
104 Een beetje katterig.
105 Ze brengen den dag op de genoeglijkste wijze door.
106 De gravin treft een der soldaten doodelijk met den slinger.
107 (Ontbreekt).
108 Hij springt op den rug van het zeepaard en stuurt het de zee in.
109 Op den bodem der zee.
110 Hij valt op zijn hoofd midden in een hooiberg.
111 In de huid van een beer verstopt, houden de ijsberen hem voor een der hunnen.
112 Hij heeft al de beren verslagen.
113 In den buik van den visch zijn zes koppel levende patrijzen.
114 De hond krijgt al de beentjes van de patrijzen.
115 Eenige vliegende mannen en vrouwen.
116 De maanbewoners berijden groote gieren.
117 Zij landen op de maan.
118 Het hoofd dragen zij onder den arm.
119 Zij zenden hun hoofden uit om te zien wat er alzoo gebeurt.
120 Vulkaan omringd door zijn cyclopen.
121 Op weg naar den top van den Etna.
122 Zijn gezicht is vol pleisters.
123 Hij stelt hem voor aan Venus, zijn echtgenoote.
124 Bij Venus op bezoek.
125 Hij werpt hem in den afgrond.
126 Met een duizelingwekkende vaart valt hij naar beneden.
127 Hij ziet een vaartuig en zwemt er naar toe.
128 Er steekt een vreeselijke storm op en de mast breekt.
129*a* Door de lucht van de kaas valt hij in zwijm.
129*b* Die menschen hebben drie beenen en een arm.
130 Op het hoofd was een hoorn gegroeid, waarvan zij zich handig kunnen bedienen.
131 Uit het ei komt een groote vogel zonder veeren.
132 De gier grijpt den kapitein in zijn klauwen, en laat hem daarna in zee vallen.
133 Met een zwaai van zijn staart heft de walvisch het schip op.
134 Het schip ontmoet een groot monster.
135 Zij laten de twee masten in de keel van de visch zitten.
136 Hij drukt de voorpooten van den beer hartelijk.
137 Goeden nacht.

DE. Opstanding.

30 Platen.

1 Portret van Leo Tolstoi.
2 De lente komt.
3 Het gevangenisbureau.
4 Een cipier en de gevangenbewaakster voor de cel van Maslova.
5 De soldaat, die het bevel krijgt Katusha Maslova mee te nemen, bergt 't papier in de manchet van zijn
6 Maslova gaat tusschen haar bewakers op weg naar het gerechtshof.
7 Als de twee dames op een morgen de koestal binnentreden, vinden zij daar een jonge moeder met een pasgeboren kindje.
8 Op een grasveld spelen de kinderen.
9 In de dienstbodenkamer, leest Nekhludoff haar voor

10 Nekhludoff gaat naar huis terug, en neemt afscheid van zijn tantes en Katusha.
11 Katusha brengt Nekhludoff handdoeken en zeep.
12 De priester en de deken in een slede op weg naar het huis om de mis voor te lezen.
13 In de kerk, gedurende de mis, aan de linkerzijde de vrouwen, aan de rechterzijde de mannen.
14 Uitgang der kerk.
15 Nekhludoff loopt op en neer, voor het venster van Katusha.
16 Nekhludoff geeft Katusha bij zijn vertrek geld.
17 Vol ontzetting staat Katusha de trein na te kijken.
18 De rechters.
19 De jury.
20 Tusschen twee medeschuldigen in, wordt Maslova ondervraagd.
21 Maslova betuigt, dat zij onschuldig is, maar een gendarme grijpt haar alreeds bij den arm, om haar weg te brengen.
22 In de gevangenis teruggekeerd barst zij in snikken uit.
23 Nekhludoff ten prooi aan zelfverwijt.
24 Voor de gevangenis staan een massa mannen en vrouwen.
25 In de gevangenis, een langen gang, met aan beide zijden tralies, waarachter de gevangenen staan.
26 Als Maslova een oogenblik alleen is, bekijkt zij de fotografie, waarop zij, de tantes en Nekhludoff staan.
27 Een groep boeren.
28 Op de straat ontmoet Nekhludoff eenige vrouwen en kinderen; door hun klagen geroerd, verdeelt hij onder hen al het geld dat hij bij zich heeft.
29 De rustdagen bracht Nekhludoff in gezelschap van Katusha en de politieke gevangenen door.
30 De Engelschman deelt onder de gevangenen bijbels uit.

DF. Nelly.

20 Platen.

1 Grootvader en Nelly in het antiquiteitenmagazijn. Nelly tracht Grootvader te troosten.
2 Grootvader en Nelly verlaten het huis in den vroegen ochtend om de wijde wereld in te trekken.
3 Nelly en haar Grootvader rusten even uit. Zij zien terug op Londen.
4 Bij de kerkdeur zitten twee mannen, bezig met het maken van poppen voor de poppenkast. Nelly en Grootvader zien verbaasd toe.
5 Nelly gaat in de vroegte naar het kerkhof.
6 Ze trekken mee met het gezelschap van de poppenkast.
7 Godlin komt bij Nelly, en zegt haar ware vriend te zijn.
8 Gevlucht voor Godlin en Short; achter een boschje verscholen kijkt Nelly, of zij niet achtervolgd worden.
9 In het tuintje van den Schoolmeester. Grootvader en Nelly treden nader en vragen hem, hen een huisje aan te wijzen waar zij kunnen overnachten
10 Kermiswagen, daarvoor de eigenares, bezig thee te drinken.
11 Nelly krijgt onderricht in het aanwijzen en uitleggen van 't wassenbeeldenspel.
12 Nelly komt, na den diefstal, in de kamer van haar Grootvader en vindt hem rustig slapende.
13 De Schoolmeester met Grootvader en Nelly voor de kerk.
14 Hun toekomstige woonplaats.
15 Nelly gezeten in een der banken in de kerk.
16 De Schoolmeester zit voor de school te lezen, Nelly treedt nader.
17 Nelly met jongetje in de kerk.
18 Nelly dood.
19 Al haar vrienden om haar graf geschaard.
20 Grootvader met Nelly's hoed en mandje zit op de bank in de kerk.

DR. Wat Piet zag toen hij in den vijver dook.

12 Platen.

1 In het gras aan den kant van een vijver valt Piet in slaap.
2 Hij droomt dat hij klein wordt, en onder het water kennis maakt met een kikvorsch. Wat hij ziet.
3 Poliepen en water-vlooien.

4 Kokerjuffers en kokerwormen.
5 Ranatra linearis, waterschorpioen en waterroeier.
6 Muggen en muggenlarven in hun verschillende stadiën.
7 Waterspinnen en hun duikerhuisjes.
8 De Dytiscus watertor en zijn groote geel-bruine larve met zijn geweldige kaken.
9 Eéndagsvlieg-larven en jufferlarven en volwassen ééndagsvliegen.
10 Juffers, hun larven, de juffer kruipt uit de pop. volkomen insect met mooie vleugels.
11 Kleine Piet en de kikvorsch worden bijna opgegeten door een eend.
12 's Avonds als Piet voor zijn bedje knielt valt zijn oog op de tekst die boven zijn bedje hangt: „Al uw werken prijzen U, o Heer".

DZ. Avonturen in het bijenland.

28 Platen.

1 Er zit een grappig mannetje in den boom.
2 Het mannetje schudt van 't lachen.
3 Hij geeft de kinderen vleugels en laat ze vliegen.
4 Onderweg ontmoeten zij een dikken dar.
5 Een groep bijen, die den naam dragen van luchtververschers.
6 Don Dar heeft geen angel.
7 De bijen spreiden hun stopwas over 't huisje van de doode slak uit.
8 Slapende werkbijen.
9 In elke cel ligt een klein, blauw eitje.
10 Op een der achterpooten van de werkbij ligt een klein balletje.
11 Op een regenachtigen dag zien de kinderen het vriendelijke gezicht van het mannetje tusschen de struiken uitkomen.
12 Uit het eene eitje na het andere komt een klein larfje te voorschijn.
13 Katie streek het diertje zacht over de vleugels.
14 Ben gaat op den kruiwagen staan, om den brief tusschen de takken te leggen.
15 Een gevecht tusschen wespen en bijen.
16 De kinderen staan te kijken, hoe de bijen in kringen om den korf vliegen.
17 In zwermen komen zij de korf uitvliegen.
18 Dicht om de koningin gedrongen, vormen ze een dikke, golvende massa.
19 De begrafenis van Don Dar.
20 De bijen hebben pilaren voor den ingang gemaakt.
21 De muis, een groote liefhebber van honig.
22 Een specht, een bijtje verslindend.
23 Een gevecht tusschen twee koninginnen.
24 De overwinnares steekt haar angel diep in het lijf van de verslagene.
25 De kinderen bedenken een grafschrift.
26 Het mannetje vertelt de kinderen zijn levensgeschiedenis.
27 Katie kust zijn rimpelig gezicht.
28 Katie en Ben huilen over het verlies van hun goeden vriend.

HL.I. WERKING VAN DE ZEE.

1 De buitenkust van het Fransche schiereiland Bretagne, bij Plouharnel, Z.O. van Loriënt.
2 Oud klif bij Kaitum, op het eiland Sylt (oostkust).
3 Alleenstaande rotsen voor het klif bij Hendaye a/d golf van Gascogne even ten O. van de Bidassoa het grensriviertje met Spanje.
4 Kaap St. Vincent, de Zuidwestpunt van Portugal, van het noorden gezien. De vuurtoren er op is goed zichtbaar.
5 Klip op het Beren eiland (tusschen Noorwegen en Spitsbergen).
6 Klippen bij Scarbourough, aan den noordoever van het Ontariomeer, N.O. van Toronto.
7 Krijtklip bij Dover.
8 Hoe bij een stormvloed van 1904 de Brothener bij Travemünde werd toegetakeld.

9 Hoog en laagwater aan de kust van Bretagne.
10 Hoog en laagwater aan de Zuidkust van Bretagne.
11 Het Wad in den Jade-boezem bij ebbe.
12 Strandgolven aan de kust der Oostzee.
13 Hooge golven door de deining der zee (Eng. roller) bij de Valsche baai in Zuid Afrika aan de oostzijde van Kaap de Goede Hoop.
14 Strand met oploopende golven, op het eiland Sylt.
15 Kaartje van de Koraaleilanden der Malediven (atollen); deze liggen ten Z.W. van Ceylon, tusschen de Lakkadiven en de Tsjagoseilanden. De atollen hebben een zoetwatermeer (lagune) in 't midden en zijn met kokospalmen begroeid. De malediven bestaan uit 17 atollen, samen 300 K.M.^{2} groot. Darwin verdeelde de koraalriffen in strandriffen, walriffen (b.v. de Great Barrier voor de N.O. kust van Australië) en atollen.
16 Koraalriffen voor de kust van Mombas in Britsch Oost Afrika, het zijn z.g. strandriffen.
17 Gezicht op de havenbocht (Cala) van Ciudadela, aan de westkust van Menorca (veerplaats naar Majorca). Deze Cala is een bijzondere vorm van de ria's; tusschen half cirkelvormige bochten springt het land met scherpe punten in zee vooruit; de calakust komt vooral voor op de Balearen en Malta (zie Penck, Morphologie II blz. 569).
18 De haven van Plymouth, als voorbeeld van een door positieve niveau-verandering ondergedoken dal.
19 Oeverlijnen van het grootendeels verdwenen Bonneville meer uit den ijstijd; het overgebleven deel is het Groote Zoutmeer; naar de voornaamste onderzoekers wordt het genoemd. De foto is genomen van het station Brovo uit.
20 Idem; op dit plaatje zijn verschillende oeverlijnen boven elkander te zien.
21 Een opgeheven kust met oud brandingsterras, bij Gibraltar.
22 Oude, evenwijdig loopende, strandwallen, uit vuursteen opgebouwd, bij de Schmale Haide op Rügen.
23 Oude strandwal van vuursteenen, bij de Schmale Haide op Rügen.
24 Strandwal uit den tijd van het Ancylusmeer, bezuiden Tafta op Gotland.
Na den ijstijd was de Witte Zee door de merenlaagte van Rusland en Zweden met de Noordzee verbonden; de zee heet Yoldia Zee. Later volgde rijzing en maakte de Oostzee tot een binnenzee, het Ancylusmeer. Nieuwe daling verbond het meer weer met de Noordzee en zoo ontstond de Litorina-zee, die nieuwe strandlijnen uitschuurde. Nieuwe rijzing deed eindelijk den tegenwoordigen toestand intreden.
25 Door een zandbank afgesloten mond eener beek bij Bogliako (westkust van het Gordameer).
26 Kaart van de strandwallen en aan het eiland vastgehechte eilanden aan de zuidkust van Rügen.
27 Hoe het eilandje Isoletta bij Beaulieu (Riviera), door strandwallen met den vasten wal werd verbonden.
28 Hoe het schiereiland Giens, ten Z. van Hyères op de Fransche Riviera, van eiland een schiereiland geworden is: het werd door een zandigen weg met den vasten wal verbonden, zooals Argentario en Piombino aan de westkust van Italië.
29 Strandmeer in de Arenas Gordas (= dikke Landen) van Algarvië; deze duinkust zet zich voort langs de vlakten van Andalusië. Aan den zeekant ziet men de voorbijliggende landtong (nehrung).
30 Een door aanspoeling recht geworden kust bij Norfolk, in den staat Virginia aan de oostkust der Vereenigde Staten. Achter de nehrungen liggen haffen, (Zie Stieler, blad 91).
31 Haakvormige landtong, door aanspoeling van zand ontstaan voor de Eastbay aan de golf van Mexico, in de staat Florida der Vereenigde Staten. Vgl. de Putriger Wiek, ten N. van Dantzig.
32 Idem, aan den oever van het Ontario meer Z. W. van Toronto.
33 Het begin der Kurische Nehrung, bij het zeebad Cranz ten N. van Koningsbergen.
34 IJsbarrikade aan het strand bij Cranz in April 1909.
35 Hoe een gletscher op Spitsbergen (bij de Green Harbour „kalft", d. w. z. hoe er stukken afbreken, door het zwaardere zeewater opgeduwd, die dan als ijsbergen ronddrijven.
36 Hoe de zee den steilen King gletscher op Spitsbergen doet uithollen.
37 Opgeheven koraalrif te Kaskum Wanghe bij Mombas, in Britsch Oost-Afrika.
38 Kaart der zandduinen aan den oever

der Tarim, in Centraal-Azië. De zandruggen zijn door meren (köl's) gescheiden.
39 Hoe de branding de rotskust heeft gegroefd bij Kaap Ferrat, even ten N. O. van Oran, aan de kust van Algiers; ze zijn goed zichtbaar, doordat de strandlijn is opgeheven.
40 Idem bij kaap St. Martin, bij Beaulieu aan de Riviera.
41 Steile diluviale kust van Fischland, ten Z. W. van Darsser Ort in Mecklenburg, door de branding uitgehold.
42 Koraalrif bij Dar-es-Salam (Duitsch O. Afrika) door de branding rondom uitgevreten.
43 Idem; eenige koraalrotsen bijeen.
44 De vloedbranding (Kalensa) aan de kust van Opper-Guinea. Ze wordt veroorzaakt door de hevige en vaak voorkomende deining in den Zuid-Atlantischen Oceaan.

HL. II. * WERKING VAN STROOMEND WATER.

1 Balk in het bed der beek bij Hohenems (Z. van Bregenz, w. Vorarlberg), achter steenen door het water uitgeslepen.
2 Door het water glad geschuurd porfier in het bed der Travignolo, beneden Paneveggio in Zuid-Tirol, Z. O. van Bozen.
3 Stortbeek uit den Traugnolo-gletscher, beneden Paneveggio (zie 2).
4 Het Aardal, van den Grimselpas benedenwaarts.
5 De waterval van Schaffhausen (van boven gezien).
6 Hetzelfde.
7 De Victoria waterval in den Zambezi; de kloof aan de oostzijde van Livingstone-eiland.
8 Het erosie-landschap der Badlands, in het zuidoosten van Montana (Vereenigde Staten) ook in Zuid-Dakota en Wyoming. Door het ontbreken van allen plantengroei snijdt iedere regenbui nieuwe geulen in dit bergland. Het heet „slecht land", omdat het reizen er haast onmogelijk is.
9 Idem.
10 Passo Skretto, in de Apennijnen van het oosten uit gezien.
11 Door afstroomenden regen gevormde kloven bij Meschreb in den Tiensjan.
12 Erosiegeulen in den Witten Jura boven het Guillaume dal.
13 Door afstroomend regenwater uitgeslepen geulen (Duitsch Racheln) in Istrië.
14 Idem, in dolomiet, bij den Sattelberg, ten Oosten van Kolm in Stiermarken.
15 Afspoeling aan de noordelijke toppen van den Monserrat, bij Barcelona.
16 Kaart van de Rijn-meanders bij Spiers.
17 Het ondermijnen van den oever door de Toiba in Istrië.
18 Kloof in de Chineesche hoang toe (löss) ten zuiden van de kolenmijn Dsing-Hsing in de provincie Tsjili.
19 Kloof in de Chineesche hoang toe (löss) bij den ingang der Ming-graven bij Peking. De Ming-Dynastie zat op den Chineeschen keizerstroon van 1368—1644, toen de Mandsjoes zich van China meester maakten.
20 Droge rivierbeddingen ten zuiden van Torreon (Vereenigde Staten in den staat Nieuw-Mexico, Z. Z. W. van Santa Fé); zulke beddingen heeten in de pampa's van Zuid-Amerika met den Spaanschen naam, arroyos (zie Penck, morphologie II blz. 22).
21 Het droge erosiedal (Grand Canon) van de Colorado, in den staat Colorado, Vereenigde Staten.
22 Idem, beneden de Flat.
23 Het landschap Trans-Alai (Pamir) van een pas in den voorketen van den Tereck dau an (Tien sjan) genomen.
24 Blik in het Werradal uit het dal beneden Hitzerode; mooi voorbeeld van een V-vormig dal (zie Davis Braun, blz. 196).
25 Kloof in den keten van den Puig Mayor op Mallosca (Puig — uitspr. poesj = bertop, ook in de Pyreneeën).
26 Waterval in de Bondei, bijrivier der Pangani (in 't Noorden van Duitsch Oost-Afrika).
27 Draaikolk in het graniet van het Lomnitz-dal (Reuzengebergte).

28 Draaikolken in het Valserine dal bij Genève.
29 Idem.
30 Deltavorming van Klemstein bij Golling in het Salzachdal (boven Hallein). Het vroegere meer is door de delta opgevuld en de rivier loopt nu door de zuiver horizontale vlakte.
31 Delta bij Albenga, Z.W. van Savona op de Riviera di Ponente (Italië).
32 Sandr (zandafzetting van een gletscherrivier nadat ze de eindmoreene door is) aan de noordelijke vertakking van het mimesdal Bellenbai, aan de Eisfjord op Spitsbergen. De naam Sandr behoort thuis op IJsland.
33 Grof puin van de Eisack, ten westen van Vorderrigger in Zuid-Tirol.
34 Puin van een stortbeek bij Nankott, ten noordwesten van Peking.
35 Meanders van de Achterste Blauwe Gumpe in het Partnachdal, bij het Wetterstein gebergte.
37 Berg bij Mülheim, aan de Moezel, die door een meander van de rivier is afgesneden.
38 Kaart van de Moezelmeanders bij Bullay.
39 Bijna afgesneden Moezelmeander bij de Marienburg (bij Bullay)
40 De rots Lorelei, a/d Rijn, van het N. gezien.
41 De mond der Nahe bij Bingen; dicht bij den mond, de spoorbrug der Links rheinische Eisenbahn, hoogerop de oude Romeinsche brug.
42 Uitzicht op het doorbraakdal van den Rijn door het Leisteenplateau van den Rossel, aan den steilen rand van het Niederwald, W.N.W. van het National denkmal.
43 Meander in palaeozisch gesteente op Schonen bewesten Simris.
44 Oeverterrassen in het Piavedal, in het N. O. der Povlakte bij Ponte nell' Alpi even boven Belluno.
45 Jong erosiedal in een opgeheven peneplain (Duitsch wel. Verjüngung) aan den Kepeningbell in den Tien-sjan.
46 Bijna tot een plateau geworden schuine lagen (peneplain) in Herzegowina, ten O. van Gacko.
47 Peneplain in Thüringen, gezien van den Dohlenberg bij Kahla in de richting van Jena.
48 Terrassen uit den Tiensjan (Centraal Azië).
49 Het plateau van den Eifel met den jongen vulkaan van den Mosenberg er boven op.
50 Scherpe bocht der boven-Saale, bij Carlsdorf meandervorming, de rivier dringt steeds meer naar den linkerkant.
51 Waterval neerstortende van bazaltbanken.
52 Kloof bij de Rechter Gorongo in Duitsch Oost-Afrika.
53 Kloof in de hoangtoe (gele aarde) van Noord-China, bij Kanghai, provincie Tsjili. Zulke kloven vormen er zich gemakkelijk in, daar deze aarde gemakkelijk loodrecht afbrokkelt, vooral door de buisjes der vroegere flora.
54 Waterval in den Rijn, bij Schaffhausen.
55 Kribben tot bescherming van den oever bij Grandenz, a/d Beneden-Weichsel in West-Pruisen.
56 De Niagara.
57 De beneden Yellowstone vallen (Vereenigde Staten, rotsgebergte).
58 De achterste waterval in de Edca (Kameroen).
59 Waterval beneden Sapasük, bij Apia, op het eiland Oepoloe (Samoa eilanden).
60 Woudbeek bij Apia (eil. Oepaloe).
61 Waterval in de Kochel (Reuzengebergte).
62 De werking der golven tegen den oever van het Müggelmeer, een der meren van de Spree, ten Z. O. van Berlijn, iets boven Köpenick.
63 De hooge en lage oever der Elbe in het Elbe-zandsteenplateau, gezien van de Bashei. Duidelijk is zichtbaar, hoe de Elbe den hoogen oever ondermijnt.
64 Puin in het dal van de Oker, waar deze uit den noordrand van den Harz te voorschijn komt en een groot deel van het meegevoerde materiaal bereikt.
65 Prebischtor, een rotspoort van zandsteen in het Bobeemsche deel van het Elbezandsteenplateau, rechts van de Elbe even bezuiden de Duitsche grens. Bij de vernieling van den zandsteen door machtige waterstroomen en verweering is deze poort bewaard gebleven.

HL.III. * WINDWERKING.

1 Begroeide heuvels, die bij de verniеling door den wind (deflatie) zijn behouden gebleven.
2 Deflatie-gebied op IJsland (2 nummers).
3 Deflatie-gebied op IJsland, waarin een deel. met de flora er op, is blijven staan.
4 Idem.
5 Voorbeelden van uitslijping door zand, uit de streek der Grand Canon van de Colorado (Vereenigde Staten) en van Gosch (Egypte).
6 Driekantige steenen (Duitsch Dreikanter) uit het noorden van Bohemen; ze komen in ons diluvium ook voor en afgeslepen door het door den wind voortgezweepte zand. Ze komen o.a. veel voor in het Duitsche löss en bewijzen de vorming hiervan door den wind (zie Wahnschaffe, Oberflöchen gestaltung des deutschen Flachlandes, 3e druk, blz. 234).
7 Idem van het Roode Klif, aan de westkust van het Noord Friesche Waddeneiland Sylt, bewesten het dorp Kampen.
9 Steile hellingen van den Tachang Korun Tagh, deel van den Tiansjan, met kleine sikkelvormige duinen, die de bolle zijde naar den wind keeren (barchanen) op den voorgrond
10 Kaart van een gebied met sikkelvormige duinen, die de holle zijde naar den wind keeren (parabelduinen) in het oerstroomdal van de Warthe.
11 Windkuil en door afgestort zand ontstane duinen, ten zuiden van Westerland op het eiland Sylt.
12 Idem.
13 Duinen bij Kampen op Sylt.
14 Zich verplaatsende duinen in de streek Sablonay ten zuiden van Arcachon, aan de kust van Les Landes.
15 Idem.
16 Staan gebleven deelen van duinen (Duitsch Kupsden) die door Winderosie zijn verlaagd, bij Hörnum, aan het Zuideinde van 't eiland Sylt.
17 Idem, bij den Tempelberg, in het zuiden van Oldenburg.
18 Opgewaaid duin tegen de oudere gronden van het Roode Klif op het eiland Sylt (Noord Friesche Wadden eilanden).
19 Windgeulen in de voorduinen op Sylt.
20 Windgeulen en door afstorting ontstaan duin op 't eiland Hiddensoë bewesten Rügen.
21 Windgeulen in de voorduinen der Smalle Heide op Rügen.
22 Heuveltjes achter zeekraal (Salicoinia) in de duinen bij Agde (Zuidwest van Cette, aan de kust van Languedoc).
23 Zandophooping achter duinplanten aan de Zuidkust van Engeland.
24 Windgeulen in het puin op den Kibo (top van den Kildmandzjaro, in Duitsch Zuid-Oost Afrika).
25 Zandrimpels op IJsland.
26 Zandrimpels in de zandstuivingen van Zuidelijk Oldenburg.
27 Door den wind omgebogen toppen van wilde pijnboomen op het schiereiland Darrs in het noordwesten der Pruisische provincie Pommeren, bij Darsser Ort.
28 Aardpyramiden bij Seganzano in Tirol. Ze ontstaan door verweering van de zachtere deelen, terwijl de hardere blijven staan. Vaak zijn ze gedekt door rotsblokken, die op de pilaren liggen en beschermend hebben gewerkt.
29 Dito; maar in minder verweerden toestand.
30 Dito; met veel verweeringspuin aan den voet.
31 Begin van aardpyramidenvorming bij Villa de Caballo in Catalonië (N.O. van Spanje).
32 Winderosie in diluvialen zandsteen te Mechau, ten N. W. van Danzig in W. Pruisen.
33 Oever van de Grand Canon, het reusachtige erosiedal der Colorado, in den staat Colorado. De lagen liggen volkomen horizontaal. De oevers dalen terrasvormig.
34 Duinlandschap in Duitsch Zuidwest-Afrika.
35 Buitenste duinen in de kuststreek Mamaia ten noorden van Kustendsje, in de Dobroedsja (Roemenië).

HO. * ALGEMEENE GEOLOGIE.

1 Het Lahndal van de burcht Lahneck (achter Oberlahnstein) uit gezien.
2 Het Lahndal bij Oberndorf, N.W. van Marburg in Westfalen. Uitzicht van het Goethepunt.
3 Schwarzburg a/d Schwarza, bij stroom der Saale, gezien van den naburigen Trippstein.
4 Duinlandschap in de Sahara met rustend reisgezelschap.
5 Kloof aan den weg naar Sarrent, bij Amalfi (Italië).
6 Kloof bij de Via Mala in Graubunderland.
7 Klint aan de krijtkust van Rügen (Oostkust).
8 Natuurlijke brug aan de Lüderitz bocht, in Duitsch Zuidwest-Afrika.
9 Afbrokkeling van de kust bij Wittenberge.
10 Klip van het diluvium bij Wittenberge.
11 Klip in diluviaal keileem.
12 Bedding van een beek op den weg naar het Mecklenburghaus, in Kiautsjou (de Duitsche kolonie in China.
13 Krijtkust tusschen Sassnitz en de Stubbinkammer aan de oostkust van Rügen.
14 De eilandsberg Dicker Wilhelm bij Garub (Duitsch Zuidwest-Afrika).
15 Kloof in het oerwoud van Brazilië.
16 Heete bron (geiser) bij Reikjavik, die gebruikt wordt om er in te wasschen.
17 Kust bij Sorrento, met het hotel Framontana.
18 Brandingskust bij San Francisco.
19 Droog rivierbed in de Erangogel.
20 Koppenplan in het Reuzengebergte.
21 Woudlandschap in het Spreewald.
22 Een blik in het Polenz-dal, een zijdal van de Sebnitzbach, die even boven Königstein in de Elbe valt. Men ziet het dal met de Walterdorfer Mühle en Talwächter. Het geheel is een klein deel van het Elbe zandsteenplateau; de zandsteenlagen zijn duidelijk zichtbaar.
23 De Albîme-brug in een kloof bij Aix-les-Bains, aan de oostzijde van het Lac de Bourget.
24 Overstrooming aan de Nerthe, een bijstroom van de Havel, die er bij Potsdam invalt; ze komt van de Fleming en stroomt door verschillende meren. Het overstroomingsgebied is tusschen Siethen en Blankensee.
25 Deel van het tot plateau geworden bergland van den Harz, bij Bockswiese; zulk een plateau heet in het Duitsch Rumpflächen in het Engelsch feneplain (d.i. „bijna vlak" bergland). Deze naam is eraan gegeven door den Amerikaanschen geoloog en geograaf William Morris Davis.
26 Bamboewoud in Urundi, Duitsch Oost-Afrika.
27 Kanwoestijn gezien naar de zijde der zee.
28 Dicht bij de boomgrens op den Aoristukan in Zweden.
29 Vleugelwand, aardlagen. (Vleugels noemt de kanten van een plooi. d.i. een door zijdelingschen druk gevouwen aardlaag).
30 Gebogen lagen.
31 Noordpunt van Helgoland.
32 Diskordante lagen in den Harz. (Diskordant noemt men aardlagen, die afzet zijn op andere, welke reeds een schuinen stand hadden).
33 Tafelbergen.
34 Buiging van aardlagen.
35 „Hochbor".
36 Plooirug, zadel of antikline,
37 Plooigebergte.
38 Steengroeve.
39 Temple of the Virgin, Utah.
40 Liggende plooi.
41 Faulhorn.
42 Profiel van de Alpen.
43 Plooidal, trog of synkline.
44 Herhaalde kleine plooiingen.
45 Horst (omhoog geperste massa).
46 Landschap met terrassen.
47 Over elkaar geschoven plooien.
48 Verschuiving van aardlagen.
49 " " "

Noorwegen:
50 Gneislandschap.
51 Hellende gneislagen.
52 Strandterras.
53 Schmutzbänder.
54 Berkengordel.
55 Leemlei.
56 Vergletscherd plateau.
57 Schieferétage v/h. Silune.

58 Kalksteenétage op Kinnekulle. (Zweden).

HP. HOE MEN TEGENWOORDIG DE VASTE STERREN ONDERZOEKT.

Tekst van Dr. A. J. VAN PESCH.

34 Platen.

1 η Argus en omgeving.
2 Afwijking van een troep soldaten op marsch, bij den overgang van weg op heide.
3 Breken van een lichtstraal.
4 Breken van een lichtstraal door een prisma.
5 Werking van een prisma.
6 Kleurschifting door een prisma.
7 Vorming van een spectrum.
8 Kaars door een prisma gezien.
9 Resultaten van kleurschifting in verschillende mate (kaars).
10 Resultaten van kleurschifting in verschillende mate (spleet).
11 Spectroscoop.
12 Spectroscoop met een aantal prisma's.
13 Spleet-inrichting.
14 Typen van spectra (continu; lijnen; absorptie).
15 Zonnespectrum.
16 Spectrograaf.
17 Photo van de zon, in een gewone kijker.
18 Zon gephotographeerd bij calciumlicht.
19 Zonnevlek „ „ „
20 Zonneoppervlakte gephotographeerd bij waterstoflicht.
21 Sterreloop in de Jachthonden.
22 „ „ Hercules.
23 Nevelvlek „ Andromeda.
24 „ „ Orion.
25 Omega-nevelvlek.
26 Nevelvlek in Sagittarius.
27 Spectra van de zon en van Sirius.
28 Spectrum van een nevelvlek.
29 Spectrum van de nevelvlek in Orion.
30 Photo van sterrespectra in het Zuiderschip.
31 Dopplerprincipe.
32 Sterrespectra, die lijnverschuiving vertoonen.
33 Lijnverschuiving in het spectrum van Capella.
34 Enkelvoudige en verdubbelde X-lijn bij een spectroscopische dubbelster.

ID. ZEEVISSCHERIJEN

met tekst

met welwillende medewerking van het Instituut voor Zeevisscherijen in Den Helder.

Hiermee vervalt de vorige serie ID. Zeevisscherijen op blz. 124 van den Catalogus.

98 Platen: Hieruit kan men naar keuze platen opgeven.

Kustvisscherij.

1 De boomtrawl. Zijdelingsch schema en sleepijzer.
2 Netten voor de ansjovis-visscherij op 't land opgesteld.
3 Bovenrand van een ansjovisnet van kurken voorzien om te drijven.
4 Onderrand van dito met loodjes om 't rechtstandig neerhangen van het net te bevorderen.
5 Haven van Urk in den ansjovistijd.
6 Markerbotter bezig het ansjovisnet in te halen. Bij den achtersteven komen de kurken boven water.
7 Hoe de ansjovis zich tusschen de mazen van het net heeft gewerkt en er in blijft hangen.
8 De ansjovis wordt uit het net getrokken.
9 Haven van Urk. De visschers schudden de netten uit. Bij het uittrekken van de ansjovis blijven nl. de koppen wel eens in het net hangen. Achter

in de botters ziet men een bundel vlaggetjes met een soort dobbers; dat zijn de zoomen, waaraan ieder z'n eigen netten herkent.

10 Ansjoviszouterij en afslaggebouw te Urk.

11 Schoonmaken van de ansjovis te Volendam.

12 Zouten van de ansjovis.

13 Ansjovis wordt in tonnen gepakt.

14 Botters en schokkers met in den mast geheschen haringgeepnetten. Men ziet aan de netten duidelijk de rijen drijfkurken.

15 Haringspeetsters rijgen de opengespauwen haring aan houtjes om gerookt te worden.

16 Bokkingrookerij.

17 Wonderkuil uitgezet op een weiland. Aan de afmetingen der personen, die er bij staan, kan men zien hoe groot zoo'n net is.

18 Volendammer botters zeilend voor den wind met de wonderkuil tusschen zich in.

19 Dito van achteren gezien. Van de vaartuigen ziet men aan den achtersteven de treklijnen van den kuil uitgaan. Men ziet aan den stand der zeilen, dat er „vóór den wind" gezeild wordt. d. w. z. dat de wind van achteren in de zeilen blaast.

20 Botters, die den wonderkuil in de mast te drogen hebben gehangen. Men ziet de z.g. „oorstokken" aan de buitenzijde van de netopening.

21 Volendammer botter visschend met de knakkuil. Men ziet de kruiswijs geplaatste balken.

22 Volendammer, visschend met de dwarskuil. Men ziet aan den stand der zeilen, dat er „bij den wind" gezeild wordt, d. w. z. dat de wind dwars op de zeilen blaast.

23 Schema van schip, visschend met dwarskuil, knakkuil en wonderkuil, van boven gezien.

24 Volendammer, de knakkuil inhalend.

25 Lemster visschers de beug azend.

26 Aalfuiken.

27 Stille „leiïge" dag op de Zuiderzee.

Trawlvisscherij.

28 Schematische voorstelling van een ottertrawl.

29 Otterbord. Teekening.

30 Ophalen van den trawl, de bovenpers komt boven water, men ziet de otterborden op zij.

31 Dito, verder stadium. Men ziet de visschen boven komen.

32 Een prachtige zware schol.

33 Stoomtrawler met de bal opgeheschen ten teeken dat 't schip visschende is.

34 Kijkje in den vischafslag te IJmuiden.

Beugvisscherij.

35 Schema van een beug.

36 Schema van joon, baaklijn en werpanker.

37 Teekening van aasbak en verschillende soorten van aas.

38 Het azen van heel dichtbij gezien, een garnaal wordt aan den hoek geslagen.

39 Dito, de geaasde hoek, die klaar is, hangt over den rand van den aasbak. In het gespleten houtje midden in den bak liggen alle hoeken op volgorde om verwarring te voorkomen. De visscher haalt den volgenden hoek van 't houtje.

40 Het uitgooien van de beug aan boord van 't schip.

41 Sloepschip, de brug inhalend, teekening.

42 Nieuw model stalen sloepschip. zooals bij de beugvaart wordt gebruikt.

43 Fuiken voor 't vangen van de greep (waarmee geaasd wordt), staande bij Den Helder. 't Water is nog hoog, maar zakkende, want enkele hoepels van de fuik beginnen al boven water te komen. In de verte de kust van Texel met de kerk van 't dorp Hoorn op Texel.

44 Een Fjord aan de kust van IJsland met een dorp.

45 Een warme bron op IJsland.

46 Een Fransche IJslandvaarder. Deze visschen met een soort beug, maar die maar uit 1 of 2 haaklijnen bestaat.

47 Inscheping in Duinkerken. Zie de matrozenkist.

48 Bemanning aan boord.

49 Het kerk-hospitaalschip, dat door de Fransche Staat in die wateren wordt onderhouden.

50 Dokter en geestelijke aan boord in hun pelzen gehuld.

51 Van de naburige vaartuigen worden zieken of gewonden geroeid naar 't hospitaalschip voor onderzoek.

52 Ontscheping van zieken aan den wal.

53 Een ziekenhuis aan den wal.
54 Een begrafenis. 2 sloepen met de vlag halfstok brengen de kist naar den wal.
55 Het zeemanskerkhof.
56 In sneeuw en ijs.
57 Een snelzeilend jacht, dat de verbinding onderhoudt tusschen de verspreide vaartuigen en ook de post brengt.
58 Post aan boord.
59 De kabeljauw wordt schoongemaakt.
60 De kabeljauw wordt van de ingewanden ontdaan en gekerfd om òf gezouten òf gedroogd te worden tot stokvisch.
61 Stokvisch drogende. Op de uiterst aan zee liggende kale rotsen, waar de zon op brandt en de zoute zeewind overheen waait, droogt de visch in korten tijd.

Haringvisscherij.

62 Schema van één net van een haringvleet.
63 Hoe de haring in 't net blijft hangen (deze is op dezelfde grootte als No. 7 en men ziet hier 't verschil in grootte met de ansjovis en ook 't verschil in grootte der mazen).
64 Hoe de haring gekaakt wordt.
65 De gekaakte haring.
66 De gezouten, in tonnen gepakte haring wordt te Vlaardingen uit 't schip gelost.
67 Kijkje in de haven van Vlaardingen in den haringtijd.
68 Haringlogger (teekening).
69 Idem, zeilend (foto).
70 Manschappen gaan te Vlaardingen aan boord voor de reis.
71 Kijkje in 't matrozenlogies.
72 Bom op 't strand te Scheveningen. Platboom vaartuig voor onze kust geschikt.
73 Op het strand halen van een bom.
74 Kijkje op 't strand aan onze kust.
75 Haven te Scheveningen; tegenwoordig allemaal kielschepen.
76 Een Noorsche fjord, diep in 't land ingesloten tusschen de hooge bergen Gudsagen aan de Naerofjord.
77 Dito. De uiterste rotsen aan zee — de „Skjaeren".
78 Loch Bonsdale in 't haringseizoen. De Schotten kaken en zouten de haring niet aan boord maar aan den wal.
79 Haringsloot in een Loch aan de Westkust van Schotland.
80 North ford te Uist op de Hebriden bij laag water.
81 De vogelrotsen van Bass-rock aan den ingang van den Firth of Forth, Schotland.
82 Jan van Genten op Bass-rock.
83 Het Hollandsche kerk-hospitaalschip De Hoop.
84 Na de preek in het logies.
85 De ziekenkamer.
86 Een genummerd botje. Sinds jaren worden door het Rijksinstituut voor zeevisscherijen visschen gevangen, van een nummertje voorzien en weer losgelaten. Als zoo'n visch nu gevangen wordt, stuurt men het nummertje op naar den Helder met opgave van plaats en tijd der vangst. Zoodoende is men heel wat te weten gekomen omtrent het trekken, kuitschieten enz. der visschen.

Vischsoorten voor de visscherij van het meeste belang.

Kust- en Trawlvisscherij.

87 Bot, oogen meest aan den rechterkant van den romp.
88 Tarbot, oogen steeds aan den linkerkant van den romp.
89 Tong, oogen rechts, grauw, ruwe schubben.
90 Schol, oogen rechts, meest goudgevlekt.
91 Schar, oogen rechts, grauw, ruwe schubben.
92 Poon.

Beugvisscherij.

93 Kabeljauw, let op de draad aan de kin.
94 Schelvisch, kleine kindraad, zwarte streep langs de zijden, zwarte vlek op den schouder.
95 Heilbot, wordt heel groot, wel 1 M. lang.
96 Gewone rog, breed en vlak, met groote stekels op rug en staart.

Haringvisscherij.

97 Haring.
98 Makreel, let op de talrijke dwarsbanden op den romp.

AANVULLING.

IV. * HET HOUT

met welwillende medewerking der PHOENIX LUMBER Co., Spokane U.S.

Het hout in Amerika en wat er met de ontboschte terreinen gebeurt.

70 Gezicht in het bosch. De boomen in der voorgrond zijn de welbekende dennenboomen die na het zagen de „Vurendelen" leveren. Bijna geen struikgewas komt in de photo voor. Opname was in de lente gemaakt en toont de wilde zonnebloemen in bloei.

71 De Eland. Het hert der N.-Amerikaansche wouden.

72 Jagerkamp in het bosch.

73 Een „Camp" waar kantoor, smidse, stallen, eet- en slaapgelegenheid voor de arbeiders in de bosschen verschaft wordt. De gebouwen afgebeeld zijn in dit geval kantoor, slaaplokaal, (eenige arbeiders zitten bij de deur) en smidse. De slee en paard worden gebruikt om water van de bron naar het kamp te brengen. Dit kamp is in het noordoosten van de Staat Washington en is een deel van de bezittingen van de „Phoenix Lumber Company."

74 Interieur van het „Bunk'house" of slaaplokaal. Dubbele rij bedden boven elkaar.

75 Houtzagen. Attentie wordt gevestigd op de „nitch" (segment met den bijl uit den stam gehakt). Nadat deze „nitch" gemaakt is, wordt het zagen van den tegenovergestelden kant begonnen en valt de boom naar de zijde waar het stuk uitgehakt is.

76 Houtzagen. Hier beginnen de arbeiders den boom te vellen. Aandacht wordt gevestigd op het dikke struikgewas, wat ook in de volgende photographie opmerkelijk is. (De arbeiders zijn Oostenrijkers; ook worden veel Italianen, Montenegrijnen en Grieken onder deze soort arbeiders gevonden.

Struikgewas zooals in de plaat levert gedurende het droogezomerseizoen groot brandgevaar op.

77 Nadat de boom gevallen is wordt de kruin afgezaagd en de stam opgezaagd in stukken van 12 tot 40 voeten lang of welke maat ook vereischt wordt aan den molen, (3 voeten ongeveer 1 meter). In de photo zijn de arbeiders bezig den stam op maat te zagen.

78 Stammen worden met paard en wagen vervoerd naar den molen of de stapelplaats.

79 Houthakkers aan den maaltijd. Het eten is met een wagen gebracht, want het werk is hier verscheidene mijlen van het kamp verwijderd.

80 Stapelplaats vanwaar de stammen „logs" per trein vervoerd worden.

81 De stoom-kraan welke voor het laden der stammen gebruikt wordt van dichtbij gezien.

82 De trein en wagens geladen met stammen op weg. De spoorbaan alswel het materieel zijn het eigendom van de „Phoenix Lumber Company" welke op het oogenblik 9 mijlen spoorbaan door hare bosschen heeft gelegd en steeds verder uitbreidt.

83 Nadat alle stammen van voldoende grootte gekapt en weggehaald zijn, heeft het land verder weinig of geen waarde als „timber-land". Soms worden de kruinen en kleinere boomen in brandhout verhakt en dit hout gebruikt als brandstof voor onze locomotieven, of verkocht. Dan blijft alleen het kleinere struikgewas over

Het is echter gemakkelijk te begrijpen dat de grond uitstekend bouwland geeft. De grond waarop nog nooit geoogst is en met geen ploeg bewerkt is, geeft prachtige resultaten nadat het struikgewas verwijderd is en de stompen uitgebrand, uitgetrokken óf met kruit of dynamiet uit geschoten zijn. In plaat 83 is de boer bezig met de takken en struikgewas te verbranden.

Tot een paar jaren geleden kon ieder burger in de U. S. van Amerika, indien gewenscht, op 160 aren land zijn „thuis" vestigen, mits dat het land nog tot de regeering behoorde; in andere woorden, mits dat het land niet aan een andere burger

afgestaan was door de regeering. Door de verbazende groei in de bevolking is al het land, dat eenige waarde heeft als bouwland, „homesteaded" en is gedurende de laatste paar jaren bizonder aandacht gevestigd op de ontwoude gronden. (Out-over timber-lands). De houtzaken, welke deze landen toebehooren, verkoopen het land tegen zeer lage prijzen en op termijnen, ten einde den kleinen boer in staat te stellen, zijn eigen boerderij te kunnen koopen en bebouwen. Het enorme succes en de groote vraag voor goedkoop en goed land heeft tot resultaat dat heel veel land jaarlijks verkocht en onder den ploeg gebracht wordt.

84 Foto van een boerderij op land, dat voorheen timberland was en na het verwijderen van stompen en struikgewas in uitstekend bouwland is gemaakt.

85 Een korenveld; de man in het veld staande, toont de hoogte van het graan in verhouding tot den man. De machine is bezig het koren te maaien. Het koren dat op deze manier gemaaid wordt, wordt niet gedorscht doch als voer voor het vee gebruikt.

86 Een rogge-veld. De aandacht wordt gevestigd op de jonge appelboomen tusschen de rogge. Op deze manier van planten levert het land een goede opbrengst gedurende den tijd dat de appelboomen te jong zijn om vrucht te dragen.

87 „Binder". Het groote wiel op de machine buigt het graan voor de messen, die het kort afsnijden. Machinaal wordt het graan in een schoof gebonden welke schoof van de machine in het veld valt waar zij later met paard en wagen weggehaald worden.

88 Dezelfde machine (voor-aanzicht). Eenige arbeiders zijn bezig met de schoven bij elkaar te zetten. Verder in den achtergrond wagen bezig het graan naar de stapelplaats te vervoeren, klaar voor het dorschen.

89 „Combine Harvester". Deze machine, getrokken door paarden, maait het koren, dorscht het en vult de zakken in één handeling. De zakken worden in het veld achtergelaten en later naar spoorwagen of schuur vervoert.

90 Vijf „combine Harvesters" te zamen op de zelfde boerderij werkende. Deze boerderij is over 5000 aren groot en de vijf machines werken tegelijkertijd, elke volgende machine ter rechterzijde van de voorganger. Groot kapitaal is vereischt teneinde zulk een aantal machines en trekdieren te kunnen bekostigen. (Vooral het voeden der dieren gedurende de rest van het jaar loopt op tot ontzaggelijke bedragen).

91 „Combine Harvester" getrokken door een stoommachine in plaats van trekdieren.

92 Het kamp waar alle maaltijden bereid worden voor de arbeiders die aan het oogsten bezig zijn en waar ze slapen.

93 Een stapelplaats en wagens bezig het graan binnen te brengen.

94 Deze foto toont het dorschen in het geheel. De machine is op den voorgrond, alsook de waterwegen die drinkwater en water voor de machine haalt. Het stroo bij de machine wordt gebruikt voor brandstof.

De wagens aan elke zijde brengen het graan aan van het veld waar de „binder" ze achter liet naar de machine. Aan de linkerhand is een stapel zakken graan nadat de opening dicht genaaid is. Op den achtergrond is een groote stapel kaf, hetwelk gewoonlijk voor voer bewaard wordt. Is er in 't voorjaar overgelaten dan wordt de rest verbrandt, daar de asch goede meststof oplevert.

Het brandgevaar gedurende het heete weer wanneer de oogst inkomt is enorm groot.

95 Een typisch korenveld in de „Pacific Northwest". Het heuvelachtige terrein (rolling) treft den vreemdeling en het ploegen en oogsten tegen de hellingen is zeer interessant voor reizigers, die meer aan vlakke landen gewend zijn. Zie de reusachtige uitgestrektheid.

96 Ploegen met de stoomploeg.

97 Een schoof Washingtonkoren. Dit graan groeide dicht bij Spokane.

98 Een snel opkomende stad in een landbouwdistrict — hier en daar nog tijdelijke lage huizen en reeds hooge huizen van 6 verdiepingen er tusschen in.

99, 100, 101 Eenige foto's van Spokane. Nez-Perce en Yakima Indianen. Hunne schilderachtige kleederdracht wordt alleen gebruikt gedurende feesten en gewoonlijk

worden zeer eenvoudige kleeren gedragen.
Het restant der Indianen leeft nu op „reservations", speciale streken door de Regeering aangewezen en ontvangen de daar wonende Indianen, voor het meerendeel boeren, velerlei ondersteuning en hulp van de U. S.

102 Indianenkamp.

103 Teruggaande tot foto 82 (trein), nadat de logs per spoor aan den molen aankomen, worden de stammen van den wagen in de rivier gerold en brengt de stroom ze in het balkengat. Plaat 103 toont de stammen verzameld bij den molen. Op den achtergrond een waterreservoir als een deel van de automatische brandprotectie.

104 Interieur van den zaagmolen (Phoenix Lumber Company). De stammen worden per ketting naar de „carriage" gebracht; de „carriage" loopt op rails voorbij de bandzaag en de planken gaan door den molen, waar de schors op beide zijden afgezaagd wordt en vandaar naar de werf.

105 Toont de planken uit den molen komende; zij worden op een eindeloozen ketting geladen en op een ladingstelling gebracht. Daar nemen twee arbeiders de planken af, laden ze op een handwagen en wordt het hout zoo naar de verschillende stapels vervoerd, verdeeld volgens soort.

106 Eenige mooie planken, over $1/2$ meter breed, maar door de kleine kwasten 2de kwaliteit.

107 Planken geheel vrij van kwasten en 1ste kwaliteit.

108 Houtstapels. Millioenen voeten hout zijn in voorraad in onze opslagplaatsen, welke groote ruimte ininnemen. De plaat toont hoe het hout gestapeld wordt om goede droging te verkrijgen.

109 Kistenfabriek. Duizenden kisten van alle grootten en soorten worden hier dagelijks vervaardigd. Appelkisten nemen een voorname plaats plaats in onder deze industrie. Wagen met lading kisten (nog niet getimmerd, alleen materiaal) op den voorgrond.

110 Een rivier vol hout — aangedreven balken voor een papierfabriek.

111 Nadat de balken in kleine stukken gezaagd zijn, worden ze in de trommels rechts en links tot pulp vermalen.

112 Deze pulp gaat nu door verscheidene zeven en wordt al fijner, fijner.

113 Daarna wordt de massa in persen geperst en om groote walsen tot vellen papier vervormd.

IW. DE WALVISCHVANGST IN DE 17DE EEUW

met tekst, met een en ander over de vangst in deze tijden en over de walvisch zelf. 41 Platen.

1 Het zeemanskerkhof op Smeerenburg zooals de bemanning der Willem Barents het in 1879 aantrof, naar een teekening in Eigen Haard.

2 Schip in 't ijs, de Fram in 't ijs vast.

3 Noordpoolkaart uit de 17de eeuw

4 Strijd met een beer, oude prent.

5 Matroos gaat op de reenejacht, oude prent.

6 Geysir op IJsland, foto.

7 Narval of eenhoorn, teekening.

8 Groenlanders in hun kajak, foto.

8a Teekening van een kajak.

9 Slede met rendier bespannen.

10 Robben op 't strand.

11 Robben worden doodgeslagen.

12 Groenlandsche pakhuizen op de Prinsengracht, naar teekening uit Eigen Haard.

13 Prent van de walvischvangst, alsmede van beeren en robben, naar oude prent.

14 Noordvaarder, zie de ronde vorm, om de drukking van 't ijs te kunnen weerstaan.

15 Lijst van 't victaljeeren.

16 Schip in een scheepskameel over het ondiepe Pampus varende, naar oude prent.

17 Reede van Texel van den Helder af genomen, in de verte de Texelsche kust. Hier verzamelde zich meestal de koopvaardijvloot en ook de oorlogsvloot, foto.
18 Schepen zeilen in 't ijs, oude prent.
19 Gereedschappen ter walvischvangst, teekening.
20 Spuitende walvisch, foto.
21 Harpoeneeren, naar oude prent.
22 Boot schiet door 't water door 't gewonde dier getrokken, naar oude prent.
23 Gereed tot lenzen — steken met lange harpoenen zonder weerhaken — naar oude prent.
24 Lenzen, naar oude prent.
25 Boot door de walvisch in de lucht gezwaaid, teekening.
26 Walvisch wordt naar boord geroeid, oude prent.
27 Cachelot valt een sloep aan, teek.
28 Drijvende ijsberg, foto.
29 Flenzen, oude prent.
30 Schepen in 't ijs verloren bij storm, oude prent.
31 Binnenzeilen der Groenlandsvaarders, oude prent.
32 Traankookerijen op Smeerenburg, schilderij van de Man R. Mus.
33 Harpoengeweer dat tegenwoordig wordt gebruikt, foto.
34 Kanon met bom, die ontploft op 't oogenblik dat de harpoen 't lichaam binnendringt, foto.
35 Walvischstoomer met buitgemaakte walvisschen voor een vischstation, het flenzen geschiedt nu niet meer aan boord, foto.
36 Vischstation met traankookerij op IJsland, foto.
37 Diepe lengtesneden worden in het spek gemaakt om 't afspekken te vergemakkelijken, foto.
38 Oog en oor van den walvisch, foto.
39 Walvisch duikende, zie de stand van den staart, foto.
40 Geraamte van een Groenlandsche walvisch.
41 Tong van een Groenlandsche walvisch, nadat de lucht uit 't lichaam is gepompt, foto.

IX. * BIOLOGISCHE REINIGING VAN AFVALWATER.

1 Afvoerkanaal van gereinigd water te Birmingham.
2 De Tame, bestaat v/d helft van afvalwater van Birmingham.
3 Vergelijking der afvalstrooming p/sec.
4 Roteerende zeef van John Smit & Co.
5 Zeefschijf van Riensch.
6 Bezinkingsbak.
7 Bronnen van Mairich.
8 Ketel voor Reiniging van afvalwater.
9 Waterafvoer in Bezinkingsbekken.
10 Slibverwijdering.
11 Overpompen van Slib.
12 Persen van Slib tot koeken.
13 Rest van na 3 woken in septie tank.
14 Emscher Brunnen.
15 Hydrolitic Tank.
16 Bevloeiïng-rugbouw.
17 Intermitteerende bevloeiïng.
18 Biol. Installatie te Wilmersdorff.
19 Oxydatiebedden met verdeelgoten.
20 Adam's automatische vulling.
21 Filter met lagen.
22 „ „ afvoerkanaal.
23 Verdeeling van water door Kipbakken.
24 „ door doorboorde buizen.
25 „ „ vaststaande sproeiers
26 Vaststaande sproeier.
27 Ronddraaiende sproeier.
28 Tiddiansproeier.
29 Verdeeling door gegraven goten.
30 Schema van Biol. Installatie.
31 Inrichting voor reiniging van fabriekswater.
32 City of Wells, general plan.
33 Oxydatiebedden.
34 Biol. Inst. voor 'n Engelsch Ziekenhuis.

IAD. OESTERTEELT.

Met tekst. 26 Platen.

1 Ierseke. Dorpsgezicht.
2 Ierseke. Gezicht op de, nu nog ledige, oesterputten. Op den achtergrond de kantoren der oesterkweekers.
3 Ierseke. De oesterputten — nu nog ledig. Op den voorgrond een sluisje, waardoor men naar verkiezing de putten vol laat loopen of droog maakt.
4 Als boven.
5 De haven met eenige kleine zeilbooten, die bij de oester- en mosselteelt gebruikt worden.
6 Botter in de haven van Ierseke, nog in gebruik bij de oestervisscherij.
7 Oud model oestervischvaartuig thans politievaartuig).
8 De „Jan Hendrik Cornel", grootste model „korboot" in gebruik te Ierseke. (Stoomraderschip.)
9 Een ander type van korboot. (Motorboot.)
10 Aan het dek van de korboot.
11 De „korren" verdwijnen in het water.
12 De ledige korren zakken op den bodem van de oesterbank.
13 De korboot haalt zijn gevulde korren uit zee op.
14 De gevulde korren zijn juist uit zee opgehaald.
15 Een partij opgevischte oesters aan dek van de korboot.
16 Ierseke. Op de Oosterschelde. Met het kleine zeilbootje gaan de oester-arbeiders bij laag water naar de oesterbanken, om daar te werken. De oesters worden ontdaan van de zeeplanten, die zich eraan hebben vastgehecht; oesters, die aan elkaar gegroeid zijn, worden van elkaar gescheiden, oesters, die vuil zijn geworden, worden met behulp van harde schuiers schoongemaakt.
17 Ierseke. Op de oesterbank. In de op elkaar gestapelde bakken, die van ijzergaas en hout gemaakt zijn, en waarin het zeewater dus vrijen toegang heeft, worden de oesters bewaard, die bijna leverbaar zijn. De boomtakken op den achtergrond vormen de grenzen van de „perceelen". De banken op de Oosterschelde worden alle op deze wijze in perceelen verdeeld, en deze worden dan publiek verpacht.
18 Ierseke. Op de oesterbank. De arbeider rechts heeft een bekalkte dakpan in de hand, die gereinigd moet worden. De middelste is bezig, waterplanten van de oesters af te rukken. Bleven deze planten aan de oesters bevestigd, dan zou het gemakkelijk kunnen gebeuren, dat bij sterken golfslag of bij stormweer de oesters op het perceel van een anderen kweeker werden geworpen.
19 Ierseke. Op de oesterbank. Een viertal arbeiders zijn bezig, oesterpannen te reinigen, en andere werkzaamheden te verrichten.
20 Aan den arbeid op de oesterbanken.
21 Vrouwen aan het werk in hun eigenaardige dracht.
22 Ierseke. Gedeelte van een bekalkte dakpan, met duizenden kleinere en grootere oesters bezet. Deze dakpannen worden, nadat zij een tijdlang op de oesterbanken gelegen hebben, afgestoken, en de oesters worden dan op de banken ter verdere ontwikkeling „uitgezaaid".
23 Ierseke. Een meisje, in Zeeuwsch costuum is bezig, een bekalkte dakpan af te steken, door middel van een plat mes. De afgestoken oesters worden op de Oosterschelde uitgezaaid op de oesterbanken.
24 Het afsteken der oesterpannen.
25 Het sorteeren der oesters.
26 Het verpakken der oesters.

KAA. EENCELLIGE ZOETWATERDIEREN.

Tekst van H. R. HOOGENRAAD. 49 Platen.

1 Amoebaproteus.
2 Hyalodiscus guttula.
3 Amoeba strictor.
4 Amoeba ?
5 Dactylosphaerium radiosum.
6 Pelomyna palustris.

7 Pelomyna palustris.
8 idem
9 Protamoeba primordialis.
10 Hyclodiscus rubicundus.
11 idem
12 idem
13 Biomyxa vagans.
14 Pseudochlamys patella.
15 Difflugia corona.
16 idem globulosa.
17 idem idem
18 Portret.
19 Difflugia globulosa.
20 „ acuminata.
21 „ pyriformis.
22 Centropynis aculeata.
22a Lecquereusa spiralis.
23 Arcella vulgaris.
24 idem
25 idem
26 Hyalosphenia cuneata.
27 Quadrula irregularis.
28 Cryptodifflugia compressa.
29 Cochliopodium vestituur.
30 Cyphoderia margaritacea.
31 idem
32 Euglypha alveolata.
33 idem
34 Paulinella chromatophora.
35 Plagiophrys scuteformis.
36 Diplophrys Archeri.
37 Actinosphaerium Eickhorni.
38 „ Achsenfaden.
39 „ Kern.
40 Actinophrys sol.
41 „ kern.
42 idem
43 Actinophrys (3 Indivuduen).
44 Acanthocystis aculeata.
45 „ turfacea.
46 „ spinifera.
47 Raphidiophrys pallida.
48 Clathrulina elegans.
49 idem

KAB. * BOOMEN EN BOOMBLOEISEL.

1 Alnus glutinosa (schors) Els.
2 Betula alba (Berk).
3 „ pendula (schors) Treurbeuk.
4 Carpinus Betulus (Haagbeuk).
5 Castanea vesca (Tamme Kastanje).
6 Corylus coturna (bloemen) Hazelaarsoort.
7 Fagus sylvatica pendula (Treurbeuk).
8 Gymnocladus (schors) Doodsbeenderenboom
9 Hedera Helix, tegen Populus (Klimop tegen Populier).
10 Liquidambar (schors) Styraxboom.
11 Pinus sylvestris (Den).
12 Idem, met beschadiging door wind.
13 Platanus occidentalis (Plataan .
14 „ (Plataan).
15 Popolus pyramidalis (Italiaansche Populier).
16 Pterocarya (Vleugelnoot).
17 Quercus peduncalata (Zomer-eik).
18 „ (Liesbosch) Eik.
19 „ en Fagus (Haagsche Bosch) Eik en Beuk.
20 Salix alba (Schietwilg).
21 „ „ (Knotwilg).
22 „ „ (Griend).
23 Taxodium distichum (Californische Cypres).
24 Ulmus (Iep).
25 „ campestris (bloemen) Iep.
26 „ (iepen guirlande).
27 Viscum album op Eschdoorn (Maretakken).
28 Drassig weiland te Weert.
29 Eikenstammen park Twickel.
30 Beuk, eik, accazia, „ „
31 Accazia, „ „
32 Den, Beuk, „ „
33 Wilg, Populier, „ „
34 Beuk, „ Zuilensteyn.
35 Lijsterbes, Königswart Boheme.
36 Bloei Goudesch.
37 Heideveenplas.
38 Bloei Kastanje.
39 Kastanje.
40 Bloei Iep.
41 Wilgenkatjes.

KAC. * BLOEMEN EN PLANTEN.

Hiermee vervalt KV. op blz. 147 van den catalogus.

1 Koekoeksbloem.
2 Sleedoorn.
3 Mannetjesvaren.
4 Duindoorn.
5 Scherpe boterbloem.
6 " "
7 Gallen op eik.
8 Planten op distel.
9 " " "
10 " " "
11 Zeeanemonen.
12 Batr. aquatile (waterranonkel).
13 Varens.
14 Paarse doovenetel.
15 Wollegras.
16 2. bl. Dalkruid.
17 Slangenkruid.
18 Haagwinde.
19 "
20 Doornappel.
21 Stengellooze distel.
22 Peltigera (Schildmos).
23 Ramolina franinea (boommos).
24 Peltigera (Schildmos).
25 Hottonia (waterviolia).
26 Akkerwinde
27 Ankeveensche plassen.
28 Waterlelie.
29 Waterlelies.
30 Brandnetel (gekleurd).
31 Doovenetel.
32 Glechoma hederacea.
33 Nieskruid (helleborus foetidus).
34 Groot hoefblad (Patasites vulgaris).
35 Appelbloesem.
36 Duinviooltje (gekleurd).
37 Blauw viooltje.
38 Langdoorsnede door hyacinth.
39 Sneeuwklokjes op 17 Maart.
40 Dubbele boterbloem.
41 Parnaskruid.

KAI. BERGPLANTEN JAVA

met tekst van Dr. ZIJLSTRA.

1 Salak, gez. v. Buitenzorg.
idem Soekamantor.
Tjiapoes (Kloof v/d Salok).
Gezicht van Kandong Badak.
5 " o/d Merbaboe.
Gaultheria punctata.
Polypodium vulcanum.
Kandong Badak hut.
idem tegenwoordige hut.
idem aankomst.
idem Koeliehut.
idem hutten.
10 Lebak Saït.
Aerobryum (Moszone-Gedeh).
15 Myrmestris gracilis.
Nepenthes melamophora (Tjibeurum).
idem idem idem
Waterval.
Tengger gebergte.
20 Krater Gedeh. (Abbizzia montana).
21 Ardjoeno.
idem
Primula imperialis.
Anaphilis Javanica.
25 Panggerango.
26 Gedeh.
27 Balanophora elongata.
28 Verbos Tjibodas.
29 idem
30 idem
31 Arisabina filiforme.
32 Casuarina montana.
33 Jymenophyllum sp.
34 Achterwand Krater Gedeh.
35 Verbos Tjibodas.
36 idem
37 Ficus spec.
38 Zandzee.
39 idem
40 Tjibodas.
41 Rosemala.
42 Argostemna montana.
43 Pratia begoniaefolia.
44 Agalmyla stammea.

KAJ. KAGAX DE WEZEL.

uit „BEASTS OF THE FIELD" van W. J. LONG met toestemming van den schrijver. 23 Platen.

1 Kagax de Wezel.
2 De chipmunk (eekhoorn) komt uit zijn hol.
3 Elanden komen drinken.
4 Mieko de eekhoorn ontdekte een wezelnest.
5 Kagax volgt Mieko's spoor.
6 Lijster op het nest.
7 Jonge hazen in het leger.
8 Moeder haas duikt in elkaar.
9 De kleine boschmuis.
10 Veldmuis bij haar nest.
11 Opengerukt nest met jonge muisjes.
12 Marter op een tak.
13 Patrijs, broedend op 't nest.
14 Vluchtende haas.
15 Kagax op zijn prooi.
16 Kagax slaapt zijn roes uit.
17 Pad op een waterlelieblad.
18 De opening van een spechtennest.
19 Jonge spechten op 't nest.
20 Zilverreiger.
21 Kagax luistert.
22 Een paar scherpe klauwen grijpen Kagax in zijn kop en koekoeskoes, de groote uil, trekt hem mee in de lucht.
23 De Marter sluipt langs 't spoor van Kagax.

KAK. DE BEVER

naar „BEASTS OF THE FIELD" van W. J. LONG, (met toestemming van den schrijver) en interessante foto's welwillend afgestaan door A. MILLS te Colorado, die van deze dieren 25 jaar studie gemaakt heeft en de resultaten in een boek genaamd „IN BEAVER WORLD" heeft neergelegd.

1 Bever bij den maaltijd.
2 Beverhut in den winter.
3 Jonge bever, die voor zijn ziekte in 't bosch genezende kruiden was gaan zoeken.
4 Na den maaltijd op land.
5 Vijver en omgeving. Dam.
6 Dam.
7 Besneeuwde hut met sporen van wolf en lynx.
8 Leeggestroomde vijver met kanalen.
9 Beverkanaal.
10 Drooggelegde vijver met kanaal.
11 Bevervijver. Oude dam op den voorgrond begroeid.
12 Bever kijkt naar een vallenden tak.
13 Bever draagt bouwmateriaal op zijn rug.
14 Bevertanden.
15 Oude bevers verzamelen wintervoorraad.
16 Hut en wintervoorraad in 't ijs vastgevroren.
17 Ongepleisterde hut; gepleisterde hut.
18 Bever op zijn hut aan 't bouwen.
19 Open water in den winter.
20 Bever op wacht.
21 Open riviertje bij een bevervijver.
22 Bevroren rivier tusschen twee vijvers.
23 Afgeknaagde espen.
24 Vischotter.

KE. * VOGELS EN HUNNE NESTEN.

Hiermee vervalt de serie KE. op blz. 138 van den Catalogus.

1 Wulp (gekleurd).
2 „ B
3 Nest met eieren. B
4 Griel, van ter zijde gezien. B
5 „ „ voren gezien. B
6 „
7 Grielennest met eieren.
8 Jonge Grielen.
9 Bass Rock, rots in Schotland, in zijn geheel gezien. B
10 Idem, hierop is de loodrechte steilte goed waar te nemen.
11 Jan van Gent. B
12 „ „ „ met jong.
13 „ „ „ „ „ B
14 Eenige Jan van Genten op de Bass Rock.
15 Zwerm genesteld op den rots B
16 Van dichtbij gezien op de Bass Rock. B
17 Opgeschrikt van de Bass Rock. B
18 Jan van Genten boven het water vliegende. B
19 Idem.
20 Idem.
21 Zilvermeeuw (gekleurd).
22 Drieteenige meeuwen o/d. Bass Rock. B
23 „ „ „ „ „
24 „ „ „ „ „
25 Abnormaal Kokmeeuwnest.
26 Kokmeeuwnest.
27 Jonge Meeuw.
28 Kokmeeuwjongen.
29 Vliegende Kokmeeuw.
30 „ „
31 „ Kokmeeuwen. B
32 Meerkoetennest.
33 Verstoord Koetennest.
34 Zeekoet op de Bass Rock. B
35 Nest van Dwergstern met eieren.
36 Dwergsterntje bij nest met eieren. B
37 Nest van Zwarte Stern.
38 Zwarte Stern strijkt neer op 't nest. B
39 „ „ (gekleurd).
40 Broedplaats van groote Stern. B
41 „ „ „ „
42 Groote Sterntjes op 't strand. B
43 „ „ strijken neer. B
44 Vliegende groote Sterntjes.
45 „ „ „
46 „ „ „ in de verte.
47 Aalscholvers in de boomen.
48 „ „ „ „ „, hierop zijn de nesten beter te zien. B
49 Ganzen.
50 Wilde eendennest met eieren. B
51 „ „ „ „
52 Waterhoentje (gekleurd).
53 Nest van Waterhoen met eieren.
54 Nest van Waterhoen met eieren.
55 „ „ „ „ „ dichterbij. B
56 Scholekster (gekleurd).
57 Nest van Scholekster met eieren.
58 Nest van Scholekster met eieren (grooter).
59 Scholekster bij nest. B
60 „ broedend. B
61 Jonge Scholekster.
62 Scholeksters.
63 Vliegende Scholeksters.
64 Nest van strandplevier.
65 Bontbekplevier. B
66 Tureluursnest.
67 Jonge Tureluur.
68 Kievit (gekleurd).
69 Kievitsnest met eieren.
70 Kievit op nest. B.
71 Kievit bij nest met eieren.
72 Kluit (gekleurd).
73 Normaal Kluitennest.
74 Abnormaal Kluitennest.
75 Jonge Kluit.
76 Kluit op nest.
77 Fitisnest.
78 Fitis.
79 Voederen der jongen.
80 „ „ „ B
81 Fuut.
82 Futennest.
83 Bedekt Futennest.
84 Grutto (gekleurd).
85 Gruttonest met eieren.
86 IJsvogel.
87 Lepelaars met jong. B
88 Lepelaars tusschen het hooge gras.
89 Lepelaars, vliegend. B
90 Blauwe Reigernesten. B
91 Reigers op een boomtak
92 Vischdiefje (gekleurd).
93 „ bij nest. B
94 Vischdiefjes met jongen.
95 Dodaars nest. B.
96 „ „ met eieren. B
97 Vlaamsche Gaai.
98 „ „ bij jongen.
99 „ „ voedert jongen. B
100 Jonge Vlaamsche Gaaien. B
101 Kerkuil. B
102 Torenvalk met jongen.
103 „ „ „ B.
104 Sperwers op 't nest met jongen. B
105 Jonge sperwers. B
106 Nest van bruine kuikendief met eieren.
107 Jonge bruine kuikendief, staand. B
108 „ „ „ zittend.

109 Aschgrauwe kuikendief.
110 „ „ de vleugels uitslaand. B
111 Aschgrauwe kuikendief met jongen. B
112 Jonge aschgrauwe kuikendief. B
113 Grauwe Klauwier.
114 Spreeuw. B
115 Kemphanen. B
116 Nest van fluiter met eieren.
117 Fluiter op een boomtak.
118 Fluiter tusschen 't riet B
119 Nest van Grasmusch met eieren.
120 Heggemusch. B
121 Kwikstaart. B
122 Kwikstaartnest met eieren gebouwd tusschen steenen.
123 Nest van gele kwikstaart met eieren.
124 Merel op 't nest.
125 Winterkoning.
126 Nachtegaal. B
127 Zwarte lijster.
128 Nest van Groote lijster met eieren.
129 Zanglijster.
130 Zanglijster met jongen. B
131 „ op 't nest.
132 Jonge Zanglijsters.
133 Blauwborstje. B
134 Nest van Roodborstje met jongen. B
135 Roodborstje.
136 „ op tak. B
137 Boomklever. B
138 Tortelduif
139 Jonge Houtduif. B
140 Koolmees in den Winter.
141 Koolmees. B
142 Kuifmees.
143 Kneutjesnest met eieren tusschen hop.
144 Tjiftjaf.
145 Fazantennest met eieren.
146 Noorsche zeezwaluw.
147 Zwaluwen.
148 Nachtzwaluw. B
149 Jonge nachtzwaluw. B
150 Goudvink's nest met eieren. B
151 Goudvink met jongen. B
152 „ de jongen voederend. B
153 Groene Specht. B
154 Draaihals. B
155 Draaihals steekt zijn kopje uit 't nest.
156 Jonge Koekoek.
157 Koekoek en Roodstaart. B
158 Rietzanger — Koekoek de jongen voederend. B
159 Koekoek en kleine Karakiet. B
160 Karakietennest.
161 Wielewaal met jong. B
162 Leeuwerikken.
163 Jonge Leeuwerik.
164 Jonge boomleeuwerikken. B
165 Kraai.
166 Grauwe vliegenvanger, nest met jongen.
167 Grauwe vliegenvanger.
168 Nest met eieren van vischdiefje.
169 Karakiet.
170 Jonge koekoek en leeuwerik.
171 Lijster.
172 Lijsters.
173 Meerl.
174 Musschen.
175 Huismusch.
176 Koolmees, musch, pimpelmees.
177 Musch, Koolmees.
178 Koolmees, Pimpelmees.
179 Pimpel.
180 Pimpelmees.
181 Jonge kluiten.
182 Tureluur.
183 De groote Stern (Sterna cantiaca).
184 Sterna macrura.
185 Kokmeeuw.
186 Kleine Zeemeeuw.
187 Roodstaartje.

De met **B** gemerkte platen zijn opnamen welwillend afgestaan door den heer Burdett.

KK. HONINGBIJ EN BIJENTEELT.

Tekst van E. HEIMANS, vermeerderd met 47 platen in den tekst.

1 Honingbij op bloeiende kruisbes.
2 Vergroote afbeelding van de kruisbesbloem en pruimebloesem.
3 Doorsnee van appelbloesem.
4 Bijenwoning van binnen.
5 Inzetten van kunstraat in een raampje.
6 Berooken der bijen.
7 Nakijken der raten van een kast.
8 Zwitsersche bijenkasten.
9 Slordige korven.
10 Opzetten van honingkamer.
11 Vangen van een zwerm.
12 Koningin, dar en werkbij.
13 Een wasplaatje door de bij afgescheiden; stuk vergroot.
14 Achterlijf van een bij met afgescheiden waschplaatjes.
15 Pooten van werkbij.

AANVULLING.

KL. * IETS OVER KROKODILLEN, SCHILDPADDEN EN SLANGEN.

Slangen.

KV. * PADDENSTOELEN EN ZWAMMEN.

Hiermede vervalt KV. op blz. 147 van den Catalogus.

1 Armillaria Mellea (Honingzwam).
2 „ „ „
3 „ „ „
4 „ mucida (Porseleinzwam).
5 Boletus flavus B. luteus.
6 Clitocybe flaccida (heksenkring).
7 „ nebularis.
8 Collybia (heksenkring).
9 Coprinus atramentarius (Inktzwam).
10 „ „ „
11 „ „ „
12 „ comatus (Inktzwam).
13 „ „ „
14 „ „ „
15 „ micaceus „
16 Hydnum en Amanita (Stekelzwam en Amanita).
17 Hygrophorus niveus.
18 Lepiota procera (Parasolzwam).
19 Lycoperdon gemmatum (Stuifzwam).
20 Mycena epipterygia.
21 Nyctalis asterophora.
22 Phallus impudicus (Stinkzwam).
23 Phallus impudicus (Stinkzwam) met vliegen.
24 Pleurotus ostreatus.
25 „ „
26 Seleroderma vulgare (Aardappelbovist)
27 Fistulina hepotica (Biefstukzwam).
28 Boletus edulis (Eekhoorntjesbrood).
29 „ paranticus op seleroderma.
30 Polyp vernicolor.
31 Frametus.
32 Armillaria mellea Pol. vers.
33 Hyrholoma faseiculare.
34 „ „
35 Frametus.
36 Pricholoma.
37 Boletus edulis.
38 Amanita muscaria.
39 „ „
40 Morielje.
41 Phallus.
42 Boletus edulis.
43 Inktzwam.
44 „ afgedropen.

REGLEMENT
OP HET UITLEENEN DER PLATEN.

ARTIKEL 1. Bij aanvragen om platen moet men steeds *nauwkeurig* vermelden, op welken datum men ze wenscht te gebruiken.

ART. 2. De platen worden tijdig toegezonden, terwijl lijsten of tekstboekjes steeds 8 of 10 dagen vooruitgestuurd worden.

Men is verplicht den ochtend na den afgesproken datum van het gebruik alles onmiddellijk terug te zenden.

Voor elken dag vertraging wordt f 1.— in rekening gebracht.

ART. 3. Men wordt verzocht dadelijk na ontvangst te berichten, of de platen onbeschadigd zijn aangekomen. Tot dit doel worden gedrukte briefkaarten bij iedere bezending gevoegd die echter niet als drukwerk gefrankeerd mogen worden.

ART. 4. De vereeniging is aansprakelijk voor beschadiging der platen bij de toezending, de gebruiker voor beschadiging bij gebruik of terugzending. Op een zorgvuldige verpakking en voorzichtigheid bij het gebruik wordt zeer aangedrongen.

ART. 5. Voor beschadigde platen zal een vergoeding van f 0.75 per stuk worden gevraagd.

ART. 6. Niet-leden en niet-abonnées der Vereeniging, die platen ten gebruike ontvangen, worden verzocht bij de terugzending dadelijk het bedrag van de huur plus de voor hen betaalde vracht (abonnées enkel de vracht) per postwissel over te maken; ten hunnen gerieve zal een ingevuld postwisselformulier bij iedere bezending worden gevoegd.

De platen worden franco teruggewacht.

ART. 7. Heeren sprekers worden verzocht bij het aanvragen van platen duidelijk naam en adres op te geven, ook van de vereeniging, te wier behoeve zij de platen wenschen te gebruiken en, indien het een niet aangesloten vereeniging geldt, te vermelden waarover het verschuldigd bedrag kan worden gedisponeerd.

ART. 8. Men wordt verzocht voor nadere inlichtingen een postzegel voor antwoord in te sluiten.

ART. 9. **Indien de voordracht vervalt moeten de besproken platen minstens 3 dagen vóór den afgesproken datum opgezegd worden, anders moeten we de aanvraag toch in rekening brengen.**

Het Bureau is voor 't uitleenen van platen gesloten van 16 JULI—6 SEPTEMBER.

Zet de platen in een verwarmde kamer ter voorkoming van knappen in de warme lantaarn.

Veeg de platen af vóór het gebruik, dit bevordert de helderheid.

Formaat der platen 8.3 × 8.3.

Leden betalen *f* 10.— en hebben recht op het gebruik van 6 keer een platenreeks.

Abonnées betalen *f* 4.— en hebben recht op het gebruik van 10 keer een platenreeks.

Men kan ook platen per keer aanvragen tegen een vergoeding van *f* 1.25 à *f* 5.— per keer en de porto's, al naar het doel, waarvoor men de platen wenscht te gebruiken.

This publication was digitized as part of the project

A Million Pictures: Magic Lantern Slide Heritage as Artefacts in the Common European History of Learning (June 2015–May 2018).

A Million Pictures is a Joint Programming Initiative on Cultural Heritage – Heritage Plus project which is funded by the Netherlands Organisation for Scientific Research (NWO), The Belgian Science Policy Office (Belspo), The Arts and Humanities Research Council, UK (AHRC) and the Spanish Ministry of Economy and Competitiveness (MINECO). The project is co-funded by the European Commission.

http://www.jpi-culturalheritage.eu
http://www.uu.nl/a-million-pictures